

I O I E

Internasjonal klassifisering av funksjon, funksjonshemming og helse

World Health
Organization

K I T H
INFORMASJONSTEKNOLOGI
FOR HELSE OG VELFERD

Sosial- og helsedirektoratet

Oversatt og tilrettelagt av KITH og utgitt av Sosial- og helsedirektoratet med tillatelse fra WHO

Originalen utgitt av Verdens helseorganisasjon (WHO) i 2001 under tittelen International Classification of Functioning, Disability and Health

© World Health Organization 2001

WHOs generalsekretær har innvilget Sosial- og helsedirektoratet rettigheter til utgivelse av den norske utgaven

Trykk: Aktietrykkeriet i Trondhjem, 2003

2. opplag 2006

ISBN 82-7846-204-6

Betegnelse som er anvendt og fremstillingen av stoffet i denne publikasjonen innebærer ikke at sekretariatet i WHO uttrykker noen oppfatning om juridisk status, grenser eller demarkasjon av geografisk område som angår land, territorier, områder eller byer, eller om deres myndigheter.

Hvis bestemte selskapers eller fremstilleres produkter er nevnt, innebærer det ikke at de støttes eller anbefales av WHO fremfor andre produkter av lignende art, som ikke er omtalt. Med forbehold for feil og unnlater, er navnene på proprietære produkter markert med stor forbokstav.

Forord

Det er en glede for Sosial- og helsedirektoratet å kunne presentere *Internasjonal klassifikasjon av funksjon, funksjonshemming og helse, ICF*, for første gang i norsk språkdrakt. Etter ca. 20 års arbeid vedtok Verdens helseforsamling i mai 2001 denne nye klassifikasjonen. Dermed introduserte WHO et nytt mål på helse. Tradisjonelle indikatorer på helse har vært basert på sykdomstilstander, dødelighet og dødsårsaker. ICF gjør det mulig å klassifisere menneskers funksjonsevne relatert til deres mulighet for deltakelse i sosialt liv. Slik deltakelse vil kunne forandre tilrettelegging som hjelpemidler og tilpasning av omgivelsene. ICF fanger opp slike forhold. Dermed er det mulig å bruke denne klassifikasjonen til å opparbeide kunnskap som får betydning for framtidig utforming av helsetjenester, rettsforhold og sosialpolitikk. ICF skal ikke erstatte den internasjonale sykdomsklassifikasjonen, ICD-10. I enkelte sammenhenger kan det være ønskelig å benytte begge klassifikasjoner, andre ganger mer uavhengig.

ICF er i enkelte henseende uferdig. Brukere av klassifikasjonen vil i dag savne kriterier for gradering av funksjonsnivå. Det vil ta tid å få slike på plass, og det forutsetter internasjonalt samarbeid. Verken WHO eller fagmiljøene vil vente på slike kriterier før klassifikasjonen blir allment tilgjengelig. Med dette forbeholdet har direktoratet stor tro på at foreliggende utgave vil komme til nytte for mange brukere.

KITH har forestått oversettelsen av ICF til norsk. Bjørn Buan har vært prosjektleder og Glen Thorsen har vært oversetter. Arbeidet har hatt støtte av en referansegruppe ledet av direktoratet. (Se vedlegg 10.) Utkastet til oversettelse ble sendt ut på en høring som resulterte i flere forbedringer. De nødvendige språklige avklaringer i referansegruppen lot seg greit gjennomføre. I det foreliggende resultatet er det lagt stor vekt på konsistens i valg av termer. Innenfor disse rammene er intensjonen at klassifikasjonen skal framstå i et språk som presenterer begrepene forståelig og presist for flest mulig brukergrupper. Det erkjennes at noen brukere av klassifikasjonen vil oppleve enkelte termer som annerledes eller fremmede ut fra sin tradisjon, men slike reaksjoner vil nødvendigvis komme i forbindelse med en nasjonal normering. Under oversettelsesarbeidet har det vært et nyttig samarbeid med de øvrige nordiske land i regi av Nordiskt center för klassifikationer i hälso- och sjukvården, som er det nordiske samarbeidssenteret for WHO-FIC (WHOs internasjonale klassifikasjonsfamilie).

I tråd med krav fra WHO, er foreliggende utgave et resultat av en oversettelse og tilbakeoversettelse til engelsk originalutgave under tilnærmet uavhengige prosesser. Avvik mellom resultatene ble behandlet av referansegruppen. Direktoratet engasjerte Linda Grytten til å gjennomføre tilbakeoversettelsen.

Den norske utgaven av ICF foreligger i to bokutgaver, en fullstendig versjon (denne versjonen) og en kortversjon. Kortversjonen utelater de mest detaljerte underinndelinger av kategorier.

Nå er tiden kommet til å vinne erfaringer og høste gevinster ved bruk. Direktoratet utgir ICF med en erkjennelse av at det er et behov for både kunnskaper og videre tilrettelegging, slik at framtidige brukere settes i stand til å bruke klassifikasjonen på en forsvarlig og effektiv måte. Direktoratet har utarbeidet undervisningsmaterieell, og det vil bli gjennomført et introduksjonskurs i hver av helseregionene. KITH skal gi løpende brukerstøtte og håndtere oppdateringsoppgaver i samarbeid med en faglig referansegruppe.

Sosial- og helsedirektoratet, desember 2003

Bjørn Inge Larsen

Innhold

Innledning	1
1. Bakgrunn	3
2. Målsetting for ICF	5
3. Egenskaper ved ICF	6
4. Oversikt over emneområdene i ICFs begrepsapparat	9
5. Modell av funksjon og funksjonshemming	17
6. Bruken av ICF	20
Kapitteloversikt	25
Kortversjonens kategorier	29
Detaljert klassifikasjon med beskrivelser	43
Kroppsfunksjoner	45
Kroppsstrukturer	91
Aktiviteter og deltagelse	109
Miljøfaktorer	147
Vedlegg 1-10	177
1. Klassifikasjons- og terminologispørsmål	179
2. Retningslinjer for ICF-koding	187
3. Mulige anvendelser av Aktiviter og deltagelse	201
4. Kasuseksempler	205
5. ICF og mennesker med funksjonshemming	209
6. Etske retningslinjer for bruk av ICF	211
7. Resymé av revisjonsprosessen	214
8. Fremtidige utviklingslinjer for ICF	219
9. Foreslåtte ICF datasett	221
10. Anerkjennelse til deltagere i utviklingsarbeidet	222

ICF

Innledning

Innledning

1. Bakgrunn

I den internasjonale familie av helseklassifikasjoner som Verdens helseorganisasjon (WHO) utvikler, er *Internasjonal klassifikasjon av funksjon, funksjonshemming og helse - ICF*¹ - det nyeste hovedmedlem. Den overordnede målsetting med ICF er å opprette et enhetlig idégrunnlag og språk for å beskrive helse og helserelaterede forhold. ICF definerer bestanddeler av helsebegrepet og noen helserelaterede bestanddeler av menneskelig velvære (som utdanning og sysselsetting). De emneområder, *domener*², som finnes i ICF kan derfor betraktes som *helsesdomener* og *helserelaterede domener*. Disse domeneene beskrives i ICFs idégrunnlag fra kroppens, individets og samfunnets perspektiv, i to søyler: (1) Kroppsfunksjoner og –strukturer, og (2) Aktiviteter og deltagelse³. Idégrunnlaget for ICF er at alle kroppsfunksjoner, aktiviteter og deltagelse omfattes av paraplybetegnelsen *funksjon*. Tilsvarende er *funksjonshemming* en paraplybetegnelse for funksjonsavvik⁴, aktivitetsbegrensninger og deltagelsesinnkrenkninger. Dessuten klassifiserer ICF miljøfaktorer som kan påvirke alle aspekter av funksjon og funksjonshemming. På denne måten kan ICF gjøre det mulig å registrere nyttige profiler for menneskers funksjon, funksjonshemming og helse innenfor ulike emneområder. Men det må påpekes at den konkrete oppbygging av klassifikasjonen av grunner som vil fremgå senere ikke helt svarer til den beskrivelse av idégrunnlaget som er skissert her.

ICF tilhører den *internasjonale familie av klassifikasjoner* (WHO-FIC: Family of International Classifications), som WHO har utviklet til systematisering av forskjellige helseforhold. WHO-FIC utgjør et rammeverk for å representere et vidt spektrum av helseinformasjon i kodet form, for eksempel diagnoser, funksjon, funksjonshemming, og årsaker til kontakt med helsetjenesten. Systemet bruker et standardisert felles språk som tillater informasjonsutveksling om helse og helsetjenester verden rundt, som omfatter mange former for helsefag og helsevitenskap.

Med hjelp av WHO-FIC, klassifiseres *helsetilstander* (sykdommer, lidelser, skadetilstander, og andre helseproblemer) primært i ICD-10,⁵ som i hovedsak retter seg

¹ International Classification of Functioning, Disability and Health, en videreføring av ICIDH, se nedenfor. Etter fem års systematiske feltutprøvinger og internasjonale konsultasjoner, ble ICF godkjent til internasjonalt bruk av Verdens Helseforsamling 22. mai 2001 (resolusjon WHA54.21).

² Med et *domene* forstås her en praktisk og meningsfylt samling av beslektede fysiologiske funksjoner, anatomiske strukturer, aktiviteter, oppgaver eller livsområder.

³ Disse termene erstatter de eldre termene "impairment" (funksjonstap), "disability" (uførhet) og "handicap" (sosial konsekvens av uførhet), og utvider klassifikasjonens virkefelt til å tillate at positive livserfaringer også kan beskrives. De nye termene er definert i dette innledningskapittelet, og utviklet i detalj i klassifikasjonen.

⁴ I denne veiledningen er termen *avvik* brukt for å gjengi den engelske originalens term *impairment*, som kan gjelde både funksjon og struktur. Det vises til avsnitt 3.3 om klassifikasjonens enhet, og understrekes at bruken av termen *avvik* gjelder problemer og livssituasjoner, ikke personer. Det er viktig å forstå termen i denne betydning, slik at den ikke kan fortolkes som en negativ karakteristikk av personer. Det er ikke mulig å klassifisere en person som "avvik" ved hjelp av ICF, og slike negativt ladete oppfatninger av mennesker har intet med ICF å gjøre eller med bruken av termen *avvik* i forbindelse med ICF.

⁵ Den internasjonale statistiske klassifikasjon av sykdommer og beslektede helseproblemer, 10. revisjon, ble utviklet av WHO 1992-94, tatt i bruk i somatiske sykehus i Norge fra 1999 (for psykisk helsevern fra 1997, i dødsårsaksregistrering fra 1998).

etter sykdomsårsak, og som beskriver den befattning helsetjenesten har hatt med en persons helsetilstander ved avslutning av et kontaktilfelle. Til forskjell har ICF til hensikt å klassifisere menneskers helse i form av funksjon og funksjonshemming, både i forhold til kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer på den ene side, og til dagliglivets aktiviteter og deltagelse i sosial sammenheng på den annen side. Således er ICF og ICD-10 utfyllende i forhold til hverandre, og det er WHO's ønske at brukere av klassifikasjonene skal anvende begge til en mer meningsfylt beskrivelse av helsetilstanden hos enkeltmennesker og i befolkninger, ved at funksjon knyttes til helsetilstand⁶.

ICF vil således klassifisere funksjonskonsekvenser av tilstander klassifisert i ICD-10 og sette dem inn i en videre helsemessig, sosial og miljømessig sammenheng. Vedrørende ICFs forhold til "medisinsk" og "sosial" forståelse av funksjon og funksjonshemming, vises til redegjørelse på slutten av avsnitt 5.2. Kombinasjonen av diagnostisk informasjon i ICD-10 og beskrivelse av funksjon i ICF vil gi et bredere og mer meningsfylt bilde av personlig helse og folkehelse som grunnlag for tiltak på individuelt plan og i samfunnsperspektiv.

Det kan fortone seg som en overlapping mellom de to klassifikasjonene når ICF har koder for avvik i kroppsfunksjoner og kroppstruktur som i visse tilfelle har stor likhet med ICD-10-kategorier. Men perspektivet er hele tiden at ICD-10 er årsaksorientert i forhold til at en person søker helsehjelp, og beskriver symptomer som ledd i en diagnostisk forståelse av situasjonen. ICF beskriver derimot konsekvenser av helsetilstander for funksjon og funksjonshemming. Hensikten med ICF er ikke å erstatte ICD-10 for noe formål, men for noen anvendelser er ICF-koder alene tilstrekkelige.

ICF er en videreutvikling av ICIDH⁷, som ble utgitt som testversjon i 1980. Siden den tid har denne forløperen til ICF vært utprøvd til forskjellige formål, som grunnlag for statistikk, forskning og undervisning på ulike områder. På grunnlag av erfaringene har fokus ved utviklingen av ICF blitt endret fra å gjelde *konsekvenser av sykdom* til å gjelde *bestanddelene av helse*. ICF er ikke bare begrenset til å beskrive negative forhold, men også positive, selv om mulighetene til dette ikke er fullt utviklet i denne første versjonen. ICF beskriver faktorer av helsemessig betydning i menneskers livssituasjon, men forholder seg likevel nøytral til årsakssammenhenger, og er ikke beregnet for å klassifisere risikofaktorer for helse, eller årsaker til helseskade som sådan. Men ICF kan gi et grunnlag for forskning og undersøkelser om slike årsakssammenhenger som knytter seg til menneskers livsbetingelser.

⁶ For eksempel kan to personer med samme sykdom ha forskjellig funksjonsnivå, og to personer med samme funksjonsnivå på et gitt område kan ha helt forskjellige helsetilstander.

⁷ International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps

2. Målsetting for ICF

ICF er en klassifikasjon for flere formål, utformet for å brukes i forskjellige fagområder og helsetjenester. Den skal:

- Gi et grunnlag for vitenskapelige undersøkelser av helse og helserelaterte tilstander, resultater og årsaksfaktorer
- Være et felles språk for beskrivelse av helse og helserelaterte forhold, for å bedre informasjonsutvekslingen mellom forskjellige aktører, som helsearbeidere, forskere, politikere og offentligheten, inklusive personer med funksjonshemming
- Tillate utveksling av informasjon på tvers av landegrenser, mellom ulike helsefag og over tid
- Utgjøre et systematisk kodeverk for helseinformasjonssystemer

Bruken av ICF krever utvikling av meningsfulle og praktiske informasjonssystemer for å ivareta den gjensidige sammenheng mellom disse målene til bruk i forbrukerinformasjon, kvalitetssikring, helsepolitikk og resultatbedømmelse i de forskjellige kulturere i verden.

2.1 Bruksområder for ICF

Siden offentliggjørelse i form av testversjonen ICIDH i 1980, har klassifikasjonen vært anvendt til forskjellige formål:

- Som verktøy for statistikk: Befolkningsundersøkelser og kartlegging, informasjonssystemer for ledelse av helsetjenester
- Som forskningsverktøy: For å måle resultater, livskvalitet eller miljøfaktorer
- Som klinisk verktøy: Til behovsanalyser, planlegging av målrettede tiltak i forhold til funksjon og sysselsetting, rehabilitering, og bedømmelse av tiltakenes virkning.
- Som verktøy for sosialpolitikk: Ved planlegging av sosial trygd, erstatningsordninger, planlegging og gjennomføring av sosialpolitiske strategier.

Funn og resultater skal kunne brukes i helse- og sosialpolitikk og ved utforming av offentlige trygdesystemer og sosialtjenester, forsikringsordninger, erstatningsrett, sysselsetting, helseutdanning og miljørettet helsearbeid. Den er utviklet i overensstemmelse med *FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemming*⁸, og skal således også ivareta menneskerettighetsaspektet ved de omtalte formål og anvendelsesområder.

Foruten disse bruksområdene, tilbyr ICF et begrepsapparat for informasjon av betydning for den personlige helse, inklusive egenomsorg og forebyggende helsearbeid, og kan understøtte funksjonshemmedes deltagelse ved å fjerne eller redusere samfunnsmessige hindere og stimulere til å bygge opp sosiale støtte- og hjelpeordninger. ICF er også nyttig for å studere helsetjenestesystemer, både hva bedømmelse og strategiutvikling angår.

⁸ *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*. Anerkjent av FNs generalforsamlings 48. møte 20. desember 1993 (Resolusjon 47/96). Utgitt av FNs avdeling for offentlig informasjon, 1994.

3. Egenskaper ved ICF

En klassifikasjon bør bygge på et begrepsapparat⁹ som avgrenser dens *virkelighet*, det vil si den del av virkeligheten klassifikasjonen skal brukes i. Den må dessuten ha et velavgrenset *omfang* innenfor sin virkelighet.

3.1 ICFs virkelighet

ICF omfatter alle sider av menneskers helse og noen bestanddeler av menneskelig velvære som har tilknytning til helse, og beskriver dem i form av *helsesdomener* og *helserelaterede domener*.¹⁰ Men klassifikasjonen holder seg til helsesammenhenger, og dekker ikke omstendigheter som ikke er helserelatert, således ikke slike som skyldes sosioøkonomiske faktorer. For eksempel klassifiseres ikke fattigdom og arbeidsløshet.

Det er en utbredt misforståelse at ICF bare handler om personer med funksjonshemming. Den omfatter tvert i mot *alle mennesker*. Helseforhold og helserelaterede forhold med tilknytning til alle helsetilstander kan beskrives ved hjelp av ICF. Med andre ord, har ICF universell anvendelse.¹¹

3.2 ICFs omfang

ICF gir en beskrivelse av forhold som har å gjøre med menneskelig funksjon og innskrenkninger i den, og strukturerer denne informasjonen på en meningsfylt, sammenhengende og lett tilgjengelig måte.

ICFs omfang kan beskrives slik:

Det begrepsmessige grunnlag for klassifikasjonen omfatter to hovedområder. Det første er *funksjon* og *funksjonshemming*, det andre er *kontekstuelle faktorer*.

Emneområdene innenfor disse begrepsmessige hovedområdene er:

1. Funksjon og funksjonshemming:

Emneområdet *kroppen*, som er beskrevet i klassifikasjonens to første dimensjoner (delklassifikasjoner) *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer*. Kapitlene innenfor disse to delklassifikasjonene er ordnet etter organsystem.

Delklassifikasjonen *aktiviteter og deltagelse* omfatter alle sider av menneskelig utfoldelse, både som individ og i forhold til medmennesker. De er representert i ICF ved den tredje delklassifikasjonen, som bærer denne tittelen.

⁹ Med et *begrep* forstås her en *tankemessig enhet kjennetegnet ved unike egenskaper*, til forskjell fra en *term*, som er det språklige uttrykk (betegnelsen) for begrepet - i denne sammenheng et faguttrykk. I norsk dagligtale brukes uheldigvis ofte *begrep* som ensbetydende med *betegnelse*, hvilket fører til misforståelser. Mens flere termer (synonymer) kan brukes om samme begrep, og en term (homonym) kan brukes om mer enn ett begrep – og således endre betydning i ulike sammenhenger eller over tid – er et begrep definisjonsmessig uforanderlig. Hvis de egenskaper som begrepet er dannet på grunnlag av forandres, oppstår nye begrep.

¹⁰ Eksempler på helsedomener er syn, hørsel, gangfunksjon, læring og hukommelse, mens helserelaterede domener omfatter blant annet transport, utdanning og sosiale interaksjoner.

¹¹ Bickenbach JE, Chatterji S, Badley EM, Üstün TB. Models of disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine*, 1999, 48:1173-1187.

2. Kontekstuelle faktorer

Den siste delklassifikasjonen, *miljøfaktorer* er den ene av de to kontekstuelle emneområder i ICFs begrepsapparat. Miljøfaktorer påvirker alle sider av funksjon og funksjonshemming, og er ordnet i rekkefølge fra enkeltmenneskets nærmeste miljø til mer allmenne miljøforhold i samfunnet.

Med i begrepsapparatets kontekstuelle faktorer hører også *personlige faktorer*, men de lar seg ikke klassifisere i ICF på grunn av de store sosiale og kulturelle variasjoner i oppfatningen av dem.

De komponenter i ICF som gjelder funksjon og funksjonshemming kan uttrykkes på to måter. På den ene side kan de brukes for å vise problemer (for eksempel funksjonsavvik, aktivitetsbegrensning eller deltagelsesinnskrenkning, som sammenfattes under paraplytermen *funksjonshemming*. På den annen side kan de vise problemløse (altså nøytrale) sider av helse og helserelaterte forhold under paraplytermen *funksjon*.

Disse komponentene av funksjon og funksjonshemming fortolkes ved hjelp av fire adskilte, men sammenhengende *begrepskonstruksjoner*. Disse begrepskonstruksjonene operasjonaliseres ved bruk av *modifikatorcoder*. Kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer kan fortolkes ved hjelp av endringer i fysiologiske systemer eller i anatomiske strukturer. For komponenten Aktiviteter og deltagelse finnes det to slike begrepskonstruksjoner: *Utførelse og kapasitet*. (Se avsnitt 4.2.)

Et menneskes funksjon og funksjonshemming oppfattes som en dynamisk vekselvirkning¹² mellom helsetilstander (sykdommer, lidelser, skadetilstander etc.) og kontekstuelle faktorer. Som omtalt ovenfor, omfatter kontekstuelle faktorer både personlige faktorer (selv om de ikke kan klassifiseres i ICF) og miljøfaktorer. ICF inneholder en omfattende liste over miljøfaktorer, som er en vesentlig del av klassifikasjonen. Miljøfaktorer inngår i vekselvirkning med alle sider av funksjon og funksjonshemming. Den grunnleggende begrepskonstruksjon i delklassifikasjonen miljøfaktorer er fremmende eller hindrende virkninger av særtrekk ved den fysiske, sosiale og holdningsmessige virkelighet.

Klassifikasjonens grunnenhet

ICF klassifiserer helseforhold og helserelaterte forhold. Grunnenhetene i klassifikasjonen er derfor *kategoriene* innenfor helse- og helserelaterte domener. Det er derfor viktig å merke seg at det ikke er *personer* som er grunnenhetene for klassifikasjon i ICF. Det vil si at ICF ikke klassifiserer mennesker, men beskriver hvert enkelt menneskes situasjon innenfor et spektrum av helse- og helserelaterte domener. Videre gjøres beskrivelsen alltid innenfor en kontekst av miljøfaktorer, som klassifiseres, og personlige faktorer, som ikke kan klassifiseres.

3.4 Utgaver av ICF

ICF utgis i to forskjellige utgaver for å møte ulike brukeres behov for detaljeringsgrad. Den *fulle versjonen* av ICF, som foreligger her, omfatter inntil fire hierarkiske nivåer under hver delklassifikasjon, (fraregnet blokknivået). Det vil si at den har kategorikoder med én bokstav og fra tre til fem sifre. Den *korte versjonen* omfatter bare de to høyeste nivåene, det vil si at kodene har én bokstav og tre sifre. Den fulle versjonens kategorier

¹² Avhengig av brukerens ståsted, kan denne vekselvirkningen betraktes som en *prosess* eller et *resultat*.

kan aggregeres til kortversjonen, men dette gjelder ikke de modifikorkoder som skal legges til kategoriene.

4. Oversikt over emneområdene i ICFs begrepsapparat

DEFINISJONER¹³

I sammenheng med helse:

Kroppsfunksjoner er organsystemenes fysiologiske funksjoner, inklusive mentale funksjoner.

Kroppsstrukturer er anatomiske deler av kroppen, som organer, lemmer og deres enkeltdele.

Avvik er problemer ved kroppsfunksjoner og -strukturer, som ved feil eller tap av betydning.

Aktiviteter er et menneskes utførelse av oppgaver og handlinger.

Deltagelse er å engasjere seg i en livssituasjon.

Aktivitetsbegrensninger er vanskeligheter en person kan ha ved å utøve aktiviteter.

Deltagelsesinnskrenkninger er problemer en person kan oppleve ved deltagelse.

Miljøfaktorer utgjør til sammen de fysiske, sosiale og holdningsmessige omgivelser hvor en person utfolder sitt liv.

En oversikt over disse begrepene gis i tabell 1. De forklares nærmere i operasjonelle termer i avsnitt 5.1. Som tabellen viser:

- ICF omfatter to *hovedområder*, som hver inneholder to *emneområder*
 1. Funksjon og funksjonshemming
 - (a) Kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer (delklassifikasjonene b og s)
 - (b) Aktiviteter og deltagelse (delklassifikasjon d)
 2. Kontekstuelle faktorer
 - (c) Miljøfaktorer (delklassifikasjon e)
 - (d) Personlige faktorer (ikke klassifiserbare)
- Hvert emneområde kan i prinsippet uttrykkes både positivt og negativt (men positive modifikator-koder er bare utviklet for delklassifikasjon e)
- Hvert emneområde består av ulike domener, og innenfor hvert domene ulike kategorier, som er klassifikasjonens grunneheter. En persons helseforhold og helserelaterte forhold kan registreres ved å velge høvelige kategorikoder, og så legge til *modifikator-koder*, som i de fleste tilfelle spesifiserer graden av avvik i den aktuelle kategorien, eller i hvilken grad en miljøfaktor er et hinder eller en fremmede faktor.

¹³ Se også vedlegg 1: Taksonomiske og terminologiske spørsmål

Tabell 1. En oversikt over ICFs begrepsapparat

	Hovedområde 1: Funksjon og funksjonshemming		Hovedområde 2: Kontekstuelle faktorer	
Komponenter	Kroppsfunksjoner og -strukturer	Aktiviteter og deltagelse	Miljøfaktorer	Personlige faktorer
Domener	Kroppsfunksjoner Kroppsstrukturer	Livsområder (oppgaver, handlinger)	Ytre påvirkning på funksjon og funksjonshemming	Indre påvirkning på funksjon og funksjonshemming
Begrepskonstruksjoner	Endring i kroppsfunksjoner (fysiologiske) Endring i kroppsstrukturer (anatomiske)	Kapasitet (gjøre oppgaver i standardmiljø) Utførelse (gjøre oppgaver i sitt aktuelle miljø)	Fremmede eller hemmende virkning av særtrekk ved den fysiske, sosiale og holdningsmessige virkelighet	Virkning av personlige egenskaper
Positivt aspekt	Funksjonell og strukturell integritet	Aktiviteter Deltagelse	Fremmede virkninger	Ikke anvendbare
	Funksjon			
Negativt aspekt	Funksjons- og strukturavvik	Aktivitetsbegrensning Deltagelsesinnskrenkning	Hindre/hemmende virkninger	Ikke anvendbare
	Funksjonshemming			

Det må påpekes at tabellen gjelder idégrunnet for ICF, ikke klassifikasjonens struktur. Ikke alle elementer gjenfinnes i kodeverket. Personlige egenskaper klassifiseres ikke etter ICF, og modifikatorkoder for positivt aspekt er bare utviklet for *miljøfaktorer*.

4.1 Kroppsfunksjoner, kroppsstrukturer og avvik

*Definisjoner: **Kroppsfunksjoner** er organsystemenes fysiologiske funksjoner (inklusive mentale funksjoner).*

***Kroppstrukturer** er anatomiske deler av kroppen, som organer, lemmer og deres bestanddeler.*

***Avvik** er problemer med kroppsfunksjoner eller kroppsstrukturer, som ved signifikante feil eller tap.*

- (1) Kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer klassifiseres i hver sin delklassifisering i ICF. Disse to delklassifiseringene er beregnet til samordnet bruk. For eksempel inkluderer kroppsfunksjoner grunnleggende sanser som synsfunksjoner og hørselsfunksjoner, og de strukturer som hører sammen med dem finnes som øye, øre og tilhørende strukturer.
- (2) Kroppen som begrep gjelder hele menneskeorganismen. Den omfatter derfor også hjernen og dens funksjoner, og det skilles ikke mellom kropp og sinn. Mentale (eller psykiske) funksjoner er således regnet med blant kroppsfunksjonene.
- (3) Kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer er klassifisert etter organsystemer. Kroppstrukturene er derfor ikke inndelt etter enkeltorganer.¹⁴
- (4) Avvik i kroppsstruktur kan omfatte utviklingsfeil, følger av skader, tap eller andre avvik av betydning. De strukturavvik som er kodet etter ICF er begrepsmessig i overensstemmelse med biologisk viten på celle- og molekylærnivå, men avvik på disse nivåer klassifiseres ikke som sådan. Avvik er heller ikke identiske med patologisk-anatomiske eller patofysiologiske tilstander, men er manifestasjoner av dem. De avvik som klassifiseres er derfor slike som man kan legge merke til ved direkte observasjon, eller som kan avledes av det man iakttar direkte.
- (5) Avvik beskrives i forhold til objektiv vurdering av hva som er innenfor det normale biomedisinske variasjonsområde i en normalbefolkning. Å avgjøre hva som skal regnes som avvik utføres primært av de personer som er faglig kvalifisert til å bedømme fysisk og mental funksjon i henhold til dette.
- (6) Avvik kan være midlertidige eller permanente, i forverring, tilbakegang eller uten utvikling, vekslende eller vedvarende. Avviket fra normalbefolkningen kan være lett eller alvorlig, og kan svinge over tid. Disse karakteristika oppfanges i de komplette kodene, hovedsakelig ved hjelp av modifikatorer etter kodens skillepunktum.
- (7) Avvik klassifiseres ikke etter årsak eller hvordan de har utviklet seg. For eksempel kan tap av synet eller av et lem være medfødt eller en følge av skade eller sykdom. Tilstedeværelsen av et avvik må nødvendigvis ha en årsak i kroppsstrukturer eller kroppsfunksjoner, men årsaken behøver ikke å være kjent eller identifisert som hele forklaringen på avviket. Et avvik kan ha mer enn én årsak. Det kan skyldes flere forskjellige sykdommer, lidelser eller mentale tilstander.

¹⁴ Selv om 1980-versjonen av ICIDH opererte med et organnivå, er definisjonen av *organ* uklar. Øye og øre betraktes tradisjonelt som organer, men det er vanskelig å identifisere og avgrense dem som sådan, og det samme gjelder kroppens lemmer og indre organer. I stedet for en "organtilnærmedelse", som impliserer at det eksisterer en slik kategori av enheter i kroppen, har ICF erstattet begrepet *organ* med begrepet *kroppsstruktur*. Organ og kroppsstruktur er ikke synonyme termer, de representerer to forskjellige begreper.

- (8) Avvik kan være en del av eller uttrykk for en helsetilstand, men behøver ikke nødvendigvis bety at det foreligger en sykdom, eller at vedkommende skal betraktes som syk.
- (9) Avvik er et bredere og mer omfattende begrep enn sykdommer og lidelser. For eksempel er tap av et bein et strukturavvik, men ikke en sykdom eller lidelse.
- (10) Avvik kan føre til andre avvik. For eksempel kan manglende muskelstyrke føre til nedsatte bevegelsesfunksjoner, hjertets funksjon kan ha sammenheng med åndedrettsfunksjonen, og nedsatt persepsjon kan henge sammen med tankefunksjoner.
- (11) Noen kategorier i Kroppsfunksjoner i ICF kan se ut til å være sammenfallende med kategorier i ICD-10, særlig når det gjelder symptomer og tegn. Men formålet med de to klassifikasjonene er forskjellig. ICD-10 klassifiserer symptomdiagnoser i et særskilt kapittel for å dokumentere morbiditet eller forbruk av helsetjenester, mens ICF viser dem som del av kroppsfunksjonene, til bruk for forebygging eller identifikasjon av pasientens behov. Viktig i denne forbindelse er at delklassifikasjonene Kroppsfunksjoner og Kroppsstrukturer i ICF er utviklet for å brukes sammen med delklassifikasjonen Aktiviteter og deltagelse.
- (12) Innenfor kategoriene klassifiseres avvik videre ved hjelp av modifikatorkodene etter definerte kriterier (for eksempel til stede eller fraværende i forhold til et terskelnivå). Felles for Kroppsfunksjoner og Kroppsstrukturer er en første modifikator, som gir en gradering av avvikets alvorlighet etter kriterier som det i stor utstrekning gjenstår å utvikle ved forskning og konsensus. For Kroppsstrukturer finnes dessuten en andre modifikator med koder for ulike typer avvik og en tredje for lokalisasjon.
- (13) Kroppsfunksjoner påvirkes av ytre forhold som klassifiseres i dimensjonen Miljøfaktorer. Eksempler på dette er hvordan respirasjonen påvirkes av luftkvaliteten, synet av lysforhold, hørselen av støy, oppmerksomhet av distraherende stimuli, balansen av underlagets egenskaper, kroppens temperaturregulering av klimatiske forhold.

4.2 Aktiviteter og deltagelse – aktivitetsbegrensninger og deltagesinnskrenkninger

Definisjoner: Aktiviteter er en persons utførelse av oppgaver og handlinger.

Deltagelse er å engasjere seg i en livssituasjon.

Aktivitetsbegrensninger er vanskeligheter en person kan ha ved å utføre aktiviteter.

Deltagesinnskrenkninger er problemer en person kan oppleve ved deltagelse.

- (1) Domenene under delklassifikasjonen Aktiviteter og deltagelse er oppført i én enkelt liste som dekker hele rekken av livsområder (fra målrettet bruk av sansene og grunnleggende læring til sammensatte emnemråder som mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner og arbeid og sysselsetting). Denne delklassifikasjonen kan brukes til å gjelde aktiviteter (a) eller deltagelse (p),¹⁵ eller begge deler. Domenene i denne delklassifikasjonen kan utdypes med to begrepskonstruksjoner, modifikatorene for utførelse og kapasitet. På den måten kan informasjonen fra denne delklassifikasjonen fordeles i en datamatrix som er uten overlapping eller redundans (se tabell 2).

Tabell 2. Informasjonsmatrise for Aktiviteter og deltagelse

Domene		Modifikator	
		Utførelse	Kapasitet
d1	Læring og kunnskapsanvendelse		
d2	Allmenne oppgaver og krav		
d3	Kommunikasjon		
d4	Mobilitet		
d5	Egenomsorg		
d6	Hjemmeliv		
d7	Mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner		
d8	Viktige livsområder		
d9	Samfunnsliv og sosiale livsområder		

¹⁵ Bokstaven skriver seg fra engelsk: Participation.

- (2) *Utførelses*-modifikatoren beskriver hva en person gjør i sitt nåværende miljø. Fordi det nåværende miljøet omfatter en sosial sammenheng, kan utførelse også forstås som *engasjement i en livssituasjon*, eller menneskers *opplevde erfaring* i deres virkelige livssammenheng.¹⁶
- (3) *Kapasitets*-modifikatoren beskriver en persons evne til å utføre en oppgave eller en handling. Denne begrepskonstruksjonen tar sikte på å vise det høyeste sannsynlige funksjonsnivå en person kan oppnå innenfor et bestemt domene til et gitt tidspunkt. For å bedømme personens fulle ferdighet, ville man trenge ”standardisert” miljø av utførelsesbetingelser for å utligne de varierende virkninger av forskjellige miljøer på personens ferdighet. Et slikt standardisert miljø kan være: (a) et eksisterende miljø som er i allmenn bruk til kapasitetsbedømmelse under forsøksbetingelser, eller (b) når dette ikke er mulig, et miljø man kan forestille seg, som kunne tenkes å virke som standardbetingelser for utførelsen. Sammenfatningsvis vil *kapasitet* gjenspeile personens ferdighet justert for miljøbetingelsene. Justeringen må være den samme for alle personer i alle land hvis data fra bedømmelsen skal brukes til internasjonale sammenligninger. Særtrekkene ved standardbetingelsene kan kodes ved å bruke delklassifikasjonen *miljøfaktorer*. Spranget mellom kapasitet og utførelse gjenspeiler forskjellen mellom virkningen av personens aktuelle miljø og standardbetingelsene, og gir derfor en nyttig veiledning om hva som kan gjøres med personens miljø for å bedre utførelsen.
- (4) Videre kan både kapasitets- og utførelsesmodifikatoren benyttes med og uten tekniske hjelpemidler og personlig assistanse. Selv om verken hjelpemidler eller personlig assistanse eliminerer funksjonsavvik, kan de fjerne begrensninger for funksjon i forhold til visse domener. Denne kodebruken er spesielt nyttig for å påvise hvordan en persons funksjon ville begrenses uten tekniske hjelpemidler (se kodeveiledning i Vedlegg 2).
- (5) Vanskeligheter eller problemer på disse områdene kan oppstå ved kvalitative eller kvantitative endringer i hvordan en person gjennomfører de aktuelle funksjonene i emneområdet. Begrensninger eller innskrenkninger bedømmes mot en allment akseptert standard for befolkningen. Den standard eller norm som en persons kapasitet og utførelse sammenlignes med, er det en person uten tilsvarende helsetilstand (sykdom, lidelse eller skade og så videre) kan klare. Begrensningen eller innskrenkningen registreres som uoverensstemmelsen mellom observert og forventet utførelse. Forventet utførelse svarer til den omtalte standard eller norm. Samme norm brukes for kapasitet og utførelse, slik at man kan avlede hva som kan gjøres med personens miljø for å bedre utførelsen.
- (6) Et utførelsesproblem kan være direkte resultat av det sosiale miljø, selv når personen ikke har noe funksjonsavvik. For eksempel kan en person som er HIV-positiv uten å ha sykdom eller symptomer, eller en som har arvelig risiko for en viss sykdom, være uten funksjonsavvik og ha tilstrekkelig kapasitet til å være i

¹⁶ Definisjonen av *deltagelse* innfører termen *engasjement* (i en livssituasjon). Noen foreslåtte definisjoner av *engasjement* omfatter å ta del i, bli med i eller opptatt av et livsområde, bli akseptert, eller ha tilgang til nødvendige ressurser. Innenfor informasjonsmatrisen i tabell 2, er den eneste mulige indikator for deltagelse å kode for *utførelse*. Dette betyr ikke at deltagelse automatisk er likestillet med utførelse. Begrepet *engasjement* bør også skilles fra den subjektive opplevelse av å være med (opplevelsen av tilhørighet). Brukere som ønsker å kunne kode for engasjement som eget emne henvises til retningslinjene for koding i Vedlegg 2.

arbeid, men likevel ikke arbeide, på grunn av at vedkommende nektes tilgang til tjenester, diskrimineres eller stigmatiseres.

- (7) Det er vanskelig å skille mellom *aktiviteter* og *deltagelse* på grunnlag av kategoriene i delklassifikasjonen *Aktiviteter og deltagelse*. På lignende måte, har det vist seg umulig å skille mellom "individperspektiv" og "samfunnsperspektiv" på grunnlag av kategoriene. Dette skyldes internasjonale forskjeller og variasjon i fagmiljøenes tilnærming til spørsmålene og ulike teoretiske rammeverk. Derfor gir ICF en enkelt liste av kategorier som brukere kan operasjonalisere for å skille mellom *aktiviteter* og *deltagelse* slik det passer for dem. Det er fire forskjellige valgmuligheter:
- (a) Å bestemme at noen domener skal gjelde aktiviteter og resten deltagelse, uten mulighet for begge anvendelser av samme domene,
 - (b) som (a), men med mulighet for å anvende nærmere bestemte domener på begge måter,
 - (c) å bruke alle detaljerte domener som aktiviteter og de overordnede kategoriene som deltagelse,
 - (d) å gjøre alle domener anvendbare som både aktiviteter og deltagelse.

4.3 Kontekstuelle faktorer

Kontekstuelle faktorer utgjør den fullstendige bakgrunn for en persons liv og livsutfoldelse. De omfatter to emneområder: *Miljøfaktorer* og *personlige faktorer*, som kan ha virkninger på en person med en helsetilstand, hva angår personens helseforhold og helserelaterede forhold.

Miljøfaktorer utgjør de fysiske, sosiale og holdningsmessige omgivelser hvor en person eksisterer og utfolder sitt liv. Disse faktorene er utenforliggende i forhold til individet, og kan ha en positiv eller negativ innvirkning på personens utfoldelse som samfunnsmedlem, på personens evne til å utføre handlinger eller oppgaver, eller på personens kroppsfunksjoner eller kroppsstrukturer.

- (1) Miljøfaktorer er slik ordnet i klassifikasjonen at fokus er på to forskjellige områder:
- (a) Det *individuelle* – det vil si personens nærmeste miljø, inklusive slike som hjemmet, arbeidsplassen og skolen. Dette området omfatter fysiske og materielle særtrekk ved miljøet som personen står overfor, så vel som direkte kontakt med andre personer, som familie, bekjente, likemenn og fremmede.
 - (b) Det *samfunnsmessige* – det vil si formelle og uformelle sosiale strukturer, tjenester og overgripende ordninger eller systemer i lokalsamfunnet eller storsamfunnet, som har innvirkning på enkeltpersonen. Dette området inkluderer organisasjoner og tjenester tilknyttet arbeidsmiljøet, samfunnsaktiviteter, myndigheter, kommunikasjon og transporttjenester og uformelle sosiale nettverk, dessuten lover, forskrifter, formelle og uformelle regler, holdninger og ideologier.
- (2) Miljøfaktorer står i vekselvirkning med emneområdene kroppsfunksjoner og –strukturer og aktiviteter og deltagelse. For hvert emneområde, kan vekselvirkningenes egenart og utstrekning avklares ved fremtidig vitenskapelig arbeid. Funksjonshemming er karakterisert som resultatet av et sammensatt

forhold mellom en persons helsetilstander og personlige faktorer, og med de utenforliggende faktorer som representerer personens livsbetingelser. På grunn av dette forholdet kan ulike miljøer ha meget ulik virkning på samme person med en gitt helsetilstand. Et miljø med hindere eller uten fremmede faktorer kan innskrenke personens utfoldelse, mens andre miljøer som er mer fremmede kan bedre utfoldelsen. Samfunnet kan hemme en persons livsutfoldelse, enten fordi det skaper hindere (for eksempel utilgjengelige bygninger) eller at det ikke sørger for fremmede faktorer (for eksempel manglende tilgang på tekniske hjelpemidler).

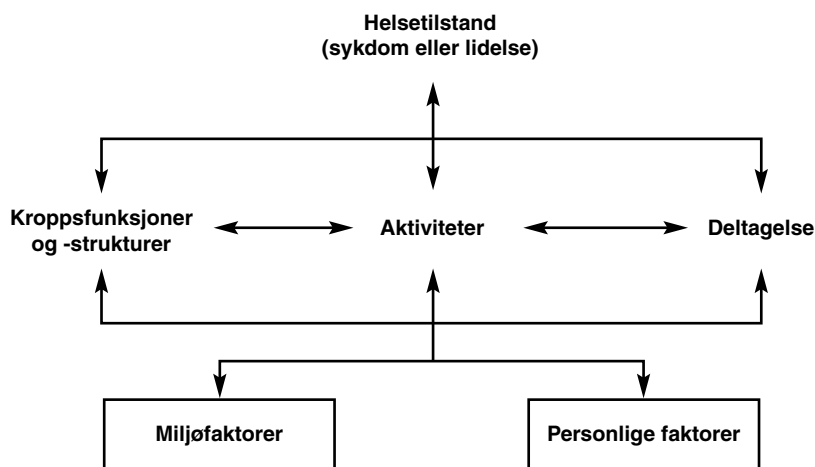
Personlige faktorer er den spesielle bakgrunnen for en persons eksistens og livsutfoldelse, og omfatter særtrekk ved personen som ikke hører til noen helsetilstand eller noe helseforhold. Disse faktorene kan omfatte kjønn, rase, alder, andre helsetilstander, fysisk form, livsstil, vaner, oppdragelse, mestringsmåter, sosial opprinnelse, utdanning, yrke, tidligere og nåværende livserfaring (tidligere og nåværende livshendelser og situasjoner), allment adferdsmønster og karakteregenskaper, individuelle psykiske ressurser og andre særtrekk, som alle kan spille en rolle for funksjonshemming på ethvert plan. Personlige faktorer klassifiseres ikke i ICF. De er likevel tatt med i figur 1 for å vise hvordan de bidrar og kan innvirke på resultatet av ulike tiltak.

5. Modell av funksjon og funksjonshemming

5.1 Funksjon og funksjonshemming som prosess

ICF som klassifikasjon modellerer ikke funksjon og funksjonshemming som "prosess". Men den kan brukes til å beskrive prosessen ved at den tilbyr hjelpemidler til å kartlegge de forskjellige begrepskonstruksjoner og domener. Den har en tilnærming til klassifikasjon av funksjon og funksjonshemming fra flere perspektiver i en interaktiv utviklingsprosess. Den skaffer konstruksjonselementer for brukere som vil bygge modeller og studere ulike sider av denne prosessen. I denne forstand kan ICF betraktes som et språk: De tekstene som kan genereres fra ICF er avhengige av brukernes kreativitet og vitenskapelige orientering. For å visualisere den nåværende forståelse av vekselvirkningen mellom ulike elementer i begrepsapparatet, kan diagrammet i Fig. 1 være til nytte.¹⁷

Fig. 1: Vekselvirkninger i ICFs begrepsapparat

¹⁷ ICF skiller seg vesentlig fra 1980-versjonen av ICIDH i hvordan vekselvirkningene mellom funksjon og funksjonshemming avbildes. Det skal bemerkes at ethvert diagram vil være ufullstendig og kunne misforstås på grunn av kompleksiteten av vekselvirkningene i en flerdimensjonal modell. Modellen er tegnet for å illustrere multiple vekselvirkninger. Andre bildemessige fremstillinger som viser andre viktige punkter i prosessen er naturligvis mulige. Fortolkninger av vekselvirkninger mellom forskjellige emner og begrepskonstruksjoner kan også variere (for eksempel vil med sikkerhet virkningen av miljøfaktorer på kroppsfunksjoner skille seg fra virkningen på deltagelse).

I dette diagrammet er menneskelig funksjon innenfor et gitt domene fremstilt som en vekselvirkning eller et sammensatt forhold mellom helsetilstanden og kontekstuelle faktorer (det vil si miljøfaktorer og personlige faktorer). Det er dynamiske vekselvirkninger mellom disse enhetene: Inngrep i en enhet kan potensielt forårsake endringer i en eller flere av de andre. Vekselvirkningene går begge veier: Tilstedeværelse av funksjonshemming kan til og med påvirke selve helsetilstanden. Det kan ofte synes rimelig å avlede en kapasitetsbegrensning fra en eller flere funksjonsavvik, eller en innskrenket utførelse fra en eller flere kapasitetsbegrensninger. Men det er viktig å registrere data for hver av disse begrepskonstruksjonene uavhengig, og så deretter undersøke sammenhengen mellom dem. Hvis en persons fulle opplevelse av helse skal beskrives, er alle elementene nyttige. For eksempel kan en person:

- Ha funksjonsavvik uten begrensninger i kapasitet (for eksempel behøver en vansirende lesjon ved spedalskhet ikke ha noen virkning på kapasiteten)
- Ha utførelsesproblemer og kapasitetsbegrensninger uten påviselige funksjonsavvik (for eksempel redusert utførelse av dagliglivets aktiviteter i forbindelse med mange sykdommer)
- Ha utførelsesproblemer uten funksjonsavvik eller kapasitetsbegrensninger (for eksempel en person som er HIV-positiv eller tidligere psykiatrisk pasient, som møter stigmatisering eller diskriminering i mellommenneskelige relasjoner eller arbeidssituasjonen)
- Oppleve en viss påvirkning i motsatt retning (for eksempel kan manglende bruk av armer og bein føre til muskelatrofi, tilværelsen på institusjon kan føre til tap av sosiale ferdigheter)

Kasuseksempler i Vedlegg 4 illustrerer ytterligere mulighetene for vekselvirkninger mellom begrepskonstruksjonene.

Den skjematisk fremstillingen i Fig. 1 viser den rolle som kontekstuelle faktorer (det vil si miljøfaktorer og personlige faktorer) spiller i prosessen. Disse faktorene påvirker en person med en helsetilstand og avgjør nivå og omfang av personens funksjon. Miljøfaktorer er utenforliggende i forhold til personen (for eksempel holdninger i samfunnet, bygningsmessige egenskaper, lov og rett), og klassifiseres i den delklassifikasjonen. Personlige faktorer, derimot, klassifiseres ikke i nåværende utgave av ICF. De omfatter kjønn, rase, fysisk form, livsstil, vaner, mestringsmåter, og andre slike faktorer. Bedømmelsen av dem er overlatt til brukeren ved behov.

5.2 Medisinske og sosiale modeller

Det har vært foreslått en rekke begrepsmodeller¹⁸ for å forstå og forklare funksjon og funksjonshemming. Disse kan uttrykkes dialektisk som en ”medisinsk modell”, satt opp mot en ”sosial modell”. Den *medisinske* forståelsen betrakter funksjonshemming som et individuelt problem, forårsaket av sykdom, skade eller annen helsetilstand, som trenger medisinsk behandling i form av individuell behandling utført av helsepersonell. Omsorgen for funksjonshemmingen er rettet mot helbredelse eller tilpasning og adferdsendring fra personens side. Medisinsk behandling betraktes som hovedsaken, og på politisk nivå er den prinsipielle reaksjonsmåte å endre eller reformere helsepolitikken. På den annen side, sees problemet etter den *sosiale* forståelse i hovedsak som skapt av sosiale forhold, og

¹⁸ Termen ”modell” brukes her i betydning begrepskonstruksjon eller paradigme, til forskjell fra bruken i forrige avsnitt.

handler grunnleggende om full integrasjon av enkeltpersoner i samfunnet. Da er funksjonshemming ikke en egenskap ved en enkeltperson, men snarere en komplisert blanding av tilstander, hvorav mange er skapt av det sosiale miljø. Derfor krever håndteringen av problemet sosiale tiltak, og det er storsamfunnets kollektive ansvar å gjøre de miljøtiltakene som skal til for at personer med funksjonshemming skal kunne delta fullt ut i alle områder av samfunnslivet. Saken gjelder således holdninger og ideologier, og det er sosiale forandringer som trenges. På politisk plan blir det et spørsmål om menneskerett. Etter denne forståelsen er funksjonshemming en politisk sak.

ICF bygger på en integrering av de to motsatte modellene. For å oppfange og integrere de forskjellige perspektivene på funksjon, anvendes en "biopsykososial" forståelse. Således forsøker ICF å oppnå en syntese for å oppnå et sammenhengende grunnsyn på de ulike perspektiver av helse fra et biologisk, individorientert og samfunnsmessig perspektiv.¹⁹

¹⁹ Se også Vedlegg 5 – "ICF og mennesker med funksjonshemming".

6. Bruken av ICF

ICF er en klassifikasjon av menneskelig funksjon og funksjonshemming. Den grupperer systematisk helsedomener og helserelaterte domener. Innenfor hvert emneområde, er domeneene videre ordnet etter sine felles egenskaper (som opprinnelse, type eller likhetspunkter), i en meningsfylt rekkefølge. Klassifikasjonen er innrettet etter et sett av prinsipper (se Vedlegg 2). Disse prinsippene viser til gjensidige sammenhenger mellom nivåene i klassifikasjonens hierarki. Men noen kategorier i ICF er ordnet på ikke-hierarkisk måte, uten noen logisk orden, bare som likeverdige deler av en gren.

Følgende strukturelle særtrekk har betydning for bruken av ICF:

- (1) ICF gir standardiserte, operasjonelle definisjoner av helsedomener og helserelaterte domener, til forskjell fra helsedefinisjoner i ”fagsjargong”. Disse definisjonene beskriver de vesentlige karakteristika for hvert domene (som egenskaper og relasjoner) og inneholder informasjon om hva som er inkludert i og ekskludert fra hvert domene. Definisjonene inneholder vanlig brukte holdepunkter for bedømmelse, slik at de kan bygges inn i spørreskjemaer. Omvendt, kan resultater fra eksisterende bedømmelsesinstrumenter omsettes til ICF-koder. For eksempel er ”synsfunksjoner” definert som funksjoner for å sanse lys og farge, og se størrelse, form og avstand. I underkategoriene beskrives synsfunksjonene i forhold til varierende betrakningsavstander, med bruk av ett eller begge øyne, slik at graden av funksjonsavvik vedrørende synet kan kodes som lett, moderat, alvorlig eller totalt etter disse parametrene.
- (2) ICF bruker et system av alfanumeriske koder, hvor første tegn, bokstavene b, s, d og e angir henholdsvis kroppsfunksjoner, kroppsstrukturer, aktiviteter og deltagelse og miljøfaktorer. Bokstaven følges av de numeriske delene av koden, som begynner med kapittelnummer (ett siffer), etterfulgt av andre nivå innenfor kapitlet (to sifre) og eventuelt tredje og fjerde nivå (et siffer hver).
- (3) ICF-kategoriene er generiske, slik at overordnede kategoriene inkluderer de underordnede og arver deres egenskaper, men de underordnede skiller seg fra de overordnede og hverandre på samme nivå, ved spesielle egenskaper. (For eksempel inneholder kapittel d4 Mobilitet i Aktiviteter og deltagelse separate kategorier for å stå, sitte, gå, løfte og bære gjenstander, og så videre.) Kortversjonen av ICF dekker to hierarkiske nivåer under kapitellnivået (koder med én bokstav og tre sifre), mens den fulle versjonen omfatter inntil fire (koder med én bokstav og fra tre til fem sifre). Kortversjonens kategorinivå er identisk med tilsvarende nivåer i den fulle versjonen, slik at kategoriene på de to siste nivåene i den fulle versjonen kan aggregeres til kodene i den korte versjonen. (Men når modifikatorkoder legges til i full versjon, kan de komplette kodene ikke aggregeres til komplette koder med modifikatorer i kortversjonen.)
- (4) En hvilken som helst person kan tildeles en serie koder på ethvert nivå, med eller uten gjensidig sammenheng.
- (5) ICF-kodene er bare komplette når det legges til en modifikatorkode, som (med unntak av to modifikatorer for kroppsstrukturer) angir en gradering av kategorien (for eksempel hvor alvorlig et problem er). Modifikatorkoder legges til i form av et siffer for hver modifikator etter et skilletegn, som regel et punktum. Enhver kategorikode som registreres bør ledsages av minst en modifikatorkode. Uten modifikatorer sier kategorikoden bare hvilken kategori det gjelder, ikke om personen har problemet eller i hvilken grad.

- (6) Første modifikator for kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer, modifikatorene utførelse og kapasitet for aktiviteter og deltagelse, og første modifikator for miljøfaktorer, beskriver alle graden av problem i angjeldende delklassifikasjon.
- (7) Til alle fire delklassifikasjoner i ICF (som nevnt i foregående punkt) følger graderingen ved hjelp av modifikatorkoder samme skala av sifferkoder. Modifikatorkodene er generiske (som for eksempel telefonnummer), ikke aritmetiske, og kan ikke behandles aritmetisk. Å ha et problem kan bety et funksjonsavvik, en aktivitetsbegrensning, deltagelsesinnskrenkning eller et miljømessig hinder, avhengig av hvilken delklassifikasjon det gjelder. Passende betegnelser (som angitt i parentes nedenfor) bør brukes til den tekstlige beskrivelse for hvert enkelt domene. I listen er bare skillepunktum og modifikatorkodesiffer oppført. De skal følge umiddelbart etter kategorikoden. For at denne graderingen skal kunne brukes ensartet, må bedømmelsesprosedyrer utvikles ved forskning. Til bruk i de tilfelle hvor kalibrerte bedømmelsesinstrumenter eller andre standarder er tilgjengelige for å måle et avvik, en kapasitetsbegrensning, et utførelsesproblem eller et hinder, dekker modifikatorkodene vide persentiler av målte resultater. For eksempel dekker skalaen en feilmargen på 5% ved intet problem (0-4%) eller totalt problem (96-100%). Middels problem går opp til halve skalaen for totalt problem. I den grad det er mulig, må persentilene for de enkelte domener kalibreres mot relevante populasjonsstandarder.

.0	INTET problem	(intet, fraværende, ubetydelig...)	0-4%
.1	LITE problem	(lett, lavgradig...)	5-24%
.2	MIDDELS problem	(middels uttalt ...)	25-49%
.3	STORT problem	(omfattende, ekstremt, subtotalt ...)	50-95%
.4	TOTALT problem	(fullstendig ...)	96-100%
.8	Uspesifisert		
.9	Ikke anvendbar		

- (8) For miljøfaktorer, kan den første modifikatoren brukes til å angi ikke bare negative faktorer, hindere, men også positive faktorer – fremmende faktorer. I begge tilfelle brukes samme numeriske skala 0-4, men for å angi fremmende faktorer erstattes skillepunktum med skilletegnet pluss, for eksempel e110+2. Miljøfaktorer kan kodes (a) i forhold til én enkelt kode fra de tre første delklassifikasjonene, eller (b) uten henvisning til noen bestemt registrert kode. Førstnevnte valgmulighet er å foretrekke, siden den identifiserer virkningen av den aktuelle miljøfaktor klarere.
- (9) For ulike brukere, kan det kanskje være på sin plass og til nytte å legge til annen informasjon til kodingen av hver enkelt kategori. Det finnes en rekke muligheter for ytterligere modifikatorer som kunne være nyttige. Tabell 3 viser detaljene i de modifikatorer som er utviklet for hver delklassifikasjon, og dessuten foreslåtte ytterligere modifikatorer som ikke er utviklet hittil.
- (10) Beskrivelsen av helsedomener og helserelevante domener viser til det som registreres på et gitt tidspunkt (altså et øyeblikksbilde). Men registreringer på

ulike tidspunkter kan muliggjøre beskrivelsen av et forløp over tid og i løpet av utførte tiltak.

- (11) Med ICF kan en persons helseforhold og helserelaterte forhold beskrives med et utvalg av koder fra alle fire delklassifikasjoner. I alt er det 34 muligheter på kapitteleveln (fraregnet miljøfaktorer), kortversjonen har 362 og den fulle versjonen 1424 muligheter. Ved anvendelse av ICF i det virkelige liv, vil et sett på fra 3 til 18 koder antagelig være tilstrekkelig for å beskrive et kasus på kortversjonsnivå. Den fulle versjonen er i alminnelighet tiltenkt spesialistvirksomhet (som rehabilitering, geriatri), mens kortversjonen kan brukes til befolkningsundersøkelser og enklere resultatbedømmelser.

Videre retningslinjer for koding er oppført i Vedlegg 2. Brukere anbefales varmt å søke opplæring i bruk av klassifikasjonen hos WHO og dens nettverk av samarbeidende kodesentre.

Tabell 3. Modifikatorer

Delklassifikasjon	Første modifikator	Andre modifikator
Kroppsfunksjoner (b)	<p>Generisk modifikator med negativ skala for å gradere omfanget av et funksjonsavvik</p> <p>Eksempel: b167.3 angir et alvorlig avvik i <i>Mentale språkfunksjoner</i></p>	Ingen
Kroppsstrukturer (s)	<p>Generisk modifikator med negativ skala for å gradere omfanget av et strukturavvik</p> <p>Eksempel: s730.3 angir et alvorlig strukturavvik i en arm</p>	<p>Generisk skala for å angi arten av avvik i en kroppsstruktur:</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 Intet avvik i struktur 1 Total mangel 2 Delvis mangel 3 Overtallig del 4 Størrelsesavvik 5 Kontinuitetsbrudd 6 Lokalisasjonsavvik 7 Kvalitativt strukturavvik, inklusive med væskeansamling 8 Uspesifisert 9 Ikke anvendbart <p>Eksempel: s730.32 angir delvis mangel av en arm</p>
Aktiviteter og deltagelse (d)	<p>Utførelse</p> <p>Generisk modifikator med negativ skala for å gradere problem i personens nåværende miljø</p> <p>Eksempel: d5101.1_ angir lett vanskelighet med å vaske hele kroppen, med bruk av de hjelpemidler som er tilgjengelige i det aktuelle miljø</p>	<p>Kapasitet</p> <p>Generisk modifikator med negativ skala for å gradere begrensning uten assistanse</p> <p>Eksempel: d5101_2 angir middels vanskelighet med å vaske hele kroppen uten hjelpemidler eller personlig assistanse</p>
Miljøfaktorer (e)	<p>Generisk modifikator med negativ og positiv skala for å gradere henholdsvis hindere og fremmende faktorer</p> <p>Eksempel: e130.2 for å angi at produkter for utdanning utgjør et middels hinder. Omvendt, vil e130+2 angi at produkter for utdanning utgjør en middels fremmende faktor</p>	Ingen

Verdens Helseforsamlings 54. møte: Godkjenning av ICF for internasjonal bruk

Resolusjon WHA54.21 lyder som følger:

Verdens Helseforsamling, i sitt 54. møte

- 1 GODKJENNER andre utgave av International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH), med tittelen International Classification of Functioning, Disability and Health, heretter omtalt med akronymet ICF,
- 2 OPPFORDRER medlemsstater til å bruke ICF i sin forskning, overvåking og rapportering på passende måte, under iakttagelse av spesielle forhold i medlemsstater og, i særdeleshet, til fremtidige revisjoner,
- 3 HENSTILLER til generaldirektøren å yte støtte til medlemsstater på oppfordring fra dem, for å ta i bruk ICF.

ICF

Kapitteloversikt

Kroppsfunksjoner

- Kapittel b1 Mentale funksjoner
- Kapittel b2 Sansefunksjoner og smerte
- Kapittel b3 Stemme- og talefunksjoner
- Kapittel b4 Kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner
- Kapittel b5 Fordøyelse, stoffskifte og indresekretoriske funksjoner
- Kapittel b6 Urinsystemets funksjoner, kjønnsfunksjoner og forplantning
- Kapittel b7 Nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesrelaterte funksjoner
- Kapittel b8 Huden og tilhørende strukturers funksjoner

Kroppsstrukturer

- Kapittel s1 Nervesystemets strukturer
- Kapittel s2 Øye, øre og tilhørende strukturer
- Kapittel s3 Stemme- og taledannende strukturer
- Kapittel s4 Strukturer tilhørende kretsløpssystemet, blodsystemet, det immunologiske system og respirasjonssystemet
- Kapittel s5 Strukturer tilhørende fordøyelse, stoffskifte og endokrinsystemet
- Kapittel s6 Strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen
- Kapittel s7 Bevegelsesapparatets strukturer
- Kapittel s8 Hud og tilhørende strukturer

Aktiviteter og deltagelse

- Kapittel d1 Læring og kunnskapsanvendelse
- Kapittel d2 Allmenne oppgaver og krav
- Kapittel d3 Kommunikasjon
- Kapittel d4 Mobilitet
- Kapittel d5 Egenomsorg
- Kapittel d6 Hjemmeliv
- Kapittel d7 Mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner
- Kapittel d8 Viktige livsområder
- Kapittel d9 Samfunnsliv og sosiale livsområder

Miljøfaktorer

- Kapittel e1 Produkter og teknologi
- Kapittel e2 Natur og menneskeskapte miljøforandringer
- Kapittel e3 Støtte og sosialt nettverk
- Kapittel e4 Holdninger
- Kapittel e5 Tjenester, systemer og strategier for tiltak

ICF

Kortversjonens kategorier

Kapitler, blokker og firetegnskoder

KROPPSFUNKSJONER

Kapittel b1 Mentale funksjoner

Overordnede mentale funksjoner (b110-b139)

- b110 Bevissthetsfunksjoner
- b114 Orienteringsfunksjoner
- b117 Intellektuelle funksjoner
- b122 Overordnede psykososiale funksjoner
- b126 Temperament og personlighet
- b130 Energi og handlekraft
- b134 Søvn
- b139 Andre og uspesifiserte overordnede mentale funksjoner

Spesifikke mentale funksjoner (b140-b189)

- b140 Oppmerksomhetsfunksjoner
- b144 Hukommelsesfunksjoner
- b147 Psykomotoriske funksjoner
- b152 Emosjonelle funksjoner
- b156 Persepsjonsfunksjoner
- b160 Tenkefunksjoner
- b164 Høyere kognitive funksjoner
- b167 Mentale språkfunksjoner
- b172 Regnefunksjoner
- b176 Styling av sammensatte bevegelser
- b180 Selvopplevelse og tidsoppfatning
- b189 Andre og uspesifiserte spesifikke mentale funksjoner

Andre og uspesifiserte mentale funksjoner (b198-b199)

- b198 Andre mentale funksjoner
- b199 Uspesifiserte mentale funksjoner

Kapittel b2 Sansefunksjoner og smerte

Syn og tilhørende funksjoner (b210-b229)

- b210 Synsfunksjoner
- b215 Synsfremmende funksjoner av strukturer i og omkring øyet
- b220 Sansefølelser forbundet med øyet og tilhørende strukturer
- b229 Andre og uspesifiserte synsrelaterte funksjoner

Hørsel og vestibularisfunksjoner (b230-b249)

- b230 Hørselsfunksjoner
- b235 Vestibularisfunksjoner
- b240 Sansefølelser i tilknytning til hørsel og vestibularisfunksjoner
- b249 Andre og uspesifiserte hørsels- og vestibularisfunksjoner

Øvrige sansefunksjoner (b250-b279)

- b250 Smakssans
- b255 Luktesans
- b260 Proprioseptiv sans
- b265 Berøringssans
- b270 Sansefunksjoner for temperatur og andre stimuli
- b279 Andre eller uspesifiserte øvrige sansefunksjoner

Smerte (b280-b289)

- b280 Smertesans
- b289 Annen eller uspesifisert smertesans

Andre og uspesifiserte sansefunksjoner (b298-b299)

- b298 Andre sansefunksjoner
- b299 Uspesifiserte sansefunksjoner

Kapittel b3 Stemme- og talefunksjoner

- b310 Stemmefunksjoner
- b320 Uttalefunksjon
- b330 Taleflyt og talerytme
- b340 Øvrige stemme- og talefunksjoner
- b398 Andre stemme- og talefunksjoner
- b399 Uspesifiserte stemme- og talefunksjoner

Kapittel b4 Kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner**Kretsløpssystemets funksjoner (b410-b429)**

- b410 Hjertefunksjoner
- b415 Blodkarfunksjoner
- b420 Blodtrykksfunksjoner
- b429 Andre og uspesifiserte kretsløpssystemfunksjoner

Blodfunksjoner, bloddannelse og immunfunksjoner (b430-b439)

- b430 Blodfunksjoner og bloddannelse
- b435 Immunfunksjoner
- b439 Andre og uspesifiserte blod- og immunfunksjoner

Respirasjonsfunksjoner (b440-b449)

- b440 Respirasjon
- b445 Respirasjonsmuskelfunksjoner
- b449 Andre og uspesifiserte respirasjonsfunksjoner

Øvrige funksjoner og sansefølelser i kretsløps- og respirasjonssystemene (b450-b469)

- b450 Øvrige respirasjonsfunksjoner
- b455 Fysisk kondisjon
- b460 Sansefølelser med tilknytning til kretsløps- og respirasjonsfunksjoner
- b469 Andre og uspesifiserte funksjoner og sansefølelser i kretsløps- og respirasjonssystemet

Andre og uspesifiserte kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner (b498-b499)

- b498 Andre kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner
- b499 Uspesifiserte kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner

Kapittel b5 Fordøyelse, stoffskifte og indresekretoriske funksjoner**Fordøyelsesfunksjoner (b510-b539)**

- b510 Nærings- og væskeinntak
- b515 Fordøyelse
- b520 Næringsopptak
- b525 Avføringsfunksjoner
- b530 Regulering av kroppsvekt
- b535 Sansefølelser fra fordøyelsessystemet

b539 Andre og uspesifiserte fordøyelsesfunksjoner

Stoffskifte og indresekretoriske funksjoner (b540-b559)

b540 Generelle stoffskiftedfunksjoner

b545 Væske-, mineral- og elektrolyttbalanse

b550 Temperaturregulering

b555 Indresekretoriske funksjoner

b559 Andre og uspesifiserte stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner

Andre og uspesifiserte fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner (b598-b599)

b598 Andre fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner

b599 Uspesifiserte fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner

Kapittel b6 Urinsystemets funksjoner, kjønnsfunksjoner og forplantning

Urinsystemets funksjoner (b610-b639)

b610 Urinutskillelse

b620 Vannlatingsfunksjoner

b630 Sansefornemmelser med tilknytning til urinsystemets funksjoner

b639 Andre og uspesifiserte funksjoner av urinsystemet

Kjønnsfunksjoner og forplantning (b640-b679)

b640 Kjønnsfunksjoner

b650 Menstruasjonsfunksjoner

b660 Forplantningsfunksjoner

b670 Sansefornemmelser med tilknytning til kjønnsfunksjoner og forplantning

b679 Andre og uspesifiserte kjønns- og forplantningsfunksjoner

Andre og uspesifiserte urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner (b698-b699)

b698 Andre urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner

b699 Uspesifiserte urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner

Kapittel b7 Nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesrelaterte funksjoner

Ledd- og knokkelfunksjoner (b710-b729)

b710 Leddbevegelse

b715 Leddstabilitet

b720 Knokkelbevegelse

b729 Andre og uspesifiserte ledd og knokkelfunksjoner

Muskelfunksjoner (b730-b749)

b730 Muskelstyrke

b735 Muskeltonus

b740 Muskelutholdenhet

b749 Andre og uspesifiserte muskelfunksjoner

Bevegelsesfunksjoner (b750-b789)

b750 Motoriske reflekser

b755 Større ufrivillige bevegelsesreaksjoner

b760 Kontroll av viljestyrte bevegelser

b765 Ufrivillige muskelbevegelser

b770 Gangmønster

b780 Sansefornemmelser i forbindelse med muskler og bevegelsesfunksjoner

b789 Andre og uspesifiserte bevegelsesfunksjoner

Andre og uspesifiserte nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner (b798-b799)

b798 Andre nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner

b799 Uspesifiserte nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner

Kapittel b8 Huden og tilhørende strukturers funksjoner

Hudfunksjoner (b810-b849)

b810 Hudens beskyttelsesfunksjoner

b820 Hudtilheling

b830 Øvrige hudfunksjoner

b840 Hudens sansefølelser

b849 Andre og uspesifiserte hudfunksjoner

Hår- og neglefunksjoner (b850-b869)

b850 Hårfunksjoner

b860 Neglefunksjoner

b869 Andre og uspesifiserte hår- og neglefunksjoner

Andre og uspesifiserte funksjoner av hud og tilhørende strukturer (b898-b899)

b898 Andre funksjoner av hud og tilhørende strukturer

b899 Uspesifiserte funksjoner av hud og tilhørende strukturer

KROPPSSTRUKTURER

Kapittel s1 Nervesystemets strukturer

- s110 Hjernens struktur
- s120 Ryggmargen og tilhørende strukturer
- s130 Hjerne- og ryggmargshinnenes strukturer
- s140 Det sympatiske nervesystems struktur
- s150 Det parasympatiske nervesystems struktur
- s198 Andre strukturer i nervesystemet
- s199 Uspesifiserte strukturer i nervesystemet

Kapittel s2 Øye, øre og tilhørende strukturer

- s210 Øyehulens struktur
- s220 Øyeeplets struktur
- s230 Strukturer i øyets omgivelser
- s240 Det ytre øres struktur
- s250 Mellomørets struktur
- s260 Det indre øres struktur
- s298 Andre strukturer tilhørende øye og øre
- s299 Uspesifiserte strukturer tilhørende øye og øre

Kapittel s3 Stemme- og taledannende strukturer

- s310 Nesens struktur
- s320 Munnens struktur
- s330 Svelgets struktur
- s340 Strupens struktur
- s398 Andre stemme- og taledannende strukturer
- s399 Uspesifiserte stemme- og taledannende strukturer

Kapittel s4 Strukturer tilhørende kretsløpssystemet, blodsystemet, det immunologiske system og respirasjonssystemet

- s410 Kretsløpssystemets struktur
- s420 Immunsystemets struktur
- s430 Respirasjonssystemets struktur
- s498 Andre strukturer tilhørende kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonssystemene
- s499 Uspesifiserte strukturer tilhørende kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonssystemene

Kapittel s5 Strukturer tilhørende fordøyelse, stoffskifte og endokrinsystemet

- s510 Spyttkjertlenes struktur
- s520 Spiserørets struktur
- s530 Magesekkens struktur
- s540 Tarmenes struktur
- s550 Bukspyttkjertelens struktur
- s560 Leverens struktur
- s570 Galleveienes struktur
- s580 De indresekretoriske kjertlers struktur

- s598 Andre strukturer med tilknytning til fordøyelsessystemet, stoffskifte og endokrinsystemet
- s599 Uspesifiserte strukturer med tilknytning til fordøyelsessystemet, stoffskifte og endokrinsystemet

Kapittel s6 Strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen

- s610 Urinsystemets struktur
- s620 Bekkenbunnens struktur
- s630 Kjønnsorganenes strukturer
- s698 Andre strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen
- s699 Uspesifiserte strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen

Kapittel s7 Bevegelsesapparatets strukturer

- s710 Hode- og halsregionens struktur
- s720 Skulderregionens struktur
- s730 Overekstremitetens struktur
- s740 Bekkenregionens struktur
- s750 Underekstremitetens struktur
- s760 Bryst- og bukregionens og ryggens struktur
- s770 Øvrige muskel- og skjelettstrukturer tilhørende bevegelsesapparatet
- s798 Andre strukturer i bevegelsesapparatet
- s799 Uspesifiserte strukturer i bevegelsesapparatet

Kapittel s8 Hud og tilhørende strukturer

- s810 Hudområdenes strukturer
- s820 Kjertelstrukturer i huden
- s830 Neglenes struktur
- s840 Hårvekstens strukturer
- s898 Andre strukturer i hud og tilhørende strukturer
- s899 Uspesifiserte strukturer i hud og tilhørende strukturer

AKTIVITETER OG DELTAGELSE

Kapittel d1 Læring og kunnskapsanvendelse

Måltrettet bruk av sansene (d110-d129)

- d110 Betrakte
- d115 Lytte
- d120 Annen måltrettet bruk av sansene
- d129 Andre eller uspesifiserte måltrettede sansefunksjoner

Grunnleggende læring (d130-d159)

- d130 Gjøre etter
- d135 Innøving
- d140 Lære å lese
- d145 Lære å skrive
- d150 Lære å regne
- d155 Tilegne seg ferdigheter
- d159 Andre og uspesifiserte former for grunnleggende læring

Anvende kunnskap (d160-d179)

- d160 Feste oppmerksomheten
- d163 Tenke
- d166 Lese
- d170 Skrive
- d172 Regne
- d175 Løse problemer
- d177 Ta beslutninger
- d179 Annen spesifisert og uspesifisert anvendelse av kunnskap

Annen og uspesifisert læring og anvendelse av kunnskap (d198-d199)

- d198 Annen spesifisert læring og anvendelse av kunnskap
- d199 Uspesifisert læring og anvendelse av kunnskap

Kapittel d2 Allmenne oppgaver og krav

- d210 Utføre en enkeltstående oppgave
- d220 Utføre multiple oppgaver
- d230 Utføre daglige rutiner
- d240 Mestre påkjenninger og andre psykiske krav
- d298 Andre allmenne oppgaver og krav
- d299 Uspesifiserte allmenne oppgaver og krav

Kapittel d3 Kommunikasjon

Kommunikasjon - forstå (d310-d329)

- d310 Forstå talte ytringer
- d315 Forstå ytringer uten ord
- d320 Forstå ytringer på tegnspråk
- d325 Forstå skriftlige ytringer
- d329 Forstå ytringer formidlet på annen spesifisert eller uspesifisert måte

Kommunikasjon - ytre seg (d330-d349)

- d330 Tale
- d335 Ytre seg uten ord

- d340 Ytre seg på tegnspråk
- d345 Ytre seg skriftlig
- d349 Annen spesifisert eller uspesifisert frembringelse av ytringer

Samtale og bruk av kommunikasjonsteknikk (d350-d369)

- d350 Samtale
- d355 Diskusjon
- d360 Bruke kommunikasjonsutstyr og -metoder
- d369 Annen spesifisert eller uspesifisert form for samtale eller bruk av kommunikasjonsteknikk

Annen og uspesifisert form for kommunikasjon (d398-d399)

- d398 Annen form for kommunikasjon
- d399 Uspesifisert form for kommunikasjon

Kapittel d4 Mobilitet***Endre og opprettholde kroppsstilling (d410-d429)***

- d410 Endre grunnleggende kroppsstillinger
- d415 Opprettholde en kroppsstilling
- d420 Forflytte seg
- d429 Annen eller uspesifisert form for å endre og opprettholde kroppsstilling

Bære, flytte og håndtere gjenstander (d430-d449)

- d430 Løfte og bære gjenstander
- d435 Flytte gjenstander med beina
- d440 Finere håndbevegelser
- d445 Bruke hender og armer
- d449 Andre eller uspesifiserte former for å bære, flytte og håndtere gjenstander

Gå og bevege seg omkring (d450-d469)

- d450 Gå
- d455 Bevege seg omkring
- d460 Bevege seg omkring på ulike steder
- d465 Bevege seg omkring ved hjelp av utstyr
- d469 Andre eller uspesifiserte former for å gå og bevege seg omkring

Bevege seg omkring med transportmidler (d470-d489)

- d470 Bruke transportmidler
- d475 Føre et transportmiddel
- d480 Ri på dyr i transportøyemed
- d489 Bevege seg omkring med andre eller uspesifiserte transportmidler

Andre og uspesifiserte former for mobilitet (d498-d499)

- d498 Andre former for mobilitet
- d499 Uspesifisert form for mobilitet

Kapittel d5 Egenomsorg

- d510 Vaske seg
- d520 Stelle sine kroppsdeler
- d530 Gå på toalettet
- d540 Kle seg
- d550 Spise
- d560 Drikke
- d570 Ta vare på helsen

- d598 Annen egenomsorg
- d599 Uspesifisert egenomsorg

Kapittel d6 Hjemmeliv

Skaffe seg livsnødvendigheter (d610-d629)

- d610 Skaffe seg et sted å bo
- d620 Skaffe seg varer og tjenester
- d629 Skaffe seg andre eller uspesifiserte nødvendigheter

Husholdning (d630-d649)

- d630 Lage mat
- d640 Husarbeid
- d649 Andre og uspesifiserte husholdningsoppgaver

Ta vare på husholdningsgjenstander og hjelpe andre (d650-d669)

- d650 Ta vare på husholdningsgjenstander
- d660 Hjelpe andre
- d669 Annet og uspesifisert vedlikehold av husholdningsgjenstander og hjelp til andre

Andre og uspesifiserte aktiviteter i hjemmeliv (d698-d699)

- d698 Annet hjemmeliv
- d699 Uspesifisert hjemmeliv

Kapittel d7 Mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner

Allmenne mellommenneskelige interaksjoner (d710-d729)

- d710 Grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner
- d720 Sammensatte mellommenneskelige interaksjoner
- d729 Andre og uspesifiserte grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner

Særskilte mellommenneskelige relasjoner (d730-d779)

- d730 Forholde seg til fremmede personer
- d740 Formelle mellommenneskelige relasjoner
- d750 Uformelle sosiale relasjoner
- d760 Familierelasjoner
- d770 Intime relasjoner
- d779 Andre og uspesifiserte særskilte mellommenneskelige relasjoner

Andre og uspesifiserte mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner (d798-d799)

- d798 Andre mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner
- d799 Uspesifiserte mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner

Kapittel d8 Viktige livsområder

Utdanning (d810-d839)

- d810 Uformell opplæring
- d815 Førskoleopplæring
- d820 Skoleutdanning
- d825 Yrkesopplæring
- d830 Høyere utdanning
- d839 Annen spesifisert eller uspesifisert utdanning

Arbeid og sysselsetting (d840-d859)

- d840 Lærlingepraktis (yrkesforberedelse)
- d845 Skaffe seg, beholde og avslutte et arbeidsforhold

- d850 Betalt sysselsetting
- d855 Ubetalt arbeid
- d859 Annet spesifisert og uspesifisert arbeid og sysselsetting

Økonomiske livsområder (d860-d879)

- d860 Grunnleggende økonomiske transaksjoner
- d865 Sammensatte økonomiske transaksjoner
- d870 Være økonomisk selvhjulpen
- d879 Andre eller uspesifiserte økonomiske livsområder

Andre og uspesifiserte viktige livsområder (d898-d899)

- d898 Andre viktige livsområder
- d899 Uspesifiserte viktige livsområder

Kapittel d9 Samfunnsliv og sosiale livsområder

- d910 Samfunnsliv
- d920 Rekreasjon og fritid
- d930 Religion og åndelighet
- d940 Menneskerettigheter
- d950 Politisk liv og statsborgerskap
- d998 Andre former for samfunnsliv og sosiale livsområder
- d999 Uspesifiserte former for samfunnsliv og sosiale livsområder

MILJØFAKTORER

Kapittel e1 Produkter og teknologi

- e110 Produkter eller substanser til å spise eller drikke
- e115 Produkter og teknologi til personlig bruk i dagliglivet
- e120 Produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs
- e125 Produkter og teknologi for kommunikasjonsformål
- e130 Produkter og teknologi for utdanningsformål
- e135 Produkter og teknologi for sysselsetting
- e140 Produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport
- e145 Produkter og teknologi for utøvelse av religion og åndelighet
- e150 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for bygninger til offentlig bruk
- e155 Produkter og teknologi for utforming og konstruksjon av bygninger til privat bruk
- e160 Produkter og teknologi for landutvikling
- e165 Økonomiske verdier
- e198 Andre produkter og teknologier
- e199 Uspesifiserte produkter og teknologier

Kapittel e2 Natur og menneskeskapte miljøforandringer

- e210 Topografi
- e215 Befolkning
- e220 Ville planter og dyr
- e225 Klima
- e230 Naturhendelser
- e235 Miljøhendelser forårsaket av mennesker
- e240 Lys
- e245 Tidsavhengige forandringer
- e250 Lyd
- e255 Vibrasjon
- e260 Luftkvalitet
- e298 Andre naturlige og menneskeskapte miljøforandringer
- e299 Uspesifiserte naturlige og menneskeskapte miljøforandringer

Kapittel e3 Støtte og sosialt nettverk

- e310 Nærmeste familie
- e315 Fjernere familie
- e320 Venner
- e325 Bekjente, likemenn, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet
- e330 Personer i autoritetsposisjon
- e335 Personer i posisjon som underordnet
- e340 Personer som yter personlig omsorg og hjelp
- e345 Fremmede
- e350 Husdyr
- e355 Helsepersonell
- e360 Helserelaterte fagpersoner
- e398 Annen spesifisert støtte og sosialt nettverk
- e399 Uspesifisert støtte og sosialt nettverk

Kapittel e4 Holdninger

- e410 Individuelle holdninger hos nærmeste familiemedlemmer
- e415 Individuelle holdninger hos fjernere familiemedlemmer
- e420 Individuelle holdninger hos venner
- e425 Individuelle holdninger hos bekjente, likemenn, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet
- e430 Individuelle holdninger hos personer i autoritetsposisjon
- e435 Individuelle holdninger hos personer i posisjon som underordnet
- e440 Individuelle holdninger hos personer som yter personlig omsorg og hjelp
- e445 Individuelle holdninger hos fremmede
- e450 Individuelle holdninger hos helsepersonell
- e455 Individuelle holdninger hos helserelaterte fagpersoner
- e460 Holdninger i samfunnet
- e465 Sosiale normer, handlingsmønstre og ideologier
- e498 Andre holdninger
- e499 Uspesifiserte holdninger

Kapittel e5 Tjenester, systemer og strategier for tiltak

- e510 Tjenester, systemer og strategier for produksjon av forbrukervarer
- e515 Tjenester, systemer og strategier for arkitektur og byggevirkksomhet
- e520 Tjenester, systemer og strategier for utendørsområder
- e525 Tjenester, systemer og strategier for boligsektoren
- e530 Offentlige tekniske tjenester, systemer og strategier
- e535 Tjenester, systemer og strategier for kommunikasjon
- e540 Tjenester, systemer og strategier for transport
- e545 Tjenester, systemer og strategier for beskyttelse av sivilbefolkningen
- e550 Tjenester, systemer og strategier for lov og rett
- e555 Tjenester, systemer og strategier i foreninger og organisasjoner
- e560 Tjenester, systemer og strategier for media
- e565 Tjenester, systemer og strategier for økonomi
- e570 Tjenester, systemer og strategier for trygdevesen
- e575 Tjenester, systemer og strategier for allmenn sosial omsorg
- e580 Tjenester, systemer og strategier for helsevesen
- e585 Tjenester, systemer og strategier for utdanning og opplæring
- e590 Tjenester, systemer og strategier for arbeid og sysselsetting
- e595 Politiske tjenester, systemer og strategier
- e598 Andre tjenester, systemer og strategier
- e599 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier

ICF

Detaljert klassifikasjon med beskrivelser

Alle kategorier med beskrivelser,
inklusions- og eksklusjonsmerknader

KROPPSFUNKSJONER

Definisjoner: *Kroppsfunksjoner er organsystemenes fysiologiske funksjoner (inklusive mentale funksjoner).*

Avvik er problemer med kroppsfunksjoner eller kroppsstrukturer, som ved signifikante feil eller tap.

Modifikator

Enslartet negativ graderingsskala, som brukes for å vise omfang eller størrelsesorden av et avvik.

.0	INTET funksjonsavvik	(intet, fraværende, ubetydelig ...)	0-4%
.1	LITE funksjonsavvik	(lett, mindre, lavgradig ...)	5-24%
.2	MIDDELS funksjonsavvik	(middels uttalt ...)	25-49%
.3	STORT funksjonsavvik	(høygradig, sterkt, ekstremt, subtotalt ...)	50-95%
.4	TOTALT funksjonsavvik	(fullstendig, helt manglende...)	96-100%
.8	Uspesifisert		
.9	Ikke anvendbart		

Det er oppstilt en grov prosentvis inndeling til bruk ved slike forhold som kan måles med instrumenter eller graderes etter standarder for kvantifisering av funksjonsnedsettelse. For eksempel gjelder en feilmargin på 5% når det kodes intet eller totalt funksjonsavvik. Moderate avvik utgjør vanligvis opp til halve skalaen for total funksjonsnedsettelse. Prosentområdene må kalibreres for de forskjellige kroppsfunksjoner som persentiler i relevante befolkningsstandarder. For at denne graderingen skal kunne benyttes på en ensartet måte overalt, må bedømmelsesprosedyrer utvikles ved forskning.

For ytterligere forklaring vises til Vedlegg 2.

Kapittel b1

Mentale funksjoner

Dette kapittelet er om hjernens funksjoner - både overordnede mentale funksjoner, som bevissthet, energi og handlekraft - og spesifikke mentale funksjoner, som hukommelse, språk og regning.

Overordnede mentale funksjoner (b110-b139)

b110 Bevissthetsfunksjoner

Grunnleggende funksjoner som bestemmer bevissthetens klarhet og kontinuitet, oppmerksomhet og aktsomhet

Inklusive: Våkenhetstilstanden og dens kontinuitet og kvalitet. Avvik: Bevissthetstap, koma, vegetative tilstander, fugetilstander, transetilstander, besettelsestilstander, medikamentindusert bevissthetsforstyrrelse, delir, stupor

Eksklusive: Orienteringsfunksjoner (b114), energi og handlekraft (b130), søvn (b134)

b1100 Bevissthetstilstand

Mentale funksjoner som når de forandres frembringer tilstander som uklar bevissthet, stupor eller koma

b1101 Bevissthetens kontinuitet

Mentale funksjoner som opprettholder våkenhet, oppmerksomhet og aktsomhet. Når de forstyrres kan det føre til fuge-, transe- og lignende tilstander

b1102 Bevissthetskvalitet

Mentale funksjoner som når de forandres fører til endringer i våkenhetstilstand, oppmerksomhet og aktsomhet, som medikamentinduserte bevissthetsforandringer eller delir

b1108 Andre bevissthetsfunksjoner

b1109 Uspesifiserte bevissthetsfunksjoner

b114 Orienteringsfunksjoner

Bevissthet om og kjennskap til forholdet til egen person, til andre personer, til tid og omgivelser

Inklusive: Orientering for tid, sted og person, orientering i forhold til en selv og andre. Avvik: Desorientering i forhold til tid, sted og person

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), oppmerksomhetsfunksjoner (b140), hukommelsesfunksjoner (b144)

b1140 Orientering for tid

Mentale funksjoner som gir oppmerksomhet på dag, dato, måned og år

- b1141 Orientering for sted**
Mentale funksjoner som gir oppmerksomhet på hvor en selv befinner seg, som de umiddelbare omgivelser, byen eller landet en befinner seg i
- b1142 Orientering for person**
Mentale funksjoner som gir oppmerksomhet på egen og andres identitet
 - b11420 Orientering for jeget**
Mentale funksjoner som gir oppmerksomhet på egen identitet
 - b11421 Orientering for andre**
Mentale funksjoner som gir oppmerksomhet på identiteten til andre personer i nærmiljøet
 - b11428 Annen orientering for person**
 - b11429 Uspesifisert orientering for person**
- b1148 Andre orienteringsfunksjoner**
- b1149 Uspesifiserte orienteringsfunksjoner**

b117 Intellektuelle funksjoner

Grunnleggende mentale funksjoner som må til for å forstå og konstruktivt integrere de forskjellige mentale funksjoner, herunder alle kognitive funksjoner og deres utvikling i løpet av livet

Inklusive: Mentale forutsetninger for intellektuell utvikling. Avvik: Psykisk utviklingshemming, demens

Eksklusive: Hukommelsesfunksjoner (b144), tenkefunksjoner (b160), høyere kognitive funksjoner (b164)

b122 Overordnede psykososiale funksjoner

Grunnleggende mentale funksjoner som utvikles i løpet av livet, påkrevet for å integrere de mentale funksjoner som fører til dannelse av mellommenneskelige ferdigheter og gjør sosiale interaksjoner mulig

b126 Temperament og personlighet

Tendens til å reagere på bestemte måter i situasjoner, deriblant de mentale særtrekk som skiller individet fra andre personer

Inklusive: Utadvendthet, innadvendthet, imøtekommenhet, samvittighetsfullhet, psykisk og emosjonell stabilitet og mottagelighet for erfaringer, optimisme, opplevelsestrang, selvtillit, pålitelighet

Eksklusive: Intellektuelle funksjoner (b117), energi og handlekraft (b130), psykomotoriske funksjoner (b148), emosjonelle funksjoner (b152)

b1260 Utadvendthet

Mentale funksjoner som gir utadrettede, omgjengelige og demonstrative personlighetstrekk, til forskjell fra å være sjenert, tilbaketrukket og hemmet

- b1261 Velvillighet**
Mentale funksjoner som gir vennlige, samarbeidsvillige og imøtekommende personlighetstrekk, til forskjell fra å være uvennlig, motstrebende og trassig
- b1262 Samvittighetsfullhet**
Mentale funksjoner for personlighetstrekk som å være flittig, metodisk og grundig, til forskjell fra å være lat, upålitelig og uansvarlig
- b1263 Psykisk stabilitet**
Mentale funksjoner som gir personlighetstrekk som å være likevektig, rolig og fattet, til forskjell fra å være irritabel, bekymret, uberegnelig og lunefull
- b1264 Mottagelighet for erfaringer**
Mentale funksjoner for personlighetstrekk som å være nysgjerrig, fantasirik, spørrende og ha opplevelsestrang, til forskjell fra å være treg, uoppmerksom og følelsesmessig uttrykksløs
- b1265 Optimisme**
Mentale funksjoner som gir gladlynte, livlige og forhåpningsfulle personlighetstrekk, til forskjell fra å være motløs, dystert og fortvilet
- b1266 Selvtillit**
Mentale funksjoner for personlighetstrekk som selvsikkerhet, mot og pågåenhet, til forskjell fra å være engstelig, usikker og selvutslettende
- b1267 Pålitelighet**
Mentale funksjoner for personlighetstrekk som å være prinsippfast og til å stole på, til forskjell fra å være sveikefull og asosial
- b1268 Andre temperaments- og personlighetsegenskaper**
- b1269 Uspesifiserte temperaments- og personlighetsegenskaper**

b130 Energi og handlekraft

Grunnleggende mentale funksjoner tilknyttet fysiologiske og psykiske mekanismer som fører til vedvarende innsats for å tilfredsstille behov og oppnå mål

Inklusive: Energinivå, motivasjon, appetitt, behovsopplevelse (herunder behov for stoffer som kan misbrukes) og impuls kontroll

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), temperament (b126), søvn (b134), psykomotoriske funksjoner (b148), emosjonelle funksjoner (b152)

- b1300 Energinivå**
Mentale funksjoner som gir handlekraft og utholdenhet
- b1301 Motivasjon**
Mentale funksjoner som gir tilskyndelse til handling, den bevisste eller ubevisste drifkraft for handling
- b1302 Appetitt**
Mentale funksjoner som gir naturlig lengsel eller begjær, spesielt naturlig og tilbakevendende ønske om mat og drikke

- b1303 Behovsopplevelse**
Mentale funksjoner som gir trang til å innta stoffer, inklusive slike som kan misbrukes
- b1304 Impulskontroll**
Mentale funksjoner som styrer og demper plutselig, intens trang til å gjøre noe
- b1308 Andre former for energi og handlekraft**
- b1309 Uspesifisert energi og handlekraft**

b134**Søvn**

Periodisk, reversibel og selektiv fysisk og mental frakobling fra ens umiddelbare omgivelser, ledsaget av karakteristiske fysiologiske forandringer

Inklusive: Funksjoner for innsovning og vedlikehold av søvn, søvnkvalitet og regulering av søvnmengde. Avvik: Søvnløshet, hypersomni og narkolepsi

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), energi og handlekraft (b130), oppmerksomhetsfunksjoner (b140), psykomotoriske funksjoner (b148)

- b1340 Søvnmengde**
Mentale funksjoner som medvirker til hvor mye av døgnet som tilbringes i søvn
- b1341 Innsøvning**
Mentale funksjoner som utløser overgangen fra våkenhet til søvn
- b1342 Søvn gjennomføring**
Mentale funksjoner som opprettholder søvntilstanden
- b1343 Søvnkvalitet**
Mentale funksjoner som gjør at naturlig søvn fører til best mulig fysisk og mental hvile og avslapping
- b1344 Søvnsyklusfunksjoner**
Mentale funksjoner som frembringer perioder av REM-søvn (drømmesøvn) med hurtige øyebevegelser, vekslende med søvn uten hurtig øyebevegelser og drømmer (svarende til tradisjonelle forestillinger om søvnen som nedsettelse av fysiologisk og mental aktivitet)
- b1348 Andre søvnfunksjoner**
- b1349 Uspesifiserte søvnfunksjoner**

b139**Andre og uspesifiserte overordnede mentale funksjoner****Spesifikke mentale funksjoner (b140-b189)****b140****Oppmerksomhetsfunksjoner**

Funksjoner for å fokusere på ytre stimuli eller indre opplevelser så lenge som det behøves

Inklusive: Opprettholde oppmerksomhet, skifte oppmerksomhet, være oppmerksom på mer enn en ting om gangen, ha felles oppmerksomhet med andre, konsentrasjon. Avvik: Økt distraherbarhet

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), energi og handlekraft (b130), søvn (b134), hukommelsesfunksjoner (b144), psykomotoriske funksjoner (b148), persepsjonsfunksjoner (b156)

b1400 Opprettholde oppmerksomhet

Mentale funksjoner som fører til konsentrasjon så lenge det er behov for det

b1401 Skifte oppmerksomhet

Mentale funksjoner som tillater at konsentrasjonen forskyves fra et stimulus til et annet

b1402 Splitte oppmerksomhet

Mentale funksjoner som tillater at oppmerksomheten rettes mot to eller flere stimuli samtidig

b1403 Dele oppmerksomhet

Mentale funksjoner som tillater at to eller flere personer fester oppmerksomheten på samme stimulus, som når et barn og en omsorgsperson sammen er opptatt av et leketøy

b1408 Andre oppmerksomhetsfunksjoner

b1409 Uspesifiserte oppmerksomhetsfunksjoner

b144 Hukommelsesfunksjoner

Spesifikke kognitive funksjoner for registrering, lagring og fremhenting av informasjon

Inklusive: Korttids- og langtidsminne, hukommelse for umiddelbar, nær og fjern fortid, hukommelsens spennvidde, erindring. Avvik: Nominell, selektiv og dissosiativ amnesi

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), orienteringsfunksjoner (b114), intellektuelle funksjoner (b117), oppmerksomhetsfunksjoner (b140), persepsjonsfunksjoner (b156), tenkefunksjoner (b160), høyere kognitive funksjoner (b164), mentale språkfunksjoner (b167), regnefunksjoner (b172)

b1440 Korttidsminne

Mentale funksjoner som gir en midlertidig, avbrytbar minnevarighet på ca. 30 sekunder, hvoretter det som blir husket går tapt hvis det ikke videreføres i langtidsminnet

b1441 Langtidsminne

Mentale funksjoner for en hukommelse som tillater langvarig lagring av informasjon fra korttidsminnet, både minne om egne opplevelser og minne for forståelse av språk og kunnskap

b1442 Fremhenting av minne

Spesifikke mentale funksjoner for å fremhente til bevisstheten informasjon lagret i langtidsminnet

b1448 Andre hukommelsesfunksjoner**b1449 Uspesifiserte hukommelsesfunksjoner****b147 Psykomotoriske funksjoner**

Spesifikke mentale funksjoner for kontroll av individuelle handlinger

Inklusive: Psykomotorisk funksjonskvalitet. Avvik: Psykomotorisk retardasjon, bli opphisset og agitert, rollespill, katatoni, negativisme, ambitendens, ekkopraksi og ekkolali

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), orienteringsfunksjoner (b114), intellektuelle funksjoner (b117), energi og handlekraft (b130), oppmerksomhetsfunksjoner (b140), mentale språkfunksjoner (b167), mentale funksjoner for rekkefølgen av sammensatte bevegelser (b176)

b1470 Psykomotorisk kontroll

Mentale funksjoner som regulerer atferdshastighet eller responstid som involverer både motoriske og mentale komponenter. Avvik: Avbrutt kontroll som fører til psykomotorisk retardasjon (langsomme bevegelser og tale), nedsatt mimikk og spontanitet, eller psykomotorisk eksitasjon, (overdreven atferd og tankevirksomhet, vanligvis uproduktiv, og ofte som svar på indre spenninger, for eksempel fotvipping, håndvriding, opphisselse eller rastløshet)

b1471 Psykomotorisk funksjonskvalitet

Mentale funksjoner som frembringer ikke-verbal atferd av passende rekkefølge og sammensetting, som koordinert bruk av hånd og øyne, eller ganglag

b1478 Andre psykomotoriske funksjoner**b1479 Uspesifiserte psykomotoriske funksjoner****b152 Emosjonelle funksjoner**

Spesifikke funksjoner knyttet til følelser og affektive komponenter i mentale prosesser

Inklusive: Adekvate følelsesreaksjoner, regulering og omfang av følelser, affekt, tristhet, lykkefølelse, kjærlighet, frykt, sinne, hat, anspenhet, angst, glede, sorg. Avvik: Følelseslabilitet, avflating av affekt

Eksklusive: Temperament og personlighet (b126), energi og handlekraft (b130)

b1520 Emosjonell tilpasning

Mentale funksjoner for følelser eller affekt som er adekvat for situasjonen, som å bli glad når man får gode nyheter

b1521 Emosjonell kontroll

Mentale funksjoner som styrer opplevelse og demonstrasjon av affekt

b1522 Emosjonell spennvidde

Mentale funksjoner som gir et opplevelsespektrum av utløst affekt eller følger som kjærlighet, hat, angst, sorg, glede, frykt og sinne

b1528 Andre emosjonelle funksjoner**b1529 Uspesifiserte emosjonelle funksjoner****b156** Persepsjonsfunksjoner

Spesifikke kognitive funksjoner for å gjenkjenne og tolke det som sanses

Inklusive: Hørsels-, syns-, lukt-, og berøringspersepsjon, visuell rompersepsjon. Avvik: Hallusinasjon, illusjon

Eksklusive: Bevissthetsfunksjoner (b110), orienteringsfunksjoner (b114), oppmerksomhetsfunksjoner (b140), hukommelsesfunksjoner (b144), mentale språkfunksjoner (b167), syn og tilhørende funksjoner (b210-b229), hørsel og vestibularisfunksjoner (b230-b249), øvrige sansefunksjoner (b250-b279)

b1560 Hørselpersepsjon

Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom lyder, toner, tonehøyde og andre hørselsstimuli

b1561 Synpersepsjon

Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom former, størrelser, farger og andre synsstimuli

b1562 Luktpersepsjon

Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom lukter

b1563 Smakpersepsjon

Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom smaksartene - søtt, surt, salt og bittert, som sanses med tungen

b1564 Berøringspersepsjon

Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom struktur av overflater, oppfattet av berøringssansen som for eksempel ujevne eller glatte

b1565 Visuell rompersepsjon

Mental funksjon som medvirker til å adskille gjenstanders plassering i rommet eller i forhold til hverandre eller til en selv, ved synets hjelp

b1568 Andre persepsjonsfunksjoner**b1569 Uspesifiserte persepsjonsfunksjoner****b160** Tenkefunksjoner

Funksjoner for dannelse og behandling av idéer

Inklusive: Spesifikke funksjoner for kontroll av tempo, form, kontroll og innhold i tankevirksomhet, målrettede og ikke målrettede tenkefunksjoner, logiske tenkefunksjoner. Avvik: Tankepress, tankeflukt, tankeblokkering, usammenhengende tankevirksomhet, avsporing og omtrentlighet av tankevirksomhet, vrangforestillinger, opphengt tankegang og tvangstanker

Eksklusive: Intellektuelle funksjoner (b117), hukommelsesfunksjoner (b144), psykomotoriske funksjoner (b147), persepsjonsfunksjoner (b156), høyere kognitive funksjoner (b164), mentale språkfunksjoner (b167), regnefunksjoner (b172)

- b1600 Tanketempo**
Mentale funksjoner som styrer tempoet i tankeprosessen
- b1601 Tankeform**
Mentale funksjoner som organiserer tankeprosessens sammenheng og logikk
Avvik: Avsporing og omtrentlighet av tankevirksomhet
- b1602 Tankeinnhold**
Mentale funksjoner for idéinnhold og begrepsdannelse i tankeprosessen
Avvik: Vrangforestillinger, overvurdering av egne tanker, somatisering
- b1603 Tankekontroll**
Mentale funksjoner som gir viljemessig kontroll over tankevirksomheten og gjenkjennes som sådan av personen
Avvik: Grubling, tvangstanker, tankespredning og tanketillegg
- b1608 Andre tenkefunksjoner**
- b1609 Uspesifiserte tenkefunksjoner**

b164 Høyere kognitive funksjoner

Spesifikke mentale funksjoner som er spesielt avhengige av hjernens pannelapper: Sammensatte målrettede atferdsformer, som å ta beslutninger, abstrakt tankevirksomhet, planlegging og gjennomføring av planer, mental fleksibilitet og å avgjøre hva slags atferd som er hensiktsmessig under hvilke omstendigheter, ofte benevnt eksekutive funksjoner

Inklusive: Funksjoner for abstraksjon og organisering av idéer, tidsstyring, innsikt og bedømmelse, begrepsdannelse, kategorisering og kognitiv fleksibilitet

Eksklusive: Hukommelsesfunksjoner (b144), tenkefunksjoner (b160), mentale språkfunksjoner (b167), regnefunksjoner (b172)

- b1640 Abstraksjon**
Mentale funksjoner for å danne allmenne idéer med egenskaper og kjennetegn på grunnlag av og adskilt fra konkrete realiteter, spesifikke objekter eller eksempler fra virkeligheten
- b1641 Organisering og planlegging**
Mentale funksjoner som medvirker til å koordinere deler til en helhet og systematisere, og som medvirker til utvikling av en metode eller handlemåte
- b1642 Tidsstyring**
Mentale funksjoner for å ordne hendelser i kronologisk rekkefølge og tilordne tidsrom til hendelser og handlinger
- b1643 Kognitiv fleksibilitet**
Mentale funksjoner som medvirker til å endre strategi, eller skifte tenkemåte, særlig slik dette inngår i problemløsning

- b1644 Innsikt**
Mentale funksjoner for bevissthet og forståelse når det gjelder en selv og egen atferd
- b1645 Dømmekraft**
Mentale funksjoner som medvirker til å skille mellom og bedømme forskjellige valgmuligheter, for eksempel for å danne seg en mening om noe
- b1646 Problemløsning**
Mentale funksjoner for å identifisere, analysere og integrere usammenhengende eller motstridende informasjon til en løsning
- b1648 Andre høyere kognitive funksjoner**
- b1649 Uspesifiserte høyere kognitive funksjoner**

b167 Mentale språkfunksjoner

Spesifikke funksjoner for å gjenkjenne og bruke tegn, symboler og andre bestanddeler av et språk

Inklusive: Oppfatte og tyde tale, skrift, tegn eller andre former for språk, kunne uttrykke de samme former for språk, integrerende språkfunksjoner. Avvik: Alle former for afasi.

Eksklusive: Oppmerksomhetsfunksjoner (b140), hukommelsesfunksjoner (b144), persepsjonsfunksjoner (b156), tenkefunksjoner (b160), høyere kognitive funksjoner (b164), regnefunksjoner (b172), styring av sammensatte bevegelser (b176), kapittel b2 Sansesfunksjoner og smerte, kapittel b3 Stemme- og talefunksjoner

- b1670 Oppfatte språk**
Spesifikke mentale funksjoner for å tyde meldinger i talt, skrevet eller annen form, for eksempel tegnspråk, for å få tak i meningsinnholdet
- b16700 Oppfatte talespråk**
Mentale funksjoner for å tyde meldinger i talespråk, for å få tak i meningsinnholdet
- b16701 Oppfatte skriftspråk**
Mentale funksjoner for å tyde meldinger i skriftspråk, for å få tak i meningsinnholdet
- b16702 Oppfatte tegnspråk**
Mentale funksjoner for å tyde meldinger i tegnspråk, for å få tak i meningsinnholdet
- b16708 Oppfatte andre former for språk**
- b16709 Oppfatte uspesifiserte former for språk**
- b1671 Uttrykke språk**
Spesifikke mentale funksjoner som er nødvendige for å uttrykke meningsfylte meldinger i tale-, skrift- eller tegnspråk, eller andre former for språk
- b16710 Uttrykke talespråk**
Mentale funksjoner som er nødvendige for å uttrykke meningsfylte meldinger i talespråk

b16711 Uttrykke skriftspråk
Mentale funksjoner som er nødvendige for å uttrykke meningsfylte meldinger i skriftspråk

b16712 Uttrykke tegnspråk
Mentale funksjoner som er nødvendige for å uttrykke meningsfylte meldinger i tegnspråk

b16718 Uttrykke andre former for språk

b16719 Uttrykke uspesifiserte former for språk

b1672 Integrerende språkfunksjoner
Mentale funksjoner som organiserer semantisk og symbolsk mening, grammatisk struktur og idéer for å frembringe meldinger med tale, skrift eller andre former for språk

b1678 Andre mentale språkfunksjoner

b1679 Uspesifiserte mentale språkfunksjoner

b172 Regnefunksjoner

Spesifikke mentale funksjoner for bruk av matematiske symboler og regnemåter

Inklusive: Enkle regnearter og sammensatte matematiske operasjoner

Eksklusive: Oppmerksomhetsfunksjoner (b140), hukommelsesfunksjoner (b144), tenkefunksjoner (b160), høyere kognitive funksjoner (b164), mentale språkfunksjoner (b167)

b1720 Regning med enkle regnearter
Mentale funksjoner for tallberegninger, som ved addisjon, subtraksjon, multiplikasjon og divisjon

b1721 Regning med sammensatte matematiske operasjoner
Mentale funksjoner for å omforme problemer uttrykt med ord til aritmetiske operasjoner, omforme matematiske formler til aritmetiske operasjoner, og annen sammensatt manipulasjon av tall

b1728 Andre regnefunksjoner

b1729 Uspesifiserte regnefunksjoner

b176 Styring av sammensatte bevegelser

Funksjoner for å kontrollere rekkefølge og koordinering av sammensatte, målrettede bevegelser

Avvik: Forskjellige former for apraksi, som for øyebvegelser og tale, idéasjonell og idéomotorisk apraksi

Eksklusive: Psykomotoriske funksjoner (b147), høyere kognitive funksjoner (b164), kapittel b7 Nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesrelaterte funksjoner

b180 Selvpålevelse og tidsoppfatning

Spesifikke mentale funksjoner for bevissthet om egen identitet, egen kropp, egen plassering i virkeligheten i forhold til omgivelser og tid

Inklusive: Oppfatte seg selv, sitt kroppsbilde og tiden

- b1800** **Selvopplevelse**
Spesifikke mentale funksjoner for å være bevisst om egen identitet og egen posisjon i det omgivende miljøets virkelighet
Avvik: Depersonalisering og derealisering
- b1801** **Kroppsbilde**
Spesifikke mentale funksjoner knyttet til forestillingen og bevisstheten om sin egen kropp
Avvik: Fantomlemmer og følelsen av å være for tykk eller for tynn
- b1802** **Tidsopplevelse**
Spesifikke mentale funksjoner for subjektive opplevelser i forhold til tidens gang og varighet
Avvik: Jamais vu- og déjà vu-opplevelser
- b1808** **Andre former for selvopplevelse og tidsoppfatning**
- b1809** **Uspesifiserte former for selvopplevelse og tidsoppfatning**
- b189** **Andre og uspesifiserte spesifikke mentale funksjoner**

Andre og uspesifiserte mentale funksjoner (b198-b199)

- b198** **Andre mentale funksjoner**
- b199** **Uspesifiserte mentale funksjoner**

Kapittel b2

Sansefunksjoner og smerte

Dette kapittelet er om sansefunksjonene: Syn, hørsel, smak og så videre, og dessuten om smertefornemmelse.

Syn og tilhørende funksjoner (b210-b229)

b210 Synsfunksjoner

Sanse lys og farge, og se størrelse, form og avstand

Inklusive: Synsstyrke (visus), synsfelt, syn på ett eller begge øyne, samsyn, synsbildets kvalitet, fargesans. Avvik: Alle former for brymningsfeil (refraksjonsanomalier) og synsfeltutfall, fargeblindhet, dobbeltsyn, nattblindhet og mangelfull tilpasning til lysstyrke

Eksklusive: Persepsjonsfunksjoner (b156)

b2100 Synsstyrkefunksjoner

Synsfunksjoner for å sanse form og omriss, med ett og med begge øyne, på lang og på kort avstand

b21000 Synsstyrke med begge øyne på lang avstand

Synsfunksjoner for å sanse størrelse, form og omriss av fjerne gjenstander ved hjelp av begge øyne

b21001 Synsstyrke med ett øye på lang avstand

Synsfunksjoner for å sanse størrelse, form og omriss av fjerne gjenstander ved hjelp av bare høyre eller venstre øye

b21002 Synsstyrke med begge øyne på kort avstand

Synsfunksjoner for å sanse størrelse, form og omriss av fjerne gjenstander ved hjelp av begge øyne

b21003 Synsstyrke med ett øye på kort avstand

Synsfunksjoner for å sanse størrelse, form og omriss av nære gjenstander ved hjelp av begge øyne

b21008 Andre synsstyrkefunksjoner

b21009 Uspesifiserte synsstyrkefunksjoner

b2101 Synsfeltfunksjoner

Synsfunksjoner tilknyttet hele det område som kan sees når blikket festes

Avvik: Skotomer, tunnelsyn, anopsier

b2102 Synskvalitet

Synsfunksjoner som har å gjøre med lysfølsomhet, fargesyn, kontrastfølsomhet og den allmenne kvalitet av synsbildet

b21020 Lyfølsomhet

Synsfunksjoner for å sanse lys av minimal intensitet og minimale forskjeller i lysintensitet
Inklusive: Funksjoner for

tilpasning til mørke. Avvik: Nattblindhet (nedsatt lysfølsomhet) og fotofobi (overfølsomhet for lys)

b21021 Fargesyn

Synsfunksjoner for å identifisere og skille mellom farger

b21022 Visuell kontrastfølsomhet

Synsfunksjoner for å skille en figur fra dens bakgrunn, som handler om hvilket minimum av lysintensitet som kreves

b21023 Visuell bildekvalitet

*Synsfunksjoner som har med kvaliteten av synsbildet å gjøre*Avvik: *Se streiflys, nedsatt bildekvalitet (fluer eller nett), bildeforvrengning, se stjerner og lysglint*

b21028 Andre former for synskvalitet

b21029 Uspesifiserte former for synskvalitet

b2108 Andre synsfunksjoner

b2109 Uspesifiserte synsfunksjoner

b215

Synsfremmende funksjoner av strukturer i og omkring øyet

Funksjoner av strukturer i og omkring øyet, som fremmer synsfunksjonene

Inklusive: Indre øyemuskler, øyelokk og ytre øyemuskler, funksjoner som omfatter øyebevegelser, betrakte et bevegelig objekt, feste blikket, avstandsinstilling, pupillerefleks, tåreapparatets funksjoner. Avvik: Skjelning, nystagmus, xerofthalmi, tåreflod og ptose

Eksklusive: Synsfunksjoner (b210), kapittel b7 Nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesrelaterte funksjoner

b2150 De indre øyemusklers funksjoner

Funksjoner av de indre øyemuskler (for eksempel iris - regnbuehinnen), som tilpasser pupillens og linsens størrelse og form

Inklusive: Pupillerefleks og akkomodasjonsfunksjon

b2151 Øyelokkets funksjoner

Øyelokksfunksjoner, som blunkerefleksen

b2152 De ytre øyemusklers funksjoner

Funksjoner av de muskler som brukes for å se i forskjellige retninger, følge et objekt som beveger seg over synsfeltet, og gjøre rykkvise øyebevegelser for å holde følge med et bevegelig mål, og feste blikket

Inklusive: Samsyn med begge øyne. Avvik: Nystagmus

b2153 Tåreapparatets funksjoner

Tårekjertlenes og tåreangenes funksjoner

b2158 Andre synsfremmende funksjoner av strukturer i og omkring øyet

b2159 Uspesifiserte synsfremmende funksjoner av strukturer i og omkring øyet

b220 **Sanseførmelser forbundet med øyet og tilhørende strukturer**

Fornemmelse av tretthet, tørrhet og kløe i øyet og beslektede sanseintrykk

Inklusive: Fornemmelse av trykk bak øyet, av å ha fått noe i øyet, anstrengelse, svie eller irritasjon i øyet

Eksklusive: Smertesans (b280)

b229 **Andre og uspesifiserte synsrelaterte funksjoner****Hørsel og vestibularisfunksjoner (b230-b249)****b230** **Hørselsfunksjoner**

Sanse lyd og skille mellom lyders tonehøyde, styrke, egenart og sted

Inklusive: Skille mellom ulike lyder, steds- og sidebestemmelse av lyd, talediskriminering. Avvik: Døvhets, annet hørselstap

Eksklusive: persepsjonsfunksjoner (b156), mentale språkfunksjoner (b167)

b2300 **Oppdage lyd**

Sansefunksjoner tilknyttet å sanse tilstedeværelsen av lyd

b2301 **Lyddiskriminering**

Sansefunksjoner tilknyttet å sanse tilstedeværelsen av lyd, med hensyn til å skille mellom og samstille bakgrunnslyd og lydinntrykk fra begge ører

b2302 **Stedsbestemme lydkilde**

Sansefunksjoner tilknyttet å avgjøre hvor lyd kommer fra

b2303 **Sidebestemme lyd**

Sansefunksjoner tilknyttet å avgjøre om lyd kommer fra høyre eller venstre side

b2304 **Talediskriminering**

Sansefunksjoner tilknyttet å avgjøre hva som er talespråk og skille det fra andre lyder

b2308 **Andre hørselsfunksjoner****b2309** **Uspesifiserte hørselsfunksjoner****b235** **Vestibularisfunksjoner**

Sanse kroppsstilling, balanse og bevegelse

Inklusive: Stillingssans, bevegelsessans

Eksklusive: Sanseførmelser i tilknytning til hørsel og vestibularisfunksjoner (b240)

b2350 **Stillingssans**

Det indre øres funksjoner for å sanse kroppsstilling

b2351 **Balansesans**

Det indre øres funksjoner for å sanse kroppens balanse

- b2352 Vestibulære bevegelsesfunksjoner**
Det indre øres funksjoner for å sanse bevegelse av kroppen, inklusive retning og hastighet
- b2358 Andre vestibularisfunksjoner**
- b2359 Uspesifiserte vestibularisfunksjoner**

b240 Sanseførmelser i tilknytning til hørsel og vestibularisfunksjoner

Fornemmelse av øresus, svimmelhet og fallførmelse

Inklusive: Irritasjon eller trykkførmelse i øret, kvalme i tilknytning til svimmelhet

Eksklusive: Vestibularisfunksjon (b235), smertesans (b280)

- b2400 Øresus**
Øresus (tinnitus), førmelse av lavfrekvent susende, hvislende eller ringende lyd i øret
- b2401 Svimmelhet**
Fornemmelse av bevegelse som omfatter enten en selv eller omgivelsene, førmelse av å rotere, svaie eller helle til siden
- b2402 Fallførmelse**
Fornemmelse av å miste balansen eller falle
- b2403 Kvalme ved svimmelhet eller vertigo**
Fornemmelse av å ville kaste opp på grunn av svimmelhet eller vertigo
- b2404 Irritasjon i øret**
Kløe eller lignende førmelser i øret
- b2405 Øretrykk**
Fornemmelse av trykk i øret
- b2408 Andre sanseførmelser i tilknytning til hørsel og vestibularisfunksjoner**
- b2409 Uspesifiserte sanseførmelser i tilknytning til hørsel og vestibularisfunksjoner**

b249 Andre og uspesifiserte hørsels- og vestibularisfunksjoner

Øvrige sansefunksjoner (b250-b279)

b250 Smakssans

Sanse surt, søtt, bittert og salt

Inklusive: Alle smaksfunksjoner. Avvik: Ageusi, hypogeusi

b255 Luktesans

Sanse lukter og dufter

Inklusive: Luktefunksjoner. Avvik: Anosmi, hyposmi

b260 Proprioseptiv sans

Sanse kroppsdelers stilling i forhold til hverandre

Inklusive: Leddsans, sanse stilling og bevegelse i ledd

Eksklusive: Vestibularisfunksjon (b235), sansefølelser i forbindelse med muskler og bevegelsesrelaterte funksjoner (b780)

b265 Berøringssans

Sanse overflater og deres struktur eller egenart

Inklusive: Sanser at man berører noe eller blir berørt. Avvik:

Nummenhetsfølelse, følelseløshet, anestesi, prikking, parestesi og hyperestesi

Eksklusive: Sansefunksjoner for temperatur og andre stimuli (b270)

b270 Sansefunksjoner for temperatur og andre stimuli

Sanse temperatur, vibrasjon, trykk og skadelige stimuli

Inklusive: Sanser temperatur, vibrasjon, risting eller bølgebevegelser, overfladisk trykk, dypt trykk, følelse av svie eller skadelig stimulus

Eksklusive: Berøringssans (b265), smertesans (b280)

b2700 Temperaturfølsomhet

Sansefunksjoner for å sanse varme og kulde

b2701 Vibrasjonsfølsomhet

Sansefunksjoner for å sanse risting eller svingninger

b2702 Trykkfølsomhet

Sansefunksjoner for å sanse trykk mot eller på huden

Avvik: Overfølsomhet for berøring (hyperestesi), nummenhet (hypoestesi), parestesi og prikking

b2703 Følsomhet for skadelige stimuli

Sansefunksjoner for å sanse smertefulle eller skadelige stimuli

Avvik: Hypoalgesi, hyperalgesi, allodyni, analgesi og smertefull anestesi

b2708 Andre sansefunksjoner for temperatur og andre stimuli**b2709 Uspesifiserte sansefunksjoner for temperatur og andre stimuli****b279 Andre eller uspesifiserte øvrige sansefunksjoner****Smerte (b280-b289)****b280 Smertesans**

Sanse ubehagelige stimuli som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppen

Inklusive: Generell eller lokalisert smerte, stikkende smerte, sviende smerte, dump smerte, verkende smerte. Avvik: Myalgi, analgesi og hyperalgesi

- b2800 Generell smerte**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes overalt, eller i hele kroppen
- b2801 Smerte i en kroppsdel**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i en eller flere spesifikke kroppsdel
- b28010 Smerte i hode og hals**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i hode og hals
- b28011 Brystsmerte**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i brystkassen
- b28012 Magesmerte**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i magen eller buken
Inklusive: Smerte i bekkenregionen
- b28013 Ryggsmerte**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i ryggen
Inklusive: Smerte i korsryggen
- b28014 Smerte i overekstremitet**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i en eller begge overekstremiteter, inklusive hender
- b28015 Smerte i underekstremitet**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i en eller begge underekstremiteter, inklusive føtter
- b28016 Leddsmerte**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, som kjennes i et eller flere ledd, inklusive store og små ledd
Inklusive: Hoftesmerter, skuldersmerter
- b28018 Smerte i annen kroppsdel**
- b28019 Smerte i uspesifisert kroppsdel**
- b2802 Smerte i flere kroppsdel**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, lokalisert til flere kroppsdel
- b2803 Utstrålende smerte i et dermatom**
Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, lokalisert til et hudområde som forsynes fra samme nerverot

b2804 Utstrålende smerte i et segment eller en region

Ubehagelig fornemmelse som tyder på mulig eller faktisk skade på kroppsstruktur, lokalisert til hudområder i kroppsregioner som ikke forsynes fra samme nerverot

b289 Annen eller uspesifisert smertesans***Andre og uspesifiserte sansefunksjoner (b298-b299)*****b298 Andre sansefunksjoner****b299 Uspesifiserte sansefunksjoner**

Kapittel b3

Stemme- og talefunksjoner

Dette kapittelet er om funksjoner for å frembringe lyder og tale.

b310 Stemmefunksjoner

Funksjoner for å frembringe lyd ved passasjen av luft gjennom strupen

Inklusive: Stemmedannelse, styring av lydfrekvens, lydstyrke og andre egenskaper ved stemmen, hvissing. Avvik: Afoni, dysfoni, heshet, talefeil ved åpen gane og ved tett nese

Eksklusive: Mentale språkfunksjoner (b167), uttalefunksjon (b320)

b3100 Stemmedannelse

Funksjoner for å frembringe lyd ved koordinering av strupen og tilhørende muskulatur med åndedrettet

Inklusive: Fonasjonsfunksjoner, lydstyrke. Avvik: Afoni

b3101 Stemmekvalitet

Funksjoner for å frembringe stemmens særpreg, som toneleie, resonans og andre særtrekk

Inklusive: Funksjoner for høyfrekvent og lavfrekvent toneleie. Avvik: Hyper- og hyponasalitet, dysfoni, heshet, grovhet

b3108 Andre stemmefunksjoner

b3109 Uspesifiserte stemmefunksjoner

b320 Uttalefunksjon

Funksjoner for å frembringe talelyder

Inklusive: Uttale og artikulasjon av fonemer. Avvik: Alle former for dysartri, anartri

Eksklusive: Mentale språkfunksjoner (b167), stemmefunksjoner (b310)

b330 Taleflyt og talerytme

Funksjoner som gir talen flyt og tempo

Inklusive: Hastighet og melodi i talen, prosodi og intonasjon. Avvik: Stotring, stamming, taleforkludring, bradylali og tachylali

Eksklusive: Mentale språkfunksjoner (b167), stemmefunksjoner (b310), uttalefunksjon (b320)

b3300 Taleflyt

Funksjoner for å frembringe jevn, uavbrutt talestrøm

Inklusive: Funksjoner for jevn, sammenhengende tale. Avvik: Stotring, stamming, taleforkludring, gjentakelse av lyder, ord eller stavelser, og uregelmessige avbrudd i talen

- b3301 Talerytme**
Funksjoner for avveining, tempo- og betoningsmønster i talen
Avvik: Stereotypier eller gjentakelser av elementer i talemønsteret
- b3302 Talehastighet**
Funksjoner for å regulere hastigheten av talen
Avvik: Bradylali og tachylali
- b3303 Talemelodi**
Funksjoner for å modulere tonehøydemønsteret i talen
Inklusive: Prosody, intonasjon, talemelodi. Avvik: Monoton tale
- b3308 Andre former for taleflyt og talerytme**
- b3309 Uspesifiserte former for taleflyt og talerytme**

b340**Øvrige stemmefunksjoner**

Andre former for stemmebruk

Inklusive: Frembringe toner og utvalg av lyder, som ved sang, messe, babling og nynning, høylytt gråt og skrik

Eksklusive: Mentale språkfunksjoner (b167), stemmefunksjoner (b310), uttalefunksjon (b320), talerytmefunksjon (b330)

- b3400 Frembringe toner**
Funksjoner for å frembringe lyder i vokalmusikk

Inklusive: Opprettholde, modulere og avslutte frembringelse av vokallyder enkeltvis eller sammenhengende, med variasjoner i tonehøyde, som ved sang, nynning og messe

- b3401 Frembringe en lydrekke**
Funksjoner for å frembringe et utvalg av stemmelyder

Inklusive: Funksjoner for babling hos barn

- b3408 Andre øvrige stemmefunksjoner**

- b3409 Uspesifiserte øvrige stemmefunksjoner**

b398

Andre stemme- og talefunksjoner

b399

Uspesifiserte stemme- og talefunksjoner

Kapittel b4

Kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner

Dette kapitlet er om funksjoner av hjerte og blodkar, blod og bloddannelse, immunforsvar og respirasjon.

Kretsløpssystemets funksjoner (b410-b429)

b410 Hjertefunksjoner

Funksjoner for å pumpe blodet ut i kroppen i tilstrekkelig mengde og med passende trykk

Inklusive: Hjertefrekvens, rytme og minuttvolum, sammentrekningsstyrke av hjertemuskulatur, hjerteklaffenes funksjon, pumpefunksjonen i lungekretsløpet og hjertets egen blodforsyning. Avvik: Hjertesvikt, kardiomyopati, myokarditt, koronarinsuffisiens, takykardi, bradykardi og rytmeforstyrrelser

Eksklusive: Blodkar (b415), blodtrykksfunksjoner (b420), fysisk kondisjon (b455)

b4100 Hjertefrekvens

Funksjoner med tilknytning til hvor mange ganger hjertet slår i minuttet

Avvik: For hurtig (takykardi) eller langsom (bradykardi) frekvens

b4101 Hjerterytm

Funksjoner med tilknytning til hjerteslagenes regelmessighet

Avvik: Arytmier

b4102 Hjertekammermusklernes sammentrekningskraft

Funksjoner med tilknytning til mengden blod som pumpes ut av hjertets ventrikler ved hvert hjerteslag

Avvik: Nedsettelse av hjertets minuttvolum

b4103 Hjertets egen blodforsyning

Funksjoner med tilknytning til blodvolumet som forsyner hjertemuskulaturen

Avvik: Koronar iskemi

b4108 Andre hjertefunksjoner

b4109 Uspesifiserte hjertefunksjoner

b415 Blodkarfunksjoner

Transport av blod til hele kroppen

Inklusive: Arterie-, kapillær- og venefunksjon i system- og lungekretsløpet, vasomotorisk funksjon, veneklaffenes funksjon. Avvik: Tilstopping eller forsnevring av arterier og vener, arteriosklerose, åreknuter

Eksklusive: Hjertefunksjoner (b410), blodtrykksfunksjoner (b420), blodfunksjoner og bloddannelse (b430), fysisk kondisjon (b455)

b4150 Arteriefunksjoner

Funksjoner med tilknytning til blodstrømmen i arteriene

Avvik: Utvidelser (aneurisme) i arteriene eller forsnevring som ved claudicatio intermittens

b4151 Kapillærfunksjoner

Funksjoner med tilknytning til blodstrømmen i kapillærene

b4152 Venefunksjoner

Funksjoner med tilknytning til blodstrømmen i venene, og veneklaffenes funksjoner

Avvik: Utvidelse eller forsnevring av venene, sviktende lukking av veneklaffene, som ved åreknuter

b4158 Andre blodkarfunksjoner

b4159 Uspesifiserte blodkarfunksjoner

b420 Blodtrykksfunksjoner

Regulering av arterielt blodtrykk

Inklusive: Funksjoner som opprettholder blodtrykket. Avvik: Høyt og lavt blodtrykk, postural hypotensjon

Eksklusive: Hjertefunksjoner (b410), blodkarfunksjoner (b415), fysisk kondisjon (b455)

b4200 Høyt blodtrykk

Funksjoner med tilknytning til forhøyelse av blodtrykket til over det normale for alderen

b4201 Nedsatt blodtrykk

Funksjoner med tilknytning til senking av blodtrykket til under det normale for alderen

b4202 Opprettholdt blodtrykk

Funksjoner med tilknytning til å opprettholde et passende blodtrykk som svar på endringer i kroppsfunksjoner

b4208 Andre blodtrykksfunksjoner

b4209 Uspesifiserte blodtrykksfunksjoner

b429 Andre og uspesifiserte kretsløpssystemfunksjoner

Blodfunksjoner, bloddannelse og immunfunksjoner (b430-b439)

b430 Blodfunksjoner og bloddannelse

Bloddannelse, transport av oksygen og stoffskifteprodukter, blødningsstillende funksjoner

Inklusive: Beinmargsfunksjon, oksygentransport, milten blodfunksjoner, koagulasjon og blodplatefunksjon. Avvik: Anemi, blødersykdom og andre funksjonsfeil i blodkoagulasjonen

Ekstusive: Kretsløpssystemets funksjoner (b410-b429), immunfunksjoner (b435), fysisk kondisjon (b455)

b4300 Bloddannelse

Funksjoner tilknyttet produksjonen av blod og alle dets bestanddeler

b4301 Blodets oksygentransportfunksjon

Funksjoner tilknyttet blodets kapasitet for å transportere oksygen til hele kroppen

b4302 Blodets transportfunksjon for stoffskifteprodukter

Funksjoner tilknyttet blodets kapasitet for å transportere stoffskifteprodukter til hele kroppen

b4303 Koagulasjonsfunksjoner

Funksjoner tilknyttet blodkoagulasjonen, som ved en skade

b4308 Andre funksjoner av blod og bloddannelse

b4309 Uspesifiserte funksjoner av blod og bloddannelse

b435

Immunfunksjoner

Forsvar mot fremmede substanser og mikroorganismer

Inklusive: Spesifikke og uspesifikke immunreaksjoner, lymfekarenes og lymfeknutenes funksjoner, vaksinasjonsreaksjon. Avvik: Autoimmune og allergiske reaksjoner, lymfadenitt og lymfødem

Ekstusive: Blodfunksjoner og bloddannelse (b430)

b4350 Immunreaksjoner

Funksjoner for kroppens sensibiliseringsreaksjon mot fremmede substanser, inklusive ved infeksjoner

b43500 Spesifikke immunreaksjoner

Funksjoner for kroppens sensibiliseringsreaksjon mot en spesifikk fremmed substans

b43501 Uspesifikke immunreaksjoner

Funksjoner for kroppens generelle sensibiliseringsreaksjon mot fremmede substanser, inklusive ved infeksjoner

b43508 Andre immunreaksjoner

b43509 Uspesifiserte immunreaksjoner

b4351 Overømfintlighetsreaksjoner

Funksjoner for kroppens forhøyete sensibiliseringsreaksjon mot fremmede substanser, som ved overømfintlighet mot forskjellige antigener

Avvik: Hypersensitivitet, allergi

Ekstusive: Matvaretoleranse (b5153)

- b4352 Lymfekarenes funksjoner**
Funksjoner tilknyttet karene som transporterer lymfe
- b4353 Lymfeknutenes funksjoner**
Funksjoner tilknyttet lymfeknuter langs lymfekarene
- b4358 Andre immunfunksjoner**
- b4359 Uspesifiserte immunfunksjoner**

b439 Andre og uspesifiserte blod- og immunfunksjoner

Respirasjonsfunksjoner (b440-b449)

b440 Respirasjon

Innånding av luft i lungene, gassutveksling mellom luft og blod og utånding av luft

Inklusive: Funksjoner for respirasjonsfrekvens, -rytme og -dybde. Avvik: Apné, hyperventilasjon, uregelmessig respirasjon, paradoksal respirasjon, lungeemfysem og bronkospasme

Eksklusive: Respirasjonsmuskelfunksjoner (b445), øvrige respirasjonsfunksjoner (b450), fysisk kondisjon (b455)

- b4400 Respirasjonsfrekvens**
Funksjoner tilknyttet antall pustetak i minuttet
Avvik: For hurtig (takypné) eller for langsom (bradypné) pust
- b4401 Respirasjonsrytme**
Funksjoner tilknyttet periodisitet og regelmessighet av åndedrettet
Avvik: Uregelmessig pust
- b4402 Respirasjonsdybde**
Funksjoner tilknyttet lungenes volumutvidelse i takt med pusten
Avvik: For overfladisk eller for dyp respirasjon
- b4408 Andre respirasjonsfunksjoner**
- b4409 Uspesifiserte respirasjonsfunksjoner**

b445 Respirasjonsmuskelfunksjoner

Muskelfunksjoner som medvirker til åndedrettet

Inklusive: Ribbeinmuskulaturens, mellomgulvets og de aksessoriske respirasjonsmusklers funksjoner

Eksklusive: Respirasjon (b440), øvrige respirasjonsfunksjoner (b450), fysisk kondisjon (b455)

- b4450 Brystkassens respirasjonsmuskelfunksjoner**
Funksjoner av brystkassens muskulatur som medvirker til åndedrettet
- b4451 Mellomgulvets funksjoner**
Funksjoner av mellomgulvets muskulatur som medvirker til åndedrettet

- b4452** **Aksessoriske respirasjonsmuskelfunksjoner**
Funksjoner av buk- og halsmuskulatur som medvirker til åndedrettet
- b4458** **Andre respirasjonsmuskelfunksjoner**
- b4459** **Uspesifiserte respirasjonsmuskelfunksjoner**

b449 **Andre og uspesifiserte respirasjonsfunksjoner**

Øvrige funksjoner og sansefølelser i kretsløps- og respirasjonssystemene (b450-b469)

b450 **Øvrige respirasjonsfunksjoner**

Øvrige pustefunksjoner, som hosting, nysing og gjesping

Inklusive: Blåse, plystre og puste gjennom munnen

b455 **Fysisk kondisjon**

Funksjoner med tilknytning til respirasjonen, hjertets og kretsløpets kapasitet som kreves for å tåle fysiske anstrengelser

Inklusive: Fysisk utholdenhet, aerob kapasitet og trettbarhet

Eksklusive: Kretsløpssystemets funksjoner (b410-b429), blodfunksjoner og bloddannelse (b430), respirasjon (b440), respirasjonsmuskelfunksjoner (b445), øvrige respirasjonsfunksjoner (b450), muskelutholdenhet (b740)

b4550 **Allmenn fysisk utholdenhet**

Funksjoner tilknyttet det generelle toleransenivå for fysisk arbeid eller utholdenhet

b4551 **Kapasitet for oksygenopptak**

Funksjoner tilknyttet hvor hardt en person kan arbeide fysisk uten å bli anpusten (aerob kapasitet)

b4552 **Trettbarhet**

Funksjoner tilknyttet å bli sliten, ved hvilket som helst fysisk anstrengelsesnivå

b4558 **Annen form for fysisk kondisjon**

b4559 **Uspesifisert fysisk kondisjon**

b460 **Sansefølelser med tilknytning til kretsløps- og respirasjonsfunksjoner**

Sansefølelser som at hjertet hopper over et slag, hjertebank og kortpustethet

Inklusive: Trykk- og sammensnøringsfølelse i brystkassen, følelse av uregelmessige hjerteslag, tung pust, kortpustethet, lufthunger, kveldningsfølelse, fremmedlegemefølelse i halsen og hvesende ekspirasjon

Eksklusive: Smertesans (b280)

b469 **Andre og uspesifiserte funksjoner og sansefølelser i kretsløps- og respirasjonssystemet**

Andre og uspesifiserte kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner (b498-b499)

b498

Andre kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner

b499

Uspesifiserte kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonsfunksjoner

Kapittel b5

Fordøyelse, stoffskifte og indresekretoriske funksjoner

Dette kapitlet er om funksjoner for næringsinntak, fordøyelse og utskillelse av avfallsprodukter, dessuten om stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner.

Fordøyelsesfunksjoner (b510-b539)

b510 Nærings- og væskeinntak

Funksjoner for å innta mat og drikke og svelge dem

Inklusive: Suging, tygging, biting, manipulasjon av mat i munnen, spyttsekresjon, svelging, raping, gulping, spytting og oppkasting. Avvik: Svelgebesvær, aspirasjon til luftveiene, luftsvelging, overproduksjon av spytt, sikling og munntørrhet

Eksklusive: Sansefornemmelser fra fordøyelsessystemet (b535)

b5100 Suge

Funksjoner for å trekke noe inn i munnen med sugekraft som fremkommer ved bevegelser av kinn, lepper og tunge

b5101 Bite

Funksjoner for å skjære, gjennomtrenge eller rive av mat med fortennene

b5102 Tygge

Funksjoner for å knuse, male og tygge maten med jekslene

b5103 Manipulere mat i munnen

Funksjoner for å flytte maten omkring i munnen med tennene og tungen

b5104 Spyttsekresjon

Funksjoner for spyttproduksjon i munnen

b5105 Svelge

Funksjoner for å bringe mat og drikke gjennom munnhulen, svelget og spiserøret til magesekken i passende porsjoner og tempo

Avvik: Svelgeforstyrrelse i svelget eller spiserøret, nedsatt passasje gjennom spiserøret

b51050 Svelge gjennom munnen

Funksjoner for å bringe mat og drikke gjennom munnhulen i passende porsjoner og tempo

b51051 Svelge gjennom svelget

Funksjoner for å bringe mat og drikke gjennom svelget i passende porsjoner og tempo

b51052 Svelge gjennom spiserøret

Funksjoner for å bringe mat og drikke gjennom spiserøret til magesekken i passende porsjoner og tempo

b51058 Andre svelgefunksjoner**b51059 Uspesifiserte svelgefunksjoner****b5106 Oppstøt og oppkast**

Funksjoner for å flytte mat eller væske i motsatt retning av ved inntaket, fra magesekken gjennom spiserøret til munnen og ut

b5108 Andre funksjoner for nærings- og væskeinntak**b5109 Uspesifiserte funksjoner for nærings- og væskeinntak****b515****Fordøyelse**

Funksjoner for transport av mat og drikke gjennom fordøyelseskanalen, nedbryting til næringsstoffer og oppsuging av næringsstoffene

Inklusive: Motorikk i magesekk og tarm, nedbryting av mat, produksjon og virkning av enzymer, oppsuging av næringsstoffer, toleranse for næringsmidler. Avvik: Forhøyet magesyreproduksjon, malabsorpsjon, intoleranse for næringsmidler, hyperaktive tarmbevegelser, tarmparese, tarmobstruksjon og nedsatt gallesekresjon

Eksklusive: Nærings- og væskeinntak (b510), næringsopptak (b520), utførelsesfunksjoner (b525), sansefølelser fra fordøyelsessystemet (b535)

b5150 Transport av føden gjennom magesekk og tarmer

Peristaltikk og beslektede funksjoner som mekanisk forflytter føden gjennom magesekk og tarmer

b5151 Nedbryting av føden

Funksjoner som mekanisk bryter føden ned til mindre partikler i fordøyelseskanalen

b5152 Absorpsjon av næringsstoffer

Funksjoner for å sende næringsstoffene fra mat og drikke fra tarmen over i blodstrømmen

b5153 Matvaretoleranse

Funksjoner for å motta egnet føde og avvise det som er uegnet

Avvik: Hypersensitivitet, glutenintoleranse

b5158 Andre fordøyelsesfunksjoner**b5159 Uspesifiserte fordøyelsesfunksjoner****b520****Næringsopptak**

Omdannelse av næringsstoffer til bestanddeler av den levende organismen

Inklusive: Lagring av næringsstoffer i organismen

Eksklusive: Fordøyelse (b515), utførelsesfunksjoner (b525), regulering av kroppsvekt (b530), generelle stoffskiftefunksjoner (b540)

b525 Avføringsfunksjoner

Utskillelse av ufordøyet mat og avfallsprodukter fra tarmen, med tilhørende funksjoner

Inklusive: Funksjoner for utskilling av avføring, avføringens konsistens, avføringshyppighet, evne til å holde på avføring, luftavgang. Avvik: Forstoppelse, diaré og svikt av lukkemuskel eller inkontinens av annen årsak

Eksklusive: Fordøyelse (b515), næringsopptak (b520), sanseførmelser fra fordøyelsessystemet (b535)

b5250 Uttømming av avføring

Funksjoner for uttømming av avfallsstoffer fra endetarmen, inklusive funksjoner for sammentrekning av bukmusklene i dette øyemed

b5251 Avføringens konsistens

Avføringens konsistens som hard, fast, bløt eller flytende

b5252 Avføringsfrekvens

Funksjoner som medvirker til hyppigheten av avføring

b5253 Kontinens for avføring

Funksjoner som medvirker til viljestyrt kontroll av uttømmingsfunksjonen

b5254 Luftavgang

Funksjoner som medvirker til uttømming av overskytende mengder luft eller gasser fra tarmen

b5258 Andre avføringsfunksjoner**b5259** Uspesifiserte avføringsfunksjoner**b530** Regulering av kroppsvekt

Herunder vektøkning under vekst og utvikling

Inklusive: Opprettholde et akseptabelt forhold mellom høyde og vekt, for eksempel uttrykt ved "Body Mass Index" (BMI). Avvik: Undervekt, kakeksi, vekttap, avmagring, overvekt, primær og sekundær fedme

Eksklusive: Næringsopptak (b520), generelle stoffskiftefunksjoner (b540), indresekretoriske funksjoner (b555)

b535 Sanseførmelser fra fordøyelsessystemet

Sanseførmelser som oppstår under inntak av mat og drikke og tilhørende fordøyelsessfunksjoner

Inklusive: Kvalme, oppblåsthet og kolikk, metthet, klump i halsen (globusførmelse), magekrampe, luft i magen og brystbrann

Eksklusive: Smertesans (b280) nærings- og væskeinntak (b510), fordøyelse (b515), avføringsfunksjoner (b525)

b5350 Kvalme

Førmelsen av å skulle kaste opp

b5351 Utspilthet

Førmelsen av at magesekken eller buken er utspilt

- b5352 Kolikk**
Fornemmelse av krampaktig eller smertefull sammentrekning av tarmkanalens glatte muskulatur
- b5358 Andre sansefønelmelser fra fordøyelsessystemet**
- b5359 Uspesifiserte sansefønelmelser fra fordøyelsessystemet**

b539 Andre og uspesifiserte fordøyelsesfunksjoner

***Stoffskifte og indresekretoriske funksjoner (b540-
b559)***

b540 Generelle stoffskiftefunksjoner

Regulering av organismens omsetning av livsviktige kjemiske bestanddeler, som karbohydrater, protein og fett og forbrenning av dem til energi

Inklusive: Basalstoffskifte, nedbryting og oppbygging av karbohydrater, protein og fett, energiproduksjon, forhøyet eller nedsatt stoffskifte

Eksklusive: Næringsopptak (b520), regulering av kroppsvekt (b530), væske-, mineral- og elektrolyttbalanse (b545), temperaturregulering (b550), indresekretoriske funksjoner (b555)

- b5400 Basalstoffskifte**
Funksjoner som medvirker til kroppens oksygenforbruk ved bestemte hvile- og temperaturbetingelser

Inklusive: Stigning eller fall i basalstoffskiftet. Avvik: Hypertyreose, hypotyreose

- b5401 Karbohydratstoffskifte**
Funksjoner som medvirker til den prosess som lagrer og nedbryter karbohydratene i kosten til glukose, og deretter til karbondioksyd og vann

- b5402 Proteinstoffskifte**
Funksjoner som medvirker til den prosess som omdanner proteiner i kosten til aminosyrer og deres videre nedbryting i kroppen

- b5403 Fettstoffskifte**
Funksjoner som medvirker til den prosess som lagrer og nedbryter fett i kroppen

- b5408 Andre generelle stoffskiftefunksjoner**

- b5409 Uspesifiserte generelle stoffskiftefunksjoner**

b545 Væske-, mineral- og elektrolyttbalanse

Regulering av vann, mineraler og elektrolytter i organismen

Inklusive: Vann- elektrolytt-, og syre/basebalanse, regulering av mineraler som kalsium, sink og jern. Avvik: Væskeretensjon, dehydrering, hyperkalsemi, hypokalsemi, hemokromatose, jernmangel, hypernatremi, hyponatremi, hyperkalemi og hypokalemi

Eksklusive: blodfunksjoner og bloddannelse (b430), generelle stoffskiftefunksjoner (b540), indresekretoriske funksjoner (b555)

b5450 Vannbalanse

Funksjoner som medvirker til å regulere vannmengden i kroppen

Inklusive: Rehydrering. Avvik: Dehydrering

b54500 Vannretensjon

Funksjoner som medvirker til å holde tilbake vann i kroppen

b54501 Stabilisering av vannbalanse

Funksjoner som medvirker til å opprettholde en optimal vannmengde i kroppen

b54508 Andre vannbalansefunksjoner**b54509** Uspesifiserte vannbalansefunksjoner**b5451** Mineralbalanse

Funksjoner som medvirker til å opprettholde likevekt mellom inntak, lagring, forbruk og utskillelse av mineraler i kroppen

b5452 Elektrolyttbalanse

Funksjoner som medvirker til å opprettholde likevekt mellom inntak, lagring, forbruk og utskillelse av elektrolytter i kroppen

b5458 Andre funksjoner for væske-, mineral- og elektrolyttbalanse**b5459** Uspesifiserte funksjoner for væske-, mineral- og elektrolyttbalanse**b550** Temperaturregulering

Funksjoner for regulering av kroppstemperaturen

Avvik: Hypotermi, feber

Eksklusive: Generelle stoffskiftefunksjoner (b540), indresekretoriske funksjoner (b555)

b5500 Kroppstemperatur

Funksjoner som medvirker til å regulere kroppens kjernetemperatur

Avvik: Hypertermi, hypotermi

b5501 Stabilisering av kroppstemperatur

Funksjoner som medvirker til å opprettholde optimal kroppstemperatur ved temperaturforandringer i omgivelsene

Inklusive: Toleranse for varme og kulde

b5508 Andre temperaturreguleringsfunksjoner**b5509 Uspesifiserte temperaturreguleringsfunksjoner****b555 Indresekretoriske funksjoner**

Hormonproduksjon og regulering av hormonspeil i kroppen, herunder sykliske forandringer

Inklusive: Funksjoner for hormonbalanse. Avvik: Hyper- og hypofunksjon av hypofyse, skjoldbruskkjertel, binyrer, biskjoldbruskkjertel, gonader

Eksklusive: Generelle stoffskiftefunksjoner (b540), væske-, mineral- og elektrolyttbalanse (b545), temperaturregulering (b550), kjønnsfunksjoner (b640), menstruasjonsfunksjoner (b650)

b559 Andre og uspesifiserte stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner***Andre og uspesifiserte fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner (b598-b559)*****b598 Andre fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner****b599 Uspesifiserte fordøyelses-, stoffskifte- og indresekretoriske funksjoner**

Kapittel b6

Urinsystemets funksjoner, kjønnsfunksjoner og forplantning

Dette kapitlet er om urinfunksjoner og forplantningsfunksjoner, inklusive kjønnsfunksjoner, svangerskap og fødsel.

Urinsystemets funksjoner (b610-b639)

b610 Urinutskillelse

Herunder produksjon og oppsamling av urin

Inklusive: Nyrefunksjon, blærefunksjon. Avvik: Nyresvikt, anuri, oliguri, hydronefrose, blæreparese og ureterobstruksjon

Eksklusive: Vannlatingsfunksjoner (b620)

b6100 Urinfiltrering

Funksjoner for nyrenes urinfiltrering

b6101 Urinoppsamling

Urinledernes og urinblærens funksjoner for oppsamling og lagring av urin

b6108 Andre urinutskillelsesfunksjoner

b6109 Uspesifiserte urinutskillelsesfunksjoner

b620 Vannlatingsfunksjoner

Funksjoner for uttømming av urin fra urinblæren

Inklusive: Late vannet, vannlatingshyppighet, kunne holde på vannet. Avvik: Stressinkontinens, imperiøs vannlatingstrang og urge-inkontinens, reflekseblære, blæreautonomi, paradoks inkontinens, polyuri, urinretensjon

Eksklusive: Urinutskillelse (b610), sansefølelser med tilknytning til urinsystemets funksjoner (b630)

b6200 Vannlating

Funksjoner for å tømme urinblæren

Avvik: Urinretensjon

b6201 Vannlatingsfrekvens

Funksjoner som har å gjøre med antallet vannlatinger

b6202 Kontinens for urin

Funksjoner for å kontrollere vannlatingen

Avvik: Stress-, og urge-inkontinens, reflekseblære, paradoks ischuri og blandet urininkontinens

b6208 Andre vannlatingsfunksjoner

b6209 Uspesifiserte vannlatingsfunksjoner

b630 **Sanseførmelser med tilknytning til urinsystemets funksjoner**

Fornemmelser som svie ved vannlatingen og vannlatingstrang

Inklusive: Fornemmelse av ufullstendig blæretømming, blærespreng

Eksklusive: Smertesans (b280), vannlatingsfunksjoner (b620)

b639 **Andre og uspesifiserte funksjoner av urinsystemet****Kjønnsfunksjoner og forplantning (b640-b679)****b640** **Kjønnsfunksjoner**

Psykiske og fysiske funksjoner med tilknytning til kjønnsakten, herunder seksuell opphisselse (eksitasjonsfase), funksjoner under selve kjønnsakten (platåfase), utløsning (orgasme) og påfølgende avspenning (resolusjonsfase)

Inklusive: Seksuell lyst og handlinger, ereksjon av penis og klitoris, vaginalsekresjon, ejakulasjon. Avvik: Impotens, frigiditet, vaginisme, prematur ejakulasjon, priapisme og forsinket ejakulasjon

Eksklusive: Forplantningsfunksjoner (b660), sanseførmelser med tilknytning til kjønnsfunksjoner og forplantning (b670)

b6400 Seksuelle opphisselsesfunksjoner
Funksjoner for seksuell lyst og opphisselse

b6401 Seksuelle forberedelsesfunksjoner
Funksjoner for å ta del i kjønnsakten

b6402 Orgasmefunksjoner
Funksjoner for å oppnå orgasme

b6403 Seksuelle avspenningsfunksjoner
Funksjoner for tilfredsstillelse og avspenning etter orgasmen
Avvik: Manglende tilfredsstillelse ved orgasme

b6408 Andre kjønnsfunksjoner

b6409 Uspesifiserte kjønnsfunksjoner

b650 **Menstruasjonsfunksjoner**

Menstruasjonsrytme og uttømming av menstruasjonsvæske

Inklusive: Funksjoner for regelmessighet, hyppighet, varighet og mengde av menstruasjonsblødningen, menarke, menopause. Avvik: Premenstruell tensjon, primær og sekundær amenoré, menoragi, metroragi og retrograd menstruasjon

Eksklusive: Kjønnsfunksjoner (b640), forplantningsfunksjoner (b660), sanseførmelser med tilknytning til kjønnsfunksjoner og forplantning (b670), smertesans (b280)

b6500 Regelmessig menstruasjonsyklus
Funksjoner som medvirker til regelmessigheten av menstruasjonsyklus

Avvik: For hyppig eller for sjelden menstruasjon

- b6501 Tidsrom mellom menstruasjonene**
Perioden mellom to menstruasjoner
- b6502 Blødningsmengde ved menstruasjon**
Funksjoner som medvirker til mengden av menstruasjonsvæske
Avvik: For liten blødning (oligomenoré), eller for stor (menoragi)
- b6508 Andre menstruasjonsfunksjoner**
- b6509 Uspesifiserte menstruasjonsfunksjoner**

b660**Forplantningsfunksjoner**

Funksjoner med tilknytning til fruktbarhet, svangerskap, fødsel og produksjon av morsmelk

*Inklusive: Mannlig og kvinnelig fruktbarhet, svangerskap, fødsel og amming.
Avvik: Nedsatt fruktbarhet, sterilitet, nedsatt sædkvalitet, azoospermi, spontanabort, svangerskap utenfor livmoren, mangelfull fostervekst, polyhydramnion, for tidlig og for sen fødsel, galaktoré, manglende sekresjon eller uttømming av melk*

Eksklusive: Kjønnfunksjoner (b640), menstruasjonsfunksjoner (b650)

- b6600 Fruktbarhetsfunksjoner**
Funksjoner tilknyttet produksjon av egg- og sædceller
Avvik: Subfertilitet, sterilitet
Eksklusive: Kjønnfunksjoner (b640)
- b6601 Svangerskapsfunksjoner**
Funksjoner som medvirker til at svangerskap oppstår og vedvarer
- b6602 Fødselsfunksjoner**
Funksjoner som inngår i fødselsprosessen
- b6603 Melkeproduksjon**
Funksjoner som medvirker til produksjon av melk og gjør den tilgjengelig for barnet
- b6608 Andre forplantningsfunksjoner**
- b6609 Uspesifiserte forplantningsfunksjoner**

b670**Sansefølelser med tilknytning til kjønnfunksjoner og forplantning**

Ubehag under seksuelt samkvem og i løpet av menstruasjonssyklus

Inklusive: Dyspareuni, dysmenoré, hetetokter og nattesvetting under klimakteriet

Eksklusive: Smertesans (b280), sansefølelser med tilknytning til urinsystemets funksjoner (b630), kjønnfunksjoner (b640), menstruasjonsfunksjoner (b650), forplantningsfunksjoner (b660)

- b6700 Ubehag i forbindelse med kjønnsakten**
Følelser i forbindelse med seksuell opphisselse, forberedelse til og gjennomføring av kjønnsakten, orgasme og avspenningsfase

- b6701** **Ubehag i forbindelse med menstruasjonssyklus**
Fornemmelser tilknyttet menstruasjonen, inklusive premenstruelt og postmenstruelt
- b6702** **Ubehag i forbindelse med menopausen**
Fornemmelser i forbindelse med at menstruasjonssyklus opphører
Inklusive: Hetetokter og nattlige svetteanfall i klimakteriet
- b6708** **Andre fornemmelser med tilknytning til kjønnsfunksjoner og forplantning**
- b6709** **Uspesifiserte fornemmelser med tilknytning til kjønnsfunksjoner og forplantning**
- b679** **Andre og uspesifiserte kjønns- og forplantningsfunksjoner**

Andre og uspesifiserte urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner (b698-b699)

- b698** **Andre urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner**
- b699** **Uspesifiserte urinveis-, kjønns- og forplantningsfunksjoner**

Kapittel b7

Nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesrelaterte funksjoner

Dette kapitlet er om funksjoner for kroppsbevegelser og forflytting av kroppen, inklusive leddenes, knoklenes og musklens funksjoner og spinalreflekser.

Ledd- og knokkelfunksjoner (b710-b729)

b710 Leddbevegelighet

Bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i ledd

Inklusive: Bevegelighet i ett eller flere ledd, generell leddbevegelighet. Avvik: Økt eller nedsatt leddbevegelighet

Eksklusive: Leddstabilitet (b715), kontroll av viljestyrte bevegelser (b760)

b7100 Bevegelighet av ett enkelt ledd

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i ett ledd

b7101 Bevegelighet av flere ledd

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i mer enn ett ledd

b7102 Generell leddbevegelighet

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i leddene overalt i kroppen

b7108 Andre funksjoner for leddbevegelighet

b7109 Uspesifiserte funksjoner for leddbevegelighet

b715 Leddstabilitet

Opprettholdelse av leddenes strukturelle forbindelse

Inklusive: Ett eller flere ledd, eller generell leddstabilitet. Avvik: Luksasjon av ledd (for eksempel skulder ute av ledd), ustabile ledd (subluksasjon eller tilbakevendende luksasjon)

Eksklusive: Leddbevegelighet (b710)

b7150 Stabilitet i ett enkelt ledd

Funksjoner for å opprettholde ett enkelt ledds strukturelle forbindelse

b7151 Stabilitet i flere ledd

Funksjoner for å opprettholde mer enn ett enkelt ledds strukturelle forbindelse

b7152 Generell leddstabilitet

Funksjoner for å opprettholde leddenes strukturelle forbindelse overalt i kroppen

b7158 Andre funksjoner for leddstabilitet

b7159 Uspesifiserte funksjoner for leddstabilitet

b720 Knokkelbevegelse

Bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i skulderblad, bekken, håndrots- og fotrotsknokler

Avvik: Økt eller nedsatt bevegelse av skulderblad og i bekken

Eksklusive: Leddbevegelse (b710)

b7200 Bevegelse av skulderbladet

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i skulderbladet

Avvik: Nedsatt bevegelse forover eller bakover, nedsatt innad- eller utadrotasjon av skulderbladet

b7201 Bevegelse av bekkenet

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i bekkenet

Inklusive: Rotasjon av bekkenet

b7202 Bevegelse av håndrotsknoklene

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i håndrotsknoklene

b7203 Bevegelse av fotrotsknoklene

Funksjoner for bevegelsesutslag og bevegelsesfrihet i fotrotsknoklene

b7208 Andre funksjoner for knokkelbevegelse

b7209 Uspesifiserte funksjoner for knokkelbevegelse

b729 Andre og uspesifiserte ledd og knokkelfunksjoner

Muskelfunksjoner (b730-b749)

b730 Muskelstyrke

Kraft oppstått ved sammentrekning av muskel eller muskelgruppe

Inklusive: Spesifikke musklers og muskelgruppers styrke, muskelstyrke i en ekstremitet, én side av kroppen, nedre halvdel av kroppen, alle lemmer, trunkus og hele kroppen. Avvik: Kraftnedsettelse i de små muskler i føtter og hender, hel eller delvis lammelse av muskler, monoplegi, hemiplegi, paraplegi, kvadriplegi og akinetisk mutisme

Eksklusive: Muskeltonus (b735), muskelutholdenhet (b740), synsrelaterede funksjoner i øyeregionen (b215)

b7300 Styrke av enkeltmuskler og muskelgrupper

Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av enkeltstående muskler og muskelgrupper

Avvik: Kraftnedsettelse av hånden eller fotens små muskler

- b7301 Muskelstyrke i ett av kroppens lemmer**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av muskler og muskelgrupper i én arm eller ett bein
Avvik: Monoparese, monoplegi
- b7302 Muskelstyrke i én side av kroppen**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av de muskler og muskelgrupper som finnes i høyre eller venstre kroppshalvdel
Avvik: Hemiparese, hemiplegi
- b7303 Muskelstyrke i nedre halvdel av kroppen**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av de muskler og muskelgrupper som finnes i nedre halvdel av kroppen
Avvik: Paraparese, paraplegi
- b7304 Muskelstyrke i alle lemmer**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av muskler og muskelgrupper i alle fire lemmer
Avvik: Tetraparese, tetraplegi
- b7305 Muskelstyrke i trunkus**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av muskler og muskelgrupper i hals, rygg, bryst og buk
- b7306 Muskelstyrke i hele kroppen**
 Funksjoner tilknyttet den kraft som oppstår ved sammentrekning av alle muskler og muskelgrupper i kroppen
Avvik: Stumhet og tap av all viljestyrt muskelbevegelighet (akinetisk mutisme)
- b7308 Andre muskelstyrkefunksjoner**
- b7309 Uspesifiserte muskelstyrkefunksjoner**

b735**Muskeltonus**

Hvilespenning i muskler og musklernes motstand mot passive bevegelser

Inklusive: Tonus i enkeltmuskler og muskelgrupper, muskulatur i deler av eller hele kroppen. Avvik: Hypertonus, hypotonus, rigiditet og spastisitet

Eksklusive: Muskelstyrke (b730), muskelutholdenhet (b740)

- b7350 Tonus i enkeltstående muskler og muskelgrupper**
 Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i enkeltstående muskler og muskelgrupper, og deres motstand mot passive bevegelser

Avvik: Fokale dystonier, som torticollis

- b7351 Muskeltonus i ett av kroppens lemmer**
 Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i muskler og muskelgrupper i én arm eller ett bein, og deres motstand mot passive bevegelser

Avvik: Monoparese, monoplegi

- b7352 Muskeltonus i én side av kroppen**
Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i muskler og muskelgrupper i høyre eller venstre kroppshalvdel, og deres motstand mot passive bevegelser
Avvik: Hemiparese, hemiplegi
- b7353 Muskeltonus i nedre halvdel av kroppen**
Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i muskler og muskelgrupper i nedre halvdel av kroppen, og deres motstand mot passive bevegelser
Avvik: Paraparese, paraplegi
- b7354 Muskeltonus i alle lemmer**
Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i muskler og muskelgrupper i alle fire lemmer, og deres motstand mot passive bevegelser
Avvik: Tetraparese, tetraplegi
- b7355 Muskeltonus i trunkus**
Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i muskler og muskelgrupper i hals, rygg, bryst og buk, og deres motstand mot passive bevegelser
- b7356 Muskeltonus i hele kroppen**
Funksjoner tilknyttet hvilespenningen i alle muskler og muskelgrupper i hele kroppen, og deres motstand mot passive bevegelser
Avvik: Generaliserte dystonier og Parkinsons sykdom, eller generell parese og paralyse
- b7358 Andre muskeltonusfunksjoner**
- b7359 Uspesifiserte muskeltonusfunksjoner**

b740**Muskelutholdenhet**

Opprettholdelse av muskelsammentrekning i så lang tid som det kreves

Inklusive: Opprettholdelse av muskelsammentrekning i isolerte muskler og muskelgrupper, og i alle kroppens muskler. Avvik: Myastenia gravis

Eksklusive: Fysisk kondisjon (b455), muskelstyrke (b730), muskeltonus (b735)

- b7400 Utholdenhet av enkeltmuskler**
Funksjoner tilknyttet å opprettholde sammentrekning av enkeltstående muskler i så lang tid som det kreves
- b7401 Utholdenhet av muskelgrupper**
Funksjoner tilknyttet å opprettholde sammentrekning av enkeltstående muskelgrupper i så lang tid som det kreves
Avvik: Monoparese, monoplegi, hemiparese og hemiplegi, paraparese og paraplegi
- b7402 Muskelutholdenhet i hele kroppen**
Funksjoner tilknyttet å opprettholde sammentrekning av alle kroppens muskler i så lang tid som det kreves
Avvik: Tetraparese, tetraplegi, generell parese og paralyse

b7408 Andre muskelutholdenhetsfunksjoner

b7409 Uspesifiserte muskelutholdenhetsfunksjoner

b749 Andre og uspesifiserte muskelfunksjoner

Bevegelsesfunksjoner (b750-b789)

b750 Motoriske reflekser

Ikke viljestyrt muskelsammentrekning utløst av spesifikke stimuli

Inklusive: Reflekser utløst ved at muskler raskt settes på strekk (patellar-, biceps-, og andre senereflekser), automatisk lokal leddrefleks, tilbaketrekningrefleks og andre avvergereflekser

b7500 Strekkereflekser

Ikke viljestyrt muskelsammentrekning utløst av passiv strekking av muskler

b7501 Reflekser utløst av skadelige stimuli

Ikke viljestyrt muskelsammentrekning utløst av smertefulle eller andre skadelige stimuli

Inklusive: Avvergerefleks

b7502 Reflekser utløst av andre ytre stimuli

Ikke viljestyrt muskelsammentrekning utløst av ytre, ikke skadelige stimuli

b7508 Andre motoriske refleksfunksjoner

b7509 Uspesifiserte motoriske refleksfunksjoner

b755 Større ufrivillige bevegelsesreaksjoner

Ikke viljestyrt sammentrekning av store muskler eller muskulatur i hele kroppen utløst av kroppsstilling, balansereaksjoner, støtte- og avvergereaksjoner

Inklusive: Funksjoner for reaksjoner i forhold til kroppsholdning, oppretting av kroppsstilling, stillingsjustering, støtte- og avvergereaksjoner

Eksklusive: Motoriske reflekser (b750), ufrivillige muskelbevegelser (b765)

b760 Kontroll av viljestyrte bevegelser

Kontroll og koordinasjon av viljestyrte bevegelser

Inklusive: Kontroll av enkle og sammensatte viljestyrte bevegelser, koordinering av viljestyrte bevegelser, støttefunksjon av armer og bein, koordinasjon av bevegelser mellom høyre og venstre kroppshalvdel, mellom øye og hånd, mellom øye og fot, funksjonsnedsettelse, som problemer med kontroll og koordinasjon, for eksempel dysdiadokokinesi

Eksklusive: Muskelstyrke (b730), ufrivillige muskelbevegelser (b765), gangmønster (b770)

- b7600 Kontroll av enkle viljestyrte bevegelser**
Funksjoner tilknyttet kontroll og koordinasjon av enkle eller enkeltstående viljestyrte bevegelser
- b7601 Kontroll av sammensatte viljestyrte bevegelser**
Funksjoner tilknyttet kontroll og koordinasjon av sammensatte viljestyrte bevegelser
- b7602 Koordinasjon av viljestyrte bevegelser**
Funksjoner tilknyttet koordinering av enkle og sammensatte viljestyrte bevegelser, for å utføre bevegelsene samordnet
- Inklusive: Høyre-venstre koordinasjon, samordning av synsdirigerte bevegelser, som øye-hånd koordinasjon og øye-fot koordinasjon.*
Avvik: Dysdiadokokinesi
- b7603 Støttefunksjoner i arm og bein**
Funksjoner tilknyttet kontroll og koordinasjon av viljestyrte bevegelser ved å overføre tyngde til enten armer (albuer eller hender) eller bein (knær eller føtter)
- b7608 Andre funksjoner for kontroll av viljestyrte bevegelser**
- b7609 Uspesifiserte funksjoner for kontroll av viljestyrte bevegelser**

b765**Ufrivillige muskelbevegelser**

Utilsiktete, helt eller delvis uhensiktsmessige ufrivillige sammentrekninger av en muskel eller muskelgruppe

Inklusive: Tremor, tics, uvaner, bevegelsesstereotypier, motorisk perseverasjon, chorea, atetose, bevegelsesdystoni og dyskinesi

Eksklusive: Større ufrivillige bevegelsesreaksjoner (b755), kontroll av viljestyrte bevegelser (b760), gangmønster (b770)

b7650 Ufrivillige muskelsammentrekninger

Funksjoner for utilisiktede, helt eller delvis uhensiktsmessige, ufrivillige sammentrekninger av en muskel eller muskelgruppe, for eksempel slike som delvis medvirker i en mental dysfunksjon

Avvik: Chorea, atetose, søvnrelaterte bevegelsesforstyrrelser

b7651 Skjelving

Funksjoner for vekselvis sammentrekning og avspenning av en muskelgruppe som omgir et ledd, med dirrende bevegelser som følge

b7652 Tics og motoriske uvaner

Funksjoner for gjentatte ufrivillige muskelsammentrekninger uten hensiktsmessig formål

Inklusive: Vokale tics, tvangsmessig uttale av uanstendige ord, gnissing av tenner

b7653 Stereotypier og motorisk perseverasjon

Funksjoner for spontane, formålsløse bevegelser, som gjentatt gynging frem og tilbake, nikking med hodet eller vifting med hender eller føtter

b7658 Andre ufrivillige muskelbevegelsesfunksjoner

b7659 Uspesifiserte ufrivillige muskelbevegelsesfunksjoner

b770 Gangmønster

Bevegelsesmønstre ved gang, løp eller andre bevegelser av hele kroppen

Inklusive: Løpemønster. Avvik: Spastisk gangmønster, gangmønster ved hemiplegi og paraplegi, asymmetrisk gangmønster, halting og stivt gangmønster

Eksklusive: Muskelstyrke (b730), muskeltonus (b735), kontroll av viljestyrte bevegelser (b760), ufrivillige muskelbevegelser (b765)

b780 Sanseførmelser i forbindelse med muskler og bevegelsesfunksjoner

Sanseførmelser i tilknytning til muskler og muskelgrupper, og deres bevegelser

Inklusive: Førmelse av muskelstivhet og -stramhet, muskelkrampe, av bevegelsesinnskrenking og tyngdeførmelse i muskulatur

Eksklusive: Smertesans (b280)

b7800 Førmelse av muskelstivhet

Førmelse av stramming eller stivhet i muskler

b7801 Førmelse av muskelkrampe

Førmelse av ufrivillig sammentrekning av en muskel eller muskelgruppe

b7808 Andre sanseførmelser i forbindelse med muskler og bevegelsesfunksjoner

b7809 Uspesifiserte sanseførmelser i forbindelse med muskler og bevegelsesfunksjoner

b789 Andre og uspesifiserte bevegelsesfunksjoner

Andre og uspesifiserte nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner (b798-b799)

b798 Andre nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner

b799 Uspesifiserte nerve-, muskel-, skjelett- og bevegelsesfunksjoner

Kapittel b8

Huden og tilhørende strukturers funksjoner

Dette kapittelet er om funksjonene i hud, negler og hår.

Hudfunksjoner (b810-b849)

b810 Hudens beskyttelsesfunksjoner

Beskyttelse mot fysiske, kjemiske og biologiske skadevirkninger på kroppen

Inklusive: Beskyttelse mot sol og annen bestråling, fotosensitivitet, pigmentering, varmeisolering, evne til å danne hudforykkelse og hornhud ved trykk og belastning. Avvik: Hudsprekker, kroniske sår, liggesår og for tynn hud

Eksklusive: Hudtilheling (b820), øvrige hudfunksjoner (b830)

b820 Hudtilheling

Tilheling av sår og andre skader

Inklusive: Skorpedannelse, tilheling, arrdannelse. Avvik: Keloid, hypertrofiske arr og tendens til blåmerker

Eksklusive: Hudens beskyttelsesfunksjoner (b810), øvrige hudfunksjoner (b830)

b830 Øvrige hudfunksjoner

Andre funksjoner av huden enn beskyttelse og tilheling, som avkjøling og svettsekresjon

Inklusive: Sekresjon av svette og talg, samt derav følgende kroppslukt

Eksklusive: Hudens beskyttelsesfunksjoner (b810), hudtilheling (b820)

b840 Hudens sanseførmelser

Førmelser som kløe, svie og parestesier

Avvik: Prikking eller kribling i huden

Eksklusive: Smertesans (b280)

b849 Andre og uspesifiserte hudfunksjoner

Hår- og neglefunksjoner (b850-b869)

b850 Hårfunksjoner

Hårets funksjoner, som beskyttelse, farge og utseende

Inklusive: Hårvekst, hårpigmentering, lokalisasjon av behåring. Avvik: Tap av hår, skallethet

b860 Neglefunksjoner

Mekanisk beskyttelse, kløre- og kløfunksjon, kosmetisk funksjon

Inklusive: Neglens vekst, farge og andre egenskaper

b869 Andre og uspesifiserte hår- og neglefunksjoner

Andre og uspesifiserte funksjoner av hud og tilhørende strukturer (b898-b899)

b898 Andre funksjoner av hud og tilhørende strukturer

b899 Uspesifiserte funksjoner av hud og tilhørende strukturer

KROPPSSTRUKTURER

Definisjoner:

***Kroppsstrukturer** er anatomiske deler av kroppen, som organer, lemmer og deres bestanddeler.*

***Avvik** er problemer ved kroppsfunksjoner eller kroppsstrukturer, som ved signifikante feil (inklusive hypertrofi eller overtallighet) eller tap.*

Første modifikator

Ensartet negativ graderingsskala, som brukes for å vise omfang eller størrelsesorden av en endring.

.0	INTET strukturavvik	(intet, fraværende, ubetydelig...)	0-4%
.1	LITE strukturavvik	(lett, lavgradig...)	5-24%
.2	MIDDELS strukturavvik	(middels uttalt ...)	25-49%
.3	OMFATTENDE strukturavvik	(høyt, sterkt, ekstremt, subtotalt ...)	50-95%
.4	TOTALT strukturavvik	(fullstendig, helt manglende...)	96-100%
.8	Uspesifisert		
.9	Ikke anvendbar		

Det er oppstilt en grov prosentvis inndeling til bruk ved slike forhold som kan måles med instrumenter eller graderes etter standarder for kvantifisering av tap av kroppsstruktur. For eksempel gjelder en feilmargin på 5% når det kodes for intet tap eller totalt tap av struktur. Moderat tap utgjør vanligvis opp til halve skalaen for totalt tap. Prosentområdene må kalibreres for de forskjellige strukturer som persentiler i relevante befolkningsstandarder. For at denne graderingen skal kunne benyttes på en ensartet måte overalt, må bedømmelsesprosedyrer utvikles ved forskning.

Andre modifikator

Brukes for å vise arten av forandring i angjeldende kroppsstruktur

- 0 Ingen forandring av struktur
- 1 Fullstendig mangel
- 2 Delvis mangel
- 3 Overtallig del
- 4 Avvikende størrelse
- 5 Kontinuitetsbrudd
- 6 Avvikende stilling
- 7 Kvalitativ endring av struktur, inklusive væskeansamling
- 8 Uspesifisert
- 9 Ikke anvendbar

Tredje modifikator (forslag)

Skal utvikles for å vise lokalisasjon

- 0 Mer enn en region
- 1 Høyre
- 2 Venstre
- 3 Dobbelttidig
- 4 Foran (ventral)
- 5 Bak (dorsal)
- 6 Proksimal
- 7 Distal
- 8 Uspesifisert
- 9 Ikke anvendbar

Se forøvrig Vedlegg 2

Kapittel s1

Nervesystemets strukturer

- s110** Hjernens struktur
 - s1100 Hjernelappenes struktur
 - s11000 Pannelapp
 - s11001 Tinninglapp
 - s11002 Isselapp
 - s11003 Bakhodelapp
 - s11008 Annen hjernelappstruktur
 - s11009 Uspesifisert hjernelappstruktur
 - s1101 Midthjernens struktur
 - s1102 Mellomhjernens struktur
 - s1103 Basalgangliene og tilhørende strukturer
 - s1104 Lillehjernens struktur
 - s1105 Hjernestammens struktur
 - s11050 Den forlengede marg
 - s11051 Hjernebroen
 - s11058 Annen hjernestammestruktur
 - s11059 Uspesifiserte hjernestammestrukturer
 - s1106 Hjernenervenenes struktur
 - s1108 Andre hjernestrukturer
 - s1109 Uspesifiserte hjernestrukturer
- s120** Ryggmargen og tilhørende strukturer
 - s1200 Ryggmargens struktur
 - s12000 Halsryggmargen
 - s12001 Brystryggmargen
 - s12002 Lenderyggmargen og korsryggmargen
 - s12003 Nerverøttene i korsryggen
 - s12008 Annen ryggmargstruktur
 - s12009 Uspesifisert ryggmargstruktur

- s1201 Ryggmargsnervene
- s1208 Annen struktur i ryggmarg og tilhørende strukturer
- s1209 Uspesifisert struktur i ryggmarg og tilhørende strukturer

s130 Hjerne- og ryggmargshinnes strukturer

s140 Det sympatiske nervesystems struktur

s150 Det parasympatiske nervesystems struktur

s198 Andre strukturer i nervesystemet

s199 Uspesifiserte strukturer i nervesystemet

Kapittel s2

Øye, øre og tilhørende strukturer

s210 Øyehulens struktur

s220 Øyeeplets struktur

s2200 Bindehinne, senehinne, årehinne

s2201 Hornhinne

s2202 Regnbuehinne

s2203 Netthinne

s2204 Øyets linse

s2205 Glasslegemet

s2208 Annen struktur i øyeeplet

s2209 Uspesifisert struktur i øyeeplet

s230 Strukturer i øyets omgivelser

s2300 Tåreapparatet

s2301 Øyelokk

s2302 Øyebryn

s2303 Ytre øyemuskler

s2308 Annen struktur i øyets omgivelser

s2309 Uspesifisert struktur i øyets omgivelser

s240 Det ytre øres struktur

s250 Mellomørets struktur

s2500 Trommehinnen

s2501 Øretrompeten

s2502 Mellomørebeina

s2508 Annen struktur i mellomøret

s2509 Uspesifisert struktur i mellomøret

s260 Det indre øres struktur

s2600 Sneglehuset

s2601 Labyrinten

s2602 Buegangene

s2603 Indre øregang

s2608 Annen struktur i det indre øre

s2609 Uspesifisert struktur i det indre øre

s298 Andre strukturer tilhørende øye og øre

s299 Uspesifiserte strukturer tilhørende øye og øre

Kapittel s3

Stemme- og taledannende strukturer

- s310** Nesens struktur
 - s3100 Ytre nese
 - s3101 Neseskillevegg
 - s3102 Nesehulene
 - s3108 Annen struktur i nesen
 - s3109 Uspesifisert struktur i nesen

- s320** Munnens struktur
 - s3200 Tenner
 - s3201 Tannkjøtt
 - s3202 Gane
 - s32020 Den harde gane
 - s32021 Den bløte gane
 - s3203 Tungen
 - s3204 Leppestrukturer
 - s32040 Overleppen
 - s32041 Underleppen
 - s3208 Annen munnstruktur
 - s3209 Uspesifisert munnstruktur

- s330** Svelgets struktur
 - s3300 Nesesvelgrommet
 - s3301 Munnsvelgrommet
 - s3308 Annen struktur i svelget
 - s3309 Uspesifisert struktur i svelget

s340

Strupens struktur

s3400 Stemmebåndene

s3408 Annen struktur i strupen

s3409 Uspesifisert struktur i strupen

s398

Andre stemme- og taledannende strukturer

s399

Uspesifiserte stemme- og taledannende strukturer

Kapittel s4

Strukturer tilhørende kretsløpssystemet, blodsystemet, det immunologiske system og respirasjonssystemet

- s410** Kretsløpssystemets struktur
 - s4100 Hjertet
 - s41000 Hjertets forkammere
 - s41001 Hjertekamrene
 - s41008 Annen struktur i hjertet
 - s41009 Uspesifisert struktur i hjertet
 - s4101 Arterier
 - s4102 Vener
 - s4103 Kapillærer
 - s4108 Annen struktur i kretsløpssystemet
 - s4109 Uspesifisert struktur i kretsløpssystemet
- s420** Immunsystemets struktur
 - s4200 Lymfekar
 - s4201 Lymfeknuter
 - s4202 Thymus
 - s4203 Milt
 - s4204 Beinmarg
 - s4208 Annen struktur i immunsystemet
 - s4209 Uspesifisert struktur i immunsystemet
- s430** Respirasjonssystemets struktur
 - s4300 Luftrør
 - s4301 Lunger
 - s43010 Bronkier
 - s43011 Lungeblærer
 - s43018 Annen struktur i lunge
 - s43019 Uspesifisert struktur i lunge
 - s4302 Brystkassen
 - s4303 Respirasjonsmusklene

- s43030 Ribbeinsmusklene
- s43031 Mellomgulvet
- s43038 Andre respirasjonsmuskler
- s43039 Uspesifiserte respirasjonsmuskler
- s4308 Annen struktur i respirasjonssystemet
- s4309 Uspesifisert struktur i respirasjonssystemet
- s498** Andre strukturer tilhørende kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonssystemene
- s499** Uspesifiserte strukturer tilhørende kretsløps-, blod-, immun- og respirasjonssystemene

Kapittel s5

Strukturer tilhørende fordøyelse, stoffskifte og endokrinsystemet

- s510** Spyttkjertlenes struktur
- s520** Spiserørets struktur
- s530** Magesekkens struktur
- s540** Tarmenes struktur
 - s5400 Tynntarm
 - s5401 Tykkarm
 - s5408 Annen tarmstruktur
 - s5409 Uspesifisert tarmstruktur
- s550** Bukspyttkjertelens struktur
- s560** Leverens struktur
- s570** Galleveienes struktur
- s580** De indresekretoriske kjertlers struktur
 - s5800 Hypofyse
 - s5801 Skjoldkjertel
 - s5802 Biskjoldkjertel
 - s5803 Binyre
 - s5808 Annen struktur i endokrinsystemet
 - s5809 Uspesifisert struktur i endokrinsystemet
- s598** Andre strukturer med tilknytning til fordøyelsessystemet, stoffskifte og endokrinsystemet
- s599** Uspesifiserte strukturer med tilknytning til fordøyelsessystemet, stoffskifte og endokrinsystemet

Kapittel s6

Strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen

s610 Urinsystemets struktur

- s6100 Nyre
- s6101 Urinleder
- s6102 Urinblære
- s6103 Urinrør
- s6108 Annen struktur i urinsystemet
- s6109 Uspesifisert struktur i urinsystemet

s620 Bekkenbunnens struktur

s630 Kjønnsorganenes strukturer

- s6300 Ovariene
- s6301 Livmorens struktur
 - s63010 Livmorlegemet
 - s63011 Livmorhalsen
 - s63012 Eggleder
 - s63018 Annen livmorstruktur
 - s63019 Uspesifisert livmorstruktur
- s6302 Brystkjertel og brystvorte
- s6303 Skjedens og de ytre kjønnsorganers struktur
 - s63030 Klitoris
 - s63031 Store kjønnslepper
 - s63032 Små kjønnslepper
 - s63033 Skjeden
- s6304 Testiklene
- s6305 Penis' struktur
 - s63050 Penishodet
 - s63051 Penisskiftet
 - s63058 Annen penisstruktur
 - s63059 Uspesifisert penisstruktur

s6306 Prostata

s6308 Annen struktur i kjønnsorganne

s6309 Uspesifisert struktur i kjønnsorganne

s698 Andre strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen

s699 Uspesifiserte strukturer med tilknytning til urinsystemet, kjønnsorganene og forplantningen

Kapittel s7

Bevegelsesapparatets strukturer

- s710** Hode- og halsregionens struktur
 - s7100 Hodeskallens knokler
 - s7101 Ansiktsskjelettet
 - s7102 Halsregionens knokler
 - s7103 Ledd i hode- og halsregionen
 - s7104 Muskler i hode- og halsregionen
 - s7105 Leddbånd og bindehinner i hode- og halsregionen
 - s7108 Annen struktur i hode- og halsregionen
 - s7109 Uspesifisert struktur i hode- og halsregionen
- s720** Skulderregionens struktur
 - s7200 Skulderregionens knokler
 - s7201 Skulderregionens ledd
 - s7202 Skulderregionens muskler
 - s7203 Skulderregionens leddbånd og bindehinner
 - s7208 Annen struktur i skulderregionen
 - s7209 Uspesifisert struktur i skulderregionen
- s730** Overekstremitetens struktur
 - s7300 Overarmens struktur
 - s73000 Ovearmsbein
 - s73001 Albueledd
 - s73002 Overarmsmuskler
 - s73003 Overarmens leddbånd og bindehinner
 - s73008 Annen struktur i overarmen
 - s73009 Uspesifisert struktur i overarmen
 - s7301 Underarmens struktur
 - s73010 Underarmens knokler
 - s73011 Håndleddet
 - s73012 Underarmsmuskler
 - s73013 Underarmens leddbånd og bindehinner
 - s73018 Annen struktur i underarmen

- s73019 Uspesifisert struktur i underarmen
- s7302 Håndens struktur
 - s73020 Håndens knokler
 - s73021 Håndens og fingrenes ledd
 - s73022 Håndens muskler
 - s73023 Håndens leddbånd og bindehinner
 - s73028 Annen struktur i hånden
 - s73029 Uspesifisert struktur i hånden
- s7308 Annen struktur i overekstremiteten
- s7309 Uspesifisert struktur i overekstremiteten
- s740** Bekkenregionens struktur
 - s7400 Bekkenets knokler
 - s7401 Bekkenregionens ledd
 - s7402 Bekkenregionens muskler
 - s7403 Bekkenregionens leddbånd og bindehinner
 - s7408 Annen struktur i bekkenregionen
 - s7409 Uspesifisert struktur i bekkenregionen
- s750** Underekstremitetens struktur
 - s7500 Lårets struktur
 - s75000 Lårbeinet
 - s75001 Hofteleddet
 - s75002 Lårmuskler
 - s75003 Lårets leddbånd og bindehinner
 - s75008 Annen struktur i låret
 - s75009 Uspesifisert struktur i låret
 - s7501 Leggens struktur
 - s75010 Leggens knokler
 - s75011 Kneleddet
 - s75012 Leggmuskler
 - s75013 Leggens leddbånd og bindehinner
 - s75018 Annen struktur i leggen
 - s75019 Uspesifisert struktur i leggen
 - s7502 Ankelens og fotens struktur

- s75020 Ankelens og fotens knokler
- s75021 Ankel-, fot- og tåledd
- s75022 Ankelens og fotens muskler
- s75023 Ankelens og fotens leddbånd og bindehinner
- s75028 Annen struktur i ankel og fot
- s75029 Uspesifisert struktur i ankel og fot
- s7508 Annen struktur i underekstremitet
- s7509 Uspesifisert struktur i underekstremitet
- s760** **Bryst- og bukregionens og ryggens struktur**
- s7600 Hvirvelsøylens struktur
 - s76000 Halshvirvelsøylen
 - s76001 Brysthvirvelsøylen
 - s76002 Lendehvirvelsøylen
 - s76003 Korsbeinet
 - s76004 Halebeinet
 - s76008 Annen struktur i hvirvelsøylen
 - s76009 Uspesifisert struktur i hvirvelsøylen
- s7601 Bryst-, buk- og ryggmuskler
- s7602 Leddbånd og bindehinner i trunkus
- s7608 Annen struktur i trunkus
- s7609 Uspesifisert struktur i trunkus
- s770** **Øvrige muskel- og skjelettstrukturer tilhørende bevegelsesapparatet**
- s7700 Øvrige knokler
- s7701 Øvrige ledd
- s7702 Øvrige muskler
- s7703 Øvrige leddbånd, bindehinner, senespeil, senebånd, seneskjeder, slimposer
- s7708 Annen struktur i øvrige muskel- og skjelettstrukturer tilhørende bevegelsesapparatet
- s7709 Uspesifisert struktur i øvrige muskel- og skjelettstrukturer tilhørende bevegelsesapparatet
- s798** **Andre strukturer i bevegelsesapparatet**
- s799** **Uspesifiserte strukturer i bevegelsesapparatet**

Kapittel s8

Hud og tilhørende strukturer

- s810** Hudområdenes strukturer
 - s8100 Hode- og halsregionens hud
 - s8101 Skulderregionens hud
 - s8102 Overekstremitetens hud
 - s8103 Bekkenregionens hud
 - s8104 Underekstremitetens hud
 - s8105 Bryst- og bukregionens og ryggens hud
 - s8108 Annet hudområde
 - s8109 Uspesifisert hudområde
- s820** Kjertelstrukturer i huden
 - s8200 Svettkjertler
 - s8201 Talgkjertler
 - s8208 Annen hudkjertelstruktur
 - s8209 Uspesifisert hudkjertelstruktur
- s830** Neglenes struktur
 - s8300 Fingernegler
 - s8301 Tånegler
 - s8308 Annen neglestruktur
 - s8309 Uspesifisert neglestruktur
- s840** Hårvekstens strukturer
- s898** Andre strukturer i hud og tilhørende strukturer
- s899** Uspesifiserte strukturer i hud og tilhørende strukturer

AKTIVITETER OG DELTAGELSE

Definisjoner: *Aktiviteter er en persons utførelse av oppgaver og handlinger.*

Deltagelse er å engasjere seg i en livssituasjon.

Aktivitetsbegrensninger er vanskeligheter en person kan ha ved å utføre aktiviteter.

Deltagelsesinnskrenkninger er problemer en person kan oppleve ved deltagelse.

Modifikatorer

Aktiviteter og deltagelse omfatter ett sett av kategorier som dekker hele skalaen av livsområder (fra bruk av sansene og grunnleggende læring til sammensatte områder som mellommenneskelige interaksjoner eller sysselsetting). Denne delen av klassifikasjonen kan benyttes til å markere (a) *aktiviteter* eller (p) *deltagelse* (fra engelsk "participation") eller begge deler. Bokstaven *d* i kodene i boken skal ikke registreres, men erstattes med *a* eller *p* alt etter hva man registrerer med koden. Unntak fra dette er hvis det registreres fra materiale hvor det ikke er informasjon om vurderingene gjelder aktivitet eller deltagelse.

Dimensjonen *Aktiviteter og deltagelse* har to modifikatorer: Første modifikator er *utførelse* andre modifikator er *kapasitet*. Utførelsesmodifikatoren beskriver hva en person gjør i sitt nåværende miljø. Fordi det nåværende miljø også omfatter en samfunnsmessig sammenheng, kan utførelse også forstås som menneskers "engasjement i en livssituasjon" eller "levde erfaring" i sin virkelige livssituasjon. Denne sammenhengen inkluderer miljøfaktorene - alle sider av den fysiske, sosiale og holdningsmessige omverden som kan kodes ved bruk av *Miljøfaktorer*.

Kapasitetsmodifikatoren beskriver en persons evne til å utføre en oppgave eller handling. Denne modifikatoren tar sikte på å vise det høyeste sannsynlige funksjonsnivå som en person kan oppnå innenfor en gitt kategori på et gitt tidspunkt. Kapasitet måles i et ensartet eller standardisert miljø, og gjenspeiler derfor individets miljøtilpassede ferdighet. Miljøfaktordimensjonen kan brukes for å beskrive særtrekkene ved dette ensartede eller standardiserte miljøet. Denne modifikatoren kan bare brukes for *aktivitet*, da det er vanskelig å forestille seg et standardisert miljø for *deltagelse*.

Både kapasitets- og utførelsesmodifikatorene kan brukes for å bedømme aktivitet med og uten hjelpemidler eller personlig assistanse (se Innledningen, avsnitt 4.3 og 5.4 om de ikke-obligatoriske modifikatorene *kapasitet assistert* og *utførelse uassistert*).

Utførelses- og kapasitetsmodifikatorene har følgende skala:

.0	INGEN vanskelighet	(fraværende, ubetydelig ...)	0-4%
.1	LITEN vanskelighet	(lett, lavgradig...)	5-24%
.2	MIDDELS vanskelighet	(middels uttalt ..)	25-49%
.3	STOR vanskelighet	(høygradig, sterk, ekstrem, subtotal ...)	50-95%
.4	TOTAL vanskelighet	(fullstendig, umuliggjort ...)	96-100%
.8	Uspesifisert		
.9	Ikke anvendbar		

Det er oppstilt en grov prosentvis inndeling til bruk ved slike forhold som kan måles med instrumenter eller graderes etter standarder for kvantifisering av nedsatt utførelse eller kapasitet. For eksempel gjelder en feilmargin på 5% hvis det kodes for normal eller helt manglende utførelse. En middels nedsatt utførelse er definert som inntil halve skalaen for et totalt utførelsesproblem. Prosentområdene må kalibreres for de forskjellige aktivitets- og deltagelseskategorier som persentiler i relevante befolkningsstandarder. For at slik gradering kan brukes på en ensartet måte overalt, må det utvikles bedømmelsesprosedyrer ved forskning.

I tillegg til beskrivelsen av *utførelse* og *kapasitet* ovenfor, kan man tenke seg å beskrive begge disse aspektene med og uten tekniske hjelpemidler eller personlig assistanse. Selv om verken tekniske hjelpemidler eller personlig assistanse eliminerer *funksjonsavvik*, kan de fjerne *aktivitetsbegrensninger* på bestemte områder. Denne form for koding er særlig nyttig for å fastslå i hvilken utstrekning en persons funksjon ville begrenses uten tekniske hjelpemidler eller assistanse, eller bedres med hjelpemidler eller assistanse (se Innledningen, avsnitt 5.4). For dette formålet er det utviklet ytterligere to modifikatorer: *Kapasitet assistert* (med assistanse eller hjelpemidler som ikke hører med i referanse- eller standardmiljøet) og *Utførelse uassistert* (altså uten assistanse eller hjelpemidler som pasienten i sitt faktiske miljø rår over). Disse hypotetiske modifikatorene er ikke obligatoriske.

Se for øvrig Vedlegg 2.

Kapittel d1

Læring og kunnskapsanvendelse

Dette kapittelet er om å lære, anvende tillært kunnskap, tenke, løse problemer og treffe beslutninger.

Måltrettet bruk av sansene (d110-d129)

d110 Betrakte

Tilsiktet bruk av synssansen, som å se på en idrettsbegivenhet eller barn som leker

d115 Lytte

Tilsiktet bruk av hørselssansen, som å lytte på radio, musikk eller et foredrag

d120 Annen måltrettet bruk av sansene

Tilsiktet bruk av organismens andre grunnleggende sansefunksjoner, som å beføle overflatestrukturer, smake søtsaker, eller kjenne duften av blomster

d129 Andre eller uspesifiserte måltrettede sansefunksjoner

Grunnleggende læring (d130-d159)

d130 Gjøre etter

Etterligne eller etterape som en grunnleggende læremåte, som ved å gjøre etter faktorer, lyder eller tegn

d135 Innøving

Gjentagelse av en sekvens av hendelser eller symboler som en grunnleggende læremåte, som ved å telle ti og ti om gangen eller øve på opplesing av et dikt

d140 Lære å lese

Utvikle ferdighet til å lese skriftlig materiale (herunder blindeskrift) flytende og nøyaktig, gjenkjenne bokstaver og alfabet, fremsi ord med korrekt uttale, og forstå ord og fraser

d145 Lære å skrive

Utvikle ferdighet til å fremstille symboler (herunder blindeskrift) som representerer lyder, ord eller fraser for å formidle mening, som ved å stave riktig og bruke god grammatikk

d150 Lære å regne

Utvikle ferdighet til å behandle tall og utføre enkle og komplekse matematiske operasjoner og anvende riktig regnemetode for å løse et problem

d155 Tilegne seg ferdigheter

Utvikle grunnleggende og sammensatte ferdigheter i integrerte handlingsmønstre eller oppgaver, som å håndtere verktøy eller spille sjakk

Inklusive: Tilegne seg enkle og sammensatte ferdigheter

d1550 Tilegne seg grunnleggende ferdigheter

Lære elementære, hensiktsmessige handlinger, som å bruke spiseredskaper, en blyant eller et enkelt redskap

d1551 Tilegne seg sammensatte ferdigheter

Lære sammensatte handlingsmønstre for å følge regler, samordne bevegelser og styre rekkefølgen av dem, som ved å lære spill som fotball eller bruke byggeverktøy

d1558 Tilegne seg andre ferdigheter**d1559** Tilegne seg uspesifiserte ferdigheter**d159** Andre og uspesifiserte former for grunnleggende læring**Anvende kunnskap (d160-d179)****d160** Feste oppmerksomheten

Tilsiktet fokusering på spesifikke stimuli, som ved å ignorere distraherende lyder

d163 Tenke

Formulere og bearbeide idéer, begrep og tankebilder, enten de er målrettede eller ikke, alene eller sammen med andre, som ved å skape et diktverk, bevise en læresetning, leke med idéer, ta frem flest mulig idéer i en arbeidsgruppe, meditere, overveie, grunne over noe, reflektere

Eksklusive: Løse problemer (d175), ta beslutninger (d177)

d166 Lese

Forstå og fortolke skriftspråk, som i bøker, veiledninger eller aviser, med vanlig skrift eller blindeskrift

Eksklusive: Lære å lese (d140)

d170 Skrive

Nedtegne symboler eller språk for å formidle informasjon, som ved å utarbeide en skriftlig redegjørelse for hendelser eller idéer, eller lage et brevutkast

Eksklusive: Lære å skrive (d145)

d172 Regne

Utføre beregninger ved å anvende matematiske prinsipper for å løse problemer som er beskrevet med ord, og fremstille resultatene, som ved å legge sammen tre tall eller finne kvotienten av et tall dividert med et annet

Eksklusive: Lære å regne (d150)

d175 Løse problemer

Finne løsninger på spørsmål eller en situasjon ved å identifisere og analysere problemstillinger, utvikle valgmuligheter og løsninger, bedømme mulige virkninger av løsningene og iverksette en valgt løsning, som ved å avgjøre en meningsforskjell mellom to mennesker

Inklusive: Løse enkle og sammensatte problemer

Eksklusive: Tenke (d163), ta beslutninger (d177)

d1750 Løse enkle problemer

Finne løsninger på et enkelt problem som gjelder et enkeltstående emne eller spørsmål, ved å identifisere og analysere emnet, utarbeide løsninger, bedømme de potensielle virkninger av løsningene, og utføre den valgte løsningen

d1751 Løse sammensatte problemer

Finne løsninger på et sammensatt problem som gjelder flere sammenhengende emner eller spørsmål, ved å identifisere og analysere emnene, utarbeide løsninger, bedømme de potensielle virkninger av løsningene, og utføre den valgte løsningen

d1758 Annen problemløsning**d1759 Uspesifisert problemløsning****d177 Ta beslutninger**

Gjøre et valg mellom alternativer, iverksette valget og evaluere konsekvensene av det, som ved å velge ut og kjøpe en bestemt gjenstand, eller å bestemme seg for å påta seg en oppgave blant flere som trenger å utføres

Eksklusive: Tenke (d163), løse problemer (d175)

d179 Annen spesifisert og uspesifisert anvendelse av kunnskap***Annen og uspesifisert læring og anvendelse av kunnskap (d198-d199)*****d198 Annen spesifisert læring og anvendelse av kunnskap****d199 Uspesifisert læring og anvendelse av kunnskap**

Kapittel d2

Allmenne oppgaver og krav

Dette kapittelet er om generelle aspekter ved å utføre en enkeltstående eller flere oppgaver, å organisere rutiner og mestre påkjenninger. Disse ferdighetene kan bli brukt i tilknytning til mer spesifikke oppgaver for å identifisere de underliggende trekk ved utførelse av oppgaver under forskjellige omstendigheter.

d210 Utføre en enkeltstående oppgave

Utføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger forbundet med mentale og fysiske sider ved en enkeltstående oppgave, som ved å begynne på en oppgave, organisere tid, plass og virkemidler for en oppgave, bestemme tempoet i utførelsen, og fullføre oppgaven, og holde ut under gjennomføringen.

Inklusive: Utføre en enkel eller sammensatt oppgave selvstendig eller i gruppe

Eksklusive: Tilegne seg ferdigheter (d155), løse problemer (d175), ta beslutninger (d177), Utføre multiple oppgaver (d220)

d2100 Utføre en enkel oppgave

Forberede og innlede en enkel oppgave, ordne nødvendig tid og plass for den, utføre en enkel oppgave med én større bestanddel, som å lese en bok, skrive et brev eller re opp sengen

d2101 Utføre en sammensatt oppgave

Forberede og innlede en sammensatt oppgave, ordne nødvendig tid og plass for den, utføre en sammensatt oppgave hvor de enkelte bestanddeler kan utføres i rekkefølge eller samtidig, som ved å ommøblere i hjemmet eller fullføre en hjemmeoppgave for skolen

d2102 Utføre en enkeltstående oppgave uavhengig av andre

Forberede og innlede en enkel eller sammensatt oppgave, ordne nødvendig tid og plass for den, organisere og utføre en oppgave alene, uten hjelp av andre

d2103 Utføre en enkeltstående oppgave i gruppe

Forberede og innlede en enkel eller sammensatt oppgave, ordne nødvendig tid og plass for den, organisere og utføre en oppgave sammen med personer som medvirker i noen eller alle deler av oppgaven

d2108 Utføre annen form for enkeltstående oppgave

d2109 Utføre uspesifisert form for enkeltstående oppgave

d220 Utføre multiple oppgaver

Utføre handlinger enkeltvis i rekkefølge eller integrert og koordinert som ledd i multiple, sammenhengende oppgaver

Inklusive: Fullføre multiple oppgaver, utføre multiple oppgaver selvstendig eller i gruppe

Eksklusive: Tilegne seg ferdigheter (d155), løse problemer (d175), ta beslutninger (d177), utføre en enkeltstående oppgave (d210)

- d2200 Gjennomføre multiple oppgaver**
Forberede og innlede flere oppgaver, ordne nødvendig tid og plass for dem, organisere og utføre flere oppgaver samlet eller i rekkefølge
- d2201 Fullføre multiple oppgaver**
Fullføre flere oppgaver samlet eller i rekkefølge
- d2202 Utføre multiple oppgaver uavhengig av andre**
Forberede og innlede flere oppgaver, ordne nødvendig tid og plass for dem, organisere og utføre flere oppgaver samlet eller i rekkefølge, alene, uten hjelp av andre
- d2203 Utføre multiple oppgaver i gruppe**
Forberede og innlede flere oppgaver, ordne nødvendig tid og plass for dem, organisere og utføre flere oppgaver samlet eller i rekkefølge sammen med personer som medvirker i noen eller alle deler av oppgavene
- d2208 Annen utførelse av multiple oppgaver**
- d2209 Uspesifisert utførelse av multiple oppgaver**

d230**Utføre daglige rutiner**

Utføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å planlegge, styre og fullføre det som kreves i dagliglivets gjøremål eller plikter, som å disponere tiden og legge planer for ulike gjøremål gjennom hele dagen

Inklusive: Styre og gjennomføre dagliglivets rutiner, kontrollere sitt eget aktivitetsnivå

Eksklusive: Utføre multiple oppgaver (d220)

- d2301 Gjennomføre daglige rutiner**
Utføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å planlegge og gjennomføre dagliglivets nødvendige rutiner eller plikter
- d2302 Fullføre daglig rutine**
Utføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å fullføre det som kreves i daglige rutiner eller plikter
- d2303 Håndtere sitt eget aktivitetsnivå**
Gjennomføre handlinger og atferd for å disponere den energi og tid som kreves av dagliglivets rutiner eller plikter
- d2308 Annen form for gjennomføring av daglige rutiner**
- d2309 Uspesifisert form for gjennomføring av daglige rutiner**

d240**Mestre påkjenninger og andre psykiske krav**

Utføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å mestre og kontrollere de psykiske krav som stilles av oppgaver som medfører betydelig ansvar og påkjenninger, forstyrrelser eller kriser, som ved å føre et kjøretøy i tett trafikk eller å ha omsorg for mange barn

Inklusive: Ta ansvar, tåle stress og kriser

d2400 Mestres forpliktelser

Gjennomføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å klare de forpliktelser det medfører å utføre oppgaver, og bedømme de krav forpliktelsene medfører

d2401 Mestres påkjenninger

Gjennomføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å mestre press, nødsituasjoner eller påkjenninger i tilknytning til utførelse av oppgaver

d2402 Mestres kriser

Gjennomføre enkle eller sammensatte og koordinerte handlinger for å mestre avgjørende vendepunkter i en situasjon eller et tidsrom med akutt fare eller vanskelighet

d2408 Mestres annen form for påkjenninger og psykiske krav**d2409 Mestres uspesifisert form for påkjenninger og psykiske krav****d298 Andre allmenne oppgaver og krav****d299 Uspesifiserte allmenne oppgaver og krav**

Kapittel d3

Kommunikasjon

Dette kapittelet er om generelle og spesifikke aspekter av kommunikasjon ved hjelp av språk, tegn og symboler, herunder å motta og produsere ytringer, delta i konversasjon og gjøre bruk av kommunikasjonsutstyr og –teknikker.

Kommunikasjon - forstå (d310-d329)

d310 Forstå talte ytringer

Forstå bokstavelig og underforstått meningsinnhold i ytringer på talespråk, som ved å forstå om et utsagn fastslår et faktum eller er en talemåte

d315 Forstå ytringer uten ord

Forstå bokstavelig og underforstått meningsinnhold i ytringer formidlet ved fakter, symboler og tegninger, som å forstå at et barn er søvnnig når det gnir seg i øynene eller at en varselklokke betyr brannalarm

Inklusive: Forstå ytringer ved kroppsspråk, allmenne tegn og symboler, tegninger og fotografier

d3150 Forstå kroppsspråk

Forstå meningsinnholdet i ansiktsuttrykk, håndbevegelser eller tegn, kroppsstillinger og andre former for kroppsspråk

d3151 Forstå allmenne tegn og symboler

Forstå meningsinnholdet i offentlige tegn og symboler, som trafikkskilter, varselstegn, musikalsk eller vitenskapelig notasjon, og ikoner

d3152 Forstå tegninger og fotografier

Forstå meningsinnholdet i tegninger (for eksempel strektegninger, grafisk utforming, malerier, tredimensjonale bilder), kurver, diagrammer og fotografier, som ved å forstå at en strek som peker oppover på en kurve over høyde viser at et barn vokser

d3158 Forstå annen ytring uten ord

d3159 Forstå uspesifisert ytring uten ord

d320 Forstå ytringer på tegnspråk

Forstå ytringer på formelt tegnspråk med bokstavelig eller underforstått meningsinnhold

d325 Forstå skriftlige ytringer

Forstå det bokstavelige og underforståtte meningsinnhold i ytringer formidlet ved skriftspråk (herunder blindeskrift), som ved å følge med på politiske begivenheter i avisen eller forstå hensikten ved et religiøst skriftstykke

d329 Forstå ytringer formidlet på annen spesifisert eller uspesifisert måte

Kommunikasjon - ytre seg (d330-d349)

d330

Tale

Frembringe ord, fraser og lengre ordsammenstillinger i talte ytringer med bokstavelig og underforstått meningsinnhold, som å gi uttrykk for et faktum eller fortelle en historie med talespråk

d335

Ytre seg uten ord

Bruke fakter, symboler og tegninger for å formidle ytringer, som ved å riste på hodet som uttrykk for uenighet eller tegne et bilde eller diagram for å formidle et faktum eller en sammensatt idé

Inklusive: Bruk av kroppsspråk, tegn, symboler, tegninger og fotografier

d3350 Ytre seg med kroppsspråk

Formidle meningsinnhold ved kroppsbevegelser, som mimikk (for eksempel ved å smile, rynke pannen, grine på nesen), arm- og håndbevegelser og kroppsstillinger (for eksempel uttrykke affeksjon ved omfavelse)

d3351 Ytre seg med tegn og symboler

Formidle meningsinnhold ved bruk av tegn og symboler (for eksempel ikoner, Bliss-tavle, vitenskapelige symboler) og symbolbaserte notasjonssystemer, som noter for å formidle en melodi

d3352 Ytre seg med tegninger og fotografier

Formidle meningsinnhold ved å tegne, male, lage skisser og diagrammer, bilder eller fotografier, som ved å tegne et kart for å vise noen veien til et sted

d3358 Annen form for ytring uten ord

d3359 Uspesifisert form for ytring uten ord

d340

Ytre seg på tegnspråk

Bruk av formelt tegnspråk til å formidle bokstavelig og underforstått meningsinnhold

d345

Ytre seg skriftlig

Frembringe bokstavelig og underforstått meningsinnhold av ytringer med skriftspråk, som ved å skrive brev til en venn

d349

Annen spesifisert eller uspesifisert frembringelse av ytringer

Samtale og bruk av kommunikasjonsteknikk (d350-d369)

d350

Samtale

Innlede, gjennomføre og avslutte en utveksling av tanker og idéer ved hjelp av tale, skrift eller andre former for språk, med en eller flere personer, i formell eller uformell sammenheng

Inklusive: Innlede, gjennomføre og avslutte en konversasjon, med en eller flere personer

d3500 Innlede en samtale

Begynne en dialog eller meningsutveksling, som ved å presentere seg, fremføre sedvanlige hilsningsord, introdusere et samtaleemne eller stille spørsmål

d3501 Gjennomføre en samtale

Videreføre og forme en dialog eller meningsutveksling ved å tilføre idéer, introdusere et nytt samtaleemne eller ta opp igjen et tidligere omtalt emne, samt å ytre seg i tur og orden ved tale eller tegnspråk

d3502 Avslutte en samtale

Avslutte en dialog eller meningsutveksling med sedvanlige avsluttende bemerkninger eller uttrykk, og ved å fullføre samtaleemnet

d3503 Samtale med én enkelt person

Innlede, gjennomføre, forme og avslutte en dialog eller meningsutveksling med én enkelt person, som ved å diskutere været med en venn

d3504 Samtale med flere personer

Innlede, gjennomføre, forme og avslutte en dialog eller meningsutveksling med mer enn én enkelt person, som ved å innlede og delta i en gruppesamtale

d3508 Annen form for samtale

d3509 Uspesifisert form for samtale

d355

Diskusjon

Innlede, gjennomføre og avslutte en gjennomgang av et tema med argumenter for eller imot, ved hjelp av tale, skrift eller andre former for språk, med en eller flere personer, i formell eller uformell sammenheng

Inklusive: Diskusjon med en eller flere personer

d3550 Diskusjon med én enkelt person

Innlede, gjennomføre, forme eller avslutte en argumentasjon eller debatt med én enkelt person

d3551 Diskusjon med flere personer

Innlede, gjennomføre, forme eller avslutte en argumentasjon eller debatt med mer enn én enkelt person

d3558 Annen form for diskusjon

d3559 Uspesifisert form for diskusjon

d360

Bruke kommunikasjonsutstyr og -metoder

Bruke utstyr, teknikker og andre midler for å kommunisere, som ved å telefonere en venn

Inklusive: Bruke telekommunikasjonsutstyr, skrivemaskiner, tekstbehandling, e-post, telefoniske tekstmeldinger og andre kommunikasjonsmetoder

- d3600 Bruke telekommunikasjonsutstyr**
Bruke telefoner og andre maskiner, som telefaks eller telex, for kommunikasjonsformål
- d3601 Bruke maskinelt skriveutstyr**
Bruke maskinutstyr til å skrive, som skrivemaskiner, datamaskiner og blindeskriftmaskiner, for kommunikasjonsformål
- d3602 Bruke kommunikasjonsmetoder**
Utføre handlinger og oppgaver som inngår i kommunikasjonsmetoder, som å lese på leppene
- d3608 Bruke annen form for kommunikasjonsutstyr og -metoder**
- d3609 Bruke uspesifisert form for kommunikasjonsutstyr og -metoder**
- d369** Annen spesifisert eller uspesifisert form for samtale eller bruk av kommunikasjonsteknikk

Annen og uspesifisert form for kommunikasjon (d398-d399)

- d398** Annen form for kommunikasjon
- d399** Uspesifisert form for kommunikasjon

Kapittel d4

Mobilitet

Dette kapitlet er om å bevege seg ved å endre kroppens stilling eller plassering, forflytte seg fra et sted til et annet, gå, løpe, klatre, eller bære, bevege eller håndtere gjenstander, og bruke forskjellige transportmidler.

Endre og opprettholde kroppsstilling (d410-d429)

d410 Endre grunnleggende kroppsstillinger

Innta en kroppsstilling og skifte til en annen, og bevege seg fra en posisjon til et annet, som ved å reise seg fra en stol for å legge seg i sengen, bøye seg, knele eller sette seg på huk, eller reise seg fra disse stillingene

Inklusive: Skifte kroppsstilling fra liggende, huksittende, knelende, sittende eller stående, bøye seg og forskyve kroppens tyngdepunkt

Eksklusive: Forflytte seg (d420)

d4100 Ligge

Skifte kroppsstilling til eller fra liggende, eller fra horisontal til enhver annen stilling, som stående eller sittende

Inklusive: Legge seg på magen

d4101 Sitte på huk

Skifte kroppsstilling til eller fra huksittende, med bøyd knær og fotsålene mot underlaget, slik det kan være nødvendig på et toalett på gulvnivå, eller skifte fra huksittende til enhver annen stilling, som ved å reise seg opp

d4102 Knele

Skifte kroppsstilling til eller fra knelende, hvor kroppen bæres av bøyd knær mot underlaget, som under bønn, eller skifte fra knelende til enhver annen stilling, som ved å reise seg opp

d4103 Sitte

Skifte kroppsstilling til eller fra sittende og skifte fra sittende til enhver annen stilling, som å reise seg opp eller legge seg ned

Inklusive: Sette seg med beina bøyd eller i kors, med eller uten støtte for føttene

d4104 Stå

Skifte kroppsstilling til eller fra stående eller skifte fra stående til enhver annen stilling, som ved å legge seg ned eller sette seg

d4105 Bøye seg

Bøye overkroppen forover, bakover eller sidelengs, som ved å bukke, eller å bøye seg for å ta opp noe

d4106 Endre kroppens tyngdepunkt

Tilpasse eller flytte kroppstyngden fra en stilling til en annen mens man sitter, står eller ligger, som ved å flytte tyngden fra en fot til en annen mens man står

Eksklusive: Forflytte seg (d420), gå (d450)

d4108 Annen form for endring av grunnleggende kroppsstillinger**d4109 Uspesifisert form for endring av grunnleggende kroppsstillinger****d415 Opprettholde en kroppsstilling**

Bli værende i samme kroppsstilling etter behov, som ved å bli sittende eller stående i arbeidet eller på skolen

Inklusive: Liggende, huksittende, knelende, sittende eller stående stilling

d4150 Opprettholde liggende stilling

Bli værende i liggende stilling så lenge det behøves, som ved å bli liggende på magen i sengen

Inklusive: Bli værende i bukleie, ryngleie eller sideleie

d4151 Opprettholde huksittende stilling

Bli sittende på huk så lenge det behøves, som på et gulv uten noe å sitte på

d4152 Opprettholde knelende stilling

Bli værende i knelende stilling så lenge det behøves, som under en bønn i kirken

d4153 Opprettholde sittende stilling

Bli sittende på et sete eller på gulvet så lenge det behøves, som ved å sitte ved en pult eller et bord

Inklusive: Bli sittende med beina rette eller i kors, med eller uten støtte for føttene

d4154 Opprettholde stående stilling

Bli stående så lenge det behøves, som når man står i kø

Inklusive: Bli stående på skrått, glatt eller hardt underlag

d4158 Opprettholde annen kroppsstilling**d4159 Opprettholde uspesifisert kroppsstilling****d420 Forflytte seg**

Bevege seg fra et underlag til en annet, som ved å gli langs en benk eller bevege seg fra en seng til en stol, uten å endre kroppsstilling

Inklusive: Forflytte seg i liggende eller sittende stilling

Eksklusive: Endre grunnleggende kroppsstillinger (d410)

- d4200 Forflytte seg sittende**
 Bevege seg i sittestilling fra et sted til et annet i samme eller en annen høyde, som fra en stol til å sitte på sengen
Inklusive: Forflytte seg fra en stol til et annet sete, for eksempel på toalettet eller fra en rullestol til et bilsete
Eksklusive: Endre grunnleggende kroppsstillinger (d410)
- d4201 Forflytte seg liggende**
 Bevege seg i liggende stilling fra et sted til et annet, i samme eller en annen høyde, som ved å flytte seg over i en annen seng
Eksklusive: Endre grunnleggende kroppsstillinger (d410)
- d4208 Forflytte seg i annen kroppsstilling**
- d4209 Forflytte seg i uspesifisert kroppsstilling**

d429 Annen eller uspesifisert form for å endre og opprettholde kroppsstilling

Bære, flytte og håndtere gjenstander (d430-d449)

d430 Løfte og bære gjenstander

Løfte en gjenstand eller flytte noe fra et sted til et annet, som ved å løfte en kopp eller bære et barn fra et rom til et annet

Inklusive: Løfte og bære med hender eller armer, eller på skuldre, rygg eller hode, sette fra seg ting

- d4300 Løfte**
 Løfte en gjenstand for å flytte den til et høyere nivå, som ved å løfte et glass fra bordet
- d4301 Bære med hendene**
 Ta eller flytte en gjenstand fra et sted til et annet med hendene, som ved å bære et drikkeglass eller en kuffert
- d4302 Bære i armene**
 Ta eller flytte en gjenstand fra et sted til et annet med bruk av armer og hender, som ved å bære et barn
- d4303 Bære på skulder, rygg og hofter**
 Ta eller flytte en gjenstand fra et sted til et annet på skuldrene, ryggen eller hoften, eller en kombinasjon av disse, som ved å bære en stor pakke eller ryggsekk
- d4304 Bære på hodet**
 Ta eller flytte en gjenstand fra et sted til et annet på hodet, som ved å bære en vannbeholder på hodet
- d4305 Sette fra seg gjenstander**
 Bruke hender, armer eller andre deler av kroppen til å sette fra seg en gjenstand på et underlag eller sted, som ved å sette en vannbeholder ned på bakken
- d4308 Annen form for å løfte og bære**

d4309 Uspesifisert form for å løfte og bære**d435 Flytte gjenstander med beina**

Utføre koordinerte handlinger for å skyve eller flytte en gjenstand med beina og føttene, som ved å sparke en ball eller trå pedalene på en sykkel

Inklusive: Skyve med beina, sparke

d4350 Skyve med beina

Bruke bein og føtter til å utøve en kraft på en gjenstand for å flytte den bort, som ved å skyve bort en stol med foten

d4351 Sparke

Bruke bein og føtter til å fjerne noe med et brått støt, som ved å sparke en ball

d4358 Annen form for flytting av gjenstander med beina**d4359 Uspesifisert form for flytting av gjenstander med beina****d440 Finere håndbevegelser**

Utføre koordinerte handlinger for å håndtere gjenstander, plukke opp, manipulere og slippe dem med hånd og fingre, som ved å ta opp mynter fra et bord, dreie en tallskive eller skru på en bryter

Inklusive: Plukke opp, gripe, håndtere og slippe

Eksklusive: Løfte og bære gjenstander (d430)

d4400 Plukke opp

Ta opp eller løfte en liten gjenstand med hånd og fingre, som ved å ta opp en blyant

d4401 Gripe

Bruke en eller begge hender for å ta tak i og holde på noe, som ved å gripe et redskap eller dørhåndtak

d4402 Håndtere

Bruke fingre og hender til å utøve kontroll over og styre noe, som ved å håndtere mynter eller andre små gjenstander

d4403 Slippe tak i

Bruke fingre og hender til å slippe noe, slik at det faller eller av seg selv flyttes, som ved å slippe fra seg et klesplagg

d4408 Annen form for finere håndbevegelser**d4409 Uspesifisert form for finere håndbevegelser****d445 Bruke hender og armer**

Utføre koordinerte handlinger for å bevege gjenstander eller håndtere dem med hender og armer, som ved å bruke dørhåndtak eller kaste og ta imot en gjenstand

Inklusive: Skyve eller dra gjenstander, strekke seg etter noe, vende eller vri hender og armer, kaste, ta imot

Eksklusive: Finere håndbevegelser (d440)

- d4450 Trekke til seg**
Bruke fingre, hender og armer for å hente en gjenstand til seg, eller til en nærmere stilling, som ved å dra igjen en dør
- d4451 Skyve fra seg**
Bruke fingre, hender og armer til å flytte noe bort fra seg, eller flytte det lengre bort, som ved å dytte til et dyr
- d4452 Strekke hånden etter**
Strekke ut hender og armer og berøre og gripe noe, som ved å ta etter en bok på et bord eller en pult
- d4453 Vende og vri hender eller armer**
Bruke fingre, hender og armer for å rotere, vende eller bøye en gjenstand, slik det er nødvendig ved bruk av verktøy eller redskap
- d4454 Kaste**
Bruke fingre, hender og armer til å løfte noe og sende det gjennom luften med brå kraft, som ved å kaste en ball
- d4455 Ta imot**
Bruke fingre, hender og armer til å gripe en gjenstand i bevegelse for å stoppe og holde fast på den, som ved å ta imot en ball
- d4458 Annen bruk av hånd og arm**
- d4459 Uspesifisert bruk av hånd og arm**

d449 Andre eller uspesifiserte former for å bære, flytte og håndtere gjenstander

Gå og bevege seg omkring (d450-d469)

d450 Gå

Bevege seg på et underlag til fots, skritt for skritt, slik at en fot alltid er i kontakt med underlaget, som ved å spasere, rusle, og gå forover, bakover eller sidelengs

Inklusive: Gå korte eller lange avstander, gå på forskjellige underlag, gå utenom hindringer

Eksklusive: Forflytte seg (d420), bevege seg omkring (d455)

- d4500 Gå korte avstander**
Gå mindre enn 1 km, som ved å gå rundt i værelser eller ganger, i en bygning eller korte avstander utendørs
- d4501 Gå lange avstander**
Gå mer enn 1 km, som gjennom en landsby eller by, mellom landsbyer eller over åpne områder
- d4502 Gå på forskjellige underlag**
Gå på skrå, ujevne eller bevegelige underlag, som på gress, grus eller is og snø, eller ombord på et skip, tog eller annet transportmiddel
- d4503 Gå utenom hindere**
Gå slik det er nødvendig for å unngå faste og bevegelige hindere, mennesker, dyr og kjøretøyer, som ved å gå omkring på et torg eller i en butikk, i trafikk eller annen trengsel

d4508 Annen form for å gå

d4509 Uspesifisert form for å gå

d455 Bevege seg omkring

Flytte hele seg fra et sted til et annet uten å gå, som ved å klatre, løpe, hinke, småspringe, jogge, hoppe, slå kollbøtte, eller løpe utenom hindere

Inklusive: Krype, klatre, løpe, jogge, hoppe og svømme

Eksklusive: Forflytte seg (d420), gå (d450)

d4550 Krype

Flytte hele kroppen i foroverbøyd stilling fra et sted til et annet på hendene, eller hendene og armene, og knærne

d4551 Klatre og gå i trinn

Flytte hele kroppen oppover eller nedover, langs underlag eller gjenstander, som på trinn, trapper, stiger, klipper eller over fortauskanter eller lignende gjenstander

d4552 Løpe

Bevege seg med raske skritt, slik at begge føtter er i luften samtidig mellom skrittene

d4553 Hoppe

Ta av fra bakken ved å bøye og strekke beina, som ved å hinke, hoppe med begge føtter, hoppe fra den foten til den andre, og springe eller stupe i vannet

d4554 Svømme

Drive hele kroppen frem gjennom vannet med bruk av kropp og lemmer uten støtte fra bunnen

d4558 Annen form for å bevege seg omkring

d4559 Uspesifisert form for å bevege seg omkring

d460 Bevege seg omkring på ulike steder

Gå og bevege seg omkring på ulike måter og steder i forskjellige situasjoner, som fra et rom til et annet i et hus eller fra sted til sted utendørs

Inklusive: Bevege seg omkring i hjemmet, krype og klatre i hjemmet, gå eller bevege seg omkring i andre bygninger enn hjemme, og utenom hjemmet

d4600 Bevege seg omkring i hjemmet

Gå og bevege seg omkring i hjemmet, i et værelse, mellom værelsene og omkring i hele boligen eller boområdet

Inklusive: Bevege seg fra etasje til etasje, på verandaer, gårds plass, terrasse eller i hage

d4601 Bevege seg omkring i andre bygninger enn hjemmet

Gå og bevege seg omkring i andre bygninger enn hjemmet, som i andre personers hjem, andre bygninger tilhørende privatpersoner, lokalsamfunnet eller offentlige bygninger og inngjerdede områder

Inklusive: Bevege seg omkring i alle deler av bygninger og inngjerdede områder, mellom etasjene, innendørs og utendørs rundt bygningene

d4602 Bevege seg omkring utenfor hjemmet og andre bygninger

Gå og bevege seg omkring nær eller fjernt fra hjemmet og andre bygninger, uten bruk av transportmidler, offentlige eller private, som ved å gå korte eller lange avstander omkring en by eller landsby

Inklusive: Gå eller bevege seg gatelangs i nabolaget, landsbyen eller byen, mellom byer og lengre avstander, uten å bruke transportmidler

d4608 Bevege seg omkring på andre steder**d4609 Bevege seg omkring på uspesifiserte steder****d465 Bevege seg omkring ved hjelp av utstyr**

Flytte hele kroppen fra sted til sted, på hvilket som helst underlag eller område, ved bruk av spesielt utstyr, som skøyter, ski, dykkerutstyr, rullestol eller gåstol

Eksklusive: Forflytte seg (d420), gå (d450), bevege seg omkring (d455), bruke transportmidler (d470), føre et transportmiddel (d475)

d469 Andre eller uspesifiserte former for å gå og bevege seg omkring***Bevege seg omkring med transportmidler (d470-d489)*****d470 Bruke transportmidler**

Bruke et transportmiddel som passasjer, som i bil, buss, tog, trikk, båt eller luftfartøy, eller transportmiddel drevet av trekkdyr eller mannekraft

Inklusive: Bruke transportmiddel drevet av mannekraft, bruke privat motorkjøretøy eller offentlig transportmiddel

Eksklusive: Bevege seg omkring ved hjelp av utstyr (d465), føre et transportmiddel (d475)

d4700 Bruke transportmidler drevet av mannekraft

Bli transportert som passasjer med et transportmiddel drevet av ett eller flere mennesker, som å bli transportert med rickshaw eller robåt

d4701 Bruke private motoriserte transportmidler

Bli transportert som passasjer med et privat motorisert transportmiddel til lands, til vanns eller i luften, som i en drosje, et privatfly eller en privat båt

d4702 Bruke offentlige transportmidler

Bli transportert som passasjer med et motorisert offentlig transportmiddel til lands, til vanns eller i luften, som passasjer på buss, tog, tunnelbane eller luftfartøy

d4708 Bruke andre transportmidler**d4709 Bruke uspesifiserte transportmidler****d475 Føre et transportmiddel**

Føre et kjøretøy eller kjøretøyets trekkdyr, reise med et hvilket som helst transportmiddel som man kjører eller styrer selv, som bil, sykkel eller båt

Inklusive: Føre et transportmiddel drevet av mannekraft eller trekkdyr, ridedyr, motorkjøretøyer

Eksklusive: Bevege seg omkring ved hjelp av utstyr (d465), bruke transportmidler (d470)

d4750 Føre transportmidler drevet av mannekraft

Føre et transportmiddel drevet av mannekraft, som en to- eller trehjuls passasjersykkel eller en robåt

d4751 Føre motoriserte transportmidler

Føre et transportmiddel med motor, som en bil, motorsykkel, motorbåt eller et luftfartøy

d4752 Føre transportmidler drevet av trekkdyr

Føre et kjøretøy trukket av et dyr, som hest og kjerre eller vogn

d4758 Føre annen form for transportmiddel

d4759 Føre uspesifisert form for transportmiddel

d480 Ri på dyr i transportøyemed

Reise på ryggen til et ridedyr, som hest, okse, kamel eller elefant

Eksklusive: Føre et transportmiddel (d475), rekreasjon og fritid (d920)

d489 Bevege seg omkring med andre eller uspesifiserte transportmidler

Andre og uspesifiserte former for mobilitet (d498-d499)

d498 Andre former for mobilitet

d499 Uspesifisert form for mobilitet

Kapittel d5

Egenomsorg

Dette kapittelet er om å stelle seg selv, vaske og tørke seg, kroppspleie, kle seg, spise og drikke, ta vare på helsen.

d510 Vaske seg

Bruke vann og passende midler og metoder for å gjøre seg ren og tørke seg, som ved å bade, dusje, vaske ulike kroppsdelene, og bruke håndkle

Inklusive: Vaske kroppsdelene, hele kroppen, og tørke seg

Eksklusive: Stelle sine kroppsdelene (d520), gå på toalettet (d530)

d5100 Vaske deler av kroppen

Bruke såpe, vann og andre stoffer på deler av kroppen, som hender, ansikt, føtter, hår eller negler, for å rengjøre dem

d5101 Vaske hele kroppen

Bruke såpe, vann og andre stoffer på hele kroppen for å gjøre seg ren, som ved å ta et bad eller dusj

d5102 Tørke seg

Bruke et håndkle eller noe annet til å tørke en del av, deler av eller hele kroppen, som etter å ha vasket seg

d5108 Annen form for å vaske seg

d5109 Uspesifisert form for å vaske seg

d520 Stelle sine kroppsdelene

Stell av kroppsdelene som trenger mer enn å vaskes og tørkes, som hud-, hår-, ansikts- og tannpleie, stell av negler og kjønnsorganer

Inklusive: Stelle hud, tenner, hår, finger- og tånegler

Eksklusive: Vaske seg (d510), gå på toalettet (d530)

d5200 Stelle huden

Passe på hudens mykhet og fuktighet, som ved å fjerne liktørner og fortykket hud, og bruke fuktighetskrem eller kosmetikk

d5201 Stelle tennene

Ta vare på tannhygiene, som ved å pusse tennene, bruke tanntråd og stelle en tannprotese eller bro

d5202 Stelle håret

Stelle hodehår og skjegg, som ved å kjemme, frisere, barbere eller trimme

d5203 Stelle fingerneglene

Vaske, klippe eller lakkere fingerneglene

d5204 Stelle tåneglene

Vaske, klippe eller lakkere tåneglene

d5208 Stelle andre kroppsdelene

d5209 Stelle uspesifiserte kroppsdelar**d530 Gå på toalettet**

Planlegge og utføre fjerning av avfallsprodukter fra kroppen (menstruasjonsprodukter, urin, avføring), og gjøre seg ren etterpå

Inklusive: Regulere vannlating, avføring og menstruasjonspleie

Eksklusive: Vaske seg (d510), stelle sine kroppsdelar (d520)

d5300 Kontrollere vannlatingen

Samordne og styre vannlatingen, som ved å tilkjennegi behov, komme seg i hensiktsmessig stilling, velge ut og komme seg til et passende sted for å urinere, ordne klærne før og etter, og gjøre seg ren etterpå

d5301 Kontrollere avføringen

Samordne og styre avføringen, som ved å tilkjennegi behov, komme seg i hensiktsmessig stilling, velge ut og komme seg til et passende sted for å ha avføring, ordne klærne før og etter, og gjøre seg ren etterpå

d5302 Menstruasjonspleie

Samordne, planlegge og stelle seg for menstruasjonen, som ved å forutse når den kommer og bruke bind eller tamponger

d5308 Annen form for å gå på toalettet**d5309 Uspesifisert form for å gå på toalettet****d540 Kle seg**

Ta av og på klær og fottøy overensstemmende med klimatiske og sosiale forhold, som ved å ta på, rette på og ta av seg alle slags klesplagg og fottøy

Inklusive: Ta på og av klær og fottøy og velge passende tøy

d5400 Kle på seg

Gjennomføre samordnede oppgaver for å kle på forskjellige deler av kroppen, som over hodet, over armer og skuldre, på øvre og nedre halvdel av kroppen, ta på hansker og hodeplagg

d5401 Kle av seg

Gjennomføre samordnede oppgaver for å kle av forskjellige deler av kroppen, som trekke klesplagg over hodet, av armer og skuldre, og av øvre og nedre halvdel av kroppen, ta av hansker og hodeplagg

d5402 Ta på fottøy

Gjennomføre samordnede oppgaver for å ta på sokker, strømper og fottøy

d5403 Ta av fottøy

Gjennomføre samordnede oppgaver for å ta av sokker, strømper og fottøy

d5404 Velge passende klær

Følge underforståtte eller uttrykte regler og skikker for klesdrakt i samfunnet eller kulturen, og kle seg overensstemmende med de klimatiske forhold

d5408 Annen form for å kle seg

d5409 Uspesifisert form for å kle seg

d550

Spise

Dele opp, føre til munnen og innta servert mat på kulturelt akseptabel måte, åpne matvareemballasje, bruke spiseredskaper, innta måltider til hverdags og fest

Eksklusive: Drikke (d560)

d560

Drikke

Gripe, føre til munnen og innta en drikkevare på kulturelt akseptabel måte, blande og skjenke drikkevarer, åpne emballasjen, bruke sugerør, eller drikke rennende vann fra en kran eller kilde, men også å die

Eksklusive: Spise (d550)

d570

Ta vare på helsen

Sikre helse, fysisk og psykisk velvære, som ved et balansert kosthold, passende fysisk aktivitet, holde seg varm eller avkjølt, unngå helseskade, ha sikre seksualvaner, herunder bruk av kondom, la seg vaksinere og gjennomgå regelmessig helsekontroll

Inklusive: Sikre sitt fysiske velvære, styre kosthold og fysisk form, holde helsen ved like

d5700 Sikre sitt fysiske velvære

Ta vare på seg selv ved å være oppmerksom på behovet, og sikre en bekvem kroppsstilling, at man ikke er for varm eller kald, og at man har tilstrekkelig lys

d5701 Ta hånd om kosthold og mosjon

Ta vare på seg selv ved å være oppmerksom på behovet, og velge ut og innta næringsrik føde, og holde seg i fysisk form

d5702 Ta vare på helsen

Ta vare på seg selv ved å være oppmerksom på behovet, og gjøre det som skal til for å passe på helsen, både for å møte trusler mot helsen og forebygge helsesvikt, som ved å søke hjelp hos helsevesenet, følge legeråd og annen helserådgeving, og unngå helserisiko som fysiske skader, smittsomme sykdommer, medikamentmisbruk og kjønnsykdommer

d5708 Annen form for å ta vare på helsen

d5709 Uspesifisert form for å ta vare på helsen

d598

Annen egenomsorg

d599

Uspesifisert egenomsorg

Kapittel d6

Hjemmeliv

Dette kapittelet er om å utføre handlinger og oppgaver i hjemmet og dagliglivet. Det omfatter å skaffe seg et sted å bo, mat, klær og andre nødvendigheter, rengjøring og reparasjoner i hjemmet, ta vare på personlige og andre gjenstander i hjemmet, og hjelpe andre.

Skaffe seg livsnødvendigheter (d610-d629)

d610 Skaffe seg et sted å bo

Kjøpe, leie og innrede hus, leilighet eller annen bolig

Inklusive: Kjøpe eller leie et sted å bo og møblere det

Eksklusive: Skaffe seg varer og tjenester (d620), ta vare på husholdningsgjenstander (d650)

d6100 Kjøpe bolig

Bli eier av hus, leilighet eller annen bolig

d6101 Leie bolig

Skaffe seg rett til å bo i hus, leilighet eller annen bolig, mot betaling til eieren

d6102 Innrede en bolig

Utstyre og ordne et bosted med møbler, og annet fast og løst inventar, og dekorere værelsene

d6108 Annen form for å skaffe seg et sted å bo

d6109 Uspesifisert form for å skaffe seg et sted å bo

d620 Skaffe seg varer og tjenester

Velge ut, anskaffe og transportere alle varer og tjenester som er nødvendige i dagliglivet, og lagre varene, som mat, drikkevarer, klær, rengjøringsmidler, brensel, husholdningsgjenstander, redskaper, kokekar, husholdningsapparater og verktøy, skaffe seg tekniske tjenester og andre husholdningstjenester

Inklusive: Samle inn eller høste mat til eget bruk, bære vann

Eksklusive: Skaffe seg et sted å bo (d610)

d6200 Gjøre innkjøp

Skaffe seg mot betaling i butikk eller på torg varer og tjenester som er nødvendige i dagliglivet (inklusive å instruere og kontrollere noen til å gjøre det for seg), som ved å velge matvarer, drikkevarer, vaskemidler, husholdningsartikler eller klær

- d6201 Hente inn daglige livsnødvendigheter**
Skaffe seg uten betaling varer og tjenester som er nødvendige i dagliglivet (inklusive å instruere og kontrollere noen til å gjøre det for seg), som ved å høste grønnsaker og frukt og hente vann og brensel
- d6208 Annen form for å skaffe seg varer og tjenester**
- d6209 Uspesifisert form for å skaffe seg varer og tjenester**
- d629 Skaffe seg andre eller uspesifiserte nødvendigheter**

Husholdning (d630-d649)

d630 Lage mat

Planlegge, organisere, tilberede og servere enkle og sammensatte måltider for seg selv og andre, som ved å sette opp en meny, velge ut mat og drikke, samle sammen ingredienser til matretter, koke og steke, tilberede kald mat og drikkevarer, og servere mat og drikke

Inklusive: Tilberede enkle og sammensatte måltider

Eksklusive: Spise (d550), drikke (d560), skaffe seg varer og tjenester (d620), husarbeid (d640), ta vare på husholdningsgjenstander (d650), hjelpe andre (d660)

- d6300 Tilberede enkle måltider**
Organisere, tilberede og servere måltider med få ingredienser som bare krever enkel matlaging og servering, som ved å lage et lite måltid eller mellommåltid, og tilberede ingrediensene ved å skjære opp, røre ut, koke eller varme matvarer som ris eller poteter
- d6301 Tilberede sammensatte måltider**
Organisere, tilberede og servere måltider med mange ingredienser som krever sammensatte fremgangsmåter for matlaging og servering, som ved å planlegge et måltid med flere retter, og tilberede ingrediensene ved kombinerte handlinger som å skrelle, skjære i skiver, blande, kna, røre sammen, og anrette og servere maten slik det passer seg for anledningen og i kulturen
Eksklusive: Bruke husholdningsredskaper (d6403)
- d6308 Annen form for matlaging**
- d6309 Uspesifisert form for matlaging**

d640 Husarbeid

Være ansvarlig for et hjem når det gjelder rengjøring og rydding av rom og inventar, vask, stell og vedlikehold av klær og skotøy, bruk av husholdningsapparater, å kaste avfall

Inklusive: Vaske og tørke tøy og klesplagg, gjøre rent kjøkken og kjøkkenredskaper, vaske boligrom, bruke husholdningsredskaper, lagre det man trenger til daglig og kvitte seg med avfall

Eksklusive: Skaffe seg et sted å bo (d610), skaffe seg varer og tjenester (d620), lage mat (d630), ta vare på husholdningsgjenstander (d650), hjelpe andre (d660)

d6400 Vaske og tørke klær

Vaske tekstiler og klesplagg for hånd og henge dem ut til tork

d6401 Rengjøring av kjøkken og kjøkkenutstyr

Gjøre rent etter matlaging, som ved å vaske opp fat, panner, gryter og kjøkkenutstyr, og vaske bord og gulv i kjøkken og spisested

d6402 Husrengjøring

Gjøre rent i husholdningens boareale, som ved å rydde, tørke støv, feie, skure, vaske gulv og vegger, pusse vinduer, vaske bad og toalett, rengjøre inventaret

d6403 Bruke husholdningsredskaper

Bruke alle slags husholdningsredskaper, som vaske- og tørkemaskin, strykejern, støvsuger og oppvaskmaskin

d6404 Lagre dagliglivets forbruksvarer

Lagre mat, drikkevarer, klær og andre husholdningsvarer som er nødvendige i dagliglivet, preservere mat ved hermetisering, salting eller dypfrysing, holde matvarer friske og utilgjengelige for dyr

d6405 Skille seg av med avfall

Skille seg av med husholdningsavfall, som ved å samle sammen søppel og skrot rundt om i huset, forberede avfallet til å kastes, bruke hjelpemidler for avfallshåndtering, brenne avfall

d6408 Annet husarbeid**d6409 Uspesifisert husarbeid****d649 Andre og uspesifiserte husholdningsoppgaver**

Ta vare på husholdningsgjenstander og hjelpe andre (d650-d669)

d650 Ta vare på husholdningsgjenstander

Vedlikeholde og reparere husholdningsgjenstander og personlige eiendeler, innbo, klær, kjøretøy og tekniske hjelpemidler, ta vare på planter og husdyr, som ved å male eller tapetsere, reparere møbler, vannforsyning og avløp, vanne planter, stelle og mate husdyr

Inklusive: Lage og bøte klær, vedlikeholde bolig, møbler og husholdningsredskaper, kjøretøyer, hjelpemidler, ta vare på planter (innen- og utendørs) og dyr

Eksklusive: Skaffe seg et sted å bo (d610), skaffe seg varer og tjenester (d620), husarbeid (d640), hjelpe andre (d660), lønnet sysselsetting (d850)

d6500 Lage og bøte klær

Lage og bøte klær, som ved å sy, fremstille eller reparere klær, sy i knapper og hekter, stryke klær, reparere og pusse skotøy

Eksklusive: Bruke husholdningsredskaper (d6403)

d6501 Vedlikeholde bolig og møblement

Reparere og ta vare på boligen, utvendig, innvendig, med inventar, som ved å male, reparere fast og løst inventar, og bruke nødvendige redskaper for reparasjonsarbeid

d6502 Vedlikeholde husholdningsredskaper

Reparere og ta vare på alle husets redskaper for matlaging, rengjøring og reparasjoner, som ved å smøre og reparere verktøy og vedlikeholde vaskemaskinen

d6503 Vedlikeholde transportmidler

Reparere og ta vare på motoriserte og ikke motoriserte transportmidler til personlig bruk, inklusive sykler, kjerrer, biler og båter

d6504 Vedlikeholde tekniske hjelpemidler

Reparere og ta vare på hjelpemidler som proteser, ortoser og tilpassede redskaper og hjelpemidler til hushold og personlig stell, vedlikeholde og reparere hjelpemidler for personlig mobilitet, som stokker, gåstoler, rullestoler og sparkesykler, og vedlikeholde hjelpemidler for kommunikasjon og rekreasjon

d6505 Ta vare på innendørs og utendørs planter

Ta vare på planter inne i og utenfor huset, som ved å plante, vanne og gjødsle, gjøre hagearbeid og dyrke matvarer til personlig bruk

d6506 Ta vare på dyr

Ta vare på husdyr og kjæledyr, som ved å mate og bade dem, stelle pelsen og mosjonere dem, passe på dyrenes helse, planlegge stell av dyrene når man er fraværende

d6508 Ta vare på andre husholdningsgjenstander

d6509 Ta vare på uspesifiserte husholdningsgjenstander

d660

Hjelpe andre

Hjelp medlemmer av husholdningen og andre personer med å lære, kommunisere, ta vare på seg selv, og bevege seg omkring, i huset eller utenfor, være opptatt av husstandens og andres velvære

Inklusive: Hjelp andre med personlig stell, transport, kommunikasjon, mellommenneskelige relasjoner, ernæring og helsestell

Eksklusive: Lønnet sysselsetting (d850)

d6600 Hjelp andre med egenomsorg

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med deres egenomsorg, inklusive å spise, bade og kle seg, ta seg av barn eller husholdningsmedlemmer som er syke eller har vanskeligheter med grunnleggende egenomsorg, hjelp andre på toalettet

d6601 Hjelp andre med å bevege seg

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med å bevege seg og i å komme seg ut av huset, som i nabolaget eller til byen, til og fra skole, arbeidsplass eller annet mål

d6602 Hjelp andre med kommunikasjon

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med å kommunisere, som ved å hjelpe til å snakke, skrive eller lese

d6603 Hjelp andre med mellommenneskelige relasjoner

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med deres mellommenneskelige interaksjoner, som ved å hjelpe dem til å innlede, opprettholde eller avslutte relasjoner

d6604 Hjelp andre med ernæringen

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med ernæringen, som ved å hjelpe dem å tilberede og innta måltider

d6605 Hjelp andre med å ta seg av helsen

Hjelp husholdningsmedlemmer og andre med formelt og uformelt helsestell, som ved å sørge for at et barn går til planlagt helsekontroll, eller at en eldre slektning tar sine medisiner som forskrevet

d6608 Annen hjelp til andre

d6609 Uspesifisert hjelp til andre

d669 Annet og uspesifisert vedlikehold av husholdningsgjenstander og hjelp til andre

Andre og uspesifiserte aktiviteter i hjemmeliv (d698-d699)

d698 Annet hjemmeliv

d699 Uspesifisert hjemmeliv

Kapittel d7

Mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner

Dette kapittelet er om å utføre handlinger og oppgaver som er nødvendige for grunnleggende og sammensatte interaksjoner med andre personer (fremmede, venner, slektninger, familiemedlemmer og kjærester) tilpasset sosiale krav og situasjon.

Allmenne mellommenneskelige interaksjoner (d710-d729)

d710 Grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner

Interaksjon med mennesker tilpasset situasjon og sosiale krav, som ved å ta hensyn og gi anerkjennelse når det er på sin plass, eller reagere på andres følelser

Inklusive: Viser respekt, varme, verdsetting og toleranse i mellommenneskelige forhold, svare på kritikk og sosiale signaler i mellommenneskelige forhold, og tilpasse fysisk kontakt i mellommenneskelige forhold

d7100 Respekt og varme i relasjoner
Vise og besvare hensynsfullhet og aktelse tilpasset situasjon og sosiale krav

d7101 Verdsetting i relasjoner
Vise og besvare tilfredshet og varme tilpasset situasjon og sosiale krav

d7102 Toleranse i relasjoner
Vise og besvare forståelse og aksept for atferd tilpasset situasjon og sosiale krav

d7103 Kritikk i relasjoner
Fremføre og besvare underforståtte og uttrykte meningsforskjeller eller uenighet tilpasset situasjon og sosiale krav

d7104 Sosiale signaler i relasjoner
Gi og reagere hensiktsmessig på tegn og antydninger som forekommer i sosiale interaksjoner

d7105 Fysisk kontakt i relasjoner
Utøve og besvare kroppskontakt med andre tilpasset situasjon og sosiale krav

d7108 Andre grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner

d7109 Uspesifiserte grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner

d720 Sammensatte mellommenneskelige interaksjoner

Opprettholde og mestre interaksjoner med andre mennesker, tilpasset situasjon og sosiale krav, som ved å ha kontroll over følelsesuttrykk og impulser, ha kontroll over verbal og fysisk aggresjon, handle uavhengig i sosiale interaksjoner, og handle i overensstemmelse med sosiale regler og sedvaner

Inklusive: Innlede og avslutte mellommenneskelige forhold, tilpasse atferden til interaksjonene, inngå i interaksjoner overensstemmende med sosiale regler, og opprettholde nødvendig sosial avstand

d7200 Danne relasjoner

Innlede og opprettholde interaksjoner for kortere eller lengre tid, tilpasset situasjon og sosiale krav, som ved å introdusere seg selv, finne og innlede vennskap og faglige relasjoner, innlede relasjoner som kan bli permanente, romantiske eller intime

d7201 Avslutte relasjoner

Avslutte interaksjoner, tilpasset situasjon og sosiale krav, som ved å avslutte midlertidige relasjoner ved slutten av et besøk, avslutte langvarige relasjoner med venner når man flytter til en annen by eller avslutte relasjoner med medarbeidere, kolleger og tjenesteytere, og avslutte romantiske eller intime relasjoner

d7202 Regulere atferd i interaksjoner

Styre følelser, impulser, samt verbal og fysisk aggresjon i interaksjoner, tilpasset situasjon og sosiale krav

d7203 Tilpasse interaksjoner til sosiale regler

Handle uavhengig i sosiale interaksjoner og følge sosiale konvensjoner som styrer ens rolle, posisjon eller annen sosial status i interaksjoner

d7204 Opprettholde sosial avstand

Være klar over og opprettholde avstand mellom seg selv og andre tilpasset situasjon og sosiale krav

d7208 Andre sammensatte mellommenneskelige interaksjoner

d7209 Uspesifiserte sammensatte mellommenneskelige interaksjoner

d729 Andre og uspesifiserte grunnleggende mellommenneskelige interaksjoner

Særskilte mellommenneskelige relasjoner (d730-d779)

d730 Forholde seg til fremmede personer

Inngå i midlertidige kontakter og forbindelser med fremmede personer for bestemte formål, som ved å spørre om veien eller gjøre et innkjøp

d740 Formelle mellommenneskelige relasjoner

Skape og opprettholde særskilte personlige forhold i formell sammenheng, som med arbeidsgivere, fagpersoner eller tjenesteytere

Inklusive: Forholde seg til myndighetspersoner, underordnede og likestilte personer

d7400 Forholde seg til myndighetspersoner

Skape og opprettholde formelle relasjoner med personer i maktposisjon, eller av høyere rang eller prestisje i forhold til ens egen sosiale stilling, som med sin arbeidsgiver

- d7401 Forholde seg til underordnede**
Skape og opprettholde formelle relasjoner med personer av lavere rang eller prestisje i forhold til ens egen sosiale stilling, som med sin ansatte eller tjener
- d7402 Forholde seg til sosialt likestilte personer**
Skape og opprettholde formelle relasjoner med personer av samme myndighetsposisjon, rang eller prestisje som en selv
- d7408 Andre formelle mellommenneskelige relasjoner**
- d7409 Uspesifiserte formelle mellommenneskelige relasjoner**

d750**Uformelle sosiale relasjoner**

Inngå i personlige forhold til andre, som ved tilfeldige forhold til personer som bor i samme nærsamfunn eller boligområde, eller med medarbeidere, studenter, lekekamerater eller personer med lignende bakgrunn eller yrke

Inklusive: Uformelle forhold til venner, naboer, bekjente, personer i samme bomiljø og likemenn

- d7500 Uformelle relasjoner med venner**
Skape og opprettholde vennskapelige relasjoner som kjennetegnes ved gjensidig aktelse og felles interesser
- d7501 Uformelle relasjoner med naboer**
Skape og opprettholde uformelle relasjoner med personer som bor i nærliggende boliger eller boligområder
- d7502 Uformelle relasjoner med bekjente**
Skape og opprettholde uformelle relasjoner med personer som man kjenner, men som ikke er nære venner
- d7503 Uformelle relasjoner med personer man bor sammen med**
Skape og opprettholde uformelle relasjoner med personer som bor i samme hus eller bolig, privat eller offentlig drevet, for hvilket som helst formål
- d7504 Uformelle relasjoner med likestilte**
Skape og opprettholde uformelle relasjoner med personer med felles alder, interesser eller andre felles særtrekk
- d7508 Andre uformelle sosiale relasjoner**
- d7509 Uspesifiserte uformelle sosiale relasjoner**

d760**Familierelasjoner**

Skape og opprettholde forbindelser med slekten, som med medlemmer av kjernefamilien, fjernere familie, foster- og adoptivfamilie, stebarn eller steforeldre, fjernere forhold som med tremenninger eller formyndere

Inklusive: Relasjoner mellom foreldre og barn, søsken og fjernere familierelasjoner

- d7600 Foreldres relasjon til barn**
Bli og være forelder, både naturlig og ved adopsjon, som ved å få et barn og forholde seg til det som forelder, eller skape og opprettholde

et foreldreforhold til et adoptivbarn, og gi fysisk, intellektuell og følelsesmessig næring til barnet

d7601 Barns relasjon til foreldre

Skape og opprettholde relasjon til sine foreldre, som når et lite barn adlyder sine foreldre, eller et voksent barn tar vare på sine gamle foreldre

d7602 Søskenrelasjoner

Skape og opprettholde relasjon som søster eller bror med en person som man har en eller begge foreldre felles med, ved fødsel, adopsjon eller inngifte

d7603 Utvidete familierelasjoner

Skape og opprettholde familierelasjon til medlemmer av den utvidete familie, som med søskenbarn, tanter, onkler og besteforeldre

d7608 Andre familierelasjoner

d7609 Uspesifiserte familierelasjoner

d770 Intime relasjoner

Innlede og opprettholde nære eller romantiske forhold mellom personer, som ektefeller, kjærester eller seksualpartnere

Inklusive: Romantiske, ekteskapelige og seksuelle relasjoner

d7700 Romantiske relasjoner

Skape og opprettholde en relasjon som bygger på følelsesmessig og fysisk tiltrekning, med mulighet for å føre til langvarig intim relasjon

d7701 Ekteskapelige relasjoner

Skape og opprettholde et intimt forhold som er lovregulert, som i ekteskap eller formalisert samboerskap, inklusive inngå i ekteskap eller samboerskap

d7702 Seksuelle relasjoner

Skape og opprettholde en relasjon av seksuell art, med en ektefelle eller annen partner

d7708 Andre intime relasjoner

d7709 Uspesifiserte intime relasjoner

d779 Andre og uspesifiserte særskilte mellommenneskelige relasjoner

Andre og uspesifiserte mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner (d798-d799)

d798 Andre mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner

d799 Uspesifiserte mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner

Kapittel d8

Viktige livsområder

Dette kapittelet er om å delta i og utføre oppgaver og handlinger som kreves i utdanning, arbeid og yrkesliv og økonomiske transaksjoner.

Utdanning (d810-d839)

d810 Uformell opplæring

Læring i hjemmet eller på annen måte utenfor utdanningsinstitusjon, som å lære håndverk og andre ferdigheter av foreldre eller familiemedlemmer, eller skoleundervisning i hjemmet

d815 Førskoleopplæring

Læring på begynnerstadiet av organisert utdanning, primært beregnet på innføring i et skolelignende miljø og forberede barnet på obligatorisk utdanning, i barnehage eller lignende, som forberedelse til å begynne på skolen

d820 Skoleutdanning

Bli opptatt i skole, delta i alle skolerelaterte plikter og rettigheter, tilegne seg fagstoff og pensum i barneskolen og senere skoletrinn, herunder møte frem regelmessig på skolen, delta i samarbeide med andre elever, motta veiledning fra lærere, organisere, sette seg inn i og fullføre tildelte oppgaver og prosjekter, og gå videre til høyere utdanningsnivå

d825 Yrkesopplæring

Delta i alle aktiviteter i en yrkesutdanning og lære seg stoffet i pensum som forberedelse til sysselsetting i et håndverk, en stilling eller et fag

d830 Høyere utdanning

Delta i aktivitetene i et avansert utdanningsprogram ved universitet, høyskole eller akademisk fagutdanning og tilegne seg alt pensum som kreves for å oppnå akademisk grad, diplom, sertifikat eller annen offentlig godkjenning, som ved å fullføre en mellomfags- eller hovedfagsutdanning ved universitet, medisinerutdanning eller annen akademisk fagutdanning

d839 Annen spesifisert eller uspesifisert utdanning

Arbeid og sysselsetting (d840-d859)

d840 Lærlingep praksis (yrkesforberedelse)

Delta i yrkesforberedende programmer, som ved å utføre oppgavene som kreves i lærlingep praksis, turnustjeneste, avtalebestemt opplæring og praksisopplæring

Eksklusive: Yrkesopplæring (d825)

d845 Skaffe seg, beholde og avslutte et arbeidsforhold

Søke, finne og velge arbeid, motta ansettelse i et arbeidsforhold, fylle rollen som ansatt eller egen arbeidsgiver, oppnå forfremmelse, og avslutte et arbeidsforhold på en akseptabel måte

Inklusive: Utarbeide et resymé eller curriculum vitae, ta kontakt med arbeidsgivere og forberede ansettelsesintervjuer, vurdere egen arbeidsprestasjon

d8450 Søke arbeid

Finne og velge arbeid i et håndverk, yrke eller annen form for sysselsetting, og utføre de oppgaver som kreves for å bli ansatt, som å møte opp på arbeidsplassen eller stille opp i et ansettelsesintervju

d8451 Beholde et arbeidsforhold

Utføre de oppgaver som arbeidet medfører for å opprettholde stilling, yrke, eller ansettelse, og oppnå forfremmelse og andre fremskritt i arbeidslivet

d8452 Avslutte et arbeidsforhold

Avslutte eller si opp et arbeidsforhold på en passende måte

d8458 Annen form for å skaffe seg, beholde og avslutte et arbeidsforhold**d8459 Uspesifisert form for å skaffe seg, beholde og avslutte et arbeidsforhold****d850 Betalt sysselsetting**

Delta i alle sider av arbeidet i et yrke, håndverk, akademisk fag eller annen sysselsetting, for betaling, som ansatt på hel tid eller deltid, eller som egen arbeidsgiver, som ved å søke arbeid og skaffe seg en jobb, utføre de nødvendige arbeidsoppgaver, møte frem på arbeidet i tide, utføre og motta supervisjon, og utføre de oppgaver som kreves, alene eller i gruppe

Inklusive: Sysselsetting som egen arbeidsgiver eller i hel- eller deltids ansettelse

d8500 Sysselsetting som egen arbeidsgiver

Påta seg betalt arbeid som man selv har søkt eller skaffet, eller påtatt seg for andre uten noe formelt ansettelsesforhold, som å være omreisende jordbruksarbeider, free-lance skribent eller konsulent, prosjektoppdrag, arbeid som kunstner eller kunsthåndverker, eie og drive en butikk eller annen forretning

Eksklusive: Deltids- og heltidsansettelse (d8501, d8502)

d8501 Deltidsansettelse

Påta seg all slags arbeid på deltid for betaling som ansatt, som ved å søke og få ansettelse, gjøre de oppgaver som arbeidet innebærer, være tilstede i arbeidstiden, veilede andre arbeidere eller la seg veilede, og utføre pålagte oppgaver alene eller i gruppe

d8502 Heltidsansettelse

Påta seg all slags arbeid på heltid for betaling som ansatt, som ved å søke og få ansettelse, gjøre de oppgaver som arbeidet innebærer, være tilstede i arbeidstiden, veilede andre arbeidere eller la seg veilede, og utføre pålagte oppgaver alene eller i gruppe

d8508 Annen betalt sysselsetting

d8509 Uspesifisert betalt sysselsetting

d855 Ubetalt arbeid

Delta i alle sider av ulønnet arbeid på hel tid eller deltid, herunder organiserte arbeidsaktiviteter, utføre de nødvendige arbeidsoppgaver, møte frem til arbeidet i tide, utføre supervisjon av andre arbeidere eller motta supervisjon, og utføre de oppgaver som kreves alene eller i gruppe, som ved frivillig arbeid, veldedighetsarbeid, arbeid for et nærsamfunn eller en religiøs gruppe uten vederlag, arbeide i hjemmet uten vederlag

Eksklusive: Kapittel d6 Hjemmeliv

d859 Annet spesifisert og uspesifisert arbeid og sysselsetting

Økonomiske livsområder (d860-d879)

d860 Grunnleggende økonomiske transaksjoner

Delta i enkle økonomiske transaksjoner, som å kjøpe mat for penger eller ved byttehandel, utveksling av varer eller tjenester, eller å spare penger

d865 Sammensatte økonomiske transaksjoner

Delta i all slags sammensatte økonomiske transaksjoner som omfatter utveksling av kapital eller eiendom, og skape fortjeneste eller økonomisk verdi, som å kjøpe en næringsbedrift, fabrikk eller produksjonsutstyr, opprettholde en bankkonto eller drive varehandel

d870 Være økonomisk selvhjelpen

Ha rådighet over økonomiske ressurser fra private eller offentlige kilder, for å sikre økonomisk trygghet for nåværende og fremtidige behov

Inklusive: Personlige økonomiske ressurser og offentlig økonomisk støtte

d8700 Personlige økonomiske ressurser

Ha rådighet over personlige eller private økonomiske ressurser for å sikre økonomisk trygghet for nåværende og fremtidige behov

d8701 Offentlige økonomiske rettigheter

Ha rådighet over offentlige økonomiske ressurser for å sikre økonomisk trygghet for nåværende og fremtidige behov

d8708 Annen form for økonomisk selvhjelp

d8709 Uspesifisert form for økonomisk selvhjelp

d879 Andre eller uspesifiserte økonomiske livsområder

Andre og uspesifiserte viktige livsområder (d898-d899)

d898 Andre viktige livsområder

d899 Uspesifiserte viktige livsområder

Kapittel d9

Samfunnsliv og sosiale livsområder

Dette kapittelet er om handlinger og oppgaver som kreves for å delta i organisert sosial livsutfoldelse utenom familien, i nærsamfunn og andre samfunnsmessige sammenhenger, og som statsborger.

d910 Samfunnsliv

Delta i alle sosiale livsområder i samfunnet, som ved å delta i veldedige organisasjoner, sosiale klubber og organisasjoner for yrkesgrupper eller samfunnslag

Inklusive: Uformelle og formelle sammenslutninger, seremonier

Eksklusive: Ubetalt arbeid (d855), rekreasjon og fritid (d920), religion og åndelighet (d930), politisk liv og statsborgerskap (d950)

d9100 Uformelle sammenslutninger

Inngå i sosiale sammenslutninger generelt eller lokalt, organisert av mennesker med felles interesser, som foreningsliv i lokalsamfunnet eller etniske grupper

d9101 Formelle sammenslutninger

Inngå i faglige eller andre spesifikke sosiale grupper, som yrkessammenslutninger for jurister, leger eller akademikere

d9102 Sosiale seremonier

Delta i sekulære ritualer eller sosiale seremonier, som bryllup, begravelser eller innvielsesseremonier

d9108 Annen form for samfunnsliv

d9109 Uspesifisert form for samfunnsliv

d920 Rekreasjon og fritid

Delta i all slags lek og spill, rekreasjons- eller fritidsaktiviteter, som uformell eller organisert lek og sport, fysiske treningsprogrammer, avkobling, fornøyelse eller adspredelse, gå på kunstgalleri, museum, kino eller teater, delta i husflid og hobbyer, lese for fornøydelsens skyld, spille på musikkinstrumenter, sightseeing, turisme og reisevirksomhet

Inklusive: Kunst og kultur, sosialt samvær

Eksklusive: Religion og åndelighet (d930), politisk liv og statsborgerskap (d950), betalt og ubetalt arbeid (d850 og d855), ri på dyr i transportøyemed (d480)

d9200 Lek og spill

Delta i leker og spill som har regler, eller er ustrukturerte, eventuelt uaorganiserte, dessuten spontane fritidsaktiviteter, som kortspill, sjakk eller barneleker

- d9201 Idrett**
Delta i konkurransesport uformelt eller formelt organisert, idrettsleker eller konkurranser, som man utøver alene eller på lag, som bowling, turn eller fotball
- d9202 Kunst og kultur**
Utøve eller delta som publikum i kunst- eller kulturbegivenheter, som å gå på teater, kino, museum eller kunstgalleri, eller spille i et skuespill, lese litteratur for sin fornøyles skyld, eller spille et musikkinstrument
- d9203 Kunsthåndverk**
Utøve kunsthåndverk, som keramikk eller strikking
- d9204 Hobbyer**
Utøve fritidssysler som å samle på frimerker, mynter eller antikviteter
- d9205 Selskapelighet**
Delta i uformelle eller tilfeldige sammenkomster, som ved å besøke venner og slektninger eller møtes uformelt på offentlige steder
- d9208 Annen rekreasjons- og fritidsaktivitet**
- d9209 Uspesifisert rekreasjons- og fritidsaktivitet**

d930 Religion og åndelighet

Delta i religiøse eller åndelige aktiviteter, organisasjoner og livsførsel, for å oppnå egne mål, for å finne mening i livet, religiøse eller åndelige verdier, og å oppnå kontakt med en guddommelig makt, som ved å være tilstede i gudshus som kirke, tempel, moské eller synagoge, delta i eller utøve bønn eller religiøs messe, og åndelig kontemplasjon

Inklusive: Organisert religion og åndelighet

- d9300 Organisert religion**
Delta i organiserte religiøse seremonier, aktiviteter og begivenheter
- d9301 Åndelighet**
Delta i åndelige aktiviteter utenom en organisert religion
- d9308 Annen religion og åndelighet**
- d9309 Uspesifisert religion og åndelighet**

d940 Menneskerettigheter

Nytte godt av rettigheter, beskyttelse, privilegier og plikter som tilkommer personer utelukkende i kraft av at de er mennesker, som ved menneskerettigheter slik de er anerkjent i FNs menneskerettighetserklæring (1948) og FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemming (1993), retten til selvbestemmelse eller uavhengighet, retten til kontroll over sin egen skjebne

Eksklusive: Politisk liv og statsborgerskap (d950)

d950 Politisk liv og statsborgerskap

Delta i en borgers liv i samfunnet, politikken og styresettet, ha juridisk status som statsborger, og nytte godt av borgerrettigheter, beskyttelse, privilegier og

samfunnsplikter, som stemmerett, valgbarhet til politiske verv og rett til å danne politiske foreninger, utøve borgerrettigheter som ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, religionsfrihet, beskyttelse mot urettmessig ransaking og beslag, rett til juridisk bistand og til å føre sin sak for retten, andre juridiske rettigheter og rett til beskyttelse mot diskriminering, ha juridisk status som statsborger

Eksklusive: Menneskerettigheter (d940)

d998

Andre former for samfunnsliv og sosiale livsområder

d999

Uspesifiserte former for samfunnsliv og sosiale livsområder

MILJØFAKTORER

Definisjon: *Miljøfaktorer utgjør de fysiske, sosiale og holdningsmessige omgivelser hvor en person eksisterer og utfolder sitt liv.*

Koding av miljøfaktorer

Miljøfaktorer er kontekstuelle faktorer som påvirker funksjonsnivået sammen med de personlige faktorer som ikke kan klassifiseres etter ICF. Miljøfaktorene må tas i betraktning for *kroppsfunksjoner* og for *aktiviteter og deltagelse* og kodes deretter. (Se Vedlegg 2.)

Miljøfaktorer skal ikke kodes som absolutte faktorer, men i perspektiv av den person som får sin funksjon beskrevet. For eksempel kan glatt overflate på avskrådde fortauskanter ved fotgjengerfelt kodes som en fremmede faktor for en rullestolbruker, men et hinder for en blind person.

Modifikatoren for *Miljøfaktorer* viser i hvilken grad en faktor virker fremmede eller hindrende. Det finnes flere grunner til at en miljøfaktor kan være fremmede eller hindrende og i hvilken grad. For fremmede faktorer, må den som koder ha klart for seg slike forhold som tilgjengeligheten av en ressurs, om tilgangen til den er stabil eller variabel, om kvaliteten er god eller dårlig, og så videre. Når det gjelder hindre, kan det være relevant hvor ofte en miljøfaktor hindrer funksjonen, om hinderet er stort eller lite, og om det kan unngås eller ikke. Man må også ha i minne at en miljøfaktor kan være et hinder enten fordi det er til stede (for eksempel negative holdninger overfor funksjonshemmede) eller fordi det ikke er tilstede (for eksempel utilgjengelighet av en tjeneste som behøves). Virkningene som miljøfaktorer har på funksjonshemmedes liv er varierte og sammensatte. Det er å håpe at fremtidig forskning vil føre til en bedre forståelse av disse vekselvirkningene, og kanskje også gjøre det mulig å innføre en andre modifikator for miljøfaktorer.

I noen tilfelle kan en variert samling miljøfaktorer være rubrisert sammen under en samlebetegnelse, som fattigdom, utvikling, bymessige eller landlige omgivelser, eller sosial kapital. Disse samlebetegnelsene er ikke representert som sådan i klassifikasjonen. I stedetfor bør den som koder skille mellom enkeltfaktorene i dem og kode deretter. Og igjen er det behov for videre forskning for å avgjøre om det finnes klare og sammenhengende sett av miljøfaktorer som utgjør disse samlebegrepene.

Første modifikator

Nedenstående er den negative og positive skala for i hvilken grad en miljøfaktor virker hindrende eller fremmende. Punktum som skilletegn betyr et hinder og plusstegn som skilletegn betyr en fremmende faktor, som vist nedenfor:

.0	INTET hinder	(intet, fraværende, ubetydelig...)	0-4%
.1	LITE hinder	(lett, lavgradig...)	5-24%
.2	MIDDELS hinder	(middels uttalt ...)	25-49%
.3	STORT hinder	(omfattende, ekstremt, subtotalt ...)	50-95%
.4	TOTALT hinder	(fullstendig ...)	96-100%
.8	Uspesifisert hinder		
+0	INGEN fremmende virkning	(ingen, fraværende, ubetydelig ...)	0-4%
+1	LITEN fremmende virkning	(lett, lavgradig...)	5-24%
+2	MIDDELS fremmende virkning	(middels uttalt ...)	25-49%
+3	STOR fremmende virkning	(betydelig, ekstrem ...)	50-95%
+4	TOTALT fremmende virkning	(fullstendig ...)	96-100%
+8	Uspesifisert fremmende virkning		
.9	Ikke anvendbar		

Det er oppstilt en grov prosentvis inndeling til bruk ved slike forhold som kan måles med instrumenter eller graderes etter standarder for kvantifisering av miljømessige fremmende eller hindrende faktorer. For eksempel gjelder en feilmargin på 5% hvis det kodes for intet eller totalt hinder. Et middels hinder er definert som inntil halve skalaen for et totalt hinder. Prosentområdene må kalibreres for de forskjellige miljøfaktorer som persentiler i relevante befolkningsstandarder. For at denne graderingen skal kunne brukes på en ensartet måte, må bedømmelsesprosedyrer utvikles ved forskning.

Andre modifikator

Ikke utviklet ennå.

Kapittel e1

Produkter og teknologi

Dette kapittelet er om naturlige eller menneskeskaptede produkter eller produksjonssystemer, utstyr og teknologi i en persons nærmiljø, som er innsamlet, skapt, fremstilt eller fabrikkert. ISO-standarden 9999 fra 1998 klassifiserer tekniske hjelpemidler for funksjonshemmede, og definerer dem som "et hvert produkt, instrument, utstyr eller teknisk system som brukes av en funksjonshemmet, spesialprodusert eller allment tilgjengelig, og som hindrer, erstatter, letter eller nøytraliserer" funksjonshemming. Det anerkjennes at alle slags produkter og teknologi kan tjene som hjelpemiddel. (Ref.: ISO 9999: Technical aids for disabled persons - Classification (second version), ISO/TC 173/SC 2, ISO/DIS 9999 (rev.) - Norsk utgave: NS-EN ISO 9999.) Men til bruk i denne klassifikasjonen av miljøfaktorer defineres hjelpemidler og tilhørende teknologi mer snevert som et hvert produkt, instrument, utstyr eller teknologi, tilpasset eller spesielt utformet for å forbedre funksjonsevnen hos en funksjonshemmet person.

e110 Produkter eller substanser til å spise eller drikke

Enhver naturlig eller menneskeskapt gjenstand eller substans som er innsamlet, bearbeidet eller fremstilt for å spises eller drikkes

Inklusive: Nærings- og nytelsesmidler, legemidler

e1100 Matvarer

Enhver naturlig eller menneskeskapt gjenstand eller substans som er innsamlet, bearbeidet eller fremstilt for å inntas, som rå, bearbeidet eller tilberedt mat og drikkevarer av ulik konsistens, urter og mineraler (vitaminer og andre kosttilskudd)

e1101 Legemidler

Enhver naturlig eller menneskeskapt gjenstand eller substans som er innsamlet, bearbeidet eller fremstilt i helsefremmende øyemed, som medikamenter og naturlegemidler

e1108 Andre produkter eller substanser til å spise eller drikke

e1109 Uspesifiserte produkter eller substanser til å spise eller drikke

e115 Produkter og teknologi til personlig bruk i dagliglivet

Utstyr, produkter og teknologier som benyttes i dagliglivet, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet, og som befinner seg i, på eller i nærheten av personen som benytter dem

Inklusive: Personlige hjelpemidler

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e1150 Allmenne produkter og teknologi til personlig bruk i dagliglivet

Utstyr, produkter og teknologier som benyttes i dagliglivet, som klær, tekstiler, møbler, apparater, rengjøringsmaterialer og redskaper, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet

e1151 Hjelpemidler og tilpasset teknologi til personlig bruk i dagliglivet

Utstyr, produkter og teknologier tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler i dagliglivet, som proteser og ortoser, nervestimulatorene

(funksjonelle stimulatorer som styrer tarm- og blærefunksjon, respirasjon og hjerterytme), og kontrollenheter for brukerens innendørsmiljø (optiske leseenheter, stemmestyrte systemer, tidsbrytere)

e1158 Andre allmenne produkter og teknologi til personlig bruk i dagliglivet

e1159 Uspesifiserte allmenne produkter og teknologi til personlig bruk i dagliglivet

e120

Produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

Utstyr, produkter og teknologier som benyttes til å bevege seg omkring innen- og utendørs, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet, og som befinner seg i, på eller i nærheten av personen som benytter dem

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e1200 Allmenne produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

Utstyr, produkter og teknologier som benyttes til å bevege seg omkring innen- og utendørs, som motoriserte og ikke-motoriserte fremkomstmidler for mennesker til lands, til vanns og i luften (for eksempel busser, biler, varebiler, andre kjøretøyer drevet av motor eller trekkdry), og som ikke er tilpasset eller spesielt utformet

e1201 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

Utstyr, produkter og teknologier tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for personer til å komme seg frem innen- og utendørs, som hjelpemidler for å gå, tilpassete biler og varebiler, modifikasjoner av fremkomstmidler, rullestoler, sparkesykler og forflytningshjelpemidler

e1208 Andre produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

e1209 Uspesifiserte produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs

e125

Produkter og teknologi for kommunikasjonsformål

Utstyr, produkter og teknologi som brukes til å sende og motta informasjon, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet, og som befinner seg i, på eller i nærheten av personen som benytter dem

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for kommunikasjon

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e1250 Allmenne produkter og teknologi for kommunikasjonsformål

Utstyr, produkter og teknologi som brukes til å sende og motta informasjon, som bilde- og lydutstyr, utstyr for å innspille og avspille lyd og bilder, TV og videoutstyr, telefonapparater, systemer for

lydoverføring og utstyr for direkte kommunikasjon, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet

- e1251 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for kommunikasjonsformål**
Utstyr, produkter og teknologi tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for å sende og motta informasjon, som spesialutforderte synshjelpemidler, elektro-optiske hjelpemidler, tilpasset skriveutstyr og utstyr for tegning eller håndskrift, signaliseringssystemer, og tilpasset datamaskinutstyr og programvare, cochleaimplantat, høreapparat, FM-hørselstrener, stemmepoteser, kommunikasjonsstavler, briller og kontaktlinser
- e1258 Andre allmenne produkter og teknologi for kommunikasjonsformål**
- e1259 Uspesifiserte produkter og teknologi for kommunikasjonsformål**

e130 Produkter og teknologi for utdanningsformål

Utstyr, produkter, metoder og teknologi som brukes til å tilegne seg kunnskap, ekspertise og ferdigheter, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for utdanning

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

- e1300 Allmenne produkter og teknologi for utdanningsformål**
Utstyr, produkter og teknologi som brukes til å tilegne seg kunnskap, ekspertise og ferdigheter på et hvert nivå, som bøker, håndbøker, pedagogisk leketøy, datamaskinutstyr og programvare, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet
- e1301 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for utdanningsformål**
Utstyr, produkter, metoder og teknologi tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for å tilegne seg kunnskap, ekspertise og ferdigheter på et hvert nivå, som bøker, håndbøker, pedagogisk leketøy, datamaskinutstyr og programvare, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet
- e1308 Andre produkter og teknologi for utdanningsformål**
- e1309 Uspesifiserte produkter og teknologi for utdanningsformål**

e135 Produkter og teknologi for sysselsetting

Utstyr, produkter og teknologi som brukes i sysselsetting for å lette arbeidsaktiviteter

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for sysselsetting

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

- e1350 Allmenne produkter og teknologi for sysselsetting**
Utstyr, produkter og teknologi som brukes i arbeidslivet for å lette arbeidsaktiviteter, som redskaper, maskiner og kontorutstyr, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet
- e1351 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for sysselsetting**
Utstyr, produkter, metoder og teknologi tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for å lette arbeidsaktiviteter, som justerbare

bord, pulter og arkivskap, fjernkontroll av kontordører, datamaskiner og programvare, tilbehør og kontrollenheter for det fysiske miljø som tar sikte på å forbedre en persons arbeidsoppgaver og å kontrollere arbeidsmiljøet (for eksempel skannere, fjernkontrollsystemer, stemmestyrt systemer og tidsbrytere)

e1358 Andre produkter og teknologi for sysselsetting

e1359 Uspesifiserte produkter og teknologi for sysselsetting

e140

Produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport

Utstyr, produkter og teknologi som brukes for å utøve og understøtte kulturelle, rekreasjonsmessige og sportslige aktiviteter, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for kulturformål, rekreasjon og sport

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e1400 Allmenne produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport

Utstyr, produkter, metoder og teknologi tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for å utøve og forbedre kulturelle, rekreasjonsmessige og sportslige aktiviteter, som leketøy, ski, tennisballer og musikkinstrumenter, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet

e1401 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for kultur, rekreasjon og sport

Utstyr, produkter, metoder og teknologi tilpasset eller spesielt utformet som hjelpemidler for å utøve og forbedre kulturelle, rekreasjonsmessige og sportslige aktiviteter, som tilpasset bevegelsesutstyr for sport, tilpasninger for musikk og annen kunstnerisk utfoldelse

e1408 Andre produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport

e1409 Uspesifiserte produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport

e145

Produkter og teknologi for utøvelse av religion og åndelighet

Produkter og teknologi, unike eller masseproduserte, som gis eller inntar en symbolsk betydning i sammenheng med utøvelse av religion eller åndelighet, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: Allmenne produkter og teknologi og hjelpemidler for utøvelse av religion og åndelighet

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e1450 Allmenne produkter og teknologi for utøvelse av religion og åndelighet

Produkter og teknologi, unike eller masseproduserte, som gis eller inntar en symbolsk betydning i sammenheng med utøvelse av religion eller åndelighet, som åndehus, maistenger, hodedrakter, masker, krusifikser, menoraher og bønnematter, som ikke er tilpasset eller spesielt utformet

- e1451 Hjelpemidler og tilpasset teknologi for utøvelse av religion og åndelighet**
Produkter og teknologi tilpasset eller spesielt utformet, som gis eller inntar en symbolsk betydning i sammenheng med utøvelse av religion eller åndelighet, som religiøse bøker eller tarot-kort i blindeskrift, og spesiell beskyttelse for rullestolshjul når de skal inn i et tempel
- e1458 Andre produkter og teknologi for kultur, rekreasjon og sport**
- e1459 Uspesifiserte produkter og teknologi for utøvelse av religion og åndelighet**

e150 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for bygninger til offentlig bruk

Produkter og teknologi som utgjør det menneskeskapte innen- og utendørs miljø for allmenhetens bruk, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: Utforming, konstruksjon, byggeprodukter og teknologi for innganger, utganger, serviceanlegg og adkomster

- e1500 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for å komme inn i og ut av bygninger til offentlig bruk**
Produkter og teknologi for å komme inn i og ut av menneskeskapte miljø som er planlagt, utformet og konstruert til offentlig bruk, som utforming, bygging og konstruksjon av inn- og utgangspartier til offentlige bygninger (for eksempel arbeidsplasser, forretninger og teatre), flyttbare og stasjonære adkomstramper, automatiske døråpnere, dørhåndtak og flate dørterskler
- e1501 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for tilgang til serviceenheter i bygninger til offentlig bruk**
Produkter og teknologi for innendørs serviceenheter utformet, bygget og konstruert for offentlig bruk, som toaletter, telefoner, høreslynger, heiser, rulletrapper, termostater og utbredelse av spesielt tilgjengelige sittepasser i auditorier og møterom
- e1502 Utforming, konstruksjon, produkter og byggeteknologi for å finne veien til og i offentlige bygninger og merke steder i dem**
Produkter og teknologi for utforming, bygging og konstruksjon til offentlig bruk, som hjelper mennesker til å finne veien i og umiddelbart utenfor offentlige bygninger, som med skilter i skrift eller blindeskrift, dimensjonering av korridorer, utforming av gulvflater, tilgjengelige informasjonskiosker og annen form for veivising
- e1508 Annen utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for bygninger til offentlig bruk**
- e1509 Uspesifisert utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for bygninger til offentlig bruk**

e155 Produkter og teknologi for utforming og konstruksjon av bygninger til privat bruk

Produkter og teknologi som utgjør det menneskeskapte innen- og utendørs miljø for privat bruk, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: Utforming, konstruksjon, byggeprodukter og teknologi for innganger, utganger, serviceanlegg og adkomster

- e1550 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for å komme inn i og ut av bygninger til privat bruk**
Produkter og teknologi for å komme inn i og ut fra menneskeskapt miljø som er planlagt, utformet og konstruert for privat bruk, som inn- og utgangspartier til private hjem, flyttbare og stasjonære adkomstramper, automatiske døråpnere, dørhåndtak og flate dørterskler
- e1551 Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for tilgang til serviceenheter i bygninger til privat bruk**
Produkter og teknologi for utforming, bygging og konstruksjon inne i private bygninger, som toaletter, telefoner, høreslynger, kjøkkeninnredning, husholdningsredskaper og elektronisk kontrollutstyr i private hjem
- e1552 Utforming, konstruksjon, produkter og byggeteknologi for å finne veien til og i private bygninger og merke steder i dem**
Produkter og teknologi for utforming, bygging og konstruksjon til privat bruk, som hjelper mennesker til å finne veien i og umiddelbart utenfor bygningene, som med skilter i skrift eller blindeskrift, dimensjonering av korridorer, og utforming av gulvflater
- e1558 Andre produkter og teknologi for utforming og konstruksjon av bygninger til privat bruk**
- e1559 Uspesifiserte produkter og teknologi for utforming og konstruksjon av bygninger til privat bruk**

e160

Produkter og teknologi for landutvikling

Produkter og teknologi for utforming av landområder, i den utstrekning de påvirker en persons utendørs miljø gjennom strategier for arealbruk, utforming, planlegging og utvikling av landområder, herunder slike som er tilpasset eller spesielt utformet

Inklusive: For planlagt utnyttelse av områder på landet, i bystrøk, parker, verneområder og naturreservater

- e1600 Produkter og teknologi for landutvikling utenom tettsteder**
Produkter og teknologi for landutvikling utenom tettsteder, slik de påvirker en persons utendørs miljø, ved gjennomføring av strategier for arealbruk, utforming, planlegging og utvikling av områder, som jordbruksområder, stier og skilting
- e1601 Produkter og teknologi for landutvikling i forstadsområder**
Produkter og teknologi for landutvikling i forstadsområder, slik de påvirker en persons utendørs miljø, ved gjennomføring av strategier for arealbruk, utforming, planlegging og utvikling av områder, som fortauskanter, stier, skilting og gatelys
- e1602 Produkter og teknologi for landutvikling i byområder**
Produkter og teknologi for landutvikling i forstadsområder, slik de påvirker en persons utendørs miljø, ved gjennomføring av strategier

for arealbruk, utforming, planlegging og utvikling av områder, som fortauskanter, adtkomstramper, skilting og gateløys

e1603 Produkter og teknologi for parker, verneområder og reservater for dyreliv

Produkter og teknologi for landområder som utgjør parker, verneområder og reservater for dyreliv, slik de påvirker en persons utendørs miljø, ved gjennomføring av strategier for arealbruk, utforming, planlegging og utvikling av områder, som naturstier og skilting i parker

e1608 Andre produkter og teknologi for landutvikling

e1609 Uspesifiserte produkter og teknologi for landutvikling

e165

Økonomiske verdier

Produkter eller gjenstander som kan omsettes, som penger, varer, eiendom og andre verdiobjekter som en person eier eller har bruksrett til

Inklusive: Materielle og immaterielle produkter og varer, finansielle aktiva

e1650 Finansielle verdier

Produkter som penger og andre finansielle midler som kan utbyttes mot arbeid, kapitalvarer og tjenester

e1651 Materielle verdier

Produkter eller gjenstander, som hus og jord som man eier, klær, mat og tekniske varer, som kan utbyttes mot arbeid, kapitalvarer og tjenester

e1652 Ikke-materielle produkter

Produkter som intellektuell eiendom, kunnskap og ferdigheter som kan utbyttes mot arbeid, kapitalvarer og tjenester

e1658 Andre verdier

e1659 Uspesifiserte verdier

e198

Andre produkter og teknologier

e199

Uspesifiserte produkter og teknologier

Kapittel e2

Natur og menneskeskapte miljøforandringer

Dette kapitlet er om levende og ikke levende bestanddeler av det naturlige eller fysiske miljø, og bestanddeler av miljøer som er endret av mennesker, så vel som om særtrekk ved befolkninger innenfor dette miljøet

e210 Topografi

Fysiske særtrekk ved landskapsformer, havområder, innsjøer og elver

e2100 Landskapsformer

Landskapstrekk, som fjell, åser, daler og sletter

e2101 Vannområder

Særtrekk ved vannområder, som innsjøer, dammer, elver og bekker

e2108 Annen topografi

e2109 Uspesifisert topografi

e215 Befolkning

Menneskegrupper som bor i bestemte omgivelser og deler samme mønster for miljøtilpasning

Inklusive: Demografiske forandringer, befolkningstetthet

e2150 Demografisk endring

Endringer i befolkningsgrupper, som sammensetning og variasjon i det totale antall personer i et område på grunn av fødsler, dødsfall, aldring, ut- og innvandring

e2151 Folketetthet

Antall mennesker per flateenhet, inklusive særtrekk som høy og lav folketetthet

e2158 Annet aspekt av befolkning

e2159 Uspesifisert aspekt av befolkning

e220 Ville planter og dyr

Eksklusive: Husdyr (e350), befolkning (e215)

e2200 Planter

Alle slags flercellede organismer med cellekjerner og fotosyntese tilhørende planteriket, som typisk frembringer kimer, inneholder kloroplaster, har cellevegger av cellulose og mangler egen evne til forflytting, som trær, urter, busker og slyngplanter

e2201 Dyr

Flercellede organismer tilhørende dyreriket, som skiller seg fra plantene ved visse typiske kjennetegn som egen evne til forflytting, stoffskifte uten fotosyntese, uttalt evne til å reagere på stimuli,

begrenset vekst og konstant kroppsstruktur, som ville dyr og husdyr, krypdyr, fugler, fisk og pattedyr

Eksklusive: Økonomiske verdier (e165), husdyr (e350)

e2208 Annen form for ville planter og dyr

e2209 Uspesifisert form for ville planter og dyr

e225

Klima

Meteorologiske egenskaper og hendelser, for eksempel været

Inklusive: Temperatur, fuktighet, lufttrykk, nedbør, vind og årstidsvariasjoner

e2250 Temperatur

Grad av varme eller kulde, som høy og lav temperatur, normal og ekstrem temperatur

e2251 Luftfuktighet

Fuktighetsnivå i luften, som høy eller lav luftfuktighet

e2252 Atmosfæretrykk

Trykket av luften som omgir oss, som er avhengig av høyden over havet og meteorologiske forhold

e2253 Nedbør

Nedfall av vann i form av regn, dugg, snø, sludd og hagl

e2254 Vind

Mer eller mindre hurtige naturlige luftbevegelser, som bris, storm, vindkast

e2255 Årstidsvariasjon

Naturlige, regelmessige og forutsigbare forandringer fra årstid til annen, som sommer, høst, vinter og vår

e2258 Annen form for klima

e2259 Uspesifisert form for klima

e230

Naturhendelser

Geografiske og atmosfæriske forandringer som forårsaker forstyrrelse i en persons fysiske miljø, som inntreffer regelmessig eller uregelmessig, som jordskjelv eller uvær, flomkatastrofer, skogbrann og skredulykker

e235 Miljøhendelser forårsaket av mennesker

Forandringer eller forstyrrelser i det naturlige miljø forårsaket av mennesker, som kan medføre forstyrrelse i en persons dagligliv, herunder hendelser eller tilstander under konflikter og krig, som flukt eller tvangsflytting av mennesker, ødeleggelse av sosial infrastruktur, boliger og landområder, miljøkatastrofer og forurensning av jord, vann eller luft (for eksempel giftige utslipp)

e240 Lys

Elektromagnetisk stråling som gjør ting synlige, enten ved sollys eller kunstig belysning (for eksempel stearinlys, olje- eller parafinlamper, ildsteder og elektrisk lys), og som kan gi nyttig eller forstyrrende informasjon om omverdenen

Inklusive: Lysstyrke, fargekontraster, andre egenskaper ved lyset

e2400 Lysstyrke
Nivå eller mengde energi som utstråles av en naturlig (for eksempel solen) eller kunstig lyskilde

e2401 Lyskvalitet
Hva slags lys som finnes og tilhørende fargekontraster som skapes i synsomgivelsene, og som kan gi informasjon om omverdenen som er nyttig (for eksempel synsinformasjon om at her finnes en trapp eller dør) eller forstyrrende (for eksempel en overflod av synsintrykk)

e2408 Annen lysegenskap

e2409 Uspesifisert

e245 Tidsavhengige forandringer

Naturlige, regelmessige eller forutsigbare midlertidige forandringer

Inklusive: Vekslingen mellom dag og natt, månefaser

e2450 Vekslingen mellom dag og natt
Naturlige, regelmessige og forutsigbare endringer fra dag til natt og til dag igjen, som dag, natt, demring og skumring

e2451 Månefaser
Naturlige, regelmessige og forutsigbare endringer av månens stilling i forhold til jorden

e2458 Andre tidsavhengige forandringer

e2459 Uspesifiserte tidsavhengige forandringer

e250**Lyd**

Fenomener som høres eller kan høres, som brak, ringelyder, bankelyder, sang, fløyting, skrik eller summing, uansett lydstyrke, klang og toneleie, som kan gi nyttig eller forstyrrende informasjon om omverdenen

Inklusive: Lydintensitet, lydkvalitet

e2500 Lydstyrke

Nivå eller styrke av hørselsfenomen bestemt av hvilken energimengde som dannes, hvor høye energinivåer oppfattes som sterk lyd og lave energinivåer som svak lyd

e2501 Lydkvalitet

Lydens egenskap bestemt av dens bølgelengde og bølgemønster, oppfattet som klang og tone, som skurrende eller melodios, og som kan gi informasjon om omverdenen som er nyttig (for eksempel lyden av en hund som bjeffer til forskjell fra en katt som mjauer) eller forstyrrende (for eksempel bakgrunnsstøy)

e2508 Annen lydegenskap**e2509 Uspesifisert lydegenskap****e255****Vibrasjon**

Regelmessig eller uregelmessig bevegelse frem og tilbake av gjenstander, bygninger eller personer av fysisk årsak, forårsaket av maskinutstyr, luftfartøyer og eksplosjoner

Eksklusive: Naturhendelser (e230), som virkninger av jordskjelv

e260**Luftkvalitet**

Egenskaper ved atmosfæren utendørs eller i lukkede rom, som kan gi nyttig eller forstyrrende informasjon om omverdenen

Inklusive: Innen- og utendørs luftkvalitet

e2600 Innendørs luftkvalitet

Egenskaper ved luften i bygning eller avgrenset område, som bestemt av lukt, røyk, fuktighet, klimaanlegg (kontrollert luftkvalitet) eller ukontrollert luftkvalitet, og som kan gi informasjon om omverdenen som er nyttig (for eksempel lukten av gasslekkasje) eller forstyrrende (for eksempel overveldende parfymeduft)

e2601 Utendørs luftkvalitet

Egenskaper ved luften utendørs, som bestemt av lukt, røyk, fuktighet, ozoninnhold og andre atmosfæriske særtrekk, og som kan gi informasjon om omverdenen som er nyttig (for eksempel lukten av regnvær) eller forstyrrende (for eksempel giftige lukter)

e2608 Annen luftkvalitet**e2609 Uspesifisert luftkvalitet****e298****Andre naturlige og menneskeskapte miljøforandringer****e299****Uspesifiserte naturlige og menneskeskapte miljøforandringer**

Kapittel e3

Støtte og sosialt nettverk

Dette kapittelet er om mennesker eller dyr som gir praktisk eller følelsesmessig støtte, fostring, beskyttelse, assistanse og relasjoner til andre personer, i hjemmet, på arbeidsplass eller skole, under lek eller knyttet til andre sider av dagliglivet. Kapittelet omfatter ikke holdningene til den eller de personer som gir slik støtte. Den miljøfaktor som beskrives er ikke personen eller dyret, men den grad av fysisk eller følelsesmessig støtte som personen eller dyret gir.

e310 Nærmeste familie

Individer som er i familie ved fødsel, ekteskap eller andre forhold regnet som nærmeste familieforhold i den aktuelle kultur, som ektefeller, partnere, foreldre, søsken, avkom, fosterforeldre, adoptivforeldre og besteforeldre

Eksklusive: Personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340)

e315 Fjernere familie

Personer som er i familie ved slektskap, ekteskap eller andre forhold regnet som fjernere familieforhold i den aktuelle kultur, som tanter, onkler, nevøer og nieser

Eksklusive: Nærmeste familie (e310)

e320 Venner

Personer som er nære og vedvarende deltagere i forhold kjennetegnet ved tillit og gjensidig støtte

e325 Bekjente, likemann, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet

Personer som kjenner hverandre som bekjente, likemann, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet, i arbeidssituasjoner, skole, rekreasjon eller andre livsområder, og som deler demografiske egenskaper som alder, kjønn, religiøs oppfatning, etnisitet eller som dyrker felles interesser

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier i foreninger og organisasjoner (e555)

e330 Personer i autoritetsposisjon

Personer som har ansvar for å treffe beslutninger for andre og som har sosialt bestemt innflytelse eller makt i kraft av sine sosiale, kulturelle eller religiøse roller i samfunnet, som lærere, arbeidsgivere, overordnede i arbeidslivet, religiøse ledere, personer som tar beslutninger på vegne av andre, formyndere eller fullmektiger i juridisk eller økonomisk forbindelse

e335 Personer i posisjon som underordnet

Personer hvis dagligliv påvirkes av personer i autoritetsposisjon på arbeid, skole eller i andre sammenhenger, som studenter, arbeidere og medlemmer av en religiøs gruppe

Eksklusive: Nærmeste familie (e310)

e340 Personer som yter personlig omsorg og hjelp

Personer som utfører tjenester for å støtte en person i dagliglivets gjøremål og i å opprettholde yteevne i arbeid, utdanning eller andre livssituasjoner, og som stilles til rådighet ved offentlige eller private midler, eller eventuelt på frivillig grunnlag, som hjemmehjelps- og omsorgspersonale, transportmedhjelpere, betalte hushjelpere, barnepiker og andre som har primære omsorgsfunksjoner

Eksklusive: Nærmeste familie (e310), fjernere familie (e315), venner (e320), allmenne sosiale støttetjenester (e575), helsepersonell (e355)

e345 Fremmede

Personer som ikke kjenner hverandre eller er i slekt, eller som hittil ikke har opprettet slektskapsforhold eller personlig forbindelse, som andre personer som en person ikke kjenner, men deler livssituasjon med, blant andre vikarlærere, medarbeidere eller omsorgspersonale

e350 Husdyr

Dyr som gir fysisk, følelsesmessig eller psykisk støtte, som kjæledyr (hunder, katter, fugler, akvariefisk mv.) og personlige ride- eller trekkdyr

Eksklusive: Ville dyr (e220), økonomiske verdier (e165)

e355 Helsepersonell

Alle tjenesteytere som arbeider i sammenheng med helsevesenet, som leger, sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, logopeder, audioteknikere, protesemakere, sosionomer og andre slike tjenesteytere

Eksklusive: Helserelaterte fagpersoner (e360)

e360 Helserelaterte fagpersoner

Alle tjenesteytere som arbeider utenom helsevesenet, men som leverer helsereelaterte tjenester, som sosialarbeidere, lærere, arkitekter eller designere

Eksklusive: Helsepersonell (e355)

e398 Annen spesifisert støtte og sosialt nettverk**e399 Uspesifisert støtte og sosialt nettverk**

Kapittel e4

Holdninger

Dette kapitlet er om holdninger som er de synlige konsekvenser av skikker, handlingsmønstre, ideologier, verdier, normer, faktiske overbevisninger og religiøs tro. Disse holdningene påvirker individuell atferd og sosial livsførsel på alle plan, fra mellommenneskelige forhold og forbindelser i nærsamfunnet til politiske, økonomiske og juridiske strukturer. For eksempel kan individuelle eller sosiale holdninger vedrørende en persons pålitelighet og menneskeverd motivere positive, hedrende handlingsmønstre eller negative, diskriminerende handlingsmønstre (som stigmatisering, stereotypdannelse, marginalisering eller forsømmelse av vedkommende). De holdninger som klassifiseres her er holdningene til andre mennesker enn den person som får sin situasjon beskrevet ved klassifiseringen. Det gjelder ikke personens egne holdninger. De individuelle holdningene er kategorisert etter de typene mellommenneskelige relasjoner som er rubrisert i kapittel e3. Verdier og overbevisninger kodes ikke for seg selv utenom holdningene, men de anses for å være drivkrefter bak holdningene.

e410 Individuelle holdninger hos nærmeste familiemedlemmer

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos nærmeste familiemedlemmer om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e415 Individuelle holdninger hos fjernere familiemedlemmer

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos fjernere familiemedlemmer om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e420 Individuelle holdninger hos venner

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos venner om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e425 Individuelle holdninger hos bekjente, likemenn, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos bekjente, likemenn, kolleger, naboer og medlemmer av nærsamfunnet om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e430 Individuelle holdninger hos personer i autoritetsposisjon

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos personer i autoritetsposisjon om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e435 Individuelle holdninger hos personer i posisjon som underordnet

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos personer i posisjon som underordnet om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e440 Individuelle holdninger hos personer som yter personlig omsorg og hjelp

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos personer som yter personlig omsorg og hjelp om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e445 Individuelle holdninger hos fremmede

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos fremmede om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e450 Individuelle holdninger hos helsepersonell

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos helsepersonell om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e455 Individuelle holdninger hos helserelaterte fagpersoner

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger hos helserelaterte fagpersoner om personen eller om andre spørsmål (som sosiale, politiske og økonomiske temaer) som påvirker individuell atferd og handlinger

e460 Holdninger i samfunnet

Allmenne og særskilte oppfatninger og overbevisninger om andre mennesker eller om sosiale, politiske og økonomiske spørsmål, som holdes av personer i en kultur, et samfunn, en subkultur eller annen sosial gruppe, og som påvirker atferd og handlinger hos individer eller grupper

e465 Sosiale normer, handlingsmønstre og ideologier

Skikker, handlingsmønstre, regler, abstrakte verdisystemer og retningsgivende overbevisninger (som ideologier, livssyn og moralfilosofi) som oppstår i sosial sammenheng og som påvirker eller skaper handlingsmønstre og atferd i samfunnet og hos enkeltmennesker, som sosiale moralnormer, etikette og religiøs atferd, religiøs doktrine med resulterende normer og handlingsmønstre, normer som styrer ritualer eller sosiale sammenkomster

e498 Andre holdninger**e499 Uspesifiserte holdninger**

Kapittel e5

Tjenester, systemer og strategier for tiltak

Dette kapittelet er om:

1. Tjenester som utgjør tildeling av goder, strukturerte programmer og virksomhet, som kan være offentlig, privat eller frivillig, opprettet på lokalt, kommunalt, regionalt, statlig, provinsielt, nasjonalt eller internasjonalt plan, av arbeidsgivere, foreninger, organisasjoner, offentlig myndighet eller regjering, for å imøtekomme enkeltmenneskers behov (inklusive personene som yter disse tjenestene). Varer som leveres av en tjeneste kan være enten allmenne eller tilpasset og spesielt utformet
2. Systemer for administrativ kontroll og overvåking opprettet av lokal, regional, nasjonal og internasjonal styresmakt eller annen anerkjent myndighet, for å organisere tjenester, handlingsprogrammer og andre infrastrukturelle aktiviteter i forskjellige samfunnssektorer
3. Strategier for samfunnstiltak som utgjøres av regler, forskrifter og standarder opprettet av lokal, regional, nasjonal og internasjonal styresmakt eller annen anerkjent myndighet, som styrer eller regulerer tjenester, programmer og andre infrastrukturelle aktiviteter i forskjellige samfunnssektorer.

e510 Tjenester, systemer og strategier for produksjon av forbrukervarer

Tjenester, systemer og strategier som styrer og tilrettelegger forholdene for produksjon av gjenstander og produkter som forbrukes av mennesker

e5100 Tjenester for produksjon av forbrukervarer

Tjenester og programmer for å samle inn, skape, fremstille og fabrikere forbrukervarer og -produkter, som produkter og teknologi til bruk forflytting, kommunikasjon, utdanning, transport, sysselsetting og husarbeid, inklusive produsentene av slike tjenester

Eksklusive: Kommunikasjonstjenester (e5350), tjenester for utdanning og opplæring (e5850), kapittel e1: Produkter og teknologi

e5101 Systemer for produksjon av forbrukervarer

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer, som regionale, nasjonale eller internasjonale standardiseringsorganisasjoner (for eksempel ISO), og forbrukerorganisasjoner, som styrer hvordan forbrukervarer og -produkter innsamles, skapes, fremstilles og fabrikeres

e5102 Strategier for produksjon av forbrukervarer

Strategier for standardisering av å samle inn, skape, fremstille og fabrikere forbrukervarer og -produkter, som ved å velge hvilken standard som skal brukes

e5108 Andre tjenester, systemer og strategier for produksjon av forbrukervarer

e5109 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for produksjon av forbrukervarer

e515**Tjenester, systemer og strategier for arkitektur og byggevirsomhet**

Tjenester, systemer og strategier for utforming og oppføring av offentlige og private bygninger

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for utendørsområder (e520)

e5150 Tjenester for arkitektur og byggevirsomhet

Tjenester og programmer for utforming, oppføring og vedlikehold av bygninger til bolig-, handels-, og industriformål, og offentlige bygninger, som boligbygging, operasjonalisering av prinsipper for utforming, lover, forskrifter og standarder for byggevirsomhet, inklusive det som gjelder tjenesteyterne

e5151 Systemer for arkitektur og byggevirsomhet

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer planlegging, utforming, oppføring og vedlikehold av bygninger til bolig-, handels-, og industriformål, og offentlige bygninger, som for å iverksette og gjennomføre lover, forskrifter og standarder for byggevirsomhet, samt standarder for brannsikring og personsikkerhet

e5152 Strategier for arkitektur og byggevirsomhet

Lover, forskrifter og standarder som styrer planlegging, utforming, oppføring og vedlikehold av samt standarder for brannsikring og personsikkerhet i bygninger til bolig-, handels- og industriformål, og offentlige bygninger

e5158 Andre tjenester, systemer og strategier for arkitektur og byggevirsomhet**e5159 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for arkitektur og byggevirsomhet****e520****Tjenester, systemer og strategier for utendørsområder**

Tjenester, systemer og strategier for planlegging, utforming, utvikling og drift av offentlige eller private landområder (som parker, skoger, strandområder og våtmark) på landet og i bystrøk

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for arkitektur og byggevirsomhet (e515)

e5200 Tjenester for planlegging av utendørsområder

Tjenester og programmer som tar sikte på å planlegge, skape og vedlikeholde områder for rekreasjon, miljøvern og naturmiljø, områder hvor mennesker møtes og driver handel (soner for butikkentre, friluftstorg), og transportveier til fots og for kjøretøyer for disse formål, dessuten det som gjelder tjenesteyterne

Eksklusive: Utforming, konstruksjon, produkter og teknologi for bygninger til offentlig bruk (e150) og privat bruk (e155), produkter og teknologi for landutvikling (e160)

e5201 Systemer for landskapsplanlegging

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer, som for gjennomføring av lokal, regional eller nasjonal planleggingslovgiving, av regler for landskapsutforming, av verneplaner for kultur- og naturmiljø, som styrer planlegging, utforming, utvikling og

vedlikehold av utendørsområder, inklusive parker, og verneområder på landet og i forstads- og byområder

e5202 Strategier for landskapsplanlegging

Lover, forskrifter og standarder som styrer planlegging, utforming, utvikling og vedlikehold av utendørsområder, inklusive parker, og verneområder på landet og i forstads- og byområder

e5208 Andre tjenester, systemer og strategier for planlegging av utendørsområder

e5209 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for planlegging av utendørsområder

e525

Tjenester, systemer og strategier for boligsektoren

Tjenester, systemer og strategier for å skaffe folk et sted å bo

e5250 Tjenester for boligsektoren

Tjenester og programmer for å finne, skaffe og vedlikeholde hus eller boliger til mennesker, som boligformidlingsvirksomheter, borettslag, herberger for hjemløse, inklusive det som gjelder tjenesteyterne

e5251 Systemer for boligsektoren

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer bolig tjenester, som systemer for å gjennomføre og vedlikeholde boligpolitikk

e5252 Strategier for boligsektoren

Lover, forskrifter og standarder som styrer bolig tjenester, som lovgiving og prinsipper for tildeling av permanent eller midlertidig bolig, og myndighetenes engasjement i boligbygging og boligdrift, samt for hvordan og hvor boligutvikling skal skje

e5258 Andre tjenester, systemer og strategier for boligsektoren

e5259 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for boligsektoren

e530

Offentlige tekniske tjenester, systemer og strategier

Tjenester, systemer og strategier for offentlige tjenester, som forsyning av drikkevann, brensel og drivstoff, elektrisitet, renovasjon, offentlig transport og andre kjernetjenester

Eksklusive: Tjenester, systemer og politikk for beskyttelse av sivilbefolkningen (e545)

e5300 Offentlige tekniske tjenester

Tjenester og programmer som forsyner hele befolkningen med nødvendig kraft (for eksempel brensel og elektrisitet), renovasjon, drikkevann og andre nødvendige tjenester (for eksempel tekniske nødtjenester) som omfatter forbrukere som beboere og næringsdrivende, inklusive det som gjelder tjenesteyterne

e5301 Systemer for offentlige tekniske tjenester

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer forsyningen av tekniske tjenester, som etater for helse, miljø og sikkerhet, og forbrukerråd

- e5302 Strategier for offentlige tekniske tjenester**
Lover, forskrifter og standarder som styrer forsyningen av tekniske tjenester, som standarder for helse og sikkerhet som gjelder forsyning av drikkevann, renovasjon og kloakk i lokalsamfunnet, strategier for andre livsviktige tjenester og forsyninger i nøds- og katastrofesituasjoner
- e5308 Andre tjenester, systemer og strategier for offentlige tekniske tjenester**
- e5309 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for offentlige tekniske tjenester**

e535**Tjenester, systemer og strategier for kommunikasjon**

Tjenester, systemer og strategier for overføring og utveksling av informasjon

- e5350 Kommunikasjonstjenester**
Tjenester og programmer som tar sikte på å overføre informasjon på ulike vis, som telefon, telefaks, posttjenester, e-post og andre databaserte systemer, som telefonoverføring, fjernskriver og telex-tjenester og Internett, inklusive det som gjelder tjenesteyterne

Eksklusive: Mediatjenester (e5600)

- e5351 Systemer for kommunikasjon**
Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer, som reguleringsmyndigheter for telekommunikasjon og andre slike organer, som styrer informasjonsoverføring med ulike metoder, som telefon, telefaks, posttjenester, e-post, Internett, databaserte systemer, inklusive det som gjelder tjenesteyterne
- e5352 Strategier for kommunikasjon**
Lover, forskrifter og standarder som styrer informasjonsoverføring med ulike metoder, inklusive telefon, telefaks, posttjenester, e-post, Internett, databaserte systemer, som rett til å få tilgang til kommunikasjonstjenester, krav for tildeling av adresse og standarder for utbredelse av telekommunikasjon
- e5358 Andre tjenester, systemer og strategier for kommunikasjon**
- e5359 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for kommunikasjon**

e540**Tjenester, systemer og strategier for transport**

Tjenester, systemer og strategier for person- og varetransport

- e5400 Transporttjenester**
Tjenester og programmer med sikte på å transportere personer eller varer på vei, stier, jernbane, eller med båt eller fly, med offentlig eller privat transport, inklusive det som gjelder tjenesteyterne
Eksklusive: Produkter og teknologi for personlig mobilitet og transport innen- og utendørs (e120)
 - e5401 Systemer for transporttjenester**
Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer person- eller godstrafikk på vei, stier, jernbane, eller med båt eller fly, som systemer for godkjenning av fører av transportmidler, gjennomføring av helse- og sikkerhetsstandarder for bruk av ulike transportmidler
Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for trygdevesen (e570)
 - e5402 Strategier for transporttjenester**
Lover, forskrifter og standarder som styrer person- eller godstrafikk på vei, stier, jernbane, eller med båt eller fly, som lovgiving og planpolitikk for transport, og for drift av offentlig transport og tilgang til den
 - e5408 Andre tjenester, systemer og strategier for transport**
 - e5409 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for transport**
- e545** **Tjenester, systemer og strategier for beskyttelse av sivilbefolkningen**
Tjenester, systemer og strategier med sikte på fysisk sikring av personer og eiendom
Eksklusive: Offentlige tekniske tjenester, systemer og strategier (e530)

- e5450 Tjenester for beskyttelse av sivilbefolkningen**
Tjenester og programmer organisert av lokalsamfunnet med sikte på å sikre liv og eiendom, som brannvesen, politi, nødhjelps- og ambulansetjenester, inklusive det som gjelder tjenesteyterne
- e5451 Systemer for beskyttelse av sivilbefolkningen**
Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer sikring av liv og eiendom, som systemer for organisering av brannvesen, politi, nødhjelps- og ambulansetjenester
- e5452 Strategier for beskyttelse av sivilbefolkningen**
Lover, forskrifter og standarder som styrer sikring av liv og eiendom, som planpolitikk for organisering av brannvesen, politi, nødhjelps- og ambulansetjenester
- e5458 Andre tjenester, systemer og strategier for beskyttelse av sivilbefolkningen**
- e5459 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for beskyttelse av sivilbefolkningen**

e550**Tjenester, systemer og strategier for lov og rett**

Tjenester, systemer og strategier vedrørende lovgivingen i et land

- e5500 Rettsvesen**
Tjenester og programmer med sikte på å utøve statlig myndighet som definert i lovverket, som domstoler, tribunaler og andre instanser for å høre og avgjøre sivile tvistesaker og straffesaker, skaffe juridisk bistand, notarfunksjoner, megling, rettsforlik, straffepleie og fengselsvesen, inklusive det som gjelder tjenesteyterne
- e5501 Systemer for lov og rett**
Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer rettspleien, som systemer for å gjennomføre og overvåke formelle regler (for eksempel lover, forskrifter, sedvanerett, religiøst lovverk, internasjonale lover og konvensjoner)
- e5502 Strategier for lov og rett**
Lovgivning, forskrifter og standarder, som lover, sedvanerett, religiøst lovverk, internasjonale lover og konvensjoner som styrer utøvelsen av rettspleien
- e5508 Andre tjenester, systemer og strategier for lov og rett**
- e5509 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for lov og rett**

e555**Tjenester, systemer og strategier i foreninger og organisasjoner**

Tjenester, systemer og strategier vedrørende grupper av mennesker som har slått seg sammen for å dyrke felles, ikke-kommersielle interesser, ofte med en tilhørende medlemsstruktur

- e5550 Tjenester i foreninger og organisasjoner**
Tjenester og programmer utøvet av personer som har slått seg sammen for å dyrke felles, ikke-kommersielle interesser, hvor tjenestene kan være knyttet til medlemskap, som i foreninger og organisasjoner med

tjenester for rekreasjon og fritidssysler, idrett, kultur, religion og gjensidige bistandstjenester

e5551 Systemer for foreninger og organisasjoner

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer forholdet mellom og aktivitetene til personer som kommer sammen med felles, ikke-kommersielle interesser, og opprettelse og drift av foreninger og organisasjoner, som foreninger og organisasjoner for rekreasjon og fritidssysler, idrett, kultur, religion og gjensidig bistand, uten profittformål

e5552 Strategier for foreninger og organisasjoner

Lovverk, regler og standarder som styrer forholdet mellom og aktivitetene til personer som kommer sammen med felles ikke-kommersielle interesser, som strategier som styrer opprettelse og drift av foreninger og organisasjoner, som foreninger og organisasjoner for rekreasjon og fritidssysler, idrett, kultur, religion og gjensidig bistand, uten profittformål

e5558 Andre tjenester, systemer og strategier i foreninger og organisasjoner

e5559 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier i foreninger og organisasjoner

e560

Tjenester, systemer og strategier for media

Tjenester, systemer og strategier for massekommunikasjon gjennom radio, fjernsyn, aviser og Internett

e5600 Mediatjenester

Tjenester og programmer med sikte på å levere massekommunikasjon, som radio, TV, tekstgjengivelse av talemedia, pressebyråer, aviser, blindeskrifttjenester og databasert massekommunikasjon (www, Internett), inklusive det som gjelder tjenesteyterne

Eksklusive: Kommunikasjonstjenester (e5350)

e5601 Mediasystemer

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer produksjon av nyheter og informasjon til allmennheten, som standarder som styrer innhold, distribusjon, utbreding, tilgang til og metoder for kommunikasjon via radio, TV, pressebyråer, aviser og databasert massekommunikasjon (www, Internett)

Inklusive: Valgmulighet for teksting på TV, blindeskriftutgaver av aviser og andre publikasjoner, og teletekstoverføringer av radioprogram

Eksklusive: Systemer for kommunikasjon (e5351)

e5602 Mediastategier

Lovverk, regler og standarder som styrer produksjon av nyheter og informasjon til allmennheten, som standarder som styrer innhold, distribusjon, utbreding, tilgang til og metoder for kommunikasjon via radio, TV, pressebyråer, aviser og databasert massekommunikasjon (www, Internett)

Eksklusive: Strategier for kommunikasjon (e5352)

e5608 Andre tjenester, systemer og strategier for media

e5609 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for media

e565 Tjenester, systemer og strategier for økonomi

Tjenester, systemer og strategier vedrørende det samlede system for produksjon, distribusjon, forbruk og benyttelse av varer og tjenester

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for trygdevesen (e570)

e5650 Økonomitjenester

Tjenester og programmer med sikte på allmenn produksjon, distribusjon, forbruk og anvendelse av varer og tjenester, som i privat kommersiell virksomhet (for eksempel firmaer, konsern, private foretak for profit), i offentlig sektor (for eksempel, offentlig kommersiell virksomhet og stiftelser), finansielle foretak (for eksempel banker og forsikringselskaper), inklusive det som gjelder tjenesteyterne

Eksklusive: Offentlige tekniske tjenester (e5300), tjenester for arbeid og sysselsetting (e5900)

e5651 Økonomisystemer

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer produksjon, forbruk og anvendelse av varer og tjenester, som systemer for å iverksette og overvåke planer for økonomi og næringsliv

Eksklusive: Systemer for offentlige tekniske tjenester (e5301), systemer for arbeid og sysselsetting (e5901)

e5652 Økonomistategier

Lovverk, regler og standarder som styrer produksjon, distribusjon, forbruk og anvendelse av varer og tjenester, som økonomiplaner som vedtas og gjennomføres av myndighetene

Eksklusive: Strategier for offentlige tekniske tjenester (e5301), strategier for arbeid og sysselsetting (e5901)

e5658 Andre tjenester, systemer og strategier for økonomi

e5659 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for økonomi

e570 Tjenester, systemer og strategier for trygdevesen

Tjenester, systemer og strategier med sikte på å gi inntektsstøtte til mennesker som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstand eller funksjonshemming trenger offentlig stønad som finansieres enten ved allmenn skatteinntekt eller bidragsordninger

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for økonomi (e565)

e5700 Trygdetjenester

Tjenester og programmer med sikte på å gi inntektsstøtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger offentlig stønad som finansieres enten ved allmenne skatteinntekter eller innbetalingsordninger, som tjenester som bedømmer behov, leverer eller distribuerer trygdeutbetalinger for

følgende programmer: Sosiale hjelpeprogrammer (for eksempel sosialstønad eller annen behovsbasert stønad, avgiftsbaserte trygdeordninger (for eksempel yrkesskadetrygd, arbeidsledighetstrygd), dessuten uføretrygd og tilsvarende pensjonsordninger (for eksempel sykelønn), inklusive det som gjelder tjenesteyterne

Eksklusive: Helsetjeneste (e5800) og andre tjenester som kun ytes i forhold til spesielle behov på grunn av en helsetilstand eller funksjonshemming

e5701 Systemer for trygdetjenester

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer de programmer og ordninger som gir inntektsstøtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger offentlig stønad, som systemer for iverksetting av regler og forskrifter som fastsetter rettigheter til sosialstønad, arbeidsledighetstrygd, pensjoner og ytelser ved funksjonshemming

e5702 Strategier for trygdetjenester

Lovverk, regler og standarder som styrer de programmer og ordninger som gir inntektsstøtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger offentlig stønad, som lover og forskrifter som fastsetter rettigheter til sosialstønad, arbeidsledighetstrygd, uføretrygd og tilsvarende pensjonsordninger, og ytelser ved funksjonshemming

e5708 Andre tjenester, systemer og strategier for trygdevesen

e5709 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for trygdevesen

e575

Tjenester, systemer og strategier for allmenn sosial omsorg

Tjenester, systemer og strategier med sikte på å skaffe støtte til personer som trenger hjelp på områder som innkjøp, husarbeid, transport, egenomsorg og omsorg for andre, for å fungere best mulig i samfunnet

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for trygdevesen (e570), personer som yter personlig omsorg og hjelp (e340), tjenester, systemer og strategier for helsevesen (e580)

e5750 Allmenne sosiale omsorgstjenester

Tjenester og programmer med sikte på å skaffe støtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger offentlig hjelp på områder som innkjøp, husarbeid, transport, egenomsorg og omsorg for andre, for å fungere best mulig i samfunnet

e5751 Systemer for allmenn sosial omsorg

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer de programmer og ordninger som skaffer offentlig støtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger slik støtte, inklusive systemer for iverksetting av regler og forskrifter som fastsetter rettigheter til sosiale hjelpetjenester og utførelsen av tjenestene

- e5752 Strategier for allmenn sosial omsorg**
Lovverk, regler og standarder som styrer de programmer og ordninger som skaffer offentlig støtte til personer som på grunn av alder, fattigdom, arbeidsløshet, helsetilstander eller funksjonshemming trenger slik støtte, inklusive lover og forskrifter som fastsetter rettigheter til sosial støtte
- e5758 Andre tjenester, systemer og strategier for allmenn sosial omsorg**
- e5759 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for allmenn sosial omsorg**

e580 Tjenester, systemer og strategier for helsevesen

Tjenester, systemer og strategier for å forebygge og behandle helseproblemer, gi medisinsk rehabilitering og fremme sunne levevaner

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for allmenn sosial omsorg (e575)

- e5800 Helsetjeneste**
Tjenester og programmer i lokalsamfunn, kommuner, regioner, delstater og nasjonalstater, med sikte på å yte tiltak overfor enkeltpersoners fysiske, mentale og sosiale velvære, som helsefremmende og sykdomsforebyggende tiltak, primærhelsetjeneste, øyeblikkelig hjelp, rehabilitering og langtids pleie og omsorg, tjenester som finansieres offentlig eller privat, ytes på kort eller lang sikt, periodevis eller som engangsyttelse, i regi av forskjellige tjenesteytere, som lokalsamfunn, hjemmebaserte tjenester, i skole og arbeidsliv, allmenne og spesialiserte sykehus og klinikker, og pleie- og omsorgstjenester med eller uten botilbud, inklusive det som gjelder for tjenesteyterne
- e5801 Systemer for helsetjeneste**
Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer den rekke av tjenester som ytes for enkeltpersoners fysiske, mentale og sosiale velvære i regi av forskjellige tjenesteytere, som lokalsamfunn, hjemmebaserte tjenester, i skole og arbeidsliv, allmenne og spesialiserte sykehus og klinikker, og pleie- og omsorgstjenester med eller uten botilbud, som systemer for å iverksette forskrifter og standarder som fastsetter rettigheter til tjenester, hjelpemidler og tilpasset teknologi og andre tilpassede produkter, og helselovgiving som bestemmer særtrekk i et helsesystem, som allmenn tilgjengelighet og utbredelse, overførbarhet, offentlig finansiering og behovsdekking
- e5802 Strategier for helsetjeneste**
Lovverk, regler og standarder som styrer den rekke av tjenester som ytes for enkeltpersoners fysiske, mentale og sosiale velvære i regi av forskjellige tjenesteytere, som lokalsamfunn, hjemmebaserte tjenester, i skole og arbeidsliv, allmenne og spesialiserte sykehus og klinikker, og pleie- og omsorgstjenester med eller uten botilbud, planpolitikk og standarder for tildeling av tjenester, hjelpemidler og tilpasset utstyr, og helselovgiving som bestemmer særtrekk i et helsesystem, som allmenn tilgjengelighet og utbredelse, overførbarhet, offentlig finansiering og behovsdekking
- e5808 Andre tjenester, systemer og strategier for helsevesen**

e5809 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for helsevesen**e585****Tjenester, systemer og strategier for utdanning og opplæring**

Tjenester, systemer og strategier for tilegnelse, vedlikehold og forbedring av kunnskap, ekspertise og yrkesmessige eller kunstneriske ferdigheter, Se UNESCO's International Standard Classification of Education (ISCED), November 1997, vedrørende detaljer om nivåer i utdanningsprogrammer. Norsk standard overensstemmende med ISCED 1997 er "Norsk standard for utdanningsgruppering" (NUS2000)

e5850 Tjenester for utdanning og opplæring

Tjenester og programmer med hensyn til utdanning, tilegnelse, vedlikehold og forbedring av kunnskap, ekspertise og yrkesmessige eller kunstneriske ferdigheter, som de som tilbys på de ulike nivåer i utdanningssystemet (for eksempel førskole, grunnskole, videregående skole, universitet og høyskoler, yrkesutdanning, programmer for øvelse og teknikker, lærlingeordninger og etterutdanning), inklusive det som gjelder tjenesteyterne

e5851 Systemer for utdanning og opplæring

Administrative kontroll- og overvåkingsmekanismer som styrer tilbudet av utdanningsprogrammer, som systemer for iverksettning av planpolitikk og standarder som fastsetter rettigheter til offentlig eller privat utdanning og spesielle programmer for særutdanning, lokale, regionale eller nasjonale utdanningsstyrer eller andre myndigheter som bestemmer særtrekk i utdanningssystemet, inklusive pensum, klassestørrelse, antall skoler i et område, skolepenger og subsidier, skolemåltider og skolefritidsordninger

e5852 Strategier for utdanning og opplæring

Lovverk, regler og standarder som styrer tilbudet av utdanningsprogrammer, som planpolitikk og standarder som bestemmer rettigheter til offentlig og privat utdanning og spesielle programmer for særutdanning, og avgjør oppbyggingen av lokale, regionale eller nasjonale utdanningsstyrer eller andre myndigheter som bestemmer særtrekk i utdanningssystemet, inklusive pensum, klassestørrelse, antall skoler i et område, skolepenger og subsidier, skolemåltider og skolefritidsordninger

e5858 Andre tjenester, systemer og strategier for utdanning og opplæring**e5859 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for utdanning og opplæring****e590****Tjenester, systemer og strategier for arbeid og sysselsetting**

Tjenester, systemer og strategier for arbeidsformidling til personer som er arbeidsløse eller ønsker å skifte arbeid, eller for å støtte personer som er i arbeid og søker forfremmelse

Eksklusive: Tjenester, systemer og strategier for økonomi (e565)

e5900 Tjenester for arbeid og sysselsetting

Tjenester og programmer levert av lokale, regionale eller nasjonale myndigheter eller private organisasjoner for å finne passende arbeid

for personer som er arbeidsledige eller søker annet arbeid, eller for å støtte personer som er i arbeid, som tjenester for arbeidsformidling, yrkesforberedelse og attføring, arbeidsplassering, omplassering, arbeidsutleie, yrkesmessig oppfølging, tjenester for helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen (for eksempel tjenester for ergonomi, menneskelige ressurser og personaladministrasjon, for relasjoner til fagforeninger og yrkesorganisasjoner), inklusive det som gjelder tjenesteyterne

e5901 Systemer for arbeid og sysselsetting

Administrative kontroll- og overvåkingmekanismer som styrer fordelingen av stillinger og andre former for lønnet sysselsetting i samfunnsøkonomien, som systemer for å iverksette planpolitikk og standarder for næringsutvikling, arbeidssikkerhet, vernet og konkurranseutsatt sysselsetting, arbeidsbestemmelser og arbeidslovgiving, og fagforeninger

e5902 Strategier for arbeid og sysselsetting

Lovverk, regler og standarder som styrer fordelingen av stillinger og andre former for lønnet sysselsetting i samfunnsøkonomien, som systemer for å iverksette planpolitikk og standarder for næringsutvikling, arbeidssikkerhet, vernet og konkurranseutsatt sysselsetting, arbeidsbestemmelser og arbeidslovgiving, og fagforeninger

e5908 Andre tjenester, systemer og strategier for arbeid og sysselsetting

e5909 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier for arbeid og sysselsetting

e595

Politiske tjenester, systemer og strategier

Tjenester, systemer og strategier med tilknytning til stemmegiving, valg og styresett i land, regioner og kommuner, så vel som i internasjonale organisasjoner

e5950 Politiske tjenester

Tjenester og strukturer, som styresett lokalt, regionalt og nasjonalt, internasjonale organisasjoner og de personer som blir valgt eller nominert til verv i disse strukturene, som FN, EU, regjeringer, regionale myndigheter, landsbyråd og tradisjonelt lederskap

e5951 Politiske systemer

Strukturer og beslektede virksomheter som organiserer politisk og økonomisk makt i et samfunn, som de utøvende og lovgivende greiner av et styresett, og forfatningsmessige og andre juridiske kilder som deres myndighet er avledet fra, som politisk organisatorisk ideologi, grunnlov, utøvende og lovgivende statsorganer, militærvesenet

e5952 Politiske strategier

Lover og politiske vedtak som formuleres og settes i kraft ved politiske systemer, som fremgangsmåter ved valgkamp, registrering av politiske partier og stemmegiving, strategi for utarbeidelse av lover og forskrifter, og medlemskap i internasjonale politiske organisasjoner, som omfatter inngåelse av traktater, grunnlovsmessige og andre underlag for lovgiving og forskriftsarbeid

e5958 Andre politiske tjenester, systemer og strategier

e5959 Uspesifiserte politiske tjenester, systemer og strategier

e598 Andre tjenester, systemer og strategier

e599 Uspesifiserte tjenester, systemer og strategier

ICF

Vedlegg 1-10

Vedlegg 1

Klassifikasjons- og terminologispørsmål

ICF er som klassifikasjon ordnet hierarkisk i et system som følger disse klassifikasjonsprinsippene:

- Emneområdene *Kroppsfunksjoner*, *Kroppsstrukturer*, *Aktiviteter og deltagelse*, og *Miljøfaktorer* klassifiseres hver for seg. Det er altså slik at et begrep som er tillagt ett emneområde ikke gjentas under et annet.
- Innenfor hvert emneområde, er kategoriene ordnet svarende til et generisk begrepssystem i en "stamme-gren-kvist-løv"-systematikk, slik at en kategori på underordnet nivå arver alle egenskaper til den overordnede kategori som den tilhører.
- Kategoriene på samme hierarkiske nivå er gjensidig eksklusive, det vil si at ingen kategorier på samme nivå har de samme egenskaper. Dette må ikke forveksles med bruk av mer enn én kategori for å registrere en persons funksjon. Slik multippel registrering er ikke bare tillatt, den anbefales når det er behov for den.

1. Termer for kategoriene i ICF

Termer er det språklige uttrykk for definerte begreper²⁰ i et begrepsbasert system, og kan utgjøre *ord* eller *fraser*. De fleste termer som skaper misforståelser brukes med allmennspråklig betydning i dagligtale og skrift. For eksempel har 1980-versjonens (daværende ICIDH) termer funksjonshemming, uførhet og handicap,²¹ vært brukt om hverandre, selv om klassifikasjonen hadde spesifikke definisjoner av dem. Under revisjonsprosessen ble termen *handicap* sløyfet, og *funksjonshemming*²² ble innført som paraplyterm for alle tre perspektiver – i forhold til kropp, individ og samfunn. Men klarhet og presisjon er nødvendig når de ulike begrepene skal defineres, slik at det kan brukes høvelige termer for å uttrykke dem. Dette er spesielt viktig fordi klassifikasjonen ICF som skriftstykke skal oversettes til mange språk. Foruten en felles forståelse av begrepene, er det også essensielt at det oppnås enighet om termer som på beste måte gjenspeiler meningsinnholdet i hvert enkelt språk. Det kan være mange alternativer, og valgene bør bygge på nøyaktighet, akseptabilitet og alminnelig nytteverdi. Håpet er at nytten av ICF skal bygge på språklig klarhet.

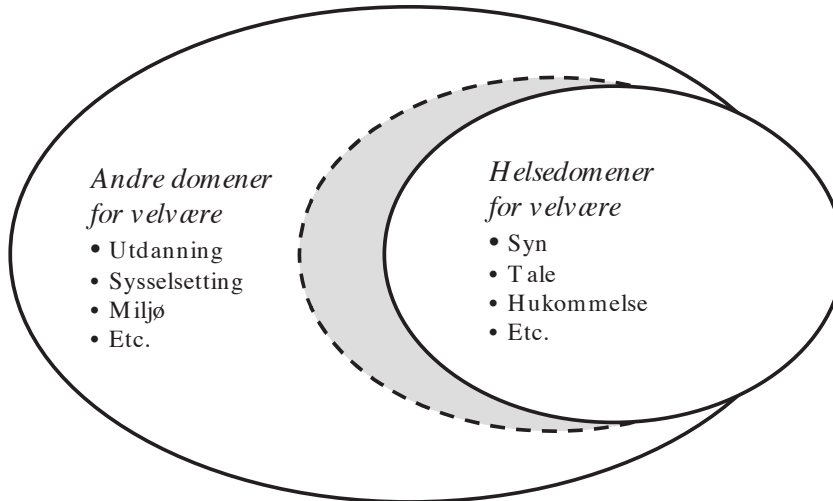
Med dette siktemål for øye, hitsettes nedenfor merknader om noen av de termene som brukes i ICF.

Velvære er et allmennord som omfatter hele menneskelivets virkelighet og alle dets områder, inklusive fysiske, mentale og sosiale aspekter, som til sammen utgjør det man kan kalle "et godt liv". Helsedomenene er et utvalg av domener som utgjør hele menneskelivets virkelighet. Dette forholdet mellom begreper vises i følgende diagram, som fremstiller *velvære* grafisk:

²⁰ Se fotnote om begrepet *begrep* under avsnittsoverskriften til Innledningkapittelets avsnitt 3.

²¹ *Impairments, disabilities and handicaps*. Førstnevnte relaterer seg til *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer*, *disabilities* (uførhet) til ICF-begrepet *aktiviteter* og sistnevnte *handicap* til *deltagelse*.

²² Engelsk: *Disability*.

Fig. 1 Begrepet *velvære*

Helseforhold og helseomener: Med helseforhold forstås funksjonsnivået innenfor et gitt domene i ICF. Helseomener angir livsområder som fortolkes som innenfor begrepsområdet "helse", således slike som i forhold til helsetjenesten kan oppfattes som dens primære ansvarsområde. ICF fastsetter ikke noen fast grense mellom helseomener og helserelaterte domener. Det kan finnes en gråsoner avhengig av ulike begrepsdannelser i forhold til helseomener og helserelaterte elementer som etter hvordan de forstås kan tilordnes ICFs domener.

Helserelaterte forhold og helseomener: Med helserelaterte forhold forstås de funksjonsområder som har en sterk tilknytning til en helsetilstand, men som likevel ikke behøver å bli oppfattet som å tilhøre helsetjenestens primære ansvarsområde. De kan tilhøre andre samfunnssystemer som bidrar til menneskers allmenne velvære. I ICF er det bare domener for velvære som har tilknytning til helse som er dekket.

Helsetilstand er en paraplyterm for sykdom (akutt eller kronisk), lidelse, eller skadetilstand. En helsetilstand kan også omfatte andre omstendigheter som graviditet, aldring, stress, medfødt misdannelse eller arvelig sykdomsanlegg. Helsetilstander kodes ved hjelp av ICD-10.

Funksjon er en paraplyterm for kroppsfunksjoner, kroppsstrukturer, aktiviteter og deltagelse. Termen angir de positive aspekter av vekselvirkningen mellom en person (med en helsetilstand) og personens kontekstuelle faktorer (miljøfaktorer og personlige faktorer).

Funksjonshemming er en paraplyterm for funksjons- og strukturavvik, aktivitetsbegrensninger og deltagelsesinnskrenkninger. Termen angir de negative aspektene av vekselvirkningen mellom en person (med en helsetilstand) og personens kontekstuelle faktorer (miljøfaktorer og personlige faktorer).

Kroppsfunksjoner er organsystemenes fysiologiske funksjoner, inklusive mentale funksjoner. "Kroppen" som term gjelder hele menneskeorganismen samlet, og inkluderer således hjernen. Derfor er mentale (eller psykiske) funksjoner underforstått som tilhørende kroppsfunksjonene. Det som er standarden for disse funksjonene betraktes som statistiske normer for mennesker.

Kroppsstrukturer er kroppens strukturelle eller anatomiske deler, som organer, lemmer og deres bestanddeler, inndelt i henhold til organsystemer. Det som er standarden for disse strukturene betraktes som statistiske normer for mennesker.

Avvik er tap eller unormale forhold vedrørende kroppsstrukturer eller kroppsfunksjoner (inklusive mentale funksjoner). Unormale forhold brukes her strengt forstått som signifikant forskjell fra etablerte statistiske normer (det vil si avvik fra et befolkningsgjennomsnitt innenfor målte standarder), og bør bare anvendes i denne betydning.

Aktiviteter er en persons utførelse av oppgaver eller handlinger, og representerer individperspektivet på *funksjon*.

Aktivitetsbegrensninger²³ er vanskeligheter en person kan ha i å utøve aktiviteter. En aktivitetsbegrensning kan variere fra et lett til et alvorlig avvik hva angår på hvilken måte og i hvilken grad personen kan utøve aktiviteten sammenlignet med personer uten tilsvarende helsetilstand.

Deltagelse er en persons engasjement i en livssituasjon. Termen representerer det samfunnsmessige perspektiv på funksjon.

Deltagelsesinnkrenkninger²⁴ er vanskeligheter en person kan oppleve i å engasjere seg i livssituasjoner. At en deltagelsesinnkrenkning foreligger avgjøres ved å sammenligne personens deltagelse med det som forventes av en person uten funksjonshemming i den kultur eller det samfunn det gjelder.

Kontekstuelle faktorer er de faktorer som til sammen utgjør hele personens livssammenheng, i særdeleshet den bakgrunn som helseforhold klassifiseres mot i ICF. Det finnes to emneområder innenfor kontekstuelle faktorer: Miljøfaktorer og personlige faktorer.

Miljøfaktorer utgjør et emneområde innenfor ICF, og gjelder alle sider av en ytre virkelighet som utgjør et menneskes livssammenheng, og som derigjennom har virkning på vedkommendes funksjon. Miljøfaktorer omfatter naturen og dens særtrekk, den menneskeskapte virkelighet, andre mennesker i forskjellige forhold og roller, holdninger og verdier i samfunnet, sosiale systemer og tjenester, og samfunnsmessige strategier, regler og lover.

Personlige faktorer er kontekstuelle faktorer som gjelder personen selv, som alder, kjønn, sosial status, livserfaringer, og så videre, som for nåværende ikke klassifiseres etter ICF, men som brukere kan bygge inn i sine anvendelser av klassifikasjonen.

Fremmede faktorer er miljøfaktorer som ved tilstedeværelse eller fravær kan bedre en persons funksjon, og redusere funksjonshemming. De omfatter aspekter som et fysisk miljø med tilgjengelighet, forekomsten av relevante tekniske hjelpemidler og positive holdninger i samfunnet når det gjelder funksjonshemming, dessuten tjenester, systemer og samfunnsmessige strategier som tar sikte på å øke funksjonshemmede menneskers mulighet til full deltagelse i alle livsområder. Fravær av et forhold kan også være en fremmede faktor, for eksempel fravær av stigmatisering eller fordomsfulle holdninger. Fremmede faktorer kan hindre at en aktivitetsbegrensning fører til deltagelsesinnkrenkning, siden personens virkelige utførelse av en aktivitet forbedres til tross for at personen har begrenset kapasitet.

²³ "Aktivitetsbegrensning" erstatter termen "uførhet" som ble brukt i 1980-versjonen av ICIDH.

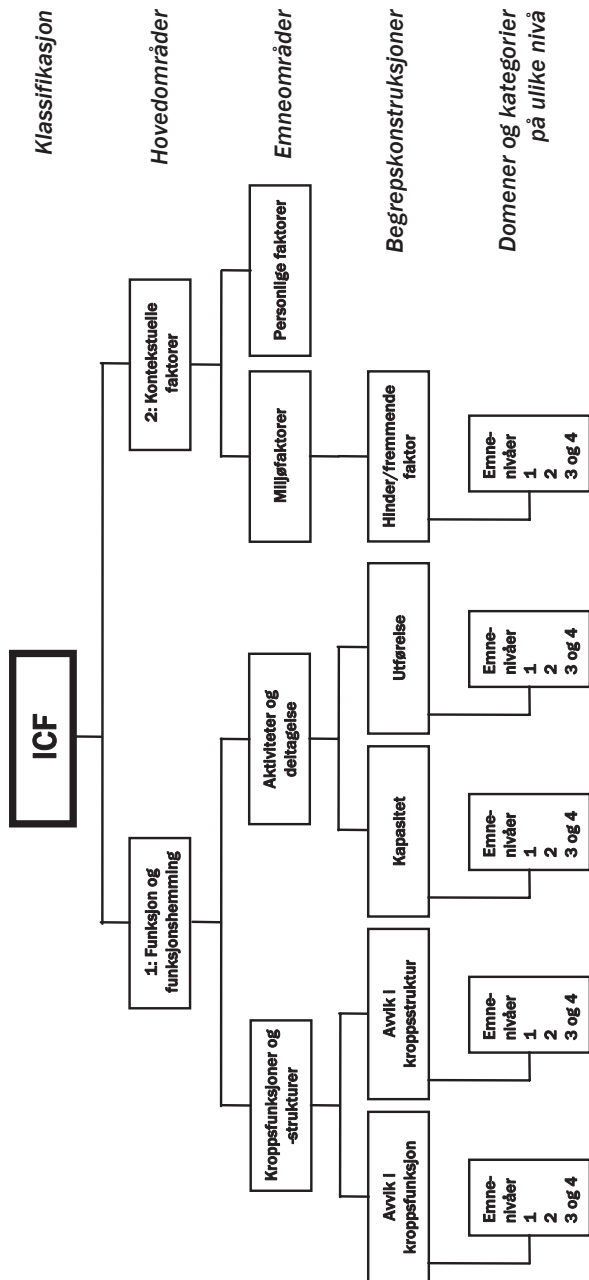
²⁴ "Deltagelsesinnkrenkning" erstatter termen "handicap" som ble brukt i 1980-versjonen av ICIDH.

Hindre er miljøfaktorer som ved tilstedeværelse eller fravær kan begrense en persons funksjon, og føre til funksjonshemming. Hindere omfatter slike aspekter som et utilgjengelig fysisk miljø, mangel på relevante tekniske hjelpemidler, og det samme når det gjelder tjenester, systemer og samfunnsmessige strategier som enten mangler eller er til hinder for at funksjonshemmede mennesker kan engasjere seg i alle livsområder.

Kapasitet er en begrepskonstruksjon som anvendt som modifikator viser det høyeste sannsynlige funksjonsnivå en person kan oppnå innenfor et av domeneene under *aktiviteter og deltagelse* til et gitt tidspunkt. Kapasitet måles på en ensartet måte i et standardisert miljø, og gjenspeiler den miljøjusterte ferdighet personen har. Særtrekkene ved det standardiserte miljøet kan beskrives ved hjelp av delklassifikasjonen *miljøfaktorer*.

Utførelse er en begrepskonstruksjon som anvendt som modifikator beskriver hva en person gjør i sitt aktuelle miljø, og bringer således også inn aspektet personlig engasjement i livssituasjoner. Det aktuelle miljøet kan også beskrives ved hjelp av delklassifikasjonen *miljøfaktorer*.

Fig. 2 Oppbyggingen av ICFs begrepsapparat

2. ICF som begrepsapparat og klassifikasjon

For å forstå ICF som klassifikasjon er det viktig å forstå det underliggende begrepsapparat med tilhørende definisjoner, og hvordan det er representert i kodeverket. Det begrepsmessige grunnlag for kodeverket er illustrert i Fig. 2.

Klassifikasjon er topptermen i systemet, og representerer hele ICFs virkelighet.

Klassifikasjonens hovedområder er det første underordnede nivå i ICFs begrepshierarki, men er ikke representert i kodeverkets struktur.

- Hovedområde 1 dekker funksjon og funksjonshemming
- Hovedområde 2 dekker kontekstuelle faktorer

Emneområdene i begrepsapparatet er det neste nivået under hovedområdene i begrepshierarkiet.

Emneområdene under hovedområde 1 er:

- Kroppsfunksjoner og –strukturer
- Aktiviteter og deltagelse

Emneområdene under hovedområde 2 er:

- Miljøfaktorer
- Personlige faktorer

I kodeverkets struktur er de tre førstnevnte emneområdene representert som de fire delklassifikasjonene *kroppsfunksjoner*, *kroppsstrukturer*, *aktiviteter og deltagelse*, og *miljøfaktorer*. Personlige faktorer, derimot kan ikke klassifiseres i ICF.

Begrepskonstruksjonene i ICF fremkommer ved at kategorikodene tillegges modifikatorkoder. Det er fire begrepskonstruksjoner for hovedområde 1 og en for hovedområde 2.

For hovedområde 1 er begrepskonstruksjonene:

- Avvik i kroppsfunksjon
- Avvik i kroppsstruktur
- Kapasitet
- Utførelse

For hovedområde 2 er begrepskonstruksjonen:

- Hindere og fremmede faktorer i miljøet

Domener er praktiske, meningsfylte sett av sammenhørende fysiologiske funksjoner, anatomiske strukturer, handlinger, oppgaver eller livsområder. Domenene utgjør de forskjellige underliggende nivåer i begrepshierarkiet under hvert emneområde. I kodeverkets struktur finnes for hvert emneområde *kapitler*, *blokker*, og *firetegnskategorier*. Sistnevnte er i varierende grad videre inndelt i *femtegn-* og *seks-tegnskategorier*. Domenene representeres i kodeverket ved at kategorikoder på enten firetegnsnivå etter kortversjonen, eller på laveste nivå i den fulle versjonen, tillegges modifikatorkoder.

Kategoriene er klasser i kodeverkets klassifikasjonsstruktur, og utgjør dets enheter.

Nivåene er den hierarkiske orden i klassifikasjonen hva detaljering av kategoriene angår. Første nivå omfatter alle enheter på andre nivå, og så videre.

3 Definisjoner for kategoriene i ICF

Definisjoner er utsagn som gjør rede for de vesentlige attributtene (det vil si egenskaper og relasjoner) til begrepsinnholdet i en kategori. Definisjonen gir uttrykk for hva slags fenomen eller ting termen for kategorien betyr, operasjonalisert ved hvordan kategorien skiller seg fra andre ting eller fenomener. Under utviklingen av definisjoner for kategoriene i ICF, ble det tatt hensyn til følgende ideelle særtrekk ved operasjonelle definisjoner, herunder inklusjoner og eksklusjoner:

- Definisjoner bør være meningsfylte og logisk sammenhengende
- De må gi en entydig identifikasjon av det begrep som kategorien gjelder
- De må beskrive de vesentlige egenskaper ved begrepet – både hva angår intensjon (begrepets iboende betydning) og ekstensjon (hvilke ting eller fenomener det avgrenses fra)
- De bør være nøyaktige, klare og dekke hele meningsinnholdet til termen
- De bør uttrykkes operasjonelt, for eksempel hva angår alvorlighetsgrad, varighet, relativ betydning og mulig tilknytning til andre begreper
- De får ikke være sirkeldefinisjoner. Det vil si at termen selv eller synonymer for den ikke får forekomme i definisjonen, og definisjonen får ikke inneholde noen annen term som i sin tur er definert i forhold til termen
- Når mulige årsaksforhold eller vekselvirkninger er aktuelle, bør omtale av dem inngå i definisjonen
- De må stemme overens med den nærmeste overordnede kategoris egenskaper. For eksempel skal en kategori på femtegrads nivå ha alle allmenne egenskaper til den firetegradskategori den tilhører
- De må være forenlig med egenskapene til underordnede termer. Det vil si at egenskapene til en firetegradskategori ikke kan være uforenlige med tilhørende femtegradskategoriens egenskaper
- De skal være operasjonelle, ikke billedlige eller metaforiske
- De bør utgjøre empiriske utsagn om fenomener eller ting som kan iakttas, utprøves eller avledes ved logiske slutninger
- De bør så langt mulig uttrykkes nøytralt uten unødvendig negative assosiasjoner
- De bør være kortfattet og hvis mulig ikke inneholde faguttrykk. For visse termer innenfor kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer, må det gjøres unntak fra denne regelen.
- Det bør legges til inklusjonsmerknader med synonymer og eksempler som ivaretar hensynet til forskjeller mellom ulike kulturer og ulike faser av livet
- Det bør legges til eksklusjonsmerknader som varsler brukerne om muligheten for forveksling med nærliggende kategorier

4. Ytterligere merknader om terminologi

Terminologien i enhver klassifikasjon bygger på et fundamentalt skille mellom de fenomener som klassifiseres og klassifikasjonens egen struktur. I alminnelighet er det viktig å skille mellom virkeligheten og de ord vi bruker for å beskrive den. For eksempel ville det være mulig å gi en presis definisjon på *dimensjon* og *domene* i forhold til virkelighetens verden, og definere *emneområde* og *kategori* med henvisning til klassifikasjonen alene.

Samtidig er det en sammenheng (det vil si en samhørende funksjon) mellom disse termene, og det er mulig at et stort antall brukere vil være tilbøyelige til å bruke disse termene om hverandre. For mer høyspesialiserte behov, for eksempel å bygge opp en database eller for vitenskapelig modellering, er det av vesentlig betydning for brukerne å skille elementene av en begrepsmodell og klassifikasjonens struktur fra hverandre med entydig og klart adskilt terminologi. Likevel har oppfatningen vært at presisjonen og renheten i en slik tilnærming ikke er verd den pris man må betale for et abstraksjonsnivå som kunne undergrave ICFs nytteverdi, eller enda verre, begrense klassifikasjonens mulige utvalg av brukere.

Vedlegg 2

Retningslinjer for ICF-koding

ICF er tiltenkt koding av ulike helseforhold og helserelevante forhold.²⁵ Det anbefales varmt at brukerne leser gjennom innledningskapittelet til ICF først, og deretter studerer reglene og retningslinjene for koding. Videre er det sterkt å anbefale at brukere søker opplæring i bruken av klassifikasjonen hos WHO og dens nettverk av samarbeidende kodeverkssentre.

Følgende særtrekk ved klassifikasjonen har betydning for bruken av den:

1. Begrepsapparat og struktur

Hovedområder

ICFs begrepsapparat har to hovedområder.

Hovedområde 1 består av følgende emneområder:

- Kroppsfunksjoner og kroppsstrukturer (de to første delklassifikasjonene i ICF)
- Aktiviteter og deltagelse (tredje delklassifikasjon i ICF)

Hovedområde 2 består av følgende emneområder:

- Miljøfaktorer (fjerde delklassifikasjon i ICF)
- Personlige faktorer (klassifiseres hittil ikke i ICF)

Emneområdene angis ved et bokstavprefiks i hver kode.

- *b* for kroppsfunksjoner
- *s* for kroppsstrukturer
- *d* for aktiviteter og deltagelse
- *e* for miljøfaktorer

Bokstaven *d* angir altså domeneene under emneområdet *aktiviteter og deltagelse*. Brukeren kan velge å erstatte *d* med *a* for å angi at koden gjelder aktiviteter og *p* for deltagelse. Bokstavene *b*, *s*, *d* og *e* følges av en tallkode som begynner med kapitellnummeret (ett siffer), deretter to sifre for andre nivå under kapitellnivået (to sifre) og inntil to ytterligere sifre for tredje og fjerde nivå.²⁶ Mellom kapitellnivået og andre nivå kommer *blokknivået*, som ikke er representert i kodenstrukturen. Det angis bare ved første og siste kode i kodesekvensen. For eksempel finnes disse kategoriene i *kroppsfunksjoner*:

²⁵ Helsetilstander som sådan skal ikke kodes. Det kan man gjøre med Den internasjonale statistiske klassifikasjonen av sykdommer og beslektede helseproblemer, tiende revisjon (ICD-10), som er en klassifikasjon utarbeidet for å tillate systematisk registrering, analyse, fortolkning og sammenligning av mortalitets- og morbiditetsdata vedrørende diagnoser for sykdommer og andre helseproblemer. Brukere av ICF anbefales å bruke denne klassifikasjonen parallelt med ICD-10 (se side 3 i innledningen vedrørende overlapping mellom de to klassifikasjonene).

²⁶ Bare emneområdene *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer* har koder på fjerde nivå.

b2	Sansefunksjoner og smerte	(totegnkode)
(b210-b229)	Syn og tilhørende funksjoner	(ingen kode)
b210	Synsfunksjoner	(firetegnkode)
b2102	Synskvalitet	(femtegnkode)
b21022	Visuell kontrastfølsomhet	(seks-tegnkode)

Avhengig av brukerens behov, kan et hvilket som helst antall koder brukes på ethvert nivå. Mer enn én kode på samme nivå kan være nødvendig for å beskrive en persons situasjon. De kan være uavhengige av hverandre, eller beslektet.

Etter ICF kan en persons helseforhold tildeles et utvalg av koder fra domeneene i klassifikasjonens emneområder. Det maksimale antall koder tilgjengelig for hver registrering er 34 på kapittelnivå (8 for kroppsfunksjoner, 8 for kroppsstrukturer, 9 for utførelse og 9 for kapasitet). På firetegnnivå (kortversjonen) blir antallet 362 og på det mest detaljerte nivå, som utgjør den fulle versjonen, er opp til 1424 koder tilgjengelige. I det virkelige liv, kan et sett på fra 3 til 18 koder være tilstrekkelig til å beskrive et tilfelle etter kortversjonen. Den fulle versjonen er i alminnelighet tiltenkt spesialistvirksomhet (som rehabilitering, geriatri), mens kortversjonen kan brukes til befolkningsundersøkelser og enklere resultatbedømmelser.

Domenene bør kodes som anvendt på et gitt tidspunkt (altså som et øyeblikksbilde av et kontaktilfelle), som den normale situasjonen. Men brukt over tid, kan flere registreringer gi mulighet for å beskrive et forløp. Brukere må da velge fremgangsmåte og beskrive tidsperspektivet for registreringene.

Kapitler

Hver delklassifisering er inndelt i kapitler og kategorioverskrifter, etterfulgt av kategoriene for enkeltemner. For eksempel tar kapittel 1 i *kroppsfunksjoner* for seg alle mentale funksjoner.

Blokker

De fleste kapitlene er underinndelt i kategori**blokker**. For eksempel er det i kapittel 3 av *aktiviteter og deltagelse* tre blokker: *Kommunikasjon – forstå (d310-d329)*, *Kommunikasjon – ytre seg (d330-d349)* og *Samtale og bruk av kommunikasjonsteknikk (d350-d369)*. Blokkene skal gjøre det lettere for brukeren å finne frem i klassifikasjonen, men er ikke tenkt som et hierarkisk nivå for registrering av koder.

Kategorier

Innenfor hvert kapittel finnes det kategorier på tre- til seks-tegn nivå. Hver kategori har en definerende beskrivelse og inklusjons- og eksklusjonsmerknader for å hjelpe til i valget av riktig kode.

Definisjoner

ICF gir operasjonelle definerende beskrivelser av helsedomenenes og de helserelaterte domeners kategorier, til forskjell fra sjargongmessige eller legmannsbeskrivelser. Definisjonene beskriver de vesentlige egenskaper ved kategoriene og deres relasjon til andre kategorier. De inneholder informasjon om hva som hører med og hva som ikke hører med i kategorien. Definisjonene inneholder også vanlig brukte holdepunkter for bedømmelse, til bruk i spørreundersøkelser og registrerings skjemaer, eller alternativt for resultater av bedømmelsesinstrumenter kodet etter ICF. For eksempel er synsstyrkefunksjoner inndelt i synsstyrke med ett eller begge øyne, og på nært og fjernt

hold, og graden av avvik i synsstyrke kan kodes som intet, lett, middels, alvorlig eller totalt.

Inklusjonsmerknader

Inklusjonsmerknader er oppført etter den definerende beskrivelsen for mange kategoriers vedkommende. De er ment som eksempler på det som kategorien inneholder, men ikke som uttømmende lister. For firetegnskategoriens vedkommende, vil inklusjonsmerknadene gjelde for alle underliggende kategorier.

Eksklusjonsmerknader

Eksklusjonsmerknader er tilføyet for kategorier som kan forveksles med andre. For eksempel kunne man tenke seg at kategorien *Stelle sine kroppsdel* også ville omfatte å gå på toalettet. For å unngå slik misforståelse, er det til kategorien d520 en eksklusjonsmerknad med krysshenvielse til d530 *Gå på toalettet*.

Andre-kategorier

Som det nest siste i hvert sett av kategorier på samme nivå, og på slutten av hvert kapittel er det lagt til en kategori *Andre...*, som tillater koding av tilhørende begreper som ikke er spesifisert i noen av de øvrige kategoriene. Disse kodene har siste siffer 8. Når slike koder anvendes, bør brukeren registrere hva de gjelder i en tilleggsliste.

Uspesifisert-kategorier

Den siste kategorien i hvert sett av kategorier på samme nivå, og på slutten av hvert kapittel, er en kategori *Uspesifisert...*, som tillater koding når det mangler informasjon som tillater valg av en av de spesifiserte kategoriene. Disse kodene har samme meningsinnhold som den nærmeste overliggende kategori, uten spesifiserende detaljer. For blokkens vedkommende, er *andre* og *uspesifiserte* slått sammen til én enkelt kategori, men alltid identifisert med siste siffer 9 i koden.

Modifikatorer

Koding etter ICF krever at det til kategorikoden legges en eller flere modifikatorkoder, som angir for eksempel graden av avvik for det kategorien gjelder. Modifikatorkodene tilføyes med et siffer for hver modifikator etter kategorikoden, med et punktum som skilletegn mot kategorikoden. Ingen kode bør brukes uten minst én modifikator. Uten modifikatorer er informasjonsinnholdet i kodene mangelfullt. Som utgangspunkt vil WHO fortolke kategorikoder uten modifikatorer som at det ikke er registrert noe problem vedrørende kategorien, altså svarende til modifikatorkoder som for eksempel .00.

Første modifikator for *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer*, og modifikatorene *utførelse* og *kapasitet* for *aktiviteter* og *deltagelse*, beskriver alle graden av problem innenfor angjeldende kategori.

Alle emneområdene bruker gradering etter samme generiske skala. Å ha et problem kan bety et avvik i funksjon eller struktur, en aktivitetsbegrensning eller deltagelsesinnskrenkning, eller et hinder, avhengig av emneområdet. I listen over modifikatorer foran hver av de fire delklassifikasjonen er ordet "problem" erstattet med termer som passer til emneområdet.

.0	INTET problem	(intet, fraværende, ubetydelig...)	0-4%
.1	LITE problem	(lett, lavgradig...)	5-24%
.2	MIDDELS problem	(middels uttalt ...)	25-49%

.3	STORT problem	(omfattende, ekstremt, subtotalt ...)	50-95%
.4	TOTALT problem	(fullstendig ...)	96-100%
.8	Uspesifisert		
.9	Ikke anvendbar		

Til bruk i de tilfelle hvor kalibrerte bedømmelsesinstrumenter eller andre standarder er tilgjengelige for å måle et avvik, en kapasitetsbegrensning, et utførelsesproblem eller et hinder, dekker modifikatorkodene vide persentiler av målte resultater. For eksempel dekker skalaen en feilmargin på 5% ved *intet problem* (0-4%) eller *totalt problem* (96-100%). Middels problem går opp til halve skalaen for totalt problem. I den grad det er mulig, må persentilene for de enkelte domener kalibreres mot relevante populasjonsstandarder. For at denne graderingen skal kunne brukes ensartet, må bedømmelsesprosedyrer utvikles ved forskning.

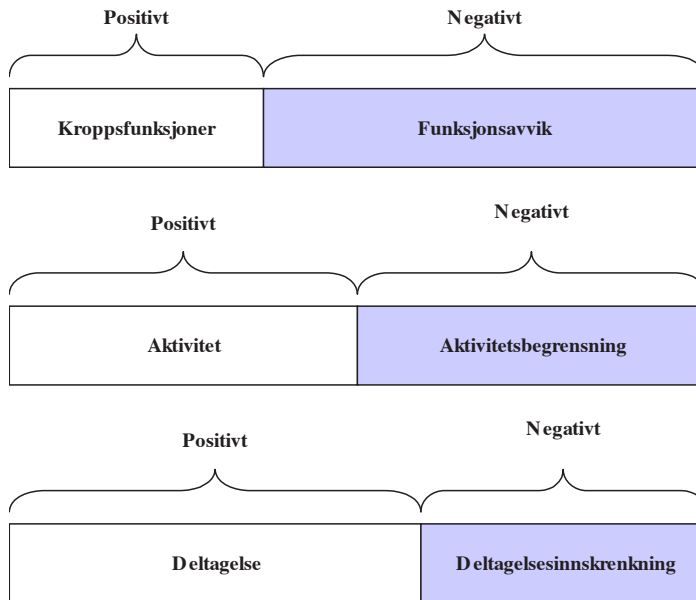
For *miljøfaktorer* kan den første modifikatoren brukes til å angi ikke bare negative faktorer, hindere, men også positive faktorer – fremmende faktorer. I begge tilfelle brukes samme numeriske skala 0-4, men for å angi fremmende faktorer erstattes skillepunktum med skilletegnet *pluss*, for eksempel e110+2. Miljøfaktorer kan kodes (a) i forhold til én enkelt kode fra de tre første delklassifikasjonene, eller (b) uten henvisning til noen bestemt registrert kode (se avsnitt 3 nedenfor). Førstnevnte valgmulighet er å foretrekke, siden den identifiserer virkningen av den aktuelle miljøfaktor klarere.

Tilleggsmodifikatorer

For ulike brukere kan det være nyttig og på sin plass å legge til ytterligere informasjon ved koding av et tilfelle. Det finnes en rekke tilleggsmodifikatorer som kan være til nytte, som vil bli omtalt senere.

Koding av positive aspekter

Etter ønske kan brukerne også utvikle kodeskalaer som tillater registrering av positive aspekter ved funksjon

2. Allmenne koderegler

Følgende regler er vesentlige for gjenvinning av informasjon registrert ved forskjellige anvendelser av klassifikasjonen.

Finn et utvalg av koder for å skape en personlig profil

ICF klassifiserer helseforhold og helserelaterte forhold og krever derfor at det tildeles en serie koder som best beskriver personens funksjonsprofil. ICF er ikke en "begivenhetsklassifikasjon" som ICD-10, hvor en bestemt helsetilstand lar seg klassifisere med en enkelt kode. Fordi en persons funksjon kan påvirkes på det kroppslige, individuelle og samfunnsmessige plan, bør en bruker alltid ta i betraktning alle emneområdene i klassifikasjonen: *Kroppsfunksjoner, kroppsstrukturer, aktiviteter og deltagelse og miljøfaktorer*. Selv om det ikke er praktisk tenkbart at alle kategorier skal brukes for ethvert kontaktilfelle, vil brukerne avhengig av tilfellets art velge ut de mest fremtredende kodene til å beskrive en gitt helsesituasjon.

Bruk koder for relevant informasjon

Kodet informasjon eksisterer alltid i sammenheng med en helsetilstand. Selv om det ikke er nødvendig å spore sammenhengene mellom helsetilstanden og de aspekter av funksjon og funksjonshemming som kodes, er ICF en helseklassifikasjon, og forutsetter således tilstedeværelsen av en eller annen slags helsetilstand. Derfor er informasjon om hva en person velger eller ikke velger å gjøre ikke et spørsmål tilknyttet et funksjonsproblem på bakgrunn av en helsetilstand, og skal ikke kodes. For eksempel, hvis personen velger å ikke utvikle nye relasjoner til sine naboer av grunner som ikke har med helsen å gjøre, er det ikke på sin plass å bruke kategorien d7200, som omfatter handlinger for å danne relasjoner. Omvendt, hvis beslutningen har sammenheng med en helsetilstand (for eksempel en depresjon), bør koden brukes.

Informasjon som gjenspeiler en persons subjektive opplevelse av engasjement eller tilfredshet med sitt funksjonsnivå, kodes for tiden ikke etter ICF. Videre forskning kan komme til å fremskaffe nye modifikatorer som tillater koding av denne typen informasjon. Bare de aspekter av en persons funksjon som gjelder en forhåndsdefinert tidsramme bør kodes. Funksjonskoder som gjelder et tidligere kontaktilfelle og ikke har med det nåværende å gjøre, bør ikke registreres.

Bruk koder for eksplisitt informasjon

Når koder velges, bør brukeren ikke trekke slutninger om sammenhenger mellom et avvik i kroppsfunksjon eller –struktur og en aktivitetsbegrensning eller deltagelsesinnskrenkning. Hvis en person har en aktivitetsbegrensning i forhold til å bevege seg omkring, er det ikke berettiget å gå ut fra at vedkommende også har et avvik i bevegelsesfunksjoner. På lignende måte er det faktum at en person har begrenset kapasitet til å bevege seg omkring ikke grunnlag for å anta at vedkommende også har redusert utførelse av det å bevege seg omkring. Brukeren må holde seg til den eksplisitte informasjon som finnes om *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer*, og om kapasitet og utførelse hver for seg. (Men i noen tilfelle, når det gjelder funksjoner som ikke kan observeres direkte, for eksempel mentale funksjoner, kan det være nødvendig å trekke slutninger fra andre observasjoner.)

Bruk koder for spesifikk informasjon

Helseforhold og helserelaterte forhold bør registreres så spesifikt som mulig, ved å velge den mest passende ICF-kategorien. For eksempel er den mest spesifikke koden for en person med nattblindhet b21020 *Lysfølsomhet*. Men hvis dette detaljeringsnivå av en eller

annen grunn ikke kan anvendes, kan den angjeldende overordnede koden i hierarkiet brukes istedenfor (i dette tilfelle b2102 *Synskvalitet*, eller b210 *Synsfunksjoner* eller b2 *Sansefunksjoner og smerte*).

For å identifisere den korrekte kode raskt og lett, anbefales det sterkt å bruke ICF-søkeverktøyet,²⁷ som har en søkemotor med elektronisk indeks for den fulle versjonen av klassifikasjonen. Alternativt, kan den alfabetiske indeksen brukes.²⁸

3. Kodekonvensjoner for emneområdet *miljøfaktorer*

For å kode miljøfaktorer finnes det tre kodekonvensjoner å velge mellom.

Konvensjon 1

Miljøfaktorer kodes for seg, uten noen tilknytning til *kroppsfunksjoner*, *kroppsstrukturer* eller *aktiviteter og deltagelse*.

Kroppsfunksjoner	_____
Kroppsstrukturer	_____
Aktiviteter og deltagelse	_____
Miljø	_____

Konvensjon 2

Miljøfaktorer kodes med tilknytning til hvert av de øvrige emneområdene.

Kroppsfunksjoner	E-kode	_____
Kroppsstrukturer	E-kode	_____
Aktiviteter og deltagelse	E-kode	_____
Miljø	E-kode	_____

Konvensjon 3

Miljøfaktorer knyttes til modifikatorene kapasitet og utførelse for hver kategori i *aktiviteter og deltagelse*.

Utførelsesmodifikator	E-kode	_____
Kapasitetsmodifikator	E-kode	_____

4. Spesifikke koderegler for de enkelte emneområder

4.1 Koding av *kroppsfunksjoner*

Definisjoner

Kroppsfunksjoner er organsystemenes fysiologiske funksjoner (inklusive mentale funksjoner). *Avvik* er problemer ved kroppsfunksjoner og -strukturer, som ved feil eller tap av betydning.

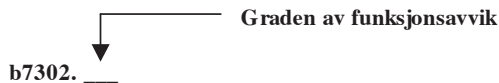
²⁷ Søkeverktøyet på forskjellige språk kan lastes ned fra ICF's Internettadresse <http://www.who.int/classification/icf>

²⁸ Ikke utviklet for første utgave i Norge, men et søkeverktøy vil bli levert.

Bruk av modifikator for kroppsfunksjoner

Kroppsfunksjoner kodes med én modifikator som graderer omfang eller størrelsesorden av avviket. Tilstedeværelsen av et funksjonsavvik kan bestemmes som tap eller mangel, nedsettelse, økning eller forhøyelse, eller feil.

Funksjonsavviket hos en person med halvsidig lammelse kan beskrives med koden b7302 *Muskelstyrke i én side av kroppen*:

Når et funksjonsavvik finnes, kan det graderes etter alvorlighet med bruk av denne generiske modifikatoren.

For eksempel:

b7302.1	LITE avvik i muskelkraft i én side av kroppen	5-24%
b7302.2	MIDDELS avvik i muskelkraft i én side av kroppen	25-49%
b7302.3	STORT avvik i muskelkraft i én side av kroppen	50-95%
b7302.4	TOTALT avvik i muskelkraft i én side av kroppen	96-100%

Fravær av funksjonsavvik (i henhold til et forhåndsdefinert terskelnivå) vises med sifferet 0 som generisk modifikator. For eksempel:

b7302.0 INTET avvik i muskelkraft i én side av kroppen

Hvis det ikke er tilstrekkelig informasjon til å gradere funksjonsavviket, brukes sifferet 8. Hvis det for eksempel kodes på grunnlag av en pasientjournal hvor det opplyses at pasienten har en ensidig kraftnedsettelse uten mer detaljert informasjon, kan følgende kode brukes:

b7302.8 Uspesifisert avvik i muskelkraft i én side av kroppen

Det kan forekomme situasjoner hvor man anvender et sett av koder, men hvor en kode ikke er anvendbar for alle som bedømmes. For eksempel er kategorien b650 *Menstruasjonsfunksjoner* ikke anvendbar hos barn og eldre kvinner som ennå ikke har fått menstruasjon, eller ikke lengre har den. Slike tilfelle kan markeres ved at sifferet 9 brukes som modifikatorkode:

b650.9 Menstruasjonsfunksjoner, uaktuelt

Kroppsfunksjonenes samhörighet med kroppsstrukturer

Delklassifikasjonene *kroppsfunksjoner* og *kroppsstrukturer* er utformet for å brukes parallelt. Når en kode for kroppsfunksjon anvendes, bør brukeren undersøke om en tilsvarende kode for kroppsstruktur er anvendbar. For eksempel omfatter *kroppsfunksjoner* grunnleggende sansefunksjoner, som i blokken b210-b229 *Syn og tilhørende funksjoner*. De samsvarende kodene for kroppsstruktur finnes mellom s210 og s230, og utgjør øyet og tilhørende strukturer, men blokk-overskrifter er ikke i bruk i denne delklassifikasjonen.

Sammenhenger mellom avvik

Et avvik kan føre til at et annet oppstår. For eksempel kan avvik i muskelstyrke føre til avvik i bevegelsesfunksjoner, hjertefunksjoner kan påvirke eller påvirkes av

respirasjonsfunksjoner, og det kan være sammenheng mellom persepsjon og tenkefunksjoner.

Påvisning av avvik i kroppsfunksjoner

For slike avvik som ikke alltid kan observeres direkte (for eksempel mentale funksjoner) kan brukeren trekke slutninger om avviket på grunnlag av observert adferd. For eksempel kan hukommelsesfunksjoner i en klinisk situasjon bedømmes ved standardiserte tester. Selv om man ikke direkte kan observere hjernefunksjonen, kan man avhengig av testresultatene ha et godt grunnlag for indirekte bedømmelse av hukommelsesfunksjonene.

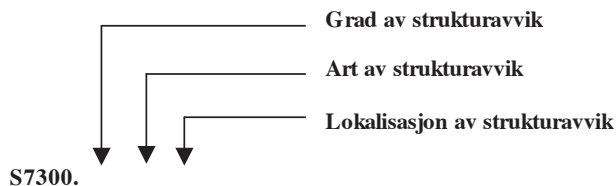
4.2 Koding av kroppsstrukturer

Definisjoner

Kroppsstrukturer er anatomiske deler av kroppen, som organer, lemmer og deres bestanddeler. ***Avvik*** er problemer ved kroppsfunksjoner eller kroppsstrukturer, som ved signifikante feil eller tap.

Bruk av modifikatorer for kroppsstrukturer

Kroppsstrukturer kodes med tre modifikatorer. Den første modifikatoren graderer omfang eller størrelsesorden av avviket, den andre brukes for å angi avvikets art, og den tredje avvikets lokalisasjon.

Dette beskrivelsessystemet for *kroppsstrukturer* er vist i Tabell 1.

Tabell 1. Modifikatorskalaer for kroppsstrukturer

Første modifikator Graden av avvik	Andre modifikator Avvikets art	Tredje modifikator Avvikets lokalisasjon
0 INTET strukturavvik	0 Ingen forandring av struktur	0 Mer enn en region
1 LITE strukturavvik	1 Fullstendig mangel	1 Høyre
2 MIDDELS strukturavvik	2 Delvis mangel	2 Venstre
3 OMFATTENDE strukturavvik	3 Overtallig del	3 Dobbeltsidig
4 TOTALT strukturavvik	4 Avvikende størrelse	4 Foran
8 Uspesifisert	5 Kontinuitetsbrudd	5 Bak
9 Ikke anvendbar	6 Avvikende stilling	6 Proksimal
	7 Kvalitativ endring av struktur, inklusive væskeansamling	7 Distal
	8 Uspesifisert	8 Uspesifisert
	9 Ikke anvendbar	9 Ikke anvendbar

4.3 Koding av emneområdet Aktiviteter og deltagelse

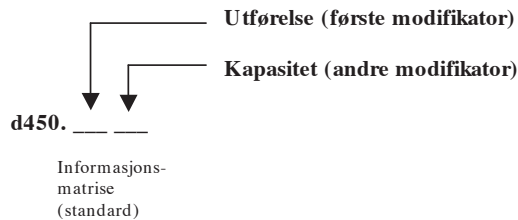
Definisjoner

Aktiviteter er en persons utførelse av oppgaver og handlinger. **Deltagelse** er å engasjere seg i en livssituasjon. **Aktivitetsbegrensninger** er vanskeligheter en person kan ha ved å utføre aktiviteter. **Deltagelsesinnskrenkninger** er problemer en person kan oppleve ved deltagelse.

Aktiviteter og deltagelse er et emneområde med ett felles sett av domener.

Bruk av modifikatorene kapasitet og utførelse

Aktiviteter og deltagelse kodes med to modifikatorer, hvorav modifikatoren *utførelse* inntar første posisjon etter skillepunktum og *kapasitet* andre posisjon etter punktum. Kategorikoden fra delklassifikasjonen *aktiviteter og deltagelse* utgjør sammen med de to modifikatorkodene en standard informasjonsmatrise for emneområdet.

Utførelses-modifikatoren beskriver hva en person gjør i sitt nåværende miljø. Fordi det nåværende miljøet omfatter en sosial sammenheng, kan utførelse også forstås som *engasjement i en livssituasjon*, eller menneskers *opplevde erfaring* i deres virkelige livssammenheng. Denne sammenhengen inkluderer miljøfaktorer, det vil si alle sider av

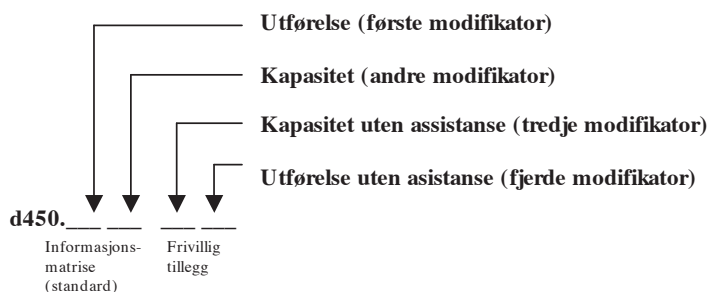
den fysiske, sosiale og holdningsmessige virkelighet. Disse særtrekkene ved det aktuelle miljø kan kodes med delklassifikasjonen *miljøfaktorer*.

Kapasitets-modifikatoren beskriver en persons evne til å utføre en oppgave eller en handling. Denne begrepskonstruksjonen tar sikte på å vise det høyeste sannsynlige funksjonsnivå en person kan oppnå innenfor et bestemt domene til et gitt tidspunkt. For å bedømme personens fulle ferdighet, ville man trenge ”standardisert” miljø av utførelsesbetingelser for å utligne de varierende virkninger av forskjellige miljøer på personens ferdighet. Et slikt standardisert miljø kan være: (a) et eksisterende miljø som er i allmenn bruk til kapasitetsbedømmelse under forsøksbetingelser, eller (b) når dette ikke er mulig, et miljø man kan forestille seg, som kunne tenkes å virke som standardbetingelser for utførelsen. Sammenfatningsvis vil *kapasitet* gjenspeile personens ferdighet justert for miljøbetingelsene. Justeringen må være den samme for alle personer i alle land hvis data fra bedømmelsen skal brukes til internasjonale sammenligninger. Særtrekkene ved standardbetingelsene kan kodes ved å bruke delklassifikasjonen *miljøfaktorer*. Spranget mellom kapasitet og utførelse gjenspeiler forskjellen mellom virkningen av personens aktuelle miljø og standardbetingelsene, og gir derfor en nyttig veiledning om hva som kan gjøres med personens miljø for å bedre utførelsen.

Det typiske er at modifikatoren *kapasitet* (uten assistanse) brukes for å beskrive personens sanne ferdighet, uten forbedring ved tekniske hjelpemidler eller personlig assistanse. Siden modifikatoren *utførelse* retter seg mot personens aktuelle miljø, kan tilstedeværelsen av tekniske hjelpemidler, personlig assistanse eller hindere observeres direkte. Hva slags fremmede faktorer eller hindere som finnes kan beskrives med delklassifikasjonen *miljøfaktorer*.

Valgfrie modifikatorer

Tredje og fjerde modifikator (valgfrie) gir brukerne muligheten til å kode kapasitet med assistanse og utførelse uten assistanse.

d4500.2_ Middels begrenset utførelse av gå korte avstander

For modifikatoren *kapasitet* handler denne kategorien om personens ferdighet til å gå omkring uten hjelpemidler. For å utligne virkningen av forskjellige miljøer, må denne ferdigheten bedømmes i et "standardisert" miljø. Et slikt standardisert miljø kan være: (a) et eksisterende miljø som er i allmenn bruk til kapasitetsbedømmelse under forsøksbetingelser, eller (b) når dette ikke er mulig, et miljø man kan forestille seg, som kunne tenkes å virke som standardbetingelser for utførelsen. For eksempel kunne den virkelige ferdighet for ovennevnte person til å gå uten krykke i et standardisert miljø (som med et flatt og ikke glatt underlag) være sterkt begrenset. Personens kapasitet kunne derfor kodes slik:

d4500. _3 Alvorlig begrenset kapasitet til å gå korte avstander

Brukere som ønsker å spesifisere det aktuelle eller standardiserte miljøet ved bruk av modifikatorene *utførelse* og *kapasitet* bør bruke delklassifikasjonen *miljøfaktorer* til dette (se kodekonvensjon 3 for *miljøfaktorer* i avsnitt 3 ovenfor).

4.4 Koding av emneområdet miljøfaktorer

Definisjon:

Miljøfaktorer utgjør de fysiske, sosiale og holdningsmessige omgivelser hvor en person eksisterer og utfolder sitt liv.

Bruk av miljøfaktorer

Miljøfaktorer er kontekstuelle faktorer som påvirker funksjonsnivået sammen med de personlige faktorer som ikke kan klassifiseres etter ICF. Miljøfaktorene må tas i betraktning for hvert av de andre emneområder som gjelder funksjon, og kodes etter en av de tre konvensjonene beskrevet i avsnitt 3 ovenfor.

Miljøfaktorer skal ikke kodes som absolutte faktorer, men i perspektiv av den person som får sin funksjon beskrevet. For eksempel kan glatt overflate på avskrådde fortauskanter ved fotgjengerfelt kodes som en fremmede faktor for en rullestolbruker, men et hinder for en blind person.

Modifikatoren for *Miljøfaktorer* viser i hvilken grad en faktor virker fremmede eller hindrende. Det finnes flere grunner til at en miljøfaktor kan være fremmede eller hindrende og i hvilken grad. For fremmede faktorer, må den som koder ha klart for seg slike forhold som tilgjengeligheten av en ressurs, om tilgangen til den er stabil eller variabel, om kvaliteten er god eller dårlig, og så videre. Når det gjelder hindre, kan det være relevant hvor ofte en miljøfaktor hindrer funksjonen, om hinderet er stort eller lite, og om det kan unngås eller ikke. Man må også ha i minne at en miljøfaktor kan være et hinder enten fordi det er til stede (for eksempel negative holdninger overfor funksjonshemmede) eller fordi det ikke er tilstede (for eksempel utilgjengelighet av en tjeneste som behøves). Virkningene som miljøfaktorer har på funksjonshemmedes liv er varierte og sammensatte. Det er å håpe at fremtidig forskning vil føre til en bedre forståelse av disse vekselvirkningene, og kanskje også gjøre det mulig å innføre en andre modifikator for miljøfaktorer.

I noen tilfelle kan en variert samling miljøfaktorer være rubrisert sammen under en samlebetegnelse, som fattigdom, utvikling, bymessige eller landlige omgivelser, eller sosial kapital. Disse samlebetegnelsene er ikke representert som sådanne i klassifikasjonen. I stedet bør den som koder skille mellom enkeltfaktorene i dem og kode deretter. Og igjen er det behov for videre forskning for å avgjøre om det finnes klare og sammenhengende sett av miljøfaktorer som utgjør disse samlebetegnelsene.

Første modifikator

Nedenstående er den negative og positive skala for i hvilken grad en miljøfaktor virker hindrende eller fremmende. Punktum som skilletegn betyr et hinder og plusstegn som skilletegn betyr en fremmende faktor, som vist nedenfor:

.0	INTET hinder	+0	INGEN fremmende virkning
.1	LITE hinder	+1	LITEN fremmende virkning
.2	MIDDELS hinder	+2	MIDDELS fremmende virkning
.3	STORT hinder	+3	STOR fremmende virkning
.4	TOTALT hinder	+4	TOTALT fremmende virkning
.8	Uspesifisert hinder	+8	Uspesifisert fremmende virkning
.9	Ikke anvendbar	.9	Ikke anvendbar

Vedlegg 3

Mulige anvendelser av delklassifikasjonen Aktiviteter og deltagelse

Delklassifikasjonen *aktiviteter og deltagelse* er en nøytral rekke av domener som angir forskjellige handlinger og livsområder. Hvert domene inneholder kategorier på ulike nivåer, ordnet i rekkefølge fra det generelle til det detaljerte. (For eksempel inneholder kapittel d4 Mobilitet kategorier som d450 Gå, og underordnet dette den mer spesifiserte kategori d4500 Gå korte avstander.) Rekken av domener under *aktiviteter og deltagelse* dekker alle sider av funksjon, som kan kodes både på individ- og samfunnsplan.

Som angitt i innledningen, kan disse domene brukes på forskjellige måter for å bety de spesifikke begrepene *aktiviteter* og *deltagelse*, som er definert slik i ICF i en helsesammenheng:

Aktiviteter er en persons utførelse av oppgaver eller handlinger, og representerer individperspektivet på *funksjon*.

Deltagelse er en persons engasjement i en livssituasjon. Termen representerer det samfunnsmessige perspektiv på funksjon.

Det finnes fire valgfrie muligheter for å strukturere forholdet mellom *aktiviteter* (a) og *deltagelse* (p) ved anvendelse av domene i emneområdet:

(1) Adskilte grupper av domener for *aktiviteter* og *deltagelse*, uten overlapping

Et utvalg av kategorier kodes bare som *aktiviteter* (det vil si oppgaver eller handlinger som en person utfører), og resten av kategoriene bare som *deltagelse* (det vil si engasjement i livssituasjoner). Hver av settene kan således bare brukes til en av de to typene registreringer i denne delklassifikasjonen.

Etter denne valgmuligheten er det brukeren som bestemmer hvilke kategorier som brukes på den ene eller andre måten. For eksempel kan domene brukes slik:

a1 Læring og kunnskapsanvendelse
a2 Allmenne oppgaver og krav
a3 Kommunikasjon
a4 Mobilitet

p5 Egenomsorg
p6 Hjemmeliv
p7 Mellommenneskelige interaksjoner
p8 Viktige livsområder
p9 Samfunnsliv og sosiale livsområder

Koding etter denne valgmuligheten:

a *kategorisifre*.m_um_k (en kategori anvendt for *aktiviteter*)

p *kategorisifre*.m_um_k (en kategori anvendt for *deltagelse*)

Her er m_u = modifikatorkoden for *utførelse* og m_k = modifikatorkoden for *kapasitet*.

Hvis modifikatorkode for *utførelse* fortolkes registreringen, enten den gjelder *aktivitet* eller *deltagelse* i forhold til begrepskonstruksjonen *utførelse*, hvis modifikatorkode for *kapasitet* registreres, gjelder den for begrepskonstruksjonen *kapasitet*, igjen uansett om det er *aktiviteter* eller *deltagelse* det gjelder.

Etter valgmulighet (1) fremkommer den komplette informasjonsmatrise for dette emneområdet uten overflødige gjentakelser eller overlapping.

(2) Delvis adskilte grupper av domener for aktiviteter og deltagelse, med overlapping

Etter denne valgmuligheten, kan et utvalg av kategorier tolkes som både *aktiviteter* og *deltagelse*, det vil si at samme kategori kan forstås både på individplan (altså som en oppgave eller handling som en person utfører) og på samfunnsplan (altså som engasjement i en livssituasjon).

For eksempel slik:

a1 Læring og kunnskapsanvendelse	
a2 Allmenne oppgaver og krav	
a3 Kommunikasjon	p3 Kommunikasjon
a4 Mobilitet	p4 Mobilitet
	p5 Egenomsorg
	p6 Hjemmeliv
	p7 Mellommenneskelige interaksjoner
	p8 Viktige livsområder
	p9 Samfunnsliv og sosiale livsområder

Koding etter denne valgmuligheten:

Det finnes en restriksjon på bruk av kategoriene med modifikatorcoder ved denne valgmuligheten. For en kategori som kodes som både *aktiviteter* og *deltagelse*, må samme kodeverdi velges for samme modifikatorkode i begge tilfelle, slik at begge eksemplene nedenfor er ugyldige:

a kategorisifre.1_ eller a kategorisifre. _1
p kategorisifre.2_ p kategorisifre. _2

En koder som velger denne typen koding har den oppfatning at koder i de kategoriene som brukes til begge deler kan bety forskjellige ting når de kodes som henholdsvis *aktiviteter* og *deltagelse*. Men den informasjonsmatrise som ble beskrevet i avsnitt 4.2 i innledningen (kapittelets tabell 2) tillater bare at én kategorikode inngår i matrisen, for de to spesifiserte modifikatorene.

(3) Detaljerte kategorier som aktiviteter og overordnede kategorier som deltagelse, med eller uten kategorier som kan brukes til begge deler

En annen tilnærming til anvendelsen av definisjoner for *aktiviteter* og *deltagelse* på domene innskrenker *deltagelse* til de mer generelle eller overordnede kategoriene i et domene (for eksempel kategorier på kapittelnivå) og anser de mer detaljerte kategoriene

på kortversjonens og den fulle versjonens laveste nivåer som *aktiviteter*.²⁹ Denne termen behandler kategoriene innenfor noen eller alle domene slik at skillet går mellom samlekategori (på blokk- eller kapitellnivå) fra detaljerte nivåer. Brukeren kan la noen domener helt (det vil si på alle hierarkiske nivåer) eller delvis være *aktiviteter*, eller bare *deltagelse*.

For eksempel kan d4550 Krype oppfattes som tilhørende *aktiviteter*, mens d455 Bevege seg omkring oppfattes som *deltagelse*.

Det er to mulige måter å bruke denne tilnærmelsen på: (a): Skillet etter nivå gjelder hele delklassifikasjonen, det vil si kategorier er enten *aktiviteter* eller *deltagelse*, eller (b) noen brukere anvender hele delklassifikasjonen for *aktiviteter*, men bare de overordnede kategoriene for *deltagelse*.

Koding etter denne valgmuligheten:

Svarende til for valgmulighet (1) og (2)

(4) Alle domener kan brukes for både *aktiviteter* og *deltagelse*

Etter denne valgmuligheten kan alle kategorier under *aktiviteter* og *deltagelse* betraktes som uttrykk for både *aktiviteter* og *deltagelse*. Hver av dem kan fortolkes som både individuell funksjon (*aktiviteter*) og personens funksjon i sosial sammenheng (*deltagelse*).

For eksempel kan d330 Tale betraktes både som en aktivitet og som deltagelse. En person uten stemmebånd kan tale med bruk av et teknisk hjelpemiddel. Etter bedømmelse med bruk av modifikatorene *kapasitet* og *utførelse*, har denne personen:

Første modifikator

Moderat vanskelighet ved utførelse (kanskje på grunn av kontekstuelle faktorer som personlig stress eller holdninger hos andre mennesker) **2**

Andre modifikator

Alvorlig kapasitetsproblem uten teknisk hjelpemiddel **3**

Tredje modifikator

Lett kapasitetsproblem med teknisk hjelpemiddel **1**

Etter ICFs informasjonsmatrise, beskrevet i innledningskapittelet, punkt 4.2, kodes denne personens situasjon som:

d330.231

Etter valgmulighet 4 kan dette også kodes slik:

a330.231

p330.2

Etter valgmulighet 4, når modifikator for både *utførelse* og *kapasitet* brukes, blir det to sett modifikatorkoder for samme rute i informasjonsmatrisen – én for *aktiviteter* og én for *deltagelse*. Hvis modifikatorkodene er de samme oppstår ingen konflikt, bare gjentagelse av informasjon. Men i tilfelle modifikatorkodene er forskjellige for *aktiviteter* og *deltagelse*, må brukere utvikle en regel for overføring til informasjonsmatrisen, siden den offisielle WHO-kodingen er slik:

²⁹ Det må anføres at i samarbeide om utvikling og anvendelse av ICF på norsk og nordisk nivå har denne valgmuligheten vært kategorisk forkastet.

d kategorisifre $m_a m_k$

En mulighet for å tilpasse registreringen til informatriksen er å betrakte *kapasitetsmodifikatoren* som *aktiviteter* og *utførelsesmodifikatoren* som *deltagelse*.

En annen mulighet er å utvikle ytterligere modifikatorer for *deltagelse* som beskriver "engasjement i livssituasjoner".

Det ventes at med fortløpende bruk av ICF og innsamling av empiriske data, vil det fremkomme materiale som viser hvilke av de ovennevnte valgmuligheter som foretrekkes av forskjellige brukere av klassifikasjonen. Erfaringsbasert forskning vil også føre til en klarere operasjonalisering av begrepene aktiviteter og deltagelse. Data om hvordan disse begrepene forstås i ulike sammenhenger, i forskjellige land, og for forskjellige formål kan samles inn og vil danne grunnlag for videre utvikling av registreringsmulighetene.

Vedlegg 4

Kasuseksempler

Eksemlene nedenfor beskriver anvendelse av ICF-begreper på forskjellige kasus. Håpet er at de vil hjelpe brukere til å forstå hensikt og anvendelse av de grunnleggende begreper og begrepskonstruksjoner i klassifikasjonen. For videre detaljer vises til WHO-håndbøker og kurs.

Avvik som ikke medfører begrensning i kapasitet eller problem med utførelse

Et barn blir født med en manglende fingernegl. Denne misdannelsen er et strukturavvik, men har ingen betydning for barnets håndfunksjoner eller hva barnet kan utføre med hånden, så det er ingen begrensning i barnets kapasitet. På samme måte er det neppe på grunn av denne misdannelsen noe utførelsesproblem, som å leke med andre barn uten å bli ertet eller utelukket fra leken. Barnet har derfor ingen begrensning i kapasitet og intet utførelsesproblem.

Avvik som fører til utførelsesproblem, men ingen begrensning i kapasitet

Et barn med sukkersyke har et funksjonsavvik: Bukspyttkjertelens funksjon produserer ikke nok insulin. Sykdommen kan holdes under kontroll med medikasjon, nemlig insulin. Når kroppsfunksjonen er kompensert, slik at insulinspeilet i blod er under kontroll, er det ingen begrensning i kapasitet knyttet til funksjonsavviket. Men det sukkersyke barnet vil sannsynligvis oppleve et utførelsesproblem i sosiale situasjoner under lek og omgang med kamerater hvis de skal spise sammen, siden barnet ikke kan spise sukker. Mangel på ting barnet kan spise ville være et hinder. Derfor ville barnet ha en mangel på engasjement i den sosiale situasjonen i det aktuelle miljø, med mindre det ble tatt skritt for å sikre at egnet mat var tilgjengelig. Til tross for fravær av begrensning i kapasitet, ville dette være et utførelsesproblem.

Et annet eksempel er en person med vitiligo (lokal pigmentmangel – hvit flekk) i ansiktet. Dette kosmetiske problemet betyr ingen begrensning i kapasitet. Men hvis personen lever i et miljø hvor vitiligo kan misoppfattes som spedalskhet, med derav følgende smittefare, kan de negative holdninger dette medfører være et miljøhinder som medfører betydelige utførelsesproblemer i mellommenneskelige interaksjoner.

Avvik som fører til begrensninger og – avhengig av omstendighetene - kanskje utførelsesproblemer, kanskje ikke

Et påtagelig avvik i intellektuell utvikling er et avvik i mentale kroppsfunksjoner. Det kan føre til en viss begrensning i en rekke av personens spektrum av kapasitet. Men miljøfaktorer kan påvirke hvor godt personen klarer utførelse i ulike livsområder. For eksempel kan et barn med et gitt mentalt funksjonsavvik oppleve liten ulempe i et miljø hvor forventningene ikke er så store for folk flest, og hvor barnet blir gitt en rekke av enkle, gjentatte, men nødvendige oppgaver som skal mestres. I dette miljøet kan barnet gjøre det godt i mange livssituasjoner.

Men et tilsvarende barn som vokser opp i et miljø med konkurranse og høye prestasjonskrav i skolesammenheng, vil kunne oppleve større utførelsesproblemer i sin livssituasjon sammenlignet med barnet i første eksempel.

Denne problemstillingen peker på to saker: Den første er at befolkningsnormen eller – standarden, som en persons funksjon sammenlignes med må være i overensstemmelse med det virkelige nåværende miljø. Det andre er at tilstedeværelse eller fravær av miljøfaktorer kan ha enten en fremmende eller hindrende virkning på den aktuelle funksjonen.

Tidligere avvik som ikke fører til begrensning i kapasitet, men likevel fører til utførelsesproblemer

En person som har blitt frisk etter en episode med akutt psykose, men som bærer med seg det stigma å ha vært ”psykiatrisk pasient” kan oppleve utførelsesproblemer innenfor domeneene *sysselsetting* eller *mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner*, på grunn av negative holdninger hos andre i sitt miljø. Personens engasjement i sysselsetting og samfunnsliv blir innskrenket av denne grunn.

Avvik og begrensninger i kapasitet som er forskjellige, men fører til samme utførelsesproblemer

En person kan oppleve å ikke bli ansatt i en stilling fordi graden av personens funksjonsavvik (lammelse fra halsen og ned) oppfattes som utelukkende for utførelsen av noen krav til arbeidsutøvelse (for eksempel å bruke en datamaskin med tastatur). Arbeidsplassen har ikke tilpasninger som kan gjøre det mulig å muliggjøre personens utførelse av det som er nødvendig for dette arbeidet (for eksempel program for stemmegjenkjennelse som kan erstatte det manuelle tastaturet).

En annen person med mindre alvorlig lammelse kan ha kapasitet til å utføre de nødvendige arbeidsoppgavene, men blir kanskje ikke ansatt fordi en kvote for ansettelse av funksjonshemmede arbeidssøkere allerede er oppfylt.

En tredje person, som er i stand til å utføre de nødvendige aktivitetene i arbeidet, blir kanskje ikke ansatt på grunn av en aktivitesbegrensning som oppheves med bruk av rullestol, med den grunn at arbeidsstedet ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Som siste eksempel, blir kanskje en rullestolbruker ansatt i stillingen, og ikke bare har kapasitet til å utføre arbeidsoppgavene, men faktisk også gjør det i arbeidssituasjonen. Like fullt kan denne personen ha utførelsesproblemer i forhold til mellommenneskelige relasjoner til medarbeidere, fordi tilgangen til arbeidsrelaterte rekreasjonsområder ikke finnes. Dette problemet med utførelse i forhold til sosial omgang på arbeidsplassen kan hindre tilgangen til kontaktmuligheter som har betydning for forfremmelser.

Alle fire personer i disse eksemplene opplever utførelsesproblemer i domenet *sysselsetting* på grunn av forskjellige miljøfaktorer som påvirker deres helsetilstand eller funksjonsavvik. For den første personen omfatter miljøhindrene mangel på tilpasning på arbeidsplassen og høyst sannsynlig negative holdninger. Den andre eksempelpersonen møter negative holdninger til sysselsetting av funksjonshemmede mennesker. Den tredje personen møter manglende tilgjengelighet i bygningsmiljøet, og den siste personen møter negative holdninger til funksjonshemming i sin alminnelighet.

Mistenkte avvik som fører til tydelige utførelsesproblemer uten begrensninger i kapasitet

En person har arbeidet med AIDS-pasienter. Denne personen er helt frisk, men må periodevis gjennomgå HIV-testing. Personen har ingen begrensninger i kapasitet. Til tross for dette er personens bekjente redde for at han kan være smittet av viruset, og unngår kontakt med personen av denne grunn. Dette fører til betydelige problemer for personens utførelse innenfor domenet mellommenneskelige interaksjoner og relasjoner og domenet samfunnsliv og sosiale livsområder. Personens engasjement innskrenkes på grunn av negative holdninger som mennesker i personens miljø inntar.

Avvik som hittil ikke kan klassifiseres etter ICF, men som fører til utførelsesproblemer

En kvinne har en mor som døde av brystkreft. Hun er 45 år gammel og ble etter eget ønske nylig rutineundersøkt, og funnet å ha en genetisk risikofaktor for selv å få brystkreft. Hun har ingen avvik i kroppsfunksjon eller kroppsstruktur, men avslås av sitt forsikringsselskap som søker til helseforsikring på grunn av sin personlige økte risiko for å få brystkreft. Hennes engasjement i domenet *ta vare på helsen* er innskrenket på grunn av forsikringsselskapets strategi.

Ytterligere eksempler

En ti år gammel gutt henvises til logoped med henvisningsdiagnosen ”stamming”. Under undersøkelsen avdekkes problemer i form av avbrutt tale, styring av talehastighet, kontroll av talebevegelser og inadekvat talerytme (funksjonsavvik). På skolen er det problemer med høytlesing og samtale (begrensninger i kapasitet). Under gruppesamtaler tar han ingen initiativer til å delta i diskusjonene, selv om han ville ønske å gjøre det (utførelsesproblem i domenet *samtale med flere personer*). Denne guttens engasjement når han er deltager i en gruppe er begrenset på grunn av sosiale normer og det som er vanlig i ordnet avvikling av samtaler mellom flere personer.

En 40 år gammel kvinne med nakkeslengskade fire måneder tidligere klager over smerter i nakken, alvorlig hodepine, svimmelhet, nedsatt muskelstyrke og angst (funksjonshemminger). Hennes ferdigheter når det gjelder å gå, lage mat, gjøre rent, håndtere en datamaskin og kjøre bil er begrenset (begrensninger i kapasitet). I samråd med hennes lege, ble det i fellesskap besluttet å avvente bedring av problemene før hun vender tilbake til sin tidligere heltidssysselsetting (utførelsesproblemer innenfor domenet sysselsetting). Hvis hennes nåværende arbeidsmiljø har ordninger for fleksitid, slik at hun kan ta seg fri noen timer når plagene er spesielt ille, ville hennes engasjement i domenet sysselsetting forbedres.

Vedlegg 5

ICF og mennesker med funksjonshemming

Revisjonsprosessen for ICF har fra den ble påtenkt, dratt nytte av innspill fra mennesker med funksjonshemming og deres interesseorganisasjoner. I særdeleshet har *Disabled Peoples' International* bidratt med tid og energi til revisjonsprosessen, og ICF er preget av disse viktige innspillene.

WHO anerkjenner betydningen av full deltagelse av funksjonshemmede og deres interesseorganisasjoner ved revisjon av en klassifikasjon av funksjon og funksjonshemming. Som klassifikasjon, vil ICF tjene som grunnlag for både bedømmelse og måling av funksjonshemming i mange vitenskapelige, kliniske, administrative og samfunnspolitiske sammenhenger. Som sådan er det et viktig ansvarsområde at ICF ikke skal kunne misbrukes på måter som er skadelige for funksjonshemmedes interesser (se *etiske retningslinjer* i Vedlegg 6).

I særdeleshet, erkjenner WHO at selve de faguttrykk som brukes i klassifikasjonen, til tross for alle involvertes beste anstrengelser for å hindre det, kan oppfattes som stigmatiserende merkelapper. For å møte denne bekymring, ble det tidlig i prosessen besluttet å gå helt bort fra termen *handicap*, på grunn av dens nedsettende overtoner på engelsk, og ikke bruke termen *uførhet* som navn på noe emneområde, men å bruke det tilsvarende *funksjonshemming* bare som en paraplyterm i begrepsapparatet.

Dette fjerner ikke det gjenstående vanskelige spørsmål om hvordan man best skal representere personer som opplever noen grad av begrensninger eller innskrenkninger i sin funksjon. ICF bruker termen *funksjonshemming* som betegnelse for å angi et flerdimensjonalt fenomen som er en følge av vekselvirkninger mellom personer og deres fysiske og samfunnsmessige miljø. Av flere forskjellige grunner, vil noen mennesker som omtaler personer foretrekke å bruke betegnelsen *personer med funksjonshemming*, mens andre foretrekker *funksjonshemmede personer*. I lys av disse ulike oppfatningene, kan ikke WHO anta noen ensartet språkbruk, det passer seg ikke for ICF å gjøre et rigid valg mellom den ene eller den andre uttrykksform. Istedenfor befester WHO det viktige prinsipp at mennesker har retten til å bli beskrevet med den betegnelse de selv velger.

Det er videre viktig å understreke at ICF slett ikke er en klassifikasjon av *personer*. Det er en klassifikasjon av enkeltmenneskers helsekjennetegn i sammenheng med deres individuelle livssituasjoner og miljøpåvirkning. Det er vekselvirkningen av helseforhold og kontekstuelle faktorer som fører til funksjonshemming. Siden dette skal legges til grunn, kan og må enkeltmennesker ikke reduseres til, eller bare karakteriseres ved sine funksjons- og strukturavvik, aktivitetsbegrensninger eller deltageresinnskrenkninger. For eksempel taler klassifikasjonen ikke om en "mentalt ufør person", klassifikasjonen uttrykker problemet som en "person som har problemer med læring". ICF sikrer denne tilnærming ved å unngå helsetilstander eller termer for funksjonshemming som betegnelse på en person, men beskriver istedenfor problemene i nøytrale, om ikke positive termer, og med systematisk konkret språkbruk.

For ytterligere å imøtegå den legitime bekymring for systematisk merking av personer, er kategoriene i ICF uttrykt nøytralt for å unngå nedvurdering, stigmatisering og uheldige assosiasjoner. Men denne fremgangsmåten medfører et problem som kan kalles "renselse av termer". De negative sider av en persons helsetilstand og hvordan andre reagerer på dem er i seg selv ikke en følge av hvilke termer som brukes for å beskrive dem. Hva man

enn kaller funksjonshemming, eksisterer fenomenet uavhengig av betegnelsene. Problemet er ikke bare et språkproblem, men til og med hovedsakelig et spørsmål om andre personers og samfunnets holdninger til funksjonshemming. Det som behøves er korrekt meningsinnhold og korrekt bruk av termer og klassifikasjon.

WHO har forpliktet seg til fortsatte anstrengelser for å sikre at mennesker med funksjonshemming styrkes i sin situasjon ved klassifikasjon og bedømmelse, og ikke utsettes for diskriminering eller tap av rettigheter.

Det er å håpe at personer med funksjonshemming selv vil bidra til anvendelse og utvikling av ICF på alle områder. I egenskap av forskere, forvaltere og strategitvklere, vil personer med funksjonshemming kunne hjelpe til å utvikle protokoller og instrumenter som bygger på ICF. Klassifikasjonen tjener også som et potensielt kraftig verktøy for evidensbasert rettighetsarbeid. ICF kan levere pålitelige og sammenlignbare data som underbygger endringsbeslutninger. Den politiske oppfatning at funksjonshemming like meget er et resultat av miljøhindere som av helsetilstander eller funksjonsavvik må omformes, først til temaer for forskning, dernest til utprøvet og pålitelig evidensbasert kunnskap. Denne kunnskap kan medføre reelle samfunnsmessige endringer for mennesker med funksjonshemming rundt om i verden. Arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter kan også styrkes ved anvendelse av ICF. Siden det primære mål ved slikt arbeid er å identifisere tiltak som kan bedre deltakelsesnivået for mennesker med funksjonshemming, kan ICF være til hjelp i å identifisere hvor hovedproblemet ved en type funksjonshemming ligger – om det er i miljøet i form av et hinder eller fravær av en fremmede faktor, om det er i kapasitetsbegrensning hos personen selv, eller en kombinasjon av ulike faktorer. Ved å avklare slike forhold kan tiltak gjøres målrettet og deres virkning på deltakelsesnivået følges og måles. På denne måten kan konkrete og kunnskapsdrevne mål oppnås og de generelle målsetninger i arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter fremmes.

Vedlegg 6

Etiske retningslinjer for bruk av ICF

Ethvert vitenskapelig redskap kan anvendes feil og misbrukes. Det ville være naivt å tro at et klassifikasjonssystem som ICF aldri vil bli brukt på måter som er til skade for enkeltpersoner. Som forklart i Vedlegg 5, har revisjonsprosessen fra ICIDH til ICF inkludert personer med funksjonshemming og deres interesseorganisasjoner fra begynnelsen av. Deres innspill har ført til reelle forandringer i ICFs terminologi, innhold og begrepsapparat. Dette vedlegget trekker opp noen grunnleggende etiske retningslinjer for bruk av ICF. Det er innlysende at intet oppsett av retningslinjer kan forutse alle mulige former for feilbruk av en klassifikasjon eller et annet vitenskapelig redskap, eller for den saks skyld at retningslinjer alene kan forhindre feilbruk. Dette dokumentet er intet unntak. Håpet er at ved å følge forholdsreglene nedenfor kan risikoen reduseres for at ICF vil bli brukt på måter som er respektløse eller skadelige for interessene til personer med funksjonshemming.

Respekt og personvern

- (1) ICF bør alltid anvendes med respekt for enkeltpersoner iboende menneskeverd og selvstendighet.
- (2) ICF bør aldri brukes for å sette merkelapper på mennesker eller på annen måte identifisere dem utelukkende ved tilhørighet til en eller flere kategorier av funksjonshemming.
- (3) I kliniske sammenhenger, bør ICF alltid brukes med full kjennskap, medvirkning og samtykke fra de personer som får sine funksjonsnivåer klassifisert. Hvis begrensninger i en persons kognitive kapasitet forhindrer en slik egenmedvirkning, bør personens talsmann eller foresatte være en aktiv deltager.
- (4) Informasjon kodet ved hjelp av ICF bør betraktes som personopplysninger og være gjenstand for anerkjente regler for personvern i overensstemmelse med hvilket formål registrerte data skal tjene.

Klinisk anvendelse av ICF

- (5) Så sant mulig, skal klinikeren overfor personen eller personens talsmann eller foresatte gjøre rede for hensikten med å bruke ICF og invitere til spørsmål om hvordan ICF er formålstjenlig for å klassifisere personens ulike funksjonsnivåer.
- (6) Så sant mulig, bør personen som får sitt funksjonsnivå klassifisert (eller personens talsmann eller foresatte) få anledning til å delta, og i særdeleshet å gjøre innsigelse mot eller bekrefte at kategorien som anvendes og bedømmelsesmåten som anvendes er høvelig.
- (7) Fordi avvik som klassifiseres er et resultat av både personens helsetilstand og den fysiske og sosiale kontekst som personen lever i, bør ICF anvendes helhetlig.

Samfunnsmessig anvendelse av ICF-informasjon

- (8) ICF-informasjon bør brukes, så langt mulig, med medvirkning av enkeltpersonen til å forbedre sine valgmuligheter og kontroll over eget liv.

- (9) ICF-informasjon bør anvendes med henblikk på utvikling av sosiale strategier og politiske endringer som tar sikte på å forbedre og understøtte enkeltmenneskers deltagelse.
- (10) ICF og all den informasjon som avledes av klassifikasjonens anvendelse, bør aldri brukes til å frata enkeltpersoner eller grupper av mennesker deres etablerte rettigheter eller på annen måte innskrenke lovlige tiltak til beste for dem.
- (11) Personer som klassifiseres på samme måte ved ICF kan like fullt være sterkt ulike på mange måter. Lover og forskrifter som viser til ICF-klassifikasjonen bør ikke underforstå større likheter mellom personene enn hensikten med ICF tilsier, og bør sikre at de som får sine funksjonsnivåer klassifisert fremdeles må oppfattes som enkeltindivider.

Vedlegg 7

Resymé av revisjonsprosessen

Utarbeidelsen av ICIDH

I 1972 utarbeidet WHO en foreløpig plan for å registrere konsekvenser av sykdom. I løpet av noen få måneder ble det foreslått en mer omfattende tilnærming. Forslagene om dette ble fremmet etter to viktige prinsipper: Det skulle skilles mellom funksjonsavvik og deres betydning, det vil si deres konsekvenser for funksjon og samfunnsliv, og forskjellige aspekter eller klassifikasjonsakser for registrerte data skulle holdes adskilt i forskjellige posisjoner i kodenstrengen. Kjernen i dette var at denne tilnærmelsen til problemet besto av et antall adskilte, enskjønt parallelle delklassifikasjoner. Dette sto i kontrast til tradisjonene for ICD, hvor multiple informasjonsakser (årsaksdiagnoser, anatomi, patologi og så videre) er integrert i et hierarkisk system som bare bruker ett og det samme datafelt med sifre, senere alfanumeriske tegn.

Muligheten for å integrere disse forslagene til en kodeverksstruktur forenlig med prinsippene for ICD ble undersøkt. Samtidig ble det gjort innledende forsøk på å systematisere en terminologi som skulle anvendes på konsekvenser av sykdom. Disse forslagene ble sirkulert uformelt i 1973, og hjelp ble søkt spesielt fra grupper med særskilt ansvar for rehabiliteringsspørsmål.

Separate delklassifikasjoner for uførhet og handicap ble sirkulert i 1974, og diskusjonene fortsatte. Kommentarer ble samlet inn og endelige forslag utarbeidet. De ble innsendt til overveielse av den internasjonale konferansen for den niende revisjon av ICD i oktober 1975. Etter å ha vurdert forslagene til klassifikasjon, anbefalte konferansen at de skulle offentliggjøres for utprøvningsformål. I mai 1976, tok det 29. møte i Verdens Helseforsamling denne anbefaling i betraktning, og vedtok resolusjon WHA29.35, som godkjente offentliggjøring, for utprøvningsformål av denne tilleggsklassifikasjonen av uførhet og handicaps som et supplement til, men ikke som en integrert del av ICD. Følgelig ble første utgave av ICIDH offentliggjort i 1980. I 1993 ble den utgitt i nytt opplag med et nytt forord i tillegg.

Innledningstrinn i revisjonen av ICIDH

I 1993 ble det besluttet å påbegynne en revisjonsprosess for ICIDH. Siktemålet for den revisjonen, som fikk den foreløpige betegnelsen ICIDH-2, var som følger:

- Den skulle tjene et flertall formål etter de behov forskjellige land, helsetjenester og helsefag hadde
- Den skulle være enkel nok til at den kunne betraktes av utøvende helsepersonell som en meningsfylt beskrivelse av konsekvensene av helsetilstander
- Den skulle være nyttig i praksis – det vil si kunne identifisere behov for helsetjenester og tilpassing av tiltaksprogrammer (som forebygging, rehabilitering, sosiale tiltak)
- Den skulle gi en sammenhengende anskuelse av de prosesser som inngår i konsekvenser av helsetilstander, slik at uførhetsprosessen, ikke bare ulike sider av sykdommer og tilstander som sådan, kunne objektivt bedømmes, registreres og bli gjenstand for tiltak.

- Den skulle kunne være følsom for kulturell variasjon (være oversettbar og anvendbar i ulike kulturer og under ulike helsetjenestesystemer)
- Den skulle kunne brukes utfyllende til WHO's klassifikasjonsfamilie.

Opprinnelig fikk det franske samarbeidssenteret oppgaven med å utarbeide et forslag om funksjonshemmingsdelen og om aspektene som hadde med språk, tale og sanseapparat å gjøre. Det nederlandske senteret skulle foreslå en revisjon av uførhets og mobilitetsaspektene av klassifikasjonen og forberede en litteraturgjennomgang, mens det nordamerikanske senteret skulle fremme forslag for handicap-delen. I tillegg skulle to ad hoc arbeidsgrupper legge frem forslag som henholdsvis handlet om psykiske helsespørsmål og spørsmål som gjaldt barn. Det ble gjort fremskritt under et ICIDH-2 revisjonsmøte avholdt i Genève i 1996. Et alfa-utkast som innarbeidet de forskjellige forslagene ble satt sammen, og innledende pilotutprøving ble utført. Det ble besluttet under møtet i 1996 at hvert samarbeidssenter og hver ad hoc arbeidsgruppe nå skulle befatte seg med utkastet som helhet, og ikke lenger med sine individuelle områder av revisjonsarbeidet. Fra mai 1996 til februar 1997, ble alfa-utkastet sirkulert til samarbeidssentrene og ad hoc arbeidsgruppene, og kommentarer og forslag ble innsamlet i WHO-hovedkvarteret. En liste av grunnleggende spørsmål, med oppstilling av hovedtemaene for revisjonen ble også sirkulert for å gjøre det lettere å samle inn kommentarer.

Følgende emner ble tatt i betraktning under revisjonsprosessen:

- Den tredelte klassifikasjonen, det vil si funksjonsavvik (Impairments), uførhet (Disabilities) og sosiale konsekvenser av uførhet (Handicaps) hadde vært nyttige og skulle videreføres. Det skulle overveies å tilføre kontekstuelle faktorer/miljøfaktorer, selv om de fleste forslagene om dette befant seg på et stadium av teoretisk utarbeidelse og empirisk utprøving
- Vekselvirkninger mellom ovennevnte I/D/H og en riktig forståelse av forholdet mellom dem hadde vært et diskusjonstema. Mange kritiske merknader hadde pekt på den årsaksmodellen som lå til grunn for 1980-versjonen av ICIDH, mangelen på endring over tid, og den ensrettede begrepsmessige strømmetningen fra funksjonsavvik til uførhet til handicap. Revisjonsprosessen hadde frembragt forskjellige grafiske begrepsjengivelser
- ICIDH-1980 var vanskelig å ta i bruk. Forenkling for praktisk anvendelse ble ansett for nødvendig – revisjonen skulle lede til forenkling snarere enn til å legge til ytterligere detaljering
- Kontekstuelle faktorer (ytre – miljøfaktorer/indre – personlige faktorer): Disse faktorene som var hovedbestanddelene av handicap-prosessen (som den ble begrepsmessig forstått i 1980-versjonen av ICIDH), skulle utvikles som separate emneområder innenfor ICIDH. Men fordi sosiale og fysiske faktorer i miljøet og deres tilknytning til I/D/H var sterkt kulturavhengige, skulle de ikke utgjøre en separat dimensjon (delklassifikasjon) innenfor ICIDH. Det ble likevel ment at det kunne være nyttig å klassifisere miljøfaktorer for analyse av situasjoner på nasjonalt nivå, og i utvikling av løsninger på dette nivå
- Funksjonsavvik skulle gjenspeile fremskritt i kunnskapen om grunnleggende biologiske mekanismer
- Flerkulturell og verdensomspennende anvendbarhet skulle være et hovedsiktemål
- Utvikling av øvelses- og opplæringsmateriale var også et hovedsiktemål i revisjonsprosessen

Beta-1- og Beta-2-utkastene til ICIDH-2

I mars 1997 ble et Beta-1-utkast utarbeidet, som sammenfattet forslag innsamlet gjennom de foregående år. Dette utkastet ble forelagt revisjonsmøtet for ICIDH i april 1997. Etter innarbeidelse av møtets beslutninger ble ICIDH-2 Beta-1 utkast utgitt for feltutprøving i juni 1997. På grunnlag av alle data og andre tilbakemeldinger innsamlet som ledd i Beta-1 feltutprøvingen, ble et Beta-2 utkast skrevet mellom januar og april 1999. Det resulterende utkastet ble fremlagt og diskutert på det årlige møtet om ICIDH-2 i London i april 1999. Etter å ha innarbeidet møtets beslutninger, ble Beta-2 utkastet trykket og utgitt for feltutprøving i juli 1999.

Feltutprøvinger

Feltutprøvingene av Beta-1 utkastet ble utført fra juni 1997 til desember 1998, og Beta-2 feltutprøvingene fra juli 1999 til september 2000. Feltutprøvingene utløste den bredest mulige deltakelse av WHO's medlemsstater, på tvers av forskjellige fagområder, som inkluderte sektorer som helseforsikring, sosiale trygdeordninger, arbeidsformidling, utdanning og andre grupper med engasjement i å klassifisere helsetilstander (med bruk av ICD, sykepleieklassifikasjoner og ISCED³⁰). Siktemålet var å oppnå konsensus basert på klare og operasjonaliserte definisjoner. Feltutprøvingene utgjorde en kontinuerlig utviklingsprosess med konsultasjoner, tilbakemeldinger, oppdateringer og ny utprøving. Følgende studier ble gjennomført som ledd i Beta-1 og Beta-2 feltutprøvingene:

- Oversettelse og lingvistisk evaluering
- Evaluering av enkeltemner
- Svar på grunnleggende spørsmål fra konsensuskonferanser og individuelle fagpersoner
- Tilbakemeldinger fra organisasjoner og personer
- Utprøving av valgmuligheter
- Gjennomførbarhet og pålitelighet i evaluering av kasus (ansikt til ansikt eller etter kasusrapporter)
- Andre (for eksempel studier på populasjonsutvalg - fokusgrupper)

Utprøvingene fokuserte på tverrkulturelle og flerfaglige emner. Mer enn 50 land og 1800 eksperter var engasjert i feltutprøvinger, som er avrapportert annetsteds.

ICIDH-2 – endelig utkast

På grunnlag av data fra Beta-2 feltutprøvinger og i samråd med samarbeidssentrene og WHO's ekspertkomité for mål og klassifikasjon, ble det endelige utkastet til ICIDH-2 nedtegnet i oktober 2000. Dette utkastet ble fremført for et revisjonsmøte i november 2000. Etter innarbeidelse av møtets anbefalinger, ble det som ble den endelige første versjon av klassifikasjonen oversendt WHO's eksekutivkomité i januar 2 og så lagt frem for det 54. møte i Verdens Helseforsamling i mai 2001.

³⁰ International Standard Classification of Education –norsk standard overensstemmende med ISCED 1997 er "Norsk standard for utdanningsgruppering" (NUS2000)

Godkjenning av den endelige første utgave: ICF

Resolusjon WHA54.21 lyder som følger:

Verdens Helseforsamling, i sitt 54. møte

- 1 GODKJENNER andre utgave av International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH), med tittelen International Classification of Functioning, Disability and Health, heretter omtalt med akronymet ICF,
- 2 OPPFORDRER medlemsstater til å bruke ICF i sin forskning, overvåking og rapportering på passende måte, under iakttagelse av spesielle forhold i medlemsstater og, i særdeleshet, til fremtidige revisjoner,
- 3 HENSTILLER til generaldirektøren å yte støtte til medlemsstater på oppfordring fra dem, for å ta i bruk ICF.

Vedlegg 8

Fremtidige utviklingslinjer for ICF

Bruken av ICF vil i stor grad være avhengig av dens praktiske anvendelighet, i hvilken grad den kan tjene som et mål for helsetjenestens prestasjoner gjennom indikatorer som bygger på resultater for tjenestemottakerne, og i hvilken grad ICF kan anvendes på tvers av ulike kulturer, slik at internasjonale sammenligninger kan foretas for å identifisere behov og ressurser for planlegging og forskning. ICF er ikke et direkte politisk redskap. Men bruken kan likevel bidra med positive innspill til politiske avgjørelser ved å frembringe informasjon som kan hjelpe til å etablere helsepolitisk strategi, fremme prinsippet om like muligheter for alle mennesker, og støtte kampen mot diskriminering av funksjonshemmede.

Utgaver av ICF

Med henblikk på de forskjellige behov som ulike typer brukere har, vil ICF bli presentert i flere formater og utgaver.

Hovedklassifikasjonen

ICFs begrepsapparat med to hovedemneområder og de underliggende emneområder, representert i de fire delklassifikasjonene, utgis i to versjoner for å møte forskjellige brukergruppers varierende detaljeringsbehov. Den første versjonen er den *fulle (detaljerte) versjonen*, som inneholder alle klassifikasjonens nivåer, og tillater utvikling av 9999 kategorier for hver delklassifikasjon. Som tidligere omtalt er det et lite utvalg av disse mulighetene som er tatt i bruk. Kategoriene i den fulle versjonen kan aggregeres til kortversjonen for summarisk informasjon. Men de komplette kodene, som består av kategorikoder med tillegg av modifikatorkoder kan ikke aggregeres til kortversjonens tilsvarende komplette koder, fordi modifikatorkodene ikke hører til samme hierarki som kategorikodene.

Den andre versjonen er en *kort (konsis) versjon* som inneholder to kodenivåer under kapitelnivå med maksimalt tre sifre etter delklassifikasjonsbokstaven. Definerende beskrivelser, inklusjons- og eksklusjonsmerknader finnes også, som i den fulle versjonen.

Spesialtilpasninger

- (a) Versjoner for kliniske formål. Disse versjonene vil avhenge av ICFs anvendelse for ulike kliniske fagområder (for eksempel ergoterapi). De vil bygge på hovedutgaven hva koder og terminologi angår, men vil gi mulighet for å registrere mer detaljert informasjon, så som retningslinjer for bedømmelse og kliniske beskrivelser. De kan også omarbeides for spesielle fagområder (for eksempel rehabilitering, psykisk helsevern).
- (b) Forskningsversjoner. På lignende måte som de kliniske versjonene vil disse svare til spesifikke forskningsbehov og vil gi presise og operasjonelle definisjoner for å bedømme de forhold det gjelder.

Fremtidig arbeid

Gitt mangfoldet av anvendelser og behov som gjelder for ICF, er det viktig å merke seg at WHO og dets samarbeidssentre utfører ytterligere arbeid for å møte disse behovene.

ICF eies av alle sine brukere. Det er det eneste tilsvarende redskap som er akseptert på internasjonalt grunnlag. Dets siktemål er å skaffe bedre informasjon av funksjonshemmingsfenomener og funksjon, og bygge en bred internasjonal konsensus om disse spørsmål. For å oppnå anerkjennelse av ICF i ulike nasjonale og internasjonale samfunn, har WHO gjort alle mulige anstrengelser for å sikre at det er brukervennlig og forenlig med standardiseringsprosesser, som for eksempel de som etableres av den internasjonale standardiseringsorganisasjonen, ISO.

Mulige fremtidige retninger for utvikling og anvendelse av ICF kan oppsummeres slik:

- Å fremme bruk av ICF på nasjonalt nivå, for utvikling av nasjonale kunnskapsdatabaser
- Å opprette et internasjonal datasett og et rammeverk som tillater internasjonale sammenligninger
- Å utvikle algoritmer for rettighetstildeling av sosiale ytelser og pensjoner
- Å studere funksjon og funksjonshemming i en familiesammenheng (for eksempel en studie av tredjeparts funksjonshemming på grunn av ektefelle eller samboers helsetilstander)
- Å utvikle en delklassifikasjon av *personlige faktorer*
- Å utvikle presise operasjonelle definisjoner av kategorier til forskningsformål
- Å utvikle bedømmelsesinstrumenter for kategorisering og gradering³¹
- Å fremskaffe praktiske applikasjoner i form av datateknikk og registreringsskjema for kasus
- Å etablere koblinger til livskvalitetsbegreper og måling av subjektivt velvære³²
- Å forske på tilpasning av behandling eller tiltak
- Å fremme anvendelse i vitenskapelige sammenligninger mellom ulike helsetilstander
- Å utarbeide opplæringsmateriale for anvendelsen av ICF
- Å opprette referanse- og opplæringscentre for ICF rundt om i verden
- Å forske videre på miljøfaktorer for å skaffe nødvendige detaljer til bruk ved beskrivelse av både standardisert og nåværende miljø

³¹ Bedømmelsesinstrumenter koblet til ICF utvikles av WHO med sikte på anvendbarhet i forskjellige kulturer. De testes for reliabilitet og validitet. Bedømmelsesinstrumenter vil ha tre former: En kortversjon for befolkningsundersøkelser og identifikasjon av kasus, en versjon for daglig bruk hos tjenesteytere, og en lang versjon for detaljerte forskningsformål. De vil bli tilgjengelige fra WHO.

³² Om koblinger til livskvalitet: Det er viktig at det er begrepsmessig overensstemmelser mellom "livskvalitet" og begrepskonstruksjoner for funksjonshemming. Men livskvalitet handler om hva en person "føler" om sin helsetilstand eller dens konsekvenser, og er således en begrepskonstruksjon for "subjektivt velvære". Begrepskonstruksjoner omkring sykdom og funksjonshemming forholder seg derimot til objektive og utenfra observerbare tegn hos enkeltpersoner.

Vedlegg 9

Foreslåtte ICF datasett for ideelle og minimale helseinformasjonssystemer eller befolkningsundersøkelser

Kroppsfunksjoner	Kapittel og koder	Kategori i datasettet
Syn	2 b210-b220	Syn og tilhørende funksjoner
Hørsel	2 b230-b240	Hørsel og vestibularisfunksjoner
Tale	3 b310-b340	Stemme- og talefunksjoner
Fordøyelse	5 b510-b535	Fordøyelsesfunksjoner
Utskillelse	6 b610-b630	Urinsystemets funksjoner
Fertilitet	6 b640-b670	Kjønnsfunksjoner og forplantning
Seksualitet	6 b640	Kjønnsfunksjoner og forplantning
Hud og vansiring	8 b810-b830	Hudfunksjoner
Respirasjon	4 b440-b460	Respirasjonsfunksjoner
Smerte *	2 b280	Smerte
Affekt *	1 b152-b180	Spesifikke mentale funksjoner
Søvn	1 b134	Overordnede mentale funksjoner
Energi/vitalitet	1 b130	Overordnede mentale funksjoner
Kognitiv funksjon *	1 b140, b144, b164	Oppmerksomhets-, hukommelses- og høyere kognitive funksjoner
Aktiviteter og deltagelse		
Kommunikasjon	3 d310-d345	Kommunikasjon – forstå, og ytre seg
Mobilitet*	4 d450-d465	Gå og bevege seg omkring
Behendighet	4 d430-d449	Bære, flytte og håndtere gjenstander
Egenomsorg*	5 d510-d570	Egenomsorg
Allmenne aktiviteter *	6, 8	Hjemmeliv, viktige livsområder
Mellommenneskelige relasjoner	7 d730-d770	Særskilte mellommenneskelige relasjoner
Samfunnsdeltagelse	9 d910-d930	Samfunnsliv, sosiale livsområder og statsborgerskap

* Kandidatemner for et minimumsdatasett

Vedlegg 10

Anerkjennelse til deltagere i utviklingsarbeidet

Utarbeidelsen av ICF ville ikke ha vært mulig uten den omfattende støtten fra mange mennesker i forskjellige deler av verden som har nedlagt en stor innsats i form av tid, energi og organiserte ressurser i et internasjonalt nettverk. Selv om det ikke er mulig å gi anerkjennelse til alle disse menneskene her, skal de ledende sentre, organisasjoner og personer nevnes nedenfor.

WHO's samarbeidssentre for ICF

Australia	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Kontaktperson: Ros Madden.
Canada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Kontaktperson: Helen Whittome.
Frankrike	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, Frankrike. Kontaktperson: Marc Maudinet.
Japan	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Kontaktperson: Hisao Sato.
Nederland	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, Nederland. Kontaktpersoner: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
De nordiske land	Nordiskt center för klassifikationer i hälso- och sjukvården, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sverige. Kontaktperson: Martti Virtanen.
Storbritannia	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE112TG, England. Kontaktpersoner: Ann Harding, Jane Millar.
USA	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Kontaktperson: Paul J. Placek.

Spesialistgrupper (Task forces)

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH. Leder: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Varaleder: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force. Leder: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Varaleder: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force. Leder: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Varaleder: Janice Miller.

Nettverk

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (Det spanske nettverket). Koordinator: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigación en Psiquiatría Clínica y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spania.

Europarådets ekspertkomité for anvendelse av ICIDH, Conseil de l'Europe, F-67075, Strasbourg, Frankrike. Kontaktperson: Lauri Sivonen.

Faglige og humanitære organisasjoner

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Kontaktpersoner: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Kontaktperson: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Brussel, Belgia. Kontaktperson: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgia. Kontaktperson: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, Frankrike. Kontaktperson: Nancy Breitenbach

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Kontaktperson: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zürich, Sveits.

Konsulenter

Et antall WHO-konsulenter bidro med uvurderlig assistanse i revisjonsprosessen. De er oppført nedenfor.

Elizabeth Badley
Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Hollenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jürgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michael F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (redaksjonell konsulent)

Øversettelse av ICF til WHO's offisielle språk

ICF er blitt revidert på flere språk, med engelsk bare som arbeidsspråk. Øversettelse og lingvistisk analyse har vært integrerte ledd i revisjonsprosessen. Følgende WHO samarbeidspartnere har ledet arbeidet med øversettelse, lingvistiske analyser, redaksjonell korrektur i de offisielle WHO-språk. Andre øversettelser vil bli å finne på WHO's Internettadresse: <http://www.who.int/classification/icf>.

Arabisk

Øversettelse og lingvistisk analyse:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saida Douki

Redaksjonell korrektur utført av WHO/EMRO:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh
Dong Jingwu, Zhou Xiaonan og Y.C. Chong

Fransk

Oversettelse og lingvistisk analyse utført av WHO Genève:

Pierre Lewalle

Redaksjonell korrektur utført av WHO's samarbeidssentre i Frankrike og Canada:

Catherine Barral og Janice Miller

Kinesisk

Oversettelse og lingvistisk analyse:

Qiu Zhuoying (koordinator), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Redaksjonell korrektur utført av WHO's samarbeidssenter i Kina og WHO/WPRO:

Russisk

Oversettelse og lingvistisk analyse:

G. Shostka (koordinator), Vladimir Y. Ryasnyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Redaksjonell korrektur utført av WHO's samarbeidssenter i Russland:

Vladimir K. Ovcharov

Spansk

Oversettelse, lingvistisk analyse og redaksjonell korrektur: WHO's spanske samarbeidssenter, i samarbeid med La Red de Habla Hispana en Discapacidades (det spanske nettverket) og WHO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (koordinator), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon Armando Vázquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Individuelle deltagere i revisjonsprosessen**Argentina**

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Armenia

Armen Sargsyan

Australia

Gavin Andrews
Robyne Burrridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Belgia

Françoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brasil

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Canada

Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avard
Elizabeth Badley
Caroline Bergeron
Hélène Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc (†)
Lucie Brosseau

T.S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats
L.S. Cherry
René Cloutier
Albert Cook
Jacques Côté
Marcel Côté
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Hébert
Peter Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renée Langlois
Mary Law
Lucie Lemieux-Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Raoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo Echeverri
Michael Wolfson
Sharon Wood-Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Colleen Watters

Chile

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de

Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

Colombia

Martha Aristabal Gomez

Cuba

Pedro Valdés Sosa
Jesús Saiz Sánchez
Frank Morales Aguilera

Danmark

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensburg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbølle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Møller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schjøler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thønnings
Eva Wæhrens
Brita Øhlenschläger
Ecuador
María del Consuelo Crespo
Walter Torres Izquierdo

Egypt

Mohammed El-Banna

Elfenbenskysten

B. Claver

El Salvador

Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar deCanizalez

Etiopia

Rene Rakotobe

Filippinene

L. Ladrigo-Ignacio
Patria Medina

Finland

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka

Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Forente Arabiske Emirater
Sheika Jamila Bint Al-Qassimi

Frankrike

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
François Chapireau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbé
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquères
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Joëlle Lose-Berdot
Maryse Marrière
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux
Pierre Minaire(†)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gérard Pavillon
André Philip
Nicole Quemada
Jean-François Ravaud
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jésus Sanchez
Marie-José Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker

Annie Triomphe
Catherine Vaslin
Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Hellas

Venos Mavreas

India

Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K.S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D.M. Naidu
Hemraj Pal
K. Sekar
K.S. Shaji
Shobha Srinath
T.N. Srinivasan
R. Thara

Indonesia

Augustina Hendriarti

Iran

Mohamed M.R. Mourad

Israel

Joseph Yahav

Italia

Emilio Alari
Alberto Albanese
Renzo Andrich
A.Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabiella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittoria Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto

Maria Teresa Gattesco
Alessandro Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Giraud
Lucia Granzini
Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Loik
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Marcovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella
Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegrini
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
Elena Sinforiani
Stefano Schierano
Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tavoschi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Corrado Toso
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Vernero

Jamaica

Monica Bartley

Japan

Tsunehiko Akamatsu
Masataka Arima
Hidenobu Fujisono
Katsunori Fujita
Shinichiro Furuno
Toshiko Futaki
Hajime Hagiwara
Yuichiro Haruna
Hideaki Hyoudou
Takashi Iseda
Atsuko Ito

Shinya Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiryu
 Akira Kodama
 Ryousuke Matsui
 Ryo Matsutomo
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi
 Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa
 Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuhei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano
 Yoshihiko Sasagawa
 Hisao Sato
 Yoshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Eiichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Miyako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki

Jordan

Abdulla S.T. El-Naggar
 Ziad Subeih

Kina

Zhang Aimin
 Mary Chu Manlai
 Hong Dong
 Leung Kwokfai
 Karen Ngai Ling
 Wu Xuanguong
 Qiu Zhuoying
 Zhao Shuying
 Li Jing
 Tang Xiaquan
 Li Jianjun
 Ding Buotan
 Zhuo Dahong
 Nan Dengkun
 Zhou Xiaonan

Korea

Ack-Seop Lee

Kroatia

Ana Bobinac-Georgievski

Kuwait

Adnan Al Eidan
 Abdul Aziz Khalaf Karam

Latvia

Valda Biedrina
 Aldis Dudins
 Lolita Cibule
 Janis Misins
 Jautrite Karashkevica
 Mara Ozola
 Aivars Vetra

Libanon

Elie Karam

Lithauen

Albinas Bagdonas
 Luxembourg
 Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Malaysia

Sandiyao Sebastian

Madagaskar

Caromène Ratomahenina
 Raymond

Malta

Joe M. Pace

Mexico

Juan Alberto Alcantara
 Jorge Caraveo Anduaga
 María Eugenia Antunez
 Fernando R. Jiménez Albarrañ
 Gloria Martínez Carrera
 María-Elena Medina Mora
 Carmen E. Lara Muñoz

Marokko

Aziza Bennani

Nederland

T. van Achterberg
 Jaap van den Berg
 A. Bloemhof
 Y.M. van der Brug
 R.D. de Boer
 J.T.P. Bonte
 J.W. Brandsma
 W.H.E. Buntinx
 J.P.M. Diederiks
 M J Driessé
 Silvia van Duuren-Kristen
 C.M.A. Frederiks
 J.C. Gerritse
 José Geurts
 G. Gladines
 K.A. Gorter
 R.J. de Haan

J. Halbertsma
 E.J. van der Haring
 F.G. Hellema
 C.H. Hens-Versteeg
 Y. F. Heerkens
 Y. Heijnen
 W.M. Hirs
 H. W. Hoek
 D. van Hoeken
 N. Hoeymans
 C. van Hof
 G.R.M. van Hoof
 M. Hopman-Rock
 A. Kap
 E.J. Karel
 Zoltan E. Kenessey
 M.C.O. Kersten
 M.W. de Kleijn-de
 Vrankrijker
 M.M.Y. de Klerk
 M. Koenen
 J.W. Koten
 D.W.Kraijer
 T. Kraakman
 Guuss Lankhorst
 W.A.L. van Leeuwen
 P. Looijestein
 H. Meinardi
 W. van Minnen
 A.E. Monteny
 I. Oen
 Wil Ooijendijk
 W.J. den Ouden
 R.J.M. Perenboom
 A. Persoon
 J.J. v.d. Plaats
 M. Poolmans
 F.J. Prinsze
 C.D. van Ravensberg
 K. Reynders
 K. Riet-van Hoof
 G. Roodbol
 G.L. Schut
 B. Stoelinga
 M.M.L. Swart
 L. Taal
 H. Ten Napel
 B. Treffers
 J. Verhoef
 A. Vermeer
 J.J.G.M. Verwer
 W. Vink
 M. Welle Donker
 Dirk Wiersma
 J.P. Wilken
 P.A. van Woudenberg
 P.H.M. Wouters
 P. Zanstra

Nicaragua

Elizabeth Aguilar
 Angel Bonilla Serrano
 Ivette Castillo
 Héctor Collado
 Hernández
 Josefa Conrado
 Brenda Espinoza
 María Félix Gontol
 Mirian Gutiérrez
 Rosa Gutiérrez
 Carlos Guzmán
 Luis Jara
 Raúl Jarquin
 Norman Lanzas
 José R. Leiva
 Rafaela Marengo
 María Alejandra Martínez
 Marlon Méndez
 Mercedes Mendoza
 María José Moreno
 Alejandra Narváz
 Amilkar Obando
 Dulce María Olivas
 Rosa E. Orellana
 Yelba Rosa Orozco
 Mirian Ortiz Alvarado
 Amanda Pastrana
 Marbely Picado
 Susana Rappacioli
 Esterlina Reyes
 Franklin Rivera
 Leda María Rodríguez
 Humberto Román
 Yemira Sequeira
 Ivonne Tijerino
 Ena Liz Torre
 Rene Urbina
 Luis Velásquez

Nigeria

Sola Akinbiyi
 John Morakinyo
 A. O. Odejide
 Olayinka Omigbodun

Norge

Kjetil Bjørlo (†)
 Torbjørg Hogsnes
 Kjersti Vik
 Nina Vøllestad
 Margret Grotle
 Sigrid Østensjø

Pakistan

S. Khan
 Malik H. Mubbashar
 Khalid Saeed

Peru

María Esther Araujo Bazon

Carlos Bejar Vargas
 Carmen Cifuentes Granados
 Roxana Cock Huaman
 Lily Pinguz Vergara
 Adriana Rebaza Flores
 Nelly Roncal Velazco
 Fernando Urcia Fernández
 Rosa Zavallos Piedra

Romania

Radu Vrsti

Russland

Vladimir N. Blondin
 Aleksey A. Galianov
 I.Y. Gurovich
 Mikhail V. Korobov
 Alexander V. Kvashin
 Pavel A. Makkaveysky
 Sergey A. Matveev
 N. Mazaeva
 Vladimir K. Ovtcharov
 S.V. Polubinskaya
 Anna G. Ryabokon
 Vladimir Y. Ryasnyansky
 Alexander V. Shabrov
 Georgy D. Shostka
 Sergei Tsirkin
 Yuri M. Xomarov
 Alexander Y. Zemtchenkov

Slovenia

Andrejca Fatur-Videtec
 South Africa
 Humberto Boonzaier
 Gugulethu Gule
 Sebentile Matsebula
 Pam McLaren
 Siphokazi Gcaza
 Phillip Thompson

Spania

Alvaro Bilbao Bilbao
 Encarnación Blanco Egido
 Rosa Bravo Rodriguez
 María José Cabo González
 Marta Cano Fernández
 Laura Cardenal Villalba
 Ana Diez Ruiz
 Luis Gaité Pindado
 María García José
 Ana Gómez Silió
 Andres Herran Gómez
 Sara Herrera Castanedo
 Ismael Lastra Martínez
 Marta Uriarte Ituiño
 Elena Vázquez Bourgon
 Antonio León Aguado Díaz
 Carmen Albeza Contreras
 María Angeles Aldana
 Berberana

Federico Alonso Trujillo
 Carmen Alvarez Arbesú
 Jesus Artal Simon
 Enrique Baca Baldomero
 Julio Bobes García
 Antonio Bueno Alcántara
 Tomás Castillo Arenal
 Valentín Corces Pando
 María Teresa Crespo Abelleira
 Roberto Cruz Hernández
 José Armando De Vierna
 Amigo
 Manuel Desviat Muñoz
 Ana María Díaz García
 María José Eizmendi
 Apellaniz
 Antonio Fernández Moral
 Manuel A. Franco Martín
 Luis Gaité Pinadado
 María Mar García Amigo
 José Giner-Ubago
 Gregorio Gómez-Jarabo
 José Manuel Gorospe Arocena
 Juana María Hernández
 Rodríguez
 Carmen Leal Cercos
 Marcelino López Alvarez
 Juan José Lopez-Ibor
 Ana María López Trencó
 Francisco Margallo Polo
 Monica Martín Gil
 Miguel Martín Zurimendi
 Manuel J. Martínez Cardeña
 Juan Carlos Miangolarra Page
 Rosa M. Montoliu Valls
 Teresa Orihuela Villameriel
 Sandra Ortega Mera
 Gracia Parquiña Fernández
 Rafael Peñalver Castellano
 Jesusa Pertejo
 María Francisca Peydro de
 Moya
 Juan Rafael Prieto Lucena
 Miguel Querejeta González
 Miquel Roca Bennasar
 Francisco Rodríguez Pulido
 Luis Salvador Carulla
 María Vicenta Sánchez de la
 Cruz
 Francisco Torres González
 María Triquell Manuel
 José Luis Vázquez-Barquero
 Miguel A. Verdugo Alonso
 Carlos Villaro Díaz-Jiménez

Storbritannia
 Simone Aspis
 Allan Colver
 Edna Conlan
 John E. Cooper

A. John Fox
 Nick Glozier
 Ann Harding
 Rachel Hurst
 Rachel Jenkins
 Howard Meltzer
 Jane Millar
 Peter Mittler
 Martin Prince
 Angela Roberts
 G. Stewart
 Wendy Thorne
 Andrew Walker
 Brian Williams

Sveits

André Assimacopoulos
 Christoph Heinz
 Judith Hollenweger
 Hans Peter Rentsch
 Thomas Spuhler
 Werner Steiner
 John Strome
 John-Paul Vader
 Peter Wehrli
 Rudolf Widmer

Sverige

Lars Berg
 Eva Bjorck-Akesson
 Mats Granlund
 Gunnar Grimby
 Arvid Linden
 Anna Christina Nilson (†)
 Anita Nilsson
 Louise Nilunger
 Lennart Nordenfelt
 Adolf Ratzka
 Gunnar Sanner
 Olle Sjögren
 Björn Smedby
 Sonja Calais van Stokkom
 Gabor Tiroler

Thailand

Poonpit Amatuakul
 Pattariya Jarutat
 C. Panpreecha
 K. Roongruangmaairat
 Pichai Tangsin

Tunis

Adel Chaker
 Hayet Baachaoui
 A. Ben Salem
 Najeh Daly
 Saïda Douki
 Ridha Limam
 Mhalla Nejia
 Jamil Taktak

Tyrkia

Ahmet Göğüs
 Elif Iyriboz
 Kultegin Ogel
 Berna Ulug

Tyskland

Helmi Böse-Younes
 Horst Dilling
 Thomas Ewert
 Kurt Maurer
 Jürgen Rehm
 H.M. Schian
 Michael F. Schuntermann
 Ute Siebel
 Gerold Stucki

Ungarn

Lajos Kullmann

USA

Harvey Abrams
 Myron J. Adams
 Michelle Adler
 Sergio A. Aguilor-Gaxiola
 Barbara Altman
 Alicia Amate
 William Anthony
 Susan Spear Basset
 Frederica Barrows
 Mark Battista
 Robert Battjes
 Barbara Beck
 Karin Behe
 Cynthia D. Belar
 J.G. Benedict
 Stanley Berent
 Linas Bieliauskas
 Karen Blair
 F. Bloch
 Felicia Hill Briggs
 Edward P. Burke
 Larry Burt
 Shane S. Bush
 Glorisa Canino
 Jean Campbell
 Scott Campbell Brown
 John A. Carpenter
 Christine H. Carrington
 Judi Chamberlin
 LeeAnne Carrothers
 Mary Chamie
 Cecelia B. Collier
 William Connors
 John Corrigan
 Dale Cox
 M. Doreen Croser
 Eugene D'Angelo
 Gerben DeJong
 Jeffrey E. Evans
 Timothy G. Evans
 Debbie J. Farmer
 Michael Feil
 Manning Feinleib
 Risa Fox
 Carol Frattali
 Bill Frey
 E. Fuller
 Cheryl Gagne
 J. Luis Garcia Segura
 David W. Gately
 Carol George
 Olinda Gonzales
 Barbara Gottfried
 Bridget Grant
 Craig Gray
 David Gray
 Marjorie Greenberg
 Arlene Greenspan
 Frederick Guggenheim
 Neil Hadder
 Harlan Hahn
 Robert Haines
 Laura Lee Hall
 Heather Hancock
 Nandini Hawley
 Gregory W. Heath
 Gerry Hendershot
 Sarah Hershfeld
 Sarah Hertfelder
 Alexis Henry
 Howard Hoffman
 Audrey Holland
 Joseph G. Hollowell Jr
 Andrew Imperato
 John Jacobson
 Judith Jaeger
 Alan Jette
 J. Rock Johnson
 Gisele Kamanou-Goune
 Charles Kaelber
 Cille Kennedy
 Donald G. Kewman
 Michael Kita (†)
 Edward Knight
 Pataricia Kricos
 Susan Langmore
 Mitchell LaPlante
 Itzak Levav
 Renee Levinson
 Robert Liberman
 Don Lollar
 ICF Acknowledgements
 Peter Love
 David Lozovsky
 Perianne Lurie
 Jayne B. Lux
 Reid Lyon
 Anis Maitra
 Bob MacBride
 Kim MacDonald-Wilson

Peggy Maher
 Ronald Manderscheid
 Kofi Marfo
 Ana Maria Margueyio
 William C. Marrin
 John Mather
 Maria Christina
 Mathiason
 John McGinley
 Theresa McKenna
 Christine McKibbin
 Christopher J.
 McLaughlin
 Laurie McQueen
 Douglas Moul
 Peter E. Nathan
 Russ Newman
 Els R. Nieuwenhuijsen
 Joan F. van Nostrand
 Jean Novak
 Patricia Owens
 Alcida Perez de Velasquez
 D. Jesse Peters
 David B. Peterson
 Harold Pincus
 Paul Placek
 Thomas E. Preston
 Maxwell Prince
 Jeffrey Pyne
 Louis Quatrano
 Juan Ramos
 Geoffrey M. Reed
 Anne Riley

Gilberto Romero
 Patricia Roberts-Rose
 Mark A. Sandberg
 Judy Sangl
 Marian Scheinholtz
 Karin Schumacher
 Katherine D. Seelman
 Raymond Seltser
 Rune J. Simeonsson
 Debra Smith
 Gretchen Swanson
 Susan Stark
 Denise G. Tate
 Travis Threats
 Cynthia Trask
 Robert Trotter II
 R. Alexander Vachon
 Maureen Valente
 Paolo del Vecchio
 Lois Verbrugge
 Katherine Verdolini
 Candace Vickers
 Gloriajean Wallace
 Robert Walsh
 Seth A. Warshausky
 Paul Weaver
 Patricia Welch
 Gale Whiteneck
 Tyler Whitney
 Brian Williams
 Jan Williams
 Linda Wornall
 J. Scott Yaruss

Ilene Zeitzer
 Louise Zingesser

Uruguay

Paulo Alterway
 Marta Barera
 Margot Barrios
 Daniela Bilbao
 Gladys Curbelo
 Ana M. Frappola
 Ana M. Fosatti Pons
 Angélica Etcheñique
 Rosa Gervasio
 Mariela Irigoien
 Fernando Lavie
 Silvia Núñez
 Rossana Pipplol
 Silvana Toledo
 Vietnam
 Nguyen Duc Truyen
 Zimbabwe
 Jennifer Jelsma
 Dorcas Madzivire
 Gillian Marks
 Jennifer Muderedzi
 Uesh Ushotanefe

Østerrike

Gerhard S. Barolin
 Klemens Fheodoroff
 Christiane Meyer-Bornsen

Organisasjoner i FN-systemet

ILO (International Labour Organization)

Susan Parker

UNICEF (FNs barnefond)

Habibi Gulbadan

FNs Statistikkavdeling

Margarat Mbogoni

Joann Vanek

FNs statistiske institutt for Asia og Stillehavsregionen

Lau Kak En

FNs økonomiske og sosiale kommisjon for Asia og Stillehavsregionen

Bijoy Chaudhari

WHO (World Health Organization)

Regionkontorer

Afrika: C. Mandlhate

Amerika: (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Østlige Middelhavsregion: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat

Europa: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Sydøst-Asia: Than Sein, Myint Htwe

Vestlige Stillehavsregion: R. Nesbit, Y.C. Chong

Hovedkvarter

Forskjellige avdelinger ved WHO's hovedkvarter har vært engasjert i revisjonsprosessen. Individuelle stabsmedlemmer som bidro til revisjonsprosessen er oppført nedenfor sammen med den avdeling de tilhører.

M. Argandoña, tidligere ved Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J.A. Costa e Silva, tidligere ved Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination

C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention

A. Goerdt, tidligere ved Department of Health Promotion

M. Goracci, tidligere ved Department of Injury Prevention and Rehabilitation

M. A. Jansen, tidligere ved Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy

A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy

J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships

C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy

C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy

H. Nabulsi, tidligere ved IMPACT

E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases

C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention

R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy

B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence

A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases

J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy

M. Subramanian, tidligere ved World Health Reporting

M. Thuriaux, tidligere ved Division of Emerging and other Communicable Diseases

B. Thylefors, tidligere ved Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation

M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan og Grazia Motturi utførte administrative og sekretær oppgaver.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaïssa and Luis Prieto utførte visse sider ved revisjonsarbeidet.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek and Margie Schneider foretok revisjonsarbeidet på grunnlag av mottatte innspill.

T. Bedirhan Üstün bestyrte og samordnet revisjonsprosessen og det samlede ICF-prosjektet.

Medarbeidere ved utarbeidelse av norsk utgave:

Ved KITH:

Prosjektleder:	Bjørn Buan
Oversettelse og tilrettelegging:	Glen Thorsen
Prosjektmedarbeidere:	Trine Andersen Iver Nordhuus Stefi Stabell Wetteland

Sosial- og helsedirektoratets referansegruppe for oversettelsen:

Leder:	Asbjørn Haugsbø
Medlemmer:	Randi Aas Kristin Bang Erik Bautz-Holter Søren Brage Margret Grotle Tormod Jaksholt Jorunn Søyby Kjersti Vik Sigrid Østensjø

Tilbakeoversettelse og lingvistisk analyse:

Linda Grytten